

Службен весник на Република Македонија

Број 124

23 јули 2015, четврток

година LXXI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
3674. Закон за изменување и дополнување на Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување	2	3684. Одлука за дополнување на Одлуката за надоместокот за спроведување на теоретската настава и практичната обука и за полагање на испит за специјализации односно супспецијализации од областа на медицината, стоматологијата и фармацијата.....	104
3675. Закон за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај	5	3685. Решение за именување член на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа Куманово.....	105
3676. Закон за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти	6	3686. Решение за именување член на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа Тетово.....	105
3677. Закон за општата управна постапка..	10	3687. Решение за разрешување и именување член на Органот за надзор на ЈУ Дом за доенчиња и мали деца-Битола	105
3678. Закон за прекршоците	52	3688. Решение за именување членови на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на Град Скопје.....	105
3679. Закон за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка.....	96	3689. Решение за разрешување и именување член на Управниот одбор – претставник на основачот на ЈУ Завод за рехабилитација на деца и младинци-Скопје	106
3680. Автентично толкување на членот 29 став (1) точка 4) од Законот за вработување и работа на странци („Службен весник на Република Македонија" број 70/2007, 5/2009, 35/10, 148/11, 84/12, 148/13 и 38/14) ..	102		
3681. Среднорочна програма за формирање, чување, обновување и користење на стоковните резерви за период 2016-2020 година	103		
3682. Указ бр. 4 од Претседателот на Република Македонија	103		
3683. Одлука за запишување на право на сопственост на недвижни ствари во корист на Република Македонија во катастарот на недвижности ..	104		

	Стр.		Стр.
3690.		3694.	
Решение за именување член на Органот за надзор на ЈУ Завод за социјални дејности-Скопје.....	106	Решение за разрешување и именување членови на Управниот одбор на ЈП за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА” – Кичево.....	107
3691.		3695.	
Решение за именување членови на Органот за надзор на ЈУ Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ”-Скопје	106	Решение за разрешување член на Управниот одбор-претставник на основачот на Државниот студентски дом „Скопје”- Скопје.....	107
3692.		3696.	
Решение за разрешување и именување член на Управниот одбор на ЈП за стопанисување со државните шуми „МАКЕДОНСКИ ШУМИ,- П.О. Скопје	106	Решение за утврдување престанок на должноста претставник во Управниот одбор на Фондот на холокаустот на Евреите од Македонија	107
3693.		3697.	
Решение за разрешување и именување член на Надзорниот одбор за контрола на материјално-финансиското работење на ЈП за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА” – Кичево	107	Решение за разрешување член на Управниот одбор - претставник на основачот на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести – Скопје... Огласен дел	108 1-36

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3674.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМАЊЕ И ПРЕСАДУВАЊЕ НА ДЕЛОВИ ОД ЧОВЕЧКОТО ТЕЛО ЗАРАДИ ЛЕКУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3037/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗЕМАЊЕ И ПРЕСАДУВАЊЕ НА ДЕЛОВИ ОД ЧОВЕЧКОТО ТЕЛО ЗАРАДИ ЛЕКУВАЊЕ

Член 1

Во Законот за земање и пресадување на делови од човечкото тело заради лекување („Службен весник на Република Македонија“ број 47/11, 136/11, 91/13, 164/13, 27/14, 112/14 и 144/14) во членот 6 точка 1 по зборот „конзервирање“ се става записка и се додава зборот „транспортирање“.

По точката 8 се додава нова точка 8-а, која гласи:

„8-а. „Дарување меѓу парови“ е постапка на давање на органи без надоместок од живо лице, заради пресадување во телото на друго лице заради лекување, во случај кога има еден пар каде примателот има некомпатибилен дарител заради различна крвна група и/или присуство на ХЛА антителиа и истовремено има друг пар на примател и дарител каде, исто така, има некомпатибилен дарител заради различна крвна група и/или присуство на ХЛА антителиа, а со размена на дарителите меѓу двата пара и истовремено пресадување на органите, примателите добиваат орган од компатибилен дарител;“.

Член 2

Во членот 15 став (1) по зборот „примателот“ записката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите: „и ако не постои друг, приближно еднаков метод на лекување“ се бришат.

Член 3

Во членот 19 став (3) зборовите: „постапката за пресадување“ се заменуваат со зборовите: „постапката за земање на органот“.

Член 4

Во членот 20 пред зборот „Согласноста“ се додава бројот „(1)“, а зборовите: „крвно сродство во права линија, или во странична линија заклучно до четврти степен, или кое е брачен другар на дарителот или е негов посвоител или посвоеник“ се заменуваат со зборовите: „некои од следните меѓусебни односи маж и жена, родител и дете, брат и сестра (било целосно или полукрвно сродство), баба или дедо и внуци, чичко, вујко, тетина, стрина, вујна или тетка и внук или внука, родители на сопругниците и зет или снаа, девер, шура или баџанак и јајтва, снаа, золва или шура, или посвоител и посвоеник“.

По ставот (1) се додава три нови ставови (2), (3) и (4), кои гласат:

„(2) За лицата кои се во меѓусебни односи на родители на сопругниците и зет или снаа, девер, шура или баџанак и јајтва, снаа, золва или шура, Етичката комисија дава согласност за дарувањето само доколку утврди дека е доброволно и не се извршува под притисок.“

(3) Министерот за здравство формира Етичка комисија составена од пет членови од редот на лица со работно искуство од областа на трансплантацијата и еден психолог или психијатар.

(4) Етичката комисија за работите од своја надлежност одлучува едногласно.“

Член 5

Во членот 21 став (1) зборовите: „формирана согласно со прописите за здравствената заштита“ се заменуваат со зборовите: „од член 20 став (3) од овој закон“.

По ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

„(3) По исклучок од членот 20 од овој закон, како примател на орган може да се јави и друго лице кое е компатибилен дарител, доколку станува збор за дарување меѓу парови.“

Член 6

Во членот 22 точката 4) зборовите: „приближно иста“ се заменуваат со зборот „подобра“.

Член 7

Во членот 27 зборот „задолжително“ се заменува со зборовите: „може да“, а по зборот „умрениот“ се додаваат зборовите: „согласно закон“.

Член 8

Во членот 35 став (3) во точката 1) зборовите: „доволна количина од“ се бришат.

Во ставот (8) точката 1) зборовите: „доволна количина на“ се бришат.

Член 9

Во членот 45 зборот „преседувањето“ се заменува со зборот „земањето“.

Член 10

Во членот 50 став (1) зборовите: „возраста на пријателите и“ се бришат.

Член 11

Во членот 51 став (2) по зборот „факултет“ се додаваат зборовите: „или средно, вишо и високо стручно образование од областа на медицината“, зборовите: „соодветна специјализација и“ се бришат, а зборовите: „по положувањето на специјалистичкиот испит“ се заменуваат со зборовите: „во структурата“.

Член 12

Во членот 53 став (1) зборовите: „формирана согласно со прописите за здравствената заштита“ се заменуваат со зборовите: „од член 20 став (3) од овој закон“.

Член 13

Во членот 55 став (2) во точката 1) по зборот „факултет“ се додаваат зборовите: „или факултет од областа на биомедицината, хумана имунологијата или хумана генетиката“,

Во точката 2) по зборот „испит“ се додаваат зборовите: „за лицата кои имаат завршено медицински факултет“.

Во точката 3) по зборот „медицината“ се додаваат зборовите: „или специјализација за хистокompatibilност или имуногенетика“.

Во точката 4) по зборот „специјалност“ се додаваат зборовите: „односно пет години работно искуство од областа на трансплантацијата“.

Во точката 8) по зборот „сертификати“ се додаваат зборовите: „освен за лицата кои имаат завршен прв, втор или трет циклус на студии на еден од 100 највисоко рангирани факултети на Shanghai Ranking-ARWU (Academic Ranking of World Universities) на кои наставата се изведува на англиски јазик“.

Член 14

Во членот 55-б став (2) во точката 1) по зборот „факултет“ се додаваат зборовите: „или факултет од областа на биомедицината, хумана имунологијата или хумана генетиката“,

Во точката 2) по зборот „испит“ се додаваат зборовите: „за лицата кои имаат завршено медицински факултет“.

Во точката 3) по зборот „медицината“ се додаваат зборовите: „или специјализација за хистокompatibilност или имуногенетика“.

Во точката 4) по зборот „специјалност“ се додаваат зборовите: „односно пет години работно искуство од областа на трансплантацијата“.

Во точката 8) по зборот „сертификати“ се додаваат зборовите: „освен за лицата кои имаат завршен прв, втор или трет циклус на студии на еден од 100 највисоко рангирани факултети на Shanghai Ranking-ARWU (Academic Ranking of World Universities) на кои наставата се изведува на англиски јазик“.

Член 15

Во членот 70 став (1) точката 15 се брише.

Член 16

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

**PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT
PËR MARRJE DHE TRANSPLANTIM TË PJESËVE
TË TRUPIT TË NJERIUT PËR MJEKIM**

Neni 1

Në Ligjin për marrje dhe transplantim të pjesëve të trupit të njeriut për mjekim (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” numër 47/11, 136/11, 91/13, 164/13, 27/14, 112/14 dhe 144/14) në nenin 6 pika 1 pas fjalës “konservim” vihet presje dhe shtohet fjala “transportim”.

Pas pikës 8 shtohet pikë e re 8-a, si vijon:

“8-a. “Dhurim ndërmjet çifteve” është procedurë e dhënies së organeve pa kompensim nga person i gjallë, për transplantim në trupin e personit tjetër për mjekim, në rast kur ka një çift ku pranuesi ka dhurues jokompatibil për shkak të grupit të ndryshëm të gjakut dhe/ose prezencë të HLA antitripave dhe njëkohësisht ka çift tjetër pranues dhe dhurues kur gjithashtu ka dhurues jokompatibil për shkak të grupit të ndryshëm të gjakut dhe/ose prezencë të HLA antitripave, ndërsa me shkëmbim të dhuruesve ndërmjet dy çifteve dhe njëkohësisht transplantim të organeve, pranuesit fitojnë organ nga dhuruesi kompatibel.”

Neni 2

Në nenin 15 në paragrafin (1) pas fjalës “pranuesi” presjen e zëvendëson me lidhëzën “dhe”, ndërsa fjalët: “dhe nëse nuk ekziston tjetër metodë, përafërsisht metodë e barabartë e mjekimit” shlyhen.

Neni 3

Në nenin 19 paragrafi (3) fjalët: “procedura për transplantim” zëvendësohen me fjalët: “procedura për marrje të organit”.

Neni 4

Në nenin 20 para fjalës “Pëlqimin” shtohet numri (1)”, kurse fjalët: “lidhje gjaku në vijë të parë, ose në vijë anësore përfundimisht deri në shkallën e katërt, ose i cili është bashkëshort i dhuruesit ose është adoptues ose i adoptuar i tij” zëvendësohen me fjalët: “disa prej marrëdhënieve të ndërsjella në vijim: burrë dhe grua, prind dhe fëmijë, vëlla dhe motër (qoftë lidhje e plotë ose e gjysmëgjaku), gjyshe ose gjysh dhe nipër, xhaxha, dajë, bashkëshorti i tezes apo hallës, xhaxheshë, dajeshë ose teze dhe nip ose mbesë, prindër të bashkëshortëve dhe dhëndër ose nuse, kunat, vëlla i gruas apo baxhanak dhe kunatë, nuse, motër e burrit ose vëlla i gruas, ose adoptues dhe i adoptuar”.

Pas paragrafit (1) shtohen tre paragrafë të rinj (2), (3) dhe (4), si vijojnë:

“(2) Për personat të cilët janë në lidhje të ndërsjella të: prindërve të bashkëshortëve dhe dhëndër ose nuse, kunat, vëlla i gruas ose baxhanak dhe kunatë, nuse, motër e burrit ose vëlla i gruas, Komisioni etik jep pëlqim për dhurimin vetëm nëse konstaton se është vullnetarisht dhe nuk bëhet me presion.

(3) Ministri i Shëndetësisë formon Komision etik të përbërë prej pesë anëtarëve nga radhët e personave me përvojë pune nga sfera e transplantimit dhe një psikolog ose psikiatër.

(4) Komisioni etik për punët nga kompetenca e vet vendos unanimisht.”

Neni 5

Në nenin 21 paragrafi (1) fjalët: “formuar në pajtim me rregullat për mbrojtje shëndetësore” zëvendësohen me fjalët: “nga neni 20 paragrafi (3) i këtij ligji”.

Pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3), si vijon:

“(3) Me përjashtim të nenit 20 të këtij ligjit, si pranues i organit mund të paraqitet edhe person tjetër i cili është dhurues kompatibil, nëse bëhet fjalë për dhurim ndërmjet çifteve.”

Neni 6

Në nenin 22 pika 4) fjalët: “përafërsisht të njëjtë” zëvendësohen me fjalët: “më të mirë”.

Neni 7

Në nenin 27 fjala “detyrimisht” zëvendësohen me fjalët: “mund të”, kurse pas fjalës “vdekurit” shtohen fjalët: “në pajtim me ligj”.

Neni 8

Në nenin 35 paragrafi (3) në pikën 1) fjalët: “sasi të mjaftueshme të” shlyhen.

Në paragrafin (8) pika 1) fjalët: “sasi të mjaftueshme të” shlyhen.

Neni 9

Në nenin 45 fjala “transplantimi” zëvendësohet me fjalën “marrja”.

Neni 10

Në nenin 50 paragrafi (1) fjalët: “mosha e pranuesve dhe” shlyhen.

Neni 11

Në nenin 51 paragrafi (2) pas fjalës “fakultet” shtohen fjalët: “ose arsim të mesëm, të lartë dhe sipëror profesional nga fusha e mjekësisë”, fjalët: “specializim përkatës dhe” shlyhen, kurse fjalët: “pas dhënies së provimit të specialistit” zëvendësohen me fjalët: “në profesion”.

Neni 12

Në nenin 53 paragrafi (1) fjalët: “formuar në pajtim me rregullat për mbrojtje shëndetësore” zëvendësohen me fjalët: “nga neni 20 paragrafi (3) i këtij ligji”.

Neni 13

Në nenin 55 paragrafi (2) në pikën 1) pas fjalës “fakultet” shtohen fjalët: “ose fakultet nga fusha e biomjekësisë, imunologjisë humane ose gjenetikës humane”.

Në pikën 2) pas fjalës “provim” shtohen fjalët: “për personat të cilët kanë mbaruar fakultetin e mjekësisë”.

Në pikën 3) pas fjalës “mjekësisë” shtohen fjalët: “ose specializim për histokompatibilitet ose imunogjenetikë”.

Në pikën 4) pas fjalës “specializimin” shtohen fjalët: “përkatësisht pesë vite përvojë pune nga sfera e transplantimit”.

Në pikën 8) pas fjalës “certifikata” shtohen fjalët: “përveç për personat të cilët kanë të kryer ciklin e parë, të dytë ose tretë të studimeve në një prej 100 fakultetet e ranguar më lartë të Shanghai Ranking -ARWU (Academic Ranking of World Universities) në të cilat mësimi mbahet në gjuhën angleze”.

Neni 14

Në nenin 55-b paragrafi (2) në pikën 1) pas fjalës “fakultet” shtohen fjalët: “ose fakultet nga fusha e biomjekësisë, imunologjisë humane ose gjenetikës humane”.

Në pikën 2) pas fjalës “provim” shtohen fjalët: “për personat të cilët e kanë mbaruar fakultetin e mjekësisë”.

Në pikën 3) pas fjalës “mjekësisë” shtohen fjalët: “ose specializim për histokompatibilitet ose imunogjenetikë”.

Në pikën 4) pas fjalës “specializim” shtohen fjalët: “përkatësisht pesë vite përvojë pune nga sfera e transplantimit”.

Në pikën 8) pas fjalës “certifikata” shtohen fjalët: “përveç për personat të cilët kanë të kryer ciklin e parë, të dytë ose tretë të studimeve në një prej 100 fakultetet e ranguar më lartë të Shanghai Ranking -ARWU (Academic Ranking of World Universities) në të cilat mësimi mbahet në gjuhën angleze”.

Neni 15

Në nenin 70 paragrafi (1) pika 15 shlyhet.

Neni 16

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

3675.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за превоз во патниот сообраќај, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3038/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Член 1

Во Законот за превоз во патниот сообраќај („Службен весник на Република Македонија“ број 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11, 53/11, 6/12, 23/13, 120/13, 163/13, 187/13, 42/14, 112/14, 166/14, 44/15 и 97/15), во член 38 по ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

„Покрај документите утврдени во ставот 2 на овој член во возилата мора да се наоѓа и евидентен лист за превоз на патници. Евидентниот лист за превоз на патници го води превозникот во три примероци за секој извршен меѓународен превоз на патници, го чува во рок 24 месеци и еден примерок задолжително се остава на Царинската управа на граничните премини на Република Македонија.

Формата и содржината на евидентниот лист за превоз на патници, податоците кои ги содржи, начинот на неговото чување и водење ги пропишува министерот за транспорт и врски.“

Член 2

Во членот 43 став 1 по зборовите: „на работници од дома до местото на работа и обратно,“ се додаваат зборовите: „на работници кои вршат сезонски работи од дома до местото на работа и обратно,“.

По ставот 6 се додава нов став 7, кој гласи:

„По исклучок од ставот 5 на овој член за превоз на работници кои вршат сезонски работи од дома до местото на работа и обратно списокот на патници не е сос-

тавен дел на договорот за извршување на превозот, но истиот задолжително се наоѓа во возилото при вршењето на превозот.“

Ставовите 7, 8, 9 и 10 стануваат ставови 8, 9, 10 и 11.

Член 3

Во член 44 по ставот 8 се додава нов став 9, кој гласи:

„По исклучок од ставот 8 на овој член дозволата за превоз на работници кои вршат сезонски работи се издава за период не подолг од три месеци.“

Ставот 9 станува став 10.

Член 4

Во членот 49 став 2 по зборовите: „патен налог во оригинал“ се додаваат зборовите: „евидентен лист за превоз на патници“.

Член 5

Во членот 60 став 2 зборовите: „Министерството за транспорт и врски“ се заменуваат со зборовите: „Државниот инспекторат за транспорт“.

Член 6

Во членот 68 став 2 во точката 2) зборовите: „Е3-Е5“ се заменуваат со зборовите: „Е5-Е6“.

Член 7

Во членот 90-а став 1 зборовите: „членот 97 став 1 точки 4 и 6“ се заменуваат со зборовите: „членот 96 став 1 точка 2-а, членот 97 став 1 точки 1, 3, 4, 11, 11-а, 13, 14, 15-а и 16, од членот 98 став 1 точки 2-а, 3, 7 и 15 и членот 99-а став 1 точка 10“.

Член 8

Во членот 98 став 1 во точката 15 зборовите: „Министерството за транспорт и врски“ се заменуваат со зборовите: „Државниот инспекторат за транспорт“.

Член 9

Во членот 99-а став 1 во точката 10 зборовите: „уредно пополнет“ се бришат.

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TRANSPORT NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR

Neni 1

Në Ligjin për transport në komunikacionin rrugor ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 68/2004, 127/2006, 114/2009, 83/10, 140/10, 17/11, 53/11, 6/12, 23/13, 120/13, 163/13, 187/13, 42/14, 112/14, 166/14, 44/15 dhe 97/15) në nenin 38 pas paragrafit 2 shtohen dy paragrafë të rinj 3 dhe 4, si vijojnë:

"Krahas dokumenteve të përcaktuara në paragrafin 2 të këtij neni në automjete doemos duhet të gjendet edhe lista e evidentimit për transport të udhëtarëve. Listën e evidentimit për transport të udhëtarëve e mban transportuesi në tre ekzemplarë për çdo transport të kryer të udhëtarëve, e ruan në afat prej 24 muajsh dhe një ekzemplar në mënyrë të obligueshme lihet në Drejtorinë Doganore në kalimet kufitare të Republikës së Maqedonisë.

Formën dhe përmbajtjen e listës së evidentimit për transport të udhëtarëve, të dhënat të cilat i përmban, mënyrën e ruajtjes dhe mbajtjes së tij i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve."

Neni 2

Në nenin 43 paragrafi 1 pas fjalëve: "të punëtorëve prej në shtëpi deri në punë dhe anasjelltas," shtohen fjalët: "punëtorëve të cilët kryejnë punë sezonale nga shtëpia deri në vendin e punës dhe anasjelltas,".

Pas paragrafit 6 shtohet paragraf i ri 7, si vijon:

"Me përjashtim të paragrafit 5 të këtij neni për transport të punëtorëve të cilët kryejnë punë sezonale prej shtëpisë deri në punë dhe anasjelltas lista e udhëtarëve nuk është pjesë përbërëse e marrëveshjes për kryerje të transportit, por ajo detyrimisht gjendet në automjet gjatë kryerjes së transportit."

Paragrafët 7, 8, 9 dhe 10 bëhen paragrafë 8, 9, 10 dhe 11.

Neni 3

Në nenin 44 pas paragrafi 8 shtohet paragraf i ri 9, si vijon:

"Me përjashtim të paragrafit 8 të këtij neni leja për transport të punëtorëve të cilët kryejnë punë sezonale lëshohet për periudhë jo më të gjatë se tre muaj".

Paragrafi 9 bëhet paragraf 10.

Neni 4

Në nenin 49 paragrafi 2 pas fjalëve: "urdhërpagesë rrugore në origjinal" shtohen fjalët: "listë e evidentimit për transport të udhëtarëve".

Neni 5

Në nenin 60 paragrafi 2 fjalët: "Ministria e Transportit dhe Lidhjeve" zëvendësohen me fjalët: "Inspektorati Shtetëror për Transport".

Neni 6

Në nenin 68 paragrafi 2 në pikën 2 fjalët: "E3-E5" zëvendësohen me fjalët: "E5-E6".

Neni 7

Në nenin 90-a paragrafi 1 fjalët: "nenin 97 paragrafi 1 pikat 4 dhe 6" zëvendësohen me fjalët: "neni 96 paragrafi 1 pika 2-a, neni 97 paragrafi 1 pikat 1, 3, 4, 11, 11-a, 13, 14, 15-a dhe 16, nga neni 98 paragrafi 1 pikat 2-a, 3, 7 dhe 15 dhe neni 99-a paragrafi 1 pika 10".

Neni 8

Në nenin 98 paragrafi 1 në pikën 15 pas fjalëve: "Ministria e Transportit dhe Lidhjeve" zëvendësohen me fjalët: "Inspektorati Shtetëror për Transport".

Neni 9

Në nenin 99-a paragrafi 1 në pikën 10 fjalët: " i plotësuar në mënyrë të rregullt" shlyhen.

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

3676.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО БЕСПРАВНО ИЗГРАДЕНИ ОБЈЕКТИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3039/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО БЕСПРАВНО ИЗГРАДЕНИ ОБЈЕКТИ

Член 1

Во Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 23/11, 54/11, 155/12, 53/13, 72/13, 44/14, 115/14 и 199/14), во членот 3 зборовите: "односно запишување на линиските инфраструктурни објекти и електронските комуникациски мрежи и средства во јавната книга за запишување на правата на недвижности согласно со закон" се заменуваат со зборовите: "односно запишување на бесправните објекти изградени на земјиште на кое согласно со важечката урбанистичко-планска документација е предвидена изградба на сообраќајна инфраструктура, бесправните објекти изградени во заштитен крајбрежен појас на вештачки езера и речни корита, линиските инфраструктурни објекти и електронските комуникациски мрежи и средства во јавната книга за запишување на правата на недвижности согласно со закон."

По ставот (1) се додаваат два нови става (2) и (3), кои гласат:

"(2) Под урбанистичко-планска документација во смисла на овој закон, се подразбираат урбанистички планови и урбанистичко-плански документи утврдени со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

(3) Под сообраќајна инфраструктура во смисла на овој закон, се подразбира примарна и секундарна мрежа на улици, утврдени согласно со Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање.“

Член 2

Во членот 6 по ставот (9) се додава нов став (10), кој гласи:

“(10) Доколку е поднесено барање за утврдување на правен статус на бесправен објект кој е изграден во заштитен крајбрежен појас на вештачки езера и речни корита, барателот е должен покрај доказите од ставот (2) на овој член да достави и изјава заверена на нотар, дадена под материјална и кривична одговорност, со која барателот ќе потврди дека е согласен да се утврди правен статус на бесправниот објект на негова одговорност и нема да бара надоместок на штета од надлежен орган при настанување на евентуална штета поради елементарна непогода како и дека ќе ја надомести секоја штета врз животната средина настаната од влијанието на предметниот објект.“

Член 3

Во членот 7 став (6) зборовите: “од ставот (1) алинеја 3“ се заменуваат со зборовите: “од ставот (1) алинеи 3 и 4“.

Член 4

Во член 8 по ставот (7) се додава нов став (8), кој гласи:

“(8) По исклучок од ставот (1) на овој член постапката за утврдување на правен статус се спроведува и доколку подносител на барањето е државен орган или други субјект основан од Република Македонија.“

Член 5

Во членот 10 став (4) зборовите: “или бесправниот објект е изграден на земјиште на кое согласно со важечката урбанистичко-планска документација е предвидена изградба на сообраќајна инфраструктура“ и зборовите: “односно дали ќе се изврши промена на трасата на сообраќајната инфраструктура или пак истата нема да се предвиди,“ се бришат.

Член 6

Во член 12 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) При утврдување на исполентоста на условот од ставот (1) алинеја 7 на овој член за бесправните објекти изградени на земјиште на кое согласно со важечката урбанистичко-планска документација е предвидена изградба на сообраќајна инфраструктура како и за бесправните објекти изградени во заштитен крајбрежен појас на вештачки езера и речни корита, се применуваат само одредбите од стандардите од членот 19 од овој закон со кои се утврдува дали објектот е градежна и функционална целина, дали е склон на паѓање и дали има пристап до објектот, а овие објекти не се вклопуваат во урбанистичко-планската документација.“

Член 7

Во членот 14 став (3) точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите: “а условот од ставот (1) алинеја 5 на овој член не се применува за надземни и подземни линиски електронски комуникациски мрежи и средства.“

Член 8

Во членот 17 став (1) по зборот “средства“ се додаваат зборовите: “кои не се линиски“.

Член 9

Во членот 18 став (1) зборовите: “природни и вештачки езера и речни корита“ се заменуваат со зборовите: “природни езера“.

Член 10

Во членот 21 став (1) зборовите: “односно дека линиските инфраструктурни објекти и електронските комуникациски мрежи и средства ги исполнуваат условите за запишување во јавната книга за запишување на правата на недвижности“ се заменуваат со зборовите: “односно дека бесправните објекти изградени на земјиште на кое согласно со важечката урбанистичко-планска документација е предвидена изградба на сообраќајна инфраструктура, бесправните објекти изградени во заштитен крајбрежен појас на вештачки езера и речни корита, линиските инфраструктурни објекти и електронските комуникациски мрежи и средства, ги исполнуваат условите за запишување во јавната книга за запишување на правата на недвижности“.

Член 11

За предметите за кои до денот на влегувањето во сила на овој закон е донесено решение за одбивање на барањето за утврдување на правен статус за бесправен објект кој е изграден во заштитен крајбрежен појас на вештачки езера и речни корита, поради доставување на негативно мислење од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање согласно со членот 18 став (1) од Законот за постапување за бесправно изградени објекти (“Службен весник на Република Македонија“ број 23/11, 54/11, 155/12, 53/13, 72/13, 44/14, 115/14 и 199/14), надлежниот орган кој го донел решението е должен по службена должност да го поништи решението за одбивање на барањето за утврдување на правен статус и да ја продолжи постапката за утврдување на правен статус на предметниот објект согласно со одредбите на овој закон, доколку објектот за кој е донесено решение за одбивање на барањето за утврдување на правен статус не е отстранет до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 12

Имателите на бесправни инфраструктурни објекти и бесправни линиски електронски комуникациски мрежи и средства, кои немаат поднесено барање за утврдување на правен статус на бесправен објект, а на кои објекти заклучно со 3 март 2011 година се изведени градежните и инсталатерските работи во целост и истите претставуваат градежна и функционална целина, мо-

жат да поднесат барање за утврдување на правен статус на бесправен објект најдоцна до 31 декември 2015 година.

Барателите кои ќе достават барање за утврдување на правен статус согласно со ставот (1) на овој член, треба да достават геодетски елаборат за утврдување на фактичка состојба на бесправен објект, најдоцна до 31 декември 2016 година, а во спротивно надлежниот орган ќе го одбие барањето за утврдување на правен статус на бесправен објект.

Член 13

Одредбата од членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 44/14), и одредбата од членот 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 199/14), престануваат да важат со денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 14

Започнатите постапки за донесување на одлука согласно со одредбата од членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 44/14) и одредбата од членот 13 од Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 199/14), ќе завршат согласно со одредбите од законот по кој се започнати.

Член 15

Имателите на бесправни доградби на објекти со намена домување во станбени згради-тераси и тераси пренаменети во станбен простор, кои ќе достават барање за утврдување на правен статус согласно со членот 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 44/14), треба да достават геодетски елаборат за утврдување на фактичка состојба на бесправен објект, најдоцна до 31 декември 2016 година, а во спротивно надлежниот орган ќе го одбие барањето за утврдување на правен статус на бесправен објект.

Член 16

По барањата за утврдување на правен статус на трафостаници со напонско ниво од и над 10 КВ, поднесени согласно со Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 23/11 и 54/11), постапките ги спроведува Министерството за транспорт и врски.

Член 17

Започнатите постапки за утврдување на правен статус на бесправен објект ќе продолжат согласно со одредбите од овој закон.

Член 18

Во членот 33 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти ("Службен весник на Република Македонија" број 23/11), зборовите: "шест години" се заменуваат со зборовите: "десет години".

Член 19

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецистен текст на Законот за постапување со бесправно изградени објекти.

Член 20

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR VEPRIM ME OBJEKTE TË NDËRTUARA PA LEJE

Neni 1

Në Ligjin për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/11, 54/11, 155/12, 53/13, 72/13, 44/14, 115/14 dhe 199/14), në nenin 3 fjalët: "përkatësisht regjistrim të objekteve infrastrukturore në linjë dhe rrjeteve dhe mjeteve komunikuese elektronike në librin publik për regjistrimin e të drejtave të patundshmërive në pajtim me ligjin" zëvendësohen me fjalët: "përkatësisht regjistrim të objekteve të ndërtuara pa leje në tokën në të cilën në pajtim me dokumentacionin në fuqi të planit urbanistik është paraparë ndërtimi i infrastrukturës së komunikacionit, objekteve pa leje të ndërtuara në brezin mbrojtës të bregliqenit të liqeneve artificiale dhe shtretërve lumorë, objekteve infrastrukturore në linjë dhe rrjeteve dhe mjeteve komunikuese elektronike në librin publik për regjistrimin e të drejtës së patundshmërive në pajtim me ligjin."

Pas paragrafit (1) shtohen dy paragrafë të rinj (2) dhe (3), si vijojnë:

"(2) Me dokumentacionin e planit urbanistik në kuptim të këtij ligji, nënkuptohen plane urbanistike dhe dokumentacione të planit urbanistik të përcaktuara me Ligjin për planifikim hapësinor dhe urbanistik.

(3) Me infrastrukturë të komunikacionit në kuptim të këtij ligji, nënkuptohet rrjeti primar dhe sekondar i rrugëve, të përcaktuara në pajtim me Rregulloren për standarde dhe normativa për planifikim urbanistik."

Neni 2

Në nenin 6 pas paragrafit (9) shtohet paragrafi i ri (10), si vijon:

"(10) Nëse është parashtruar kërkesë për përcaktimin e statusit juridik të objektit të pa leje që është ndërtuar në brezin e bregliqenit mbrojtës të liqeneve artificiale dhe shtretërve lumorë, kërkuesi është i detyruar që përveç dëshmime nga paragrafi (2) i këtij neni të dorëzojë edhe deklaratë të verifikuar në noter, të dhënë nën përgjegjësi materiale dhe penale, me të cilën kërkuesi do të vërtetojë se është pajtuar të përcaktojë status juridik të objektit pa leje në përgjegjësi të tij dhe nuk do të kërkojë kompensim të dëmit nga organi kompetent gjatë paraqitjes eventuale të dëmit për shkak të fatkeqësisë elementare si dhe se do ta kompensojë çdo dëm mbi mjedisin jetësor të shkaktuar nga ndikimi i objektit në fjalë."

Neni 3

Në nenin 7 paragrafi (6) fjalët: "nga paragrafi (1) alineja 3" zëvendësohen me fjalët: "nga paragrafi (1) alinetë 3 dhe 4".

Neni 4

Në nenin 8 pas paragrafit (7) shtohet paragraf i ri (8), si vijon:

"(8) Me përjashtim nga paragrafi (1) i këtij neni procedura për përcaktimin e statusit juridik zbatohet edhe nëse parashtruesi i kërkesës është organ shtetëror ose subjekt tjetër i themeluar nga Republika e Maqedonisë."

Neni 5

Në nenin 10 paragrafi (4) fjalët: "ose objekti pa leje është ndërtuar në tokë në të cilën në pajtim me dokumentacionin në fuqi të planit urbanistik është paraparë ndërtim i infrastrukturës së komunikacionit" dhe fjalët: "përkatësisht nëse do të bëhet ndryshimi i trasesë së infrastrukturës së komunikacionit ose e njëjta nuk do të parashihet," shlyhen.

Neni 6

Në nenin 12 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Gjatë përcaktimit të përmbushjes së kushtit nga paragrafi (1) alineja 7 e këtij neni për objektet pa leje të ndërtuara në tokë në të cilën në pajtim me dokumentacionin në fuqi të planit urbanistik është paraparë ndërtimi i infrastrukturës së komunikacionit si dhe për objektet pa leje të ndërtuara në brezin e bregliqenit mbrojtës të liqeneve artificiale dhe shtretërve lumorë, zbatohen vetëm dispozitat nga standardet nga neni 19 i këtij ligji me të cilat përcaktohet nëse objekti është tërësi ndërtimore dhe funksionale, nëse është i prirë kah rënia dhe nëse ka qasje në objektin, ndërsa këto objekte nuk përputhen në dokumentacionin e planit urbanistik."

Neni 7

Në nenin 14 paragrafi (3) pika zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "ndërsa kushti nga paragrafi (1) alineja 5 të këtij neni nuk zbatohet për rrjete dhe mjete komunikuese elektronike mbitokësore dhe nëntokësore në linjë."

Neni 8

Në nenin 17 paragrafi (1) pas fjalës "mjete" shtohen fjalët: "që nuk janë në linjë".

Neni 9

Në nenin 18 paragrafi (1) fjalët: "liqene natyrore dhe artificiale dhe shtretër lumorë" zëvendësohen me fjalët: "liqene natyrore".

Neni 10

Në nenin 21 paragrafi (1) fjalët: "përkatësisht se objektet infrastrukturore në linjë dhe rrjetet dhe mjetet e komunikimeve elektronike i përmbushin kushtet për regjistrim në librat publike për regjistrimin e të drejtave të patundshmërive" zëvendësohen me fjalët: "përkatësisht se objektet e ndërtuara pa leje në tokën në të cilën në pajtim me dokumentacionin e planit urbanistik në fuqi është paraparë ndërtimi i infrastrukturës së komunikacionit, objektet pa leje të ndërtuara në brezin e bregliqenit mbrojtës në liqene artificiale dhe shtretër lumorë, objektet infrastrukturore në linjë dhe rrjetet dhe mjetet komunikuese elektronike, i përmbushin kushtet për regjistrim në librin publik për regjistrim të të drejtave të patundshmërive".

Neni 11

Për lëndët për të cilat deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, është miratuar aktvendim për refuzimin e kërkesës për përcaktimin e statusit juridik të objektit të ndërtuar pa leje në brezin mbrojtës të bregliqenit të liqeneve artificiale dhe shtretërve lumorë, për shkak të dorëzimit të mendimit negativ nga Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor në pajtim me nenin 18 paragrafi (1) të Ligjit për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/11, 54/11, 155/12, 53/13, 72/13, 44/14, 115/14 dhe 199/14), organi kompetent që e ka miratuar aktvendimin është i detyruar që me detyrë zyrtare ta anulojë aktvendimin për refuzimin e kërkesës për përcaktimin e statusit juridik dhe ta vazhdojë procedurën për përcaktimin e statusit juridik të objektit në fjalë në pajtim me dispozitat e këtij ligji, nëse objekti për të cilin është miratuar aktvendim për refuzimin e kërkesës për përcaktimin e statusit juridik nuk është mënjeluar deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 12

Poseduesit e objekteve infrastrukturore pa leje dhe rrjeteve dhe mjeteve komunikuese elektronike në linjë pa leje, që nuk kanë parashtruar kërkesë për përcaktimin e statusit juridik të objektit pa leje, e në të cilat objekte përfundimisht me 3 mars 2011 janë realizuar punë ndërtimore dhe instaluese në tërësi dhe të njëjtat paraqesin tërësi ndërtimore dhe funksionale, mund të parashtrojnë kërkesë për përcaktimin e statusit juridik të objektit pa leje më së voni deri më 31 dhjetor 2015.

Kërkesit që do të dorëzojnë kërkesë për përcaktimin e statusit juridik në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, duhet të dorëzojnë elaborat gjeodezik për përcaktimin e gjendjes faktike të objektit pa leje, më së voni deri më 31 dhjetor 2016, e në të kundërtën organi kompetent do ta refuzojë kërkesën për përcaktimin e statusit juridik të objektit pa leje.

Neni 13

Dispozita e nenit 6 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/14) dhe dispozita e nenit 13 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14), shfuqizohen në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 14

Procedurat e filluara për miratimin e vendimit në pajtim me dispozitën e nenit 6 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/14) dhe dispozitën e nenit 13 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për veprim me objekte të ndërtuara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 199/14), do të përfundojnë në pajtim me dispozitat e ligjit sipas të cilit kanë filluar.

Neni 15

Poseduesit e ndërtimeve shtesë pa leje të objekteve me dedikim banim në ndërtesa banesore-tarraca dhe tarraca të ridedikuar në hapësirë banesore, që do të dorëzojnë kërkesë për përcaktimin e statusit juridik në pajtim me nenin 5 të Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për veprim me objekte të ndërтуara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 44/14), duhet të dorëzojnë elaborat gjeodezik për përcaktimin e gjendjes faktike të objektit pa leje, më së voni deri më 31 dhjetor 2016, e në të kundërtën organi kompetent do ta refuzojë kërkesën për përcaktimin e statusit juridik të objektit pa leje.

Neni 16

Për kërkesat për përcaktimin e statusit juridik të trafostacioneve me nivel të tensionit prej dhe mbi 10 KV, të parashtruara në pajtim me Ligjin për veprim me objekte të ndërтуara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/11 dhe 54/11), procedurat i zbaton Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 17

Procedurat e filluara për përcaktimin e statusit juridik të objektit pa leje do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 18

Në nenin 33 të Ligjit për veprim me objekte të ndërтуara pa leje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 23/11) fjalët: "gjashtë vjet" zëvendësohen me fjalët: "dhjetë vjet".

Neni 19

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për veprim me objekte të ndërтуara pa leje.

Neni 20

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

3677.

Брз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ОПШТАТА УПРАВНА ПОСТАПКА**

Се прогласува Законот за општата управна постапка, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3150/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН**ЗА ОПШТАТА УПРАВНА ПОСТАПКА**

ГЛАВА I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на законот

Со овој закон се уредува постапката за остварување на заштита на правата и правните интереси на физичките лица, правните лица и другите странки, како и заштита на јавниот интерес по која се должни да постапуваат министерствата, органите на државната управа, организациите утврдени со закон, другите државни органи, правните и физичките лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, како и органите на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје, кога во вршењето на своите законски надлежности, постапуваат, решаваат и преземаат други управни дејствија во управни работи.

Член 2

Примена на законот

(1) Овој закон се применува за сите управни дејствија на јавните органи и на давателите на услуги.

(2) Со посебните закони одделни работи може да се уредат поинаку од овој закон, доколку не се во спротивност со основните начела и целта на овој закон и не ја намалуваат заштитата на правата и правните интереси на странките загарантирана со овој закон.

Член 3

Употреба на јазиците и писмата

(1) Во управната постапка службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

(2) Во управната постапка што се води во орган на државната управа, другите државни органи, органите на општината, на Градот Скопје и на општините во Градот Скопје, правните и други лица на кои со закон им е доверено вршење на јавни овластувања, друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо, се користи во согласност со Законот за употреба на јазик кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и во единиците на локалната самоуправа.

(3) Странките и другите учесници во постапката кои не се државјани на Република Македонија, а не го разбираат македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, имаат право на преведувач.

Член 4 Поимник

Одделни поими во овој закон го имаат следново значење:

- „Јавен орган“ претставуваат министерствата, органите на државната управа, организации утврдени со закон, другите државни органи, правните и физичките лица на кои со закон им е доверено да вршат јавни овластувања, како и органите на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје;

- „Давател на услуга“ претставуваат сите правни лица кои врз основа на закон се овластени да даваат јавни услуги или услуги од општ интерес;

- „Колегијален орган“ претставува тело кое е составено од три или повеќе членови, а кое врз основа на закон е овластено да постапува, решава и презема други управни дејствија во управни работи;

- „Управни работи“ претставуваат сите акти и дејствија преку кои се изразуваат или извршуваат надлежностите на јавните органи, а со кои се решава или влијае на правата, обврските или правните интереси на физичките лица, правните лица или другите странки во постапката, како и секоја друга работа која што е одредена како управна со посебен закон;

- „Управното дејствие“ опфаќа донесување на управни акти, склучување на управни договори, заштита на корисниците на јавни услуги и услуги од општ интерес, како и преземање на други управни дејствија во управните работи во согласност со закон;

- „Управен акт“ е поединечен акт на јавен орган кој е донесен врз основа на закон со кој се решава за правата, обврските и правните интереси на странките. Управните акти можат да бидат насловени како решение, одлука, наредба, лиценца, дозвола, забрана, одобрение или други;

- „Записник“ претставува пишана исправа за усна расправа или за друго поважно дејствие во постапката, како и за поважни усни изјави на странките или на трети лица во постапката;

- „Странка“ е секое физичко или правно лице, по чие барање е поведена управната постапка, против кое е поведена управната постапка, кое е вклучено во постапка поведена по службена должност, или кое заради заштита на своите права или правни интереси има право да учествува во управната постапка. Странка може да биде и јавен орган, подружница или друга деловна единица на трговско друштво, населба и слично или група лица, иако немаат својство на правно лице;

- „Поднесоци во постапката“ се барања, пријави, предлози, жалби, приговори, претставки и други изјави со кои странките се обраќаат до јавниот орган во врска со одредена управна работа;

- „Известувањето“ е службено обраќање на јавниот орган кон странка или кон друго лице кое учествува во управната постапка;

- „Управен договор“ е договор кој јавниот орган го склучува со странката заради вршење на јавни овластувања од надлежност на јавниот орган, кога тоа е утврдено со посебен закон;

- „Реален акт“ е акт или дејствие на јавниот орган што не е управен акт или управен договор, што може да има правно дејство врз правата, обврските или правните интереси на некое лице, како што се јавните информации, примање изјави, водење евиденција, издавање уверенија, дејствија на извршување и други фактички дејствија;

- „Услуги од општ интерес“ се услуги кои на граѓаните им ги даваат правните лица врз основа на јавно овластување издадено од јавен орган.

ГЛАВА II

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 5

Начело на законитост

(1) Јавните органи постапуваат во согласност со Уставот на Република Македонија, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија.

(2) Јавниот орган е должен да се грижи за правната сигурност, односно еднаква примена на законите во управни работи кои се засновуваат на иста или слична фактичка состојба.

(3) Ако јавниот орган е овластен со закон да решава по слободна оценка, управниот акт треба да биде донесен во границите на законот со кој се дава овластувањето, во согласност со целта за која е дадено овластувањето и да биде особено образложен.

Член 6

Начело на пропорционалност

(1) При водењето на управната постапка јавниот орган треба да и овозможи на странката да ги оствари и заштити своите права и правни интереси, доколку ис-

тите не се на штета на правата и правните интереси на другите странки или трети лица и не се на штета на јавниот интерес утврден со закон.

(2) Кога на странките во постапката им се наложуваат обврски, јавниот орган е должен да ги примени оние управни дејствија кои се поповолни за странките, ако таквите дејствија се доволни за да се постигне целта утврдена со закон.

Член 7

Начело на економичност и ефикасност на постапката

Постапката треба да се спроведе на наједноставен можен начин, без одлагање и со што помалку трошоци за странките, а сепак да се обезбеди целосно почитување на правата и правните интереси на странките и потполно утврдување на фактичката состојба.

Член 8

Начело на еднаквост, непристрасност и објективност

Органите во управната постапка се должни да обезбедат еднаква, непристрасна и објективна примена на законите и другите прописи во решавањето на управните работи.

Член 9

Начело на сервисна ориентација на јавните органи

Кога јавните органи решаваат во управни работи, сервисно се ориентирани кон остварувањето на правата и интересите на странките.

Член 10

Начело на утврдување на материјалната вистина

(1) Јавниот орган треба да ги утврди сите факти и околности што се од битно значење за правилно утврдување на фактичката состојба во управната постапка.

(2) Јавниот орган е должен по службена должност да ги прибави, разгледа и обработи информациите кои се чуваат во службената евиденција и регистрите, под услов пристапот до овие информации да не е забранет со посебен закон.

(3) Јавниот орган од странката може да ги бара само оние податоци или исправи кои се потребни за утврдување на фактите и околностите, а за кои не се води службена евиденција наведена во став (2) од овој член.

Член 11

Начело на сослушување на странките

(1) Пред издавањето на управниот акт, на странката мора да ѝ се даде можност да се изјасни за фактите и околностите што се од важност за решавањето.

(2) Управниот акт може да се донесе без претходно изјаснување на странката само во случаи утврдени со закон.

Член 12

Начело на слободна оценка на доказите

Кои факти ќе ги земе како докажани одлучува овластеното службено лице по свое самостојно уверување врз основа на совесна и грижлива оценка на секој доказ посебно и на сите докази заедно, како и врз основа на утврдените факти од целокупната постапка.

Член 13

Начело на делегирање на надлежноста за решавање

Во рамки на јавниот орган, надлежноста за решавање на управните работи, по правило, се делегира на службени лица во рамките на органот, соодветно на сложеноста на соодветната управна работа.

Член 14

Начело на правна заштита

(1) Странката има право на правна заштита против секое управно дејствие или реален акт согласно со законот.

(2) Против првостепените управни акти странката има право на жалба во случаи утврдени со закон.

(3) Во случаите од став (2) на овој член странката има право на жалба и доколку јавниот орган не постапил по барањето на странката во определениот рок.

(4) Против реалните акти, како и дејствијата на давателите на услуги од општ интерес странката има право на приговор.

(5) Против управните акти донесени во втор степен, како и против управните акти донесени во прв степен против кои не е дозволена жалба странката може да поведе управен спор.

Член 15 Конечен управен акт

(1) Конечен управен акт е оној против кој може да се поведе управен спор.

(2) Конечен управен акт може да се поништи, укине или измени само во случаите утврдени со закон.

(3) Конечниот управен акт е извршен, освен ако со закон поинаку не е определено.

Член 16 Правосилен управен акт

(1) Управниот акт против кој не може да се изјави жалба, ниту да се поведе управен спор, а со кој се решавало за права, обврски или правни интереси на странката е правосилен управен акт.

(2) Управниот акт станува правосилен и доколку странката се откаже од правото на жалба.

(3) Правосилен управен акт може да се поништи, укине или измени само во случаите утврдени со закон.

Член 17 Начело на активна помош на странката

(1) Јавниот орган е должен да им овозможи на сите странки во постапката да ги остварат и заштитат своите права и правни интереси на што е можно поефективен и полесен начин. Јавниот орган ги известува странките за законските одредби што се од важност за решавање на управната работа, за нивните права и обврски, вклучително и за сите информации поврзани со постапката и ги предупредува за правните последици од нивните дејствија или пропусти.

(2) Јавниот орган и овозможува на странката пристап до јавниот орган и по електронски пат.

(3) Незнаењето или неукоста на странката која учествува во постапката не треба да биде на штета на нејзините законски права и интереси.

ГЛАВА III НАДЛЕЖНОСТ

Член 18 Стварна надлежност

(1) Стварната надлежност на јавните органи се определува со закон со кој се уредува одредена управна работа или се определува надлежноста на јавните органи.

(2) Ако стварната надлежност не може да се определи со закон и не може да се утврди според природата на работата, стварно надлежен е оној јавен орган кој е надлежен за спроведувањето на одредбите на законот кој ја регулира управната работа.

Член 19 Месна надлежност

(1) Месната надлежност се определува според актите за внатрешна организација на јавните органи што решаваат во управната постапка.

(2) Во рамките на прописите од ставот (1) на овој член, месната надлежност на јавниот орган се определува:

- во работите кои се однесуваат на недвижност или на право или правен однос поврзан со недвижноста, според местото во кое се наоѓа таа;

- во работите кои се однесуваат на деловна, професионална или друга дејност на странката според седиштето на странката, односно според местото каде што се врши или каде што би требало да се врши дејноста;

- во други работи според живеалиштето на странката. Кога има повеќе странки, надлежноста се определува според странката спрема која барањето е насочено. Ако странката нема живеалиште во Република Македонија, надлежноста се определува според местото на нејзиното престојувалиште, а ако нема престојувалиште, според местото на нејзиното последно живеалиште, односно престојувалиште во Република Македонија;

- во работите кога месната надлежност не може да се определи на утврдениот начин, таа се определува според местото каде што настанала причината за водење на постапката;

- во работите кои се однесуваат на брод или на воздухоплов, или во кои причината за водење на постапката настанала на брод или на воздухоплов, според матичното пристаниште на бродот, односно матичниот аеродром на воздухопловот.

(3) Ако два или повеќе органи се месно надлежни за иста работа, надлежен е оној јавен орган што прв ја повел постапката.

(4) Јавниот орган што ја повел постапката како месно надлежен ја задржува надлежноста и кога во текот на постапката ќе настанат околности според кои би бил месно надлежен друг јавен орган. Јавниот орган што ја повел постапката може предметот да му го отстапи на јавен орган кој според новите околности станал месно надлежен, ако со тоа значително се олеснува постапката особено за странката.

Член 20 Ограничување на месната надлежност

(1) Секој јавен орган управното дејствие го врши во границите на своето подрачје.

(2) Ако постои опасност од одлагање, а управното дејствие треба да се изврши надвор од границите на подрачјето на јавниот орган, тој може да го изврши и надвор од границите на своето подрачје, за што е должен веднаш, а најдоцна наредниот ден да го известат јавниот орган на чие подрачје го презел дејствието.

(3) Ако службените дејствија треба да се извршат во објекти кои ги користат органите на државната управа надлежни за работите од областите на одбраната и безбедноста, како и во казнено-поправните и воспитно-поправните установи, дејствијата се вршат по претходно пријавување кај одговорното лице на објектот и по спогодба со него.

(4) Управните дејствија кои се вршат на екстериторијално подрачје се вршат со посредување на органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи.

Член 21 Задолжителност на правилата за надлежност

(1) Стварната и месната надлежност не можат да се менуваат со заеднички договор на јавните органи, со договор на јавните органи и странките, ниту со договор на самите странки.

(2) Јавните органи по службена должност внимаваат на својата стварна и месна надлежност во текот на целата постапка. Ако во текот на постапката настане промена на околностите со кои се определува надлежноста, јавниот орган кој дотогаш бил надлежен продолжува да ја води постапката, кога тоа е во интерес на едноставноста и ефикасноста на постапката и кога се обезбедени интересите на странките во постапката.

Член 22
Надлежност за итни работи

Со цел да се избегне штета за јавниот интерес, односно за странките, секој јавен орган, по службена должност или на барање на странката, може да преземе итни мерки за да се избегне штетата, за што е должен без одлагање да го извести надлежниот јавен орган.

Член 23
Судир на надлежностите

(1) Судирот на надлежностите помеѓу органите на државната управа го решава Владата на Република Македонија.

(2) Судирот на надлежностите помеѓу единиците на локалната самоуправа го решава органот на државната управа надлежен за локалната самоуправа.

(3) Судирот на надлежностите помеѓу органите на државната управа и правни и други лица, на кои со закон им се доверени јавни овластувања, го решава Владата на Република Македонија.

(4) Судирот на надлежностите помеѓу организационни единици кои се основани со задача да вршат определени управни работи од надлежност на орган на државната управа ги решава органот на државната управа од чија надлежност вршат работи организационите единици.

(5) Против управниот акт со кое се одлучува за судирот на надлежностите странката не може да изјави жалба, ниту да поведе управен спор.

ГЛАВА IV
ОВЛАСТЕНО СЛУЖБЕНО ЛИЦЕ

Наслов 1
Овластено службено лице

Член 24
Надлежност за водење на постапката

(1) Во управната постапка, јавниот орган постапува преку овластеното службено лице назначено во согласност со правилата наведени во овој член.

(2) Ако не е определено со посебен закон или подзаконски акт, функционерот кој раководи со јавниот орган, односно раководното лице е должно со актот за организација да определи организациона единица надлежна за секој вид на управна работа во негова надлежност.

(3) Овластеното службено лице ја води и комплетира постапката, ако со закон поинаку не е определено.

(4) Колегијалниот јавен орган е должен да овласти еден член на јавниот орган или административен службеник вработен во јавниот орган да ја води постапката. Во тој случај, овластениот член, односно службеник постапува како овластено службено лице и му доставува предлог за управниот акт на колегијалниот јавен орган, во писмена форма, освен ако со посебен закон не е поинаку утврдено.

Наслов 2
Изземање

Член 25
Непристрасност

(1) Со цел да се обезбеди непристрасноста на овластеното службено лице, службеното лице нема да учествува во управната постапка ако настане некоја од следните ситуации:

- службеното лице има непосреден или посреден личен интерес во конкретниот предмет;

- службеното лице со странката или со застапникот на странката е роднина по крв во права линија или роднина по крв во странична линија заклучно до четврти степен, брачен другар или партнер од вонбрачна заедница, или роднина по брачниот другар заклучно до втор степен, дури и тогаш кога брачната односно вонбрачната заедница престанала;

- службеното лице со странката или со застапникот или полномошникот на странката е во однос на старател, посвоител, посвоеник или хранител;

- службеното лице или лицата наведени во алинеите 2 и 3 од овој став учествувало во постапката како странка, сведок, вештак, адвокат или застапник на странката;

- службеното лице или лицата наведени во алинеите 1 и 2 од овој став имаат непосреден или посреден интерес во предмет поврзан со конкретниот предмет;

- поведена е судска постапка помеѓу странките и службеното лице или лицата наведени во алинеите 2 и 3 од овој став;

- службеното лице или лицата наведени во алинеите 2 и 3 од овој став се должници или доверители на странките;

- службеното лице остварува надоместок од странката или е член на управниот одбор, надзорниот одбор или слично тело на странката;

- службеното лице или лицата наведени во алинеите 1 и 2 од овој став имаат примено подароци од странките пред или по поведувањето на управната постапка или

- службеното лице веќе учествувало во работата во текот на првостепената постапка.

(2) Доколку настане некој од случаите од ставот (1) на овој член, службеното лице, односно членот на колегијалниот јавен орган, без одлагање бара изземање од учество во постапката од својот претпоставен, односно од колегијалниот јавен орган.

(3) Секое друго службено лице кое дознало за постоење на некој од случаите од ставот (1) на овој член, е должно да го извести непосредно претпоставениот раководен службеник, односно колегијалниот јавен орган.

(4) Сè до донесување на одлука, секоја странка може да побара службеното лице да се из земе од управната постапка, наведувајќи ги причините поради кои го бара тоа.

(5) За изземање на службено лице со управен акт, одлучува раководното лице на јавниот орган.

(6) За изземање на член на колегијален јавен орган одлучува самиот колегијален јавен орган, со управен акт со кој може да се определи нов член кој го заменува.

Член 26
Изземање

(1) По приемот на барањето од член 25 став (2) од овој закон или известувањето од член 25 ставот (3) од овој закон, претпоставениот, односно колегијалниот јавен орган, е должен да решава за работата најдоцна наредниот ден од денот на приемот на барањето, односно известувањето.

(2) Во случај на изземање, овластеното службено лице без одлагање се заменува со друго службено лице, а доколку тоа не се направи, претпоставениот ја презема одговорноста за предметот.

(3) Кога се иззема лицето кое раководи со организационата единица која е надлежна за решавање, неговиот непосреден претпоставен одредува службеник од истиот јавен орган за да продолжи со постапката и да преземе мерки со цел да се избегне натамошен судир.

(4) Во случај на изземање на член, колегијалниот јавен орган продолжува да работи, но без учество на изземениот член. Кворумот и решавањето треба да се сметаат без изземениот член, при што одлуките се донесуваат со мнозинство гласови од присутните членови.

Член 27

Незаконитост на управното дејствие

Управно дејствие преземено од службено лице кое требало да биде изземено, како и управно дејствие преземено од колегијален јавен орган чиј член требало да биде изземен се незаконски.

ГЛАВА V УПРАВНА СОРАБОТКА

Член 28

Водење на постапката преку еден јавен орган

(1) Кога законот предвидува дека некоја управна постапка може да се спроведе преку еден јавен орган, на барање од странката сите управни дејствија се спроведуваат преку тој јавен орган. Одредувањето или воспоставувањето на еден јавен орган за водење на постапката не влијае врз редоследот на надлежноста на јавните органи, ниту врз правото на странките непосредно да комуницираат со надлежниот јавен орган.

(2) Јавниот орган надлежен да ја води постапката ги има следните должности:

- да го советува подносителот на ист начин како што тоа го прави надлежниот јавен орган и да ги даде на странката или да ги стави на располагање сите информации што се потребни за управното дејствие што го бара. Тоа вклучува средства и услови за пристап до јавните регистри и бази на податоци и средства на правни лекови против некое управно дејствие;

- да прима барања за издавање на управни акти или за вршење на други потребни управни дејствија, како и сите други поднесоци и да ги препраќа до надлежниот јавен орган;

- да комуницира со странките во текот на постапката околу сите процедурални барања;

- да ги известува странките за секој управен акт или дејствие издадени од надлежниот орган.

(3) Услугите наведени во ставот (2) мора да се обезбедат непосредно во просториите на јавниот орган кој ја води постапката, како и преку пошта или по електронски пат, доколку не се работи за услуги кои бараат непосредно присуство на станката.

(4) Ако не е поинаку определено со закон, од сите вклучени јавни органи, оној кој е надлежен да решава за управната работа поврзана со барањето на странката ќе биде оној кој ќе ја спроведе постапката.

(5) Барањето на странката се смета дека е навремено ако пристигне пред истекот на законскиот рок или кај јавниот орган кој ја води постапката или кај надлежниот јавен орган.

(6) Рокот што тече во корист на странката, согласно со овој закон или со посебен закон, почнува да тече од поднесувањето на потполното барање до јавниот орган кој ја води постапката, независно од времето што е потребно за тоа да биде препратено до надлежниот јавен орган.

Член 29

Правна помош

(1) Секој јавен орган е должен по електронски пат да побара правна помош кога му се потребни факти, исправи или други докази кои ги поседува друг орган или кога од законски причини не може самиот да го спроведе потребното управно дејствие.

(2) Јавниот орган од кого е побарана помош е должен да постапи по барањето без одлагање, а најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на барањето и по електронски пат да ги достави бараните факти, исправи или други докази.

(3) Ако јавниот орган од кого е побарана помош не постапи во рокот определен во ставот (2) од овој член, органот кој ја барал правната помош може да се обрати до орган надлежен за вршење на инспекциски надзор на замолените јавен орган.

(4) Доколку за давањето правна помош помеѓу државните органи и органите на локалната самоуправа се потребни посебни трошоци, правната помош се дава кога органот кој ја бара помошта ќе ги обезбеди потребните средства.

(5) Јавниот орган ја прекинува тековната постапка додека да не се обезбеди побараната правна помош.

Член 30

Меѓународна правна помош

(1) За правна помош во односите со меѓународни органи, важат одредбите на ратификуваните меѓународни договори, а ако нема такви договори се применува начелото на заемност. Во случај на сомневање за постоење на заемност, Министерството за правда го утврдува постоењето на заемноста.

(2) Јавните органи им укажуваат правна помош на меѓународните органи на начин определен во законот или на начинот што ќе го побара меѓународниот орган. Органот ќе ја одбие правната помош ако дејствието што се бара да го изврши или начинот на неговото извршување се спротивни на правниот поредок.

(3) Ако со меѓународни договори не е предвидена можност за непосредна комуникација со меѓународни органи, органите комуницираат со меѓународните органи преку органот надлежен за надворешни работи.

ГЛАВА VI

СТРАНКАТА И НЕЈЗИНОТО ЗАСТАПУВАЊЕ

Член 31

Смрт на физичко лице и престанок на правно лице

Ако во текот на постапката настапи смрт на физичкото лице или престанок на правното лице кое е странка, постапката може да се запре или прекине со управен акт или продолжи зависно од природата на управната работа што е предмет на постапката. Ако постапката не може да се продолжи поради природата на управната работа, јавниот орган ќе ја запре постапката со управен акт.

Член 32

Застапување

(1) Странка може сама да ги врши дејствијата во постапката или преку застапник како што е предвидено со овој закон.

(2) Странка која е потполно деловно способна може сама да ги врши дејствијата во постапката (процесна способност).

(3) Одредбите од овој закон во однос на странките соодветно се применуваат за нивните застапници.

Член 33

Законски застапник

(1) За процесно неспособно лице дејствијата во постапката ги врши неговиот законски застапник, кој се определува врз основа на закон или со акт на надлежниот јавен орган.

(2) Правното лице ги врши дејствијата на постапката преку својот законски застапник, односно овластен претставник кој се определува врз основа на закон, општ акт на правното лице или со акт на надлежниот јавен орган.

(3) Јавниот орган ги врши дејствијата во постапката преку законски застапник, односно овластен претставник.

(4) Група на лица кои ги поврзува заеднички интерес, а која нема својство на правно лице постапува преку овластено лице.

(5) Кога овластеното службено лице што ја води постапката ќе утврди дека законскиот застапник на лице под старателство не покажува потребно внимание во застапувањето, за тоа ќе го извести органот за старателство.

Член 34

Привремен застапник

(1) Кога не постои законски застапник или овластен претставник, јавниот орган со управен акт може да определи привремен застапник:

- за отсутна странка чие живеалиште или престојувалиште не е познато;
- за странка без живеалиште, односно престојувалиште во Република Македонија, која не постапила по барањето на органот да определи застапник во одредениот рок;
- за странка чиј определен законски застапник има судир на интереси со застапуваната странка;
- за странка која нема процесна способност;
- за група на лица кои ги поврзува заеднички интерес, а која нема својство на правно лице и не постапила по барањето на органот да определи застапник во одредениот рок;
- во ситуации кога интересот на странката или заштитата на животот и здравјето или имот од поголема вредност наложува итно дејствување, а учеството на странката или нејзиниот застапник во спроведувањето на ова дејствие е невозможно или би предизвикало несразмерни трошоци.

(2) Ако јавниот орган определи привремен застапник за странка која нема процесна способност, овој орган веднаш за тоа ќе го извести органот за старателство. Ако привремен застапник му е определен на лице чие живеалиште, односно престојувалиште е непознато, органот за тоа ќе даде известување според правилата за јавна објава.

(3) Лицето кое е назначено да биде привремен застапник е должно да го прими застапувањето, а застапувањето може да го одбие само од причините кои се предвидени со посебните прописи. Привремениот застапник учествува само во постапката за која изречно е определен и тоа само додека не се појави застапникот по закон или овластениот претставник, односно самата странка или нејзиниот полномошник.

Член 35

Полномошник

(1) Странката односно нејзиниот застапник по закон може да овласти адвокат или некое друго лице кое има процесна способност (полномошник) да ја застапува во постапката, освен кога законот наложува самата странка да дава изјави.

(2) Полномошното се дава писмено или усно на записник. Ако полномошното е дадено во форма на приватна исправа, се поднесува полномошно заверено на нотар.

(3) Полномошното може да се даде за целата постапка или само за одделни дејствија, а може и временски да се ограничи.

(4) Полномошното не престанува со смртта на странката, со губење на нејзината процесна способност или со промена на нејзиниот застапник по закон. Меѓутоа, правниот следбеник на странката, односно нејзиниот нов застапник по закон може да го отповика поранешното полномошно.

(5) За прашањата во врска со полномошното кои не се уредени со одредбите од овој закон се применуваат одредбите на законот со кој се уредува парничната постапка.

Член 36

Заеднички претставник и заеднички полномошник

(1) Две или повеќе странки можат, ако со закон поинаку не е определено, во ист предмет да настапуваат заеднички. Во таков случај тие се должни да определат кој од нив ќе настапува како нивен заеднички претставник, или можат да овластат друго лице да биде нивен заеднички полномошник.

(2) Јавниот орган што ја води постапката може, ако тоа не го забранува посебен правен пропис, на странките што учествуваат во постапката со идентични барања со управен акт да им определи во определен рок да назначат кој помеѓу нив ќе ги претставува или да постават заеднички полномошник. Ако странките не постапат по таквиот управен акт, тоа може да го определи самиот јавен орган што ја води постапката во кој случај заедничкиот претставник, односно полномошник го задржува тоа својство се додека странките не определат друг. Против таквиот управен акт странките имаат право на посебна жалба, која не го одлага извршувањето.

(3) Во случај на определување на заеднички претставник, односно полномошник секоја странка го задржува правото да настапува како странка во постапката, да дава изјави и самостојно да изјавува жалби и да користи други правни средства.

(4) Во случај на определување на заеднички претставник, односно полномошник, секоја странка ја задржува својата самостојност во постапката.

ГЛАВА VII

КОМУНИКАЦИЈА ПОМЕЃУ ЈАВНИТЕ ОРГАНИ И СТРАНКИТЕ

Член 37

Општи правила

(1) Комуникацијата помеѓу јавните органи и странките може да се одвива во писмена форма, усно или во електронска форма.

(2) Актите во управната постапка во електронска форма можат да се достават до странката или нејзиниот застапник само во случаи кога тие претходно се согласиле за оваа форма на комуникација. Согласноста може да биде ограничена на одделни јавни органи, постапки и акти.

(3) Комуникацијата помеѓу јавните органи задолжително се одвива во електронска форма.

Член 38

Потписи

(1) Во случаите кога законот наложува потпис, актите во хартиена форма се потпишува своерачно.

(2) Електронските исправи се комплетираат со отпечатено име на потписникот и се поврзуваат со општо прифатен електронски потпис во согласност со Законот за податоците во електронски облик и електронски потпис.

Член 39

Форма и содржина на поднесокот

(1) Поднесоците можат да се предадат непосредно или да се испратат по пошта, или усно да се соопштат на записник. Тие, исто така, можат да се испратат и во електронска форма согласно закон.

(2) Поднесокот треба да биде доволно јасен за да му овозможи на јавниот орган да го преземе бараното дејствие. Писмениот поднесок треба да ја содржи целта на поднесокот името и презимето и местото на домувањето на подносителот, односно називот и седиштето на правното лице определено во Централниот регистар, освен ако со закон не се утврдени дополнителни податоци.

(3) Ако поднесокот е нецелосен или нејасен, јавниот орган ќе се обрати до подносителот и ќе определи рок од 15 дена за дополнително појаснување. Ако подносителот ги отстрани недостатоците во определениот рок, ќе се смета дека поднесокот бил од почеток доволно јасен. Ако подносителот не одговори во определениот рок, барањето ќе биде отфрлено со управен акт во рок од дополнителни седум дена, против кој е дозволен жалба.

Член 40

Предавање поднесок

(1) Поднесокот му се предава на јавниот орган надлежен за прием на поднесокот.

(2) Усните поднесоци што не се врзани со рок или кои не наложуваат итно постапување, можат да се предаваат во текот на работното време на јавниот орган.

(3) Странка која има престојувалиште во странство може да го предаде својот поднесок преку дипломатското или конзуларното претставништво на Република Македонија. Тие без одлагање ќе му го испратат поднесокот на надлежниот јавен орган до кого е упатен.

(4) Лицата кои служат во вооружените сили на Република Македонија можат да ги предаваат своите поднесоци преку соодветната воена команда.

(5) Лицата лишени од слобода можат да го предадат својот поднесок преку управата на установата во која се наоѓаат.

(6) Ако јавниот орган не е надлежен за прием на писмениот поднесок односно на соопштението на записник, службеното лице на овој орган ќе го предупреди на тоа подносителот и ќе го упати до јавниот орган надлежен за прием. Ако подносителот и покрај тоа бара неговиот поднесок да се прими, службеното лице е должно да го прими таквиот поднесок, односно усното соопштение. Ако јавниот орган најде дека не е надлежен за работа по таквиот поднесок, а не може да утврди кој јавен орган е надлежен ќе донесе управен акт со кој ќе го отфрли поднесокот поради ненадлежност.

(7) Кога јавниот орган ќе добие по пошта или по електронски пат поднесок за чиј прием не е надлежен, а е несомнено кој јавен орган е надлежен за прием, без одлагање поднесокот ќе му го препрати на надлежниот јавен орган, односно на судот на начин на кој го примил и за тоа ќе ја извести странката. Ако јавниот орган што го добил поднесокот не може да утврди кој јавен орган е надлежен за работа по поднесокот, без одлагање ќе донесе управен акт со кој ќе го отфрли поднесокот поради ненадлежност и актот веднаш ќе го достави до странката.

(8) Против управниот акт од ставовите (6) и (7) на овој член е допуштена жалба.

Член 41

Евидентирање на приемот на поднесоците

(1) Приемот на поднесокот го евидентира јавниот орган каде што е предаден според редоследот на поднесување.

(2) Поднесоците што пристигнуваат со истата поштенска достава се смета дека се поднесени во исто време.

(3) При поднесување електронски поднесок се применуваат одредбите од Законот за електронско управување.

(4) Јавниот орган по службена должност издава потврда, односно доказ за приемот, кој ги вклучува датумот и времето на приемот на поднесокот, предметот на барањето, списокот на приложени документи и роковите за издавање на управниот акт.

Член 42

Право на разгледување на списите

(1) Странките во управната постапка имаат право да ги разгледаат списите на предметот. Секое друго лице, кое може да го докаже својот правен интерес во конкретната управна постапка, има право да ги разгледа списите на предметот доколку има правен интерес. Правото на разгледување на списите го вклучува правото да се копираат потребните исправи. Јавниот орган може да побара од подносителот на барањето да ги надомести трошоците за копирање на исправите.

(2) Јавниот орган кој примил барање за разгледување на списите веднаш одлучува за барањето.

(3) Списите се разгледуваат во канцелариите на јавниот орган задолжен за водење на евиденцијата и под надзор на службено лице. Во исклучителни случаи, кога тоа е потребно за правната заштита на подносителот на барањето, списите исто така можат да се разгледуваат и во канцелариите на друг јавен орган или на дипломатските или конзуларните претставништва на Република Македонија во странство.

(4) Кога списите се чуваат во електронска форма, јавниот орган ги обезбедува техничките средства за разгледување на исправите, како и за нивното печатење или копирање. Јавниот орган може на странката да му овозможи пристап до списите во електронска форма согласно Законот за електронско управување.

Член 43

Ограничувања на правото на разгледување на списите

Правото на разгледување на списите може да биде ограничено само со посебен закон со цел да се заштитат други правни интереси утврдени со закон.

ГЛАВА VIII

РОКОВИ И ВРАЌАЊЕ ВО ПОРАНЕШНА СОСТОЈБА

Член 44

Определување и продолжување на роковите

(1) За преземање на одделни дејствија во постапката можат да бидат определени рокови.

(2) Ако роковите не се определени со закон или со друг пропис, нив ги определува овластеното службено лице, со оглед на околностите на случајот и начелата на пропорционалност, економичност и ефикасност од овој закон, но тие не смеат да бидат подолги од роковите определени со овој закон.

(3) Рокот што го определил овластеното службено лице, како и рокот определен со прописите за кои е предвидена можност за продолжување, може да се продолжи по молба од заинтересираното лице поднесена пред истекот на рокот, ако постојат оправдани причини за продолжување.

Член 45
Сметање на роковите

(1) Роковите се сметаат во денови, месеци и години, а исто така можат да се сметаат и во часови.

(2) Кога рокот е определен по денови, денот во кој паѓа настанот од кој треба да се смета траењето на рокот, не се засметува во рокот.

(3) Рокот што е определен во месеци, односно во години, се завршува со истекот на оној ден од месецот, односно годината, кој по својот број му одговара на денот кога е извршен настанот, односно денот во кој паѓа настанот од кој се смета траењето на рокот. Ако тој ден го нема во последниот месец, рокот се завршува со последниот ден на тој месец.

(4) Завршувањето на рокот може да се означи и со извесен календарски ден.

(5) Почетококот и текот на роковите не го спречуваат неработни денови и денови на државни празници и други неработни денови утврдени со закон.

(6) Ако последниот ден на рокот паѓа во неработен ден или на државен празник, или во друг ден кога јавниот орган пред кого треба да се преземе дејствието не работи, рокот истекува на првиот нареден работен ден.

Член 46
Почитување на рокот

(1) Поднесокот е поднесен во рокот, ако пред да истече рокот стигнал до јавниот орган на кој требало да му биде предаден. Кога рокот се засметува во денови, месеци или години, се смета дека рокот е почитуван ако дејствието поврзано со рокот е извршено пред завршувањето на последниот ден од рокот.

(2) Кога поднесокот е испратен преку препорачана пошта или телеграфски, денот на предавањето на поштата се смета како ден на предавање на јавниот орган до кого е упатен.

(3) Поднесоките се праќаат по електронски пат согласно Законот за електронско управување.

(4) Како ден на предавање на јавниот орган до кого е упатен за лица:

- кои служат во вооружените сили, се смета денот на предавањето на поднесокот на воената команда;
- кои имаат престојувалиште во странство, се смета денот кога го предале својот поднесок на дипломатското или конзуларното претставништво на Република Македонија и
- лишени од слобода, се смета денот кога го предале својот поднесок на управата на установата во која се наоѓаат.

Член 47
Причини за враќање во поранешна состојба

(1) Ако странката го пропуштила рокот за вршење на некое дејствие во постапката, но не по своја вина, а поради тоа го изгубила правото на вршење на дејствието, странката може да побара враќање во поранешна состојба.

(2) Вината на застапникот се смета како вина на лицето кое тој го застапува.

(3) Враќање во поранешна состојба може да се побара и кога странката од незнаење или очигледен пропуст поднесокот навремено му го испратила или непосредно му го предала на јавен орган кој не е надлежен за работата.

Член 48
Предлог за враќање во поранешна состојба

(1) Странката е должна во предлогот за враќање во поранешна состојба да ги изнесе околностите кои го предизвикале пропустот и тие околности да ги стори веројатни.

(2) Предлогот за враќање во поранешна состојба не може да се заснова врз околност што јавниот орган веќе порано ја оценил како недоволна за продолжување на рокот или за одлагање на расправата.

(3) Ако враќањето во поранешна состојба се бара поради тоа што е пропуштен рокот за поднесокот, кон предлогот треба да се приложи и тој поднесок.

Член 49
Рокови за предлогот

(1) Предлогот за враќање во поранешна состојба се поднесува во рок од осум дена од денот кога престанала причината што го предизвикала пропуштањето, а ако странката дури подоцна дознала за пропуштањето, тогаш од денот кога тоа го дознала.

(2) По истекот на три месеца од денот на пропуштањето не може да се бара враќање во поранешна состојба, освен во случај на виша сила.

(3) Јавниот орган одговорен за одлучување за дејствието кое не е извршено, одлучува за предлогот за враќање во поранешна состојба со управен акт најдоцна во рок од десет дена по поднесувањето на предлогот.

Член 50
Управен акт за враќање во поранешна состојба и неговите последици

(1) Предлогот за враќање во поранешна состојба се поднесува до јавниот орган кај кого требало да се изврши пропуштеното дејствие и овој орган одлучува за предлогот. Јавниот орган одлучува за предлогот со управен акт, против кој е дозволена жалба.

(2) Кога јавниот орган ќе одобри враќање во поранешна состојба, постапката се враќа во онаа состојба во која се наоѓала пред пропуштањето, а се поништуваат сите управни акти што ги издал јавниот орган во врска со пропуштањето.

ГЛАВА IX
ТЕК НА ПОСТАПКАТА

Наслов 1
Поведување на постапката

Член 51
Правен основ за поведување на постапката

(1) Управната постапка ја поведува надлежниот јавен орган на барање од странката или по службена должност.

(2) Во работите во кои според законот или природата на работата е потребно барање од странката, јавниот орган може да постапува само ако постои такво барање.

(3) Јавниот орган ќе поведе постапка по службена должност:

- кога тоа е изречно утврдено со закон;
- кога ќе дознае за факти што наложуваат да се поведе управна постапка за да се заштити јавниот интерес.

Член 52
Почеток на постапката

(1) Управната постапка се смета дека е поведена на барање на странката на денот кога е поднесено барањето.

(2) Управната постапка што е поведена по службена должност започнува со првото дејствие во постапката преземено од овластеното службено лице.

(3) Странката барањето за остварување на право, односно правен интерес може да го достави на образец, кој јавниот орган е должен да го изготви, а на кој таксативно се наведени доказите и податоците кои странката е должна да ги приложи кон барањето и доказите и податоците кои јавниот орган надлежен за решавање на работата ги прибавува по службена должност.

Наслов 2 Изменување и дополнување и откажување на барање

Член 53 Право на изменување и дополнување и откажување на барање

(1) По поведувањето на постапката, странката до донесување на управниот акт во прв степен може да го прошири барањето, или наместо поранешното барање да поднесе друго, без оглед дали проширеното или изменетото барање се заснова врз истиот правен основ, под услов таквото барање да се заснова врз суштествено иста фактичка состојба.

(2) Ако јавниот орган што ја води постапката не дозволи проширување или изменување на барањето за тоа ќе донесе управен акт. Против управниот акт е допуштена посебна жалба.

Член 54 Правни последици од откажувањето

(1) Кога странката ќе се откаже од своето барање, јавниот орган со управен акт ќе ја запре постапката во однос на странката.

(2) Постапката поведена на барање на странката се запира и кога странката нема да одговори на процедуралните дејствија на јавниот орган и со тоа несомнено укажува дека странката не е заинтересирана за продолжување на постапката.

(3) Ако натамошното водење на постапката е потребно во јавен интерес или ако тоа го бара спротивната странка, надлежниот јавен орган ќе го продолжи водењето на постапката.

(4) Кога постапката е поведена по службена должност, јавниот орган може да ја запре постапката. Ако постапката во истата работа можела да биде поведена и по барање од странката, постапката ќе продолжи ако странката го бара тоа.

(5) Против управниот акт со кој се запира постапката е допуштена посебна жалба.

Наслов 3 Порамнувања

Член 55 Порамнувања

(1) Ако во управната постапка учествуваат две или повеќе странки со спротивни барања, овластеното службено лице ќе настојува во текот на постапката странките да се порамнат целосно или барем во одделни спорни точки.

(2) Порамнувањата мора да бидат секогаш јасно и прецизно определени и не смеат да бидат на штета на јавниот интерес, или на правниот интерес на трети лица. Овластеното службено лице мора на тоа да внимава по службена должност. Ако се утврди дека порамнувањето би било на штета на јавниот интерес или на правниот интерес на трети лица, јавниот орган што ја води постапката нема да го прифати резултатот од порамнувањето и за тоа ќе донесе управен акт.

(3) Порамнувањата се запишуваат во записник за порамнување, а се сметаат дека се склучени кога стран-

ките откако ќе го прочитаат записникот за порамнувањето, истиот ќе го потпишат. Заверениот препис на записникот ќе им се предаде на странките ако го бараат. Порамнувањата можат да се склучат и во форма на управен договор.

(4) Порамнувањето има сила на извршен управен акт донесен во постапката.

Наслов 4 Утврдување на фактите и докажување

Член 56 Изведување докази по службена должност

(1) Јавниот орган е должен да ги утврди фактите и околностите што се од значење за управното дејствие со изведување на потребните докази и податоци.

(2) Под докази и податоци, во смисла на овој закон, се подразбираат исправите (уверенија, сертификати, потврди и друго) кои се издаваат од надлежен орган за кои води службена евиденција, а што служат за утврдување на фактичката состојба врз основа на која се решава за правата, обврските или правните интереси на странките.

(3) Доказите и податоците, за кои органот надлежен за решавање води службена евиденција, ќе се смета дека странката ги има поднесено со барањето.

(4) Доказите и податоците ќе се смета дека странката со барањето ги има поднесено и доколку за истите службена евиденција води друг орган, а истите органот надлежен за решавање е должен да ги прибави по службена должност по електронски пат, ако странката даде претходна согласност нејзините лични податоци да бидат употребени во постапката за остварување на определено право или правен интерес.

Член 57 Постапка за изведување на доказите по службена должност

(1) Службеното лице кое ја води постапката е должно по службена должност по електронски пат да ги прибави доказите и податоците за фактите за кои службена евиденција води јавниот орган надлежен за решавање.

(2) Службеното лице ќе постапи согласно со ставот (1) на овој член и во случај кога во однос на фактите службена евиденција води друг јавен орган, односно друг субјект кој води регистар за податоци.

(3) Јавниот орган, односно субјектот кој води службена евиденција е должен бараните докази и податоци да ги достави по електронски пат во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

(4) Службеното лице ќе ги прибави личните податоци за странката која предала поднесок за поведување на постапка, а кои се потребни за решавање на барањето.

(5) Начинот на прибавувањето и размената на податоците од ставот (4) на овој член се врши во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

(6) Јавниот орган надлежен за решавање ќе го наплати надоместокот за издадениот доказ и податок во име и за сметка на институцијата од која е прибавен доказот и податокот по службена должност во висина утврдена со тарифник пропишан согласно со закон.

(7) Услугата за прибавување и размена на докази и податоци по службена должност меѓу јавниот орган надлежен за решавање и институцијата од која се прибавува доказот и податокот се врши без надоместок.

Член 58 Доказни средства

(1) Доказни средства, според овој закон, се сите средства што се погодни за утврдување на фактите во одделен случај, како што се: исправи, сведочења на сведоци, изјави на странките, вештачење и увид.

(2) Не треба да се докажуваат општо познати факти, факти кои му се познати на јавниот орган и факти чие постоење законот го претпоставува.

Член 59 Исправи

(1) Странката може да ја поднесе исправата во оригинал или како заверена копија.

(2) Исправите што се издадени на странски јазик се поднесуваат заедно со заверен превод.

(3) Исправите издадени од јавен орган на странска држава, кои во земјата каде што се издадени важат како јавни исправи, во согласност со условите на заемност, имаат иста доказна сила како и соодветните домашните јавни исправи, ако се прописно заверени.

(4) Службеното лице што ја води постапката може да ја повика странката што се повикува на некаква исправа да ја поднесе, ако со неа располага, или ако може да ја прибави.

(5) Ако исправата се наоѓа кај спротивната странка, а таа не сака доброволно да ја поднесе или покаже, службеното лице што ја води постапката ќе ја повика таа странка да ја поднесе или покаже исправата на исправата за да можат другите странки да се изјаснат за неа.

(6) Ако странката што е повикана да ја поднесе, односно покаже исправата не постапи по поканата, јавниот орган што ја води постапката ќе цени, со оглед на сите околности на случајот, од какво влијание е тоа за решавањето на работата.

Член 60 Јавни исправи

(1) Секоја јавна исправа издадена во пропишаната форма од страна на јавен орган во рамките на својата надлежност го докажува она што во неа се потврдува или определува. Ова, исто така, се применува и кога исправата е обезбедена во електронска форма или во форма на микрофилмска копија.

(2) Ако одредени делови на исправата се пречртани, истружени, или инаку избришани, вметнати или ако на исправата постојат некои други надворешни недостатоци, овластеното службено лице ќе оцени, според сите околности, дали со тоа и во која мера е намалена доказната вредност на исправата или исправата наполно ја загубила доказната вредност за решавање на работата што е предмет на постапката.

(3) Ако јавната исправа по барање на странката во рамките на својата надлежност ја издава една организациона единица на јавниот орган преку друга организациона единица, истата се заверува од страна на организационата единица која непосредно ја издава на странката.

Член 61 Заверка на копии

(1) Јавниот орган може да ги завери како верни копиите на исправите кои самиот ги издал. Тука се вклучуваат фотокопии, микрофилмски копии, печатени верзии на електронски исправи, скенирани верзии на исправи во хартиена форма и електронски исправи во технички формат поинаков од оригиналната електронска исправа која била поврзана со електронски потпис.

(2) Копиите можат да се заверат како верни само кога исправата не ја изгубила доказната вредност.

(3) Копијата се заверува како верна со помош на забелешка за заверка која се става на крајот од копијата. Забелешката мора да содржи:

- точен опис на исправата чија копија се заверува;
- изјава дека заверената копија е идентична на поднесената оригинална исправа;
- местото и датумот на заверката;
- називот на јавниот орган кој ја врши заверката и неговиот службен печат;
- името на службеното лице овластено за заверката и неговиот потпис.

Член 62 Сведоци

(1) Сведочењето на сведокот се доставува или во форма на заверена изјава или се дава усно на записникот на јавниот орган кога тој ќе одлучи дека сведокот е потребно лично да се појави за утврдување на фактите.

(2) Сведок може да биде секое лице кое било способно да го забележи фактот и да сведочи за тој факт. Административните службеници кои учествуваат во постапката не можат да бидат сведоци.

(3) Секое лице кое со своето сведочење би ја повредило должноста за чување на информацијата со соодветен степен на тајност не може да се испита како сведок додека надлежниот јавен орган не го ослободи од таа должноста.

(4) Сведокот може да одбие да сведочи ако:

- давањето на одредени одговори би го изложило сведокот на тежок срам или би предизвикало значителна имотна штета или негово кривично гонење, негов роднина по крв во права линија, роднина по странична линија до трет степен, брачен другар или роднина по брачниот другар до втор степен, дури и во случај кога бракот престанал, како и на неговиот старател или лице под старателство или посвоител или посвоеник;
- со давањето на одредени одговори, сведокот би ја повредил обврската или правото да чува деловна, професионална, авторска или научна тајна;
- тој треба да сведочи за факти што странката му ги доверила како на свој полномошник или
- сведокот е верски исповедник на кого странката му се исповедала.

(5) Сведокот треба да се известат за неговото право да одбие да сведочи.

Член 63 Изјава на странката

Странката може да дава изјави усно на записник или во писмена форма во секоја фаза од постапката.

Член 64 Вештаци

(1) Ако овластеното службено лице нема стручно знаење за некој факт што е важен за решавање на управната работа, тоа може да определи вештак по службена должноста или на барање на странката.

(2) Јавниот орган има право да го повика вештакот за усно појаснување на вештачењето, да побара писмено појаснување или да определи друг вештак.

(3) Ако трошоците за вештакот би биле несразмерно високи според значењето или вредноста на предметот, работата ќе се реши врз основа на други доказни средства.

(4) Ако странката бара такво вештачење, писмено појаснување на вештачењето или ново вештачење, таа ќе ги поднесе трошоците.

(5) По правило, странката претходно ќе се сослуша во однос на изборот на вештакот.

(6) За вештак не може да се определи лице кое не може да биде сведок.

Член 65 Увид

(1) Увид се врши кога за утврдување на одредени факти или за разјаснување на суштествените околности е потребно непосредно забележување на овластеното службено лице.

(2) Странките имаат право да присуствуваат на увидот. Овластеното службено лице определува кои лица покрај странките ќе присуствуваат на увидот.

(3) Овластеното службено лице води записник за резултатот од увидот кој го потпишува странката доколку присуствувала.

(4) Собственикот, корисникот или владетелот на предметите, на просториите или земјиштата што се предмет на увид е должен да допушти да се изврши увидот на просториите или на земјиштето што треба да се забележи или каде што се наоѓаат предметите или на земјиштето што треба да се помине.

(5) Овластеното службено лице што го спроведува увидот е должен да преземе мерки увидот да не биде злоупотребен и да не биде повредена ничија деловна, професионална или научна тајна.

Член 66 Изведување докази пред друг јавен орган

Ако докажувањето пред јавниот орган што ја води постапката е неизводливо, сврзано со несразмерни трошоци или со големо губење на време, јавниот орган по сопствена иницијатива или на барање од странката може да одлучи дека докажувањето или одделни докази можат да се изведуваат пред друг јавен орган во постапка утврдена со закон.

Член 67 Право на странката на активно учество

(1) Пред издавањето на управниот акт, јавниот орган е должен да даде можност на странката да се запознае со утврдената фактичка состојба и за тоа да се изјасни.

(2) Забелешките на странките, во однос на резултатот од процесот на утврдување на фактите, можат да се даваат писмено или усно на записник.

(3) Изјаснувањето на странката од ставот (1) на овој член може да се изостави кога:

- е очигледно дека управниот акт ќе биде во корист на странката или
- тоа е уредено со посебен закон.

ГЛАВА X ТРОШОЦИ НА ПОСТАПКАТА

Член 68 Распределба на трошоците

(1) Трошоците на постапката ги опфаќаат посебните издатоци во готови пари на јавниот орган што ја води постапката, како што се: патните трошоци на службените лица, издатоците за сведоци, вештачи, толкувачи, увид, огласи и слично, а кои настанале со спроведувањето на постапката по некоја управна работа.

(2) Јавниот орган ги поднесува трошоците на постапката од став (1) на овој член.

(3) Трошоците што странката ги платила однапред треба да се надоместат согласно со резултатот од постапката.

(4) Во постапка поведена на барање на странката или во управни работи во кои учествуваат две или повеќе странки со спротивни интереси, трошоците на постапката ги поднесува странката на чие барање е поведена постапката или на чија штета е завршена постапката, освен ако не е поинаку уредено.

(5) Странката која ќе се откаже од своето барање е должна да ги поднесе сите трошоци на постапката, освен ако не е поинаку уредено со закон.

(6) Кога постапката што е поведена по службена должност е завршена поволно за странката, трошоците на постапката ги поднесува јавниот орган што ја повел постапката.

(7) Кога постапката е завршена со порамнување, секоја странка ги поднесува своите трошоци, ако во порамнувањето поинаку не е определено.

(8) На барање на странката, јавниот орган што ја води постапката може со управен акт да ја ослободи странката од поднесување на трошоците во целост или делумно, ако најде дека таа не може да ги поднесе трошоците без штета за своето нужно издржување и за нужното издржување на своето семејство. Јавниот орган го донесува управниот акт врз основа на уверение-то за имотната состојба на странката издадено од надлежен јавен орган, прибавено по службена должност.

(9) За утврдувањето и распределбата на трошоците на постапката со посебен управен акт решава јавниот орган кој решава во постапката.

ГЛАВА XI ИЗВЕСТУВАЊЕ И ДОСТАВА

Наслов 1 Општи правила за известување

Член 69 Начин на известување

(1) Ако не е поинаку определено со закон, јавниот орган слободно одлучува за соодветниот начин на известување на странката во управната постапка. Пишаните управни акти треба да се достават.

(2) Начинот на известување се утврдува во однос на правната заштита на странката, транспарентноста, економичноста и едноставноста на постапката.

(3) Кога странката е присутна, известувањето се врши усно.

(4) Во исклучителни случаи, кога се работи за итни и кратки прашања, известувањето може да се изврши телефонски.

(5) Писмениот документ може да се испрати по пошта, преку електронски или други соодветни средства, или со достава.

Член 70 Примач на известувањето

(1) Известувањето на странката се врши лично, освен кога странката го известила јавниот орган дека има овластен застапник или полномошник за примање на известување, во тој случај се известуваат второнаведените лица.

(2) Известувањето на застапникот или полномошникот се смета за лично известување на странката.

Член 71 Заеднички полномошник за примање на известување

(1) Кога најмалку пет странки учествуваат во постапката со идентични барања, а немаат заеднички полномошник, на барање на јавниот орган тие именуваат заеднички полномошник за примање на известување во определен временски рок.

(2) Доколку странките не го извршат именувањето во определениот рок, јавниот орган може да именува заеднички полномошник.

(3) Во документот што му се доставува на заедничкиот полномошник се наведуваат сите странки на кои се однесува известувањето.

Член 72

Места каде што се врши известувањето за писмените документи

(1) За писмен документ, по правило, физичкото лице се известува во домот или на работното место на примачот, додека правното лице се известува во седиштето на примачот.

(2) Известувањето исто така може да се врши и надвор од просториите наведени во ставот (1) од овој член ако примачот се согласи со тоа. Ако не постојат такви простории, известувањето се врши онаму каде што се наоѓа примачот.

Член 73

Промена на живеалиште, стан или седиште

(1) Кога странките или нивите застапници по закон во текот на постапката ќе го променат своето живеалиште, стан или седиште, за тоа го известуваат јавниот орган што ја води постапката.

(2) Ако не го извршат тоа и службеникот не може да стапи во контакт со странката, јавниот орган одредува дека сите понатамошни известувања за странките се вршат според правилата за достава со јавна објава.

(3) Кога адвокат или полномошник за примање на известување во текот на постапката ќе го промени своето живеалиште или стан, а при тоа нема да го известат јавниот орган што ја води постапката, известувањето се врши како адвокатот/полномошникот да не бил имеван.

Член 74

Ивестување на застапник или полномошник за примање на известување

Ивестувањето на застапник или полномошник за примање на известување исто така може да се изврши и со известување на кој било вработен во неговата канцеларија.

Член 75

Меѓународно известување

Ивестување на странски држави, меѓународни организации и лица кои уживаат дипломатски имунитет се врши преку министерството надлежно за надворешни работи, освен ако не е поинаку определено со меѓународен договор.

Член 76

Ивестување во посебни случаи

Ивестувањето на лицата во армијата или во посебните единици на Министерството за внатрешни работи се врши преку управата на институцијата. Известувањето на приведени лица и на затворениците се врши преку управата на институцијата во која се приведени, односно издржуваат казна затвор.

Наслов 2

Постапки за известување

Член 77

Ивестување по пошта

(1) Известувањето по пошта се врши по пат на обична или препорачана пошта. Секој документ што влијае врз роковите се испраќа преку препорачана пошта.

(2) Писмениот документ што е испратен по пат на препорачана пошта се смета дека е доставен на датумот кога е заверена потврдата за прием.

Член 78

Ивестување преку електронски средства

(1) Известувањето преку електронски средства се врши со испраќање на електронскиот документ во согласност со закон.

(2) Доколку не можат да се утврдат времето и датумот на документот што е испратен електронски се смета дека истиот е примен согласно закон, најдоцна на третиот ден од денот на неговото испраќање.

(3) Примачот може да докаже дека документот не бил примен или бил примен со поголемо задоцнување од утврденото во ставот (2) на овој член.

Наслов 3

Достава

Член 79

Начин на достава

Доставата се врши по пат на препорачано писмо, преку лично, посредно или јавно доставување, како и по електронски пат или со официјално објавување.

Член 80

Лично доставување

(1) Личното доставување го врши службено лице на јавниот орган со тоа што документот му го предава лично на примачот. Доставувањето се потврдува со доставница што ја потпишуваат и примачот и службеникот, а во неа се наведени и информации за идентификување на доставениот документ и за датумот на доставувањето.

(2) Ако примачот не се затече на местото каде што треба да се изврши доставувањето, службеникот повторно се обидува да го известат во период од 24 до 72 часа од првиот обид.

(3) Ако примачот не се затече и по вториот обид или одбие да го прими документот, службеникот составува писмена белешка.

(4) Во случајот наведен во ставот (3) на овој член, службеникот остава белешка на местото каде треба да се изврши доставувањето, во којашто го наведува примачот, дава информации за идентификување на документот и за соодветната канцеларија на јавниот орган од каде што документот може да се подигне. Во белешката се наведува и датумот кога таа била оставена. Доставувањето се смета дека е извршено во рок од три дена од предавањето на белешката.

Член 81

Посредно доставување

(1) Во случаите кога личното доставување не е задолжително со закон, а примачот не е затечен на местото каде што треба да се изврши доставувањето, документот може да се достави преку трети лица кои прифаќаат да му го предадат документот на примачот и тоа според следниот редослед:

- на кој било полнолетен член на домаќинството на примачот или
- на лице вработено на работното место на примачот.

(2) Посредното доставување наведено во ставот (1) не може да му се изврши на лице кое во истата постапка учествува со спротивен интерес.

(3) Лицето кое ќе го прими документот треба да потпише доставница со којашто ја презема обврската да му го достави документот на примачот. Во доставницата службеникот исто така треба да го забележи односот на третото лице спрема примачот, датумот кога документот му е предаден на третото лице и податоците за идентификација на документот што треба да се достави.

(4) Доставувањето се смета дека е извршено по истекот на три дена од датумот кога документот бил примен преку трето лице или кога документот бил оставен во поштенското сандаче.

(5) Доколку третото лице не прифати да го прими документот, тој ќе биде оставен во поштенското сандаче на примачот. Во овој случај, часот и датумот на доставување и правните последици утврдени во ставот (4) на овој член се забележуваат на пликот, а исто така се наведуваат и во доставницата.

Член 82

Време на формално известување

(1) Доставата се врши во работни денови, во периодот од 08:00 до 20:00 часот.

(2) Јавниот орган чиј документ треба да се достави може во особено итен случај, кога тоа е неопходно заради заштита на здравјето на луѓето, спречување на настанување на штета или пак кога самата управна постапка е врзана за рокови кои не може да се одлагаат да определи доставувањето да се изврши во неработен ден, на државен празник, или во друг неработен ден утврден со закон, а исто така и во периодот помеѓу 20:00 часот навечер и 08:00 наутро.

Член 83

Доставница

(1) Потврдата за личното или посредното доставување (доставницата) ја потпишуваат примачот и службеникот. Примачот на доставницата своерачно ќе го запише датумот на приемот.

(2) Ако примачот е неписмен или не може да се потпише, службеникот ќе го запише неговото име и датумот на доставување на доставницата и ќе ги наведе причините поради кои примачот не се потпишал.

(3) Ако примачот одбие да се потпише на доставницата, службеникот ќе го забележи одбивањето на доставницата и ќе го запише датумот на доставување, со тоа се смета дека доставувањето е уредно извршено.

(4) Ако доставувањето е извршено посредно, службеникот ќе го запише на доставницата името на лицето на кое му е предаден документот и односот на тоа лице спрема лицето на кое требало да му се изврши доставувањето.

Член 84

Достава со јавна објава

(1) Доколку живеалиштето, односно седиштето на странката е непознато за јавниот орган чие писмено се доставува, или кога се работи за акти кои се однесуваат на повеќе странки, јавниот орган доставата ја врши со јавна објава.

(2) Објавата јавниот орган ја врши преку дневен печат кој е дистрибуиран на целата територија на Република Македонија, во текот на два последователни дена.

(3) По објавите од ставот 2 на овој член, јавниот орган на свој трошок ќе изврши и еднократна објава во "Службен весник на Република Македонија", односно во службеното гласило на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје.

(4) По извршените објави од ставовите (2) и (3) на овој член, се смета дека странката е уредно известена за писменото.

(5) Објавата ги содржи: називот на јавниот орган, името на странката, називот на фирмата, последната адреса на живеалиштето/седиште на правното лице, бројот на предметот, краток приказ на основата на предметот и периодот во којшто странката треба да се обрати до јавниот орган.

(6) Објавата содржи и предупредување за странката дека таквиот начин на доставување се смета за уредна достава и дека за негативните последици кои можат да настанат ги сноси самата странка.

Член 85

Доставување по електронски пат

(1) Доставувањето на електронски документ може да се изврши со преземање на документот од сервер што го одредил јавниот орган само ако на примачот му е овозможен пристап преку автентизирани електронски средства и ако претходно е известен за датумот или периодот во кој документот ќе биде поставен на серверот.

(2) Доставувањето во согласност со ставот (1) од овој член се смета дека е извршено во моментот на преземање. Ако документот не се преземе во одредениот рок или период, јавниот орган го повторува известувањето. Ако документот не се преземе во одредениот рок или период утврден во второто известување, јавниот орган треба да ја достави одлуката преку други соодветни средства.

Член 86

Објавување во службено гласило

(1) Известувањето преку објавување во „Службен весник на Република Македонија“ или во службеното гласило на единиците на локалната самоуправа е задолжително:

- кога се однесува на управен акт што засега голем број лица што не му се познати на јавниот орган, или кога известувањето по пат на други средства е невозможно или несоодветно;

- во други случаи определени со закон.

(2) Постапката на известување преку објавување во „Службен весник на Република Македонија“ или во службеното гласило на единиците на локалната самоуправа се врши согласно член 84 од овој закон.

(3) Известувањето по пат на службено објавување се смета дека е извршено по истекот на десет дена од датумот на објавување, освен кога е поинаку предвидено со посебен закон.

ГЛАВА XII

УПРАВНИ ДЕЈСТВИЈА

Член 87

Форма на управниот акт

(1) Управниот акт во зависност од барањето на странката може да се издаде во писмена, електронска или во друга соодветна форма, освен ако со законот не се пропишува или исклучува одредена форма.

(2) Кога е во прашање преземање на исклучително итни мерки, со цел обезбедување на јавниот мир и безбедност или заради отстранување на непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето или за имотот, надлежниот јавен орган може да донесе и устен управен акт.

(3) Јавниот орган кој согласно ставот (2) на овој член донел устен управен акт, може да го нареди неговото извршување без одлагање.

(4) Јавниот орган што донел устен управен акт е должен да и го издаде на странката во писмена форма најдоцна во рок од осум дена од денот на донесувањето на усното решение.

Член 88

Структура и задолжителни елементи на писмениот управен акт

(1) Управниот акт што е издаден во писмена форма содржи: вовед, диспозитив, образложение, правна поука, потпис од овластеното службено лице и печат.

(2) Воведот треба да го содржи: називот на јавниот орган што го донесува актот, пропис за надлежноста на тој орган, име на странката и на нејзиниот законски застапник или полномошник, ако го има и кратко означување на предметот на постапката.

(3) Со диспозитивот се одлучува за предметот на постапката во целост и за сите барања на странките за кои во текот на постапката не е решено посебно. Диспозитивот мора да биде краток и определен, а кога е потребно може да се подели и на повеќе точки. Со диспозитивот може да се одлучи и за трошоците на постапката, ако ги имало, определувајќи го нивниот износ и кој е должен да ги плати, на кого и во кој рок. Ако во диспозитивот не се одлучува за трошоците, ќе се наведе дека за нив ќе се донесе посебен управен акт. Ако со управниот акт се налага извршување на некакво дејствие, во диспозитивот ќе се определи и рокот во кој треба да се изврши тоа дејствие. Кога е пропишано дека жалбата не го одлага извршувањето на управниот акт, тоа мора да биде наведено во диспозитивот.

(4) Образложението треба да биде разбирливо и да содржи: кратко излагање на барањето на странката, ако постои, утврдените факти според коишто е издаден управниот акт, правните прописи и причините поради коишто, врз основа на утврдените факти, управниот акт е донесен, причините поради кои некои од барањата, тврдењата или предлозите на странките не се прифатени, како и причините поради кои некои од изјавите дадени во текот на постапката не се земале предвид. Во случај на управен акт донесен по слободна оценка, мора да се наведат главните причини поради кои правото да се решава по слободна оценка се применило на начин како во управниот акт. Кога жалбата не го одлага извршувањето на управниот акт, образложението исто така содржи и упатување на прописот што тоа го предвидува.

(5) Со правната поука странката се известува за редовниот правен лек што може да го користи против управниот акт. Во поуката се наведува до кого треба да се поднесе правниот лек, во каква форма и кој е рокот за поднесување. Кога во управниот акт е дадена неправилна правна поука, странката може да постапи во согласност со применливите прописи или во согласност со поуката и нема да трпи негативни последици. Кога управниот акт не содржи правна поука или поуката не е целосна, засегнатата странка може да постапи во согласност со применливите прописи или во рок од 30 дена од датумот на известувањето за управниот акт може да побара од јавниот орган што го донел да го промени својот управен акт.

(6) Управниот акт го потпишува овластено службено лице. По исклучок, во случај на типски управни акти потписот може да биде потпишан со факсимил или да биде отпечатен.

Член 89

Дополнителни елементи на управен акт

(1) Управниот акт може да содржи еден или повеќе од следните дополнителни елементи:

- временски рок - со кој се одредува дека спроведувањето на актот започнува или завршува на одреден датум или дека трае одреден период;

- услов - со кој се одредува дека почетокот или крајот на спроведувањето на актот зависи од идни неизвесни околности;

- налог - со кој се наложува на странката да изврши, да престане да врши или да трпи одредено дејствие.

(2) Дополнителните елементи од ставот (1) на овој член се дозволени само ако не се спротивни на целта на управниот акт и ако се допуштени со закон.

Член 90

Управен акт без образложение

Не е потребно образложение кога со управниот акт целосно се уважува барањето и тој не влијае врз правата или правните интереси на трето лице и не е на штета на јавниот интерес доколку со закон е така утврдено.

Член 91

Писмена потврда на устен управен акт

По барање на странката, јавниот орган кој донел управен акт во усна форма е должен да го потврди истиот во писмена форма најдоцна во рок од осум дена од денот кога е поднесено барањето. Странката може да побара писмено потврдување во рок 30 дена од денот кога е соопштен усниот управен акт.

Член 92

Управен акт по претходна согласност, потврда, одобрение или мислење од друг јавен орган

(1) Кога со закон е определено управен акт да донесува еден јавен орган по претходна согласност, потврда, одобрение или мислење од друг јавен орган, управниот акт се донесува откако другиот јавен орган дал согласност. Јавниот орган што донесува управен акт е должен во својот управен акт да го наведе актот со кој другиот јавен орган дал или одбил согласност, односно да наведе дека во пропишаниот рок другиот јавен орган ниту дал, ниту одбил согласност.

(2) Јавниот орган чија согласност, потврда, одобрение или мислење се потребни за издавање на управниот акт е должен да ја достави бараната согласност, потврда, одобрение или мислење во рок од 15 дена, а доколку не го направи тоа се смета дека јавниот орган ја дал својата согласност, потврда, одобрение или мислење.

(3) Кога во согласност со закон два или повеќе јавни органи одлучуваат во истата управна постапка, секој од нив одлучува за прашањата од својата надлежност. Јавните органи се договараат кој од нив ќе го издаде заедничкиот управен акт. Ако не можат да постигнат договор, заедничкиот управен акт го издава јавниот орган кој прв го примил барањето од странката.

Член 93

Рокови за издавање управен акт

(1) Управната постапка во прв степен, поведена по барање, освен кога е поинаку предвидено со закон, се завршува во најкус можен рок, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на нејзиното поведување.

(2) Рокот од ставот (1) на овој член започнува да тече од денот кога странката го поднела барањето со сите докази кои била должна да ги поднесе.

Член 94

Продолжување на рокот во првостепената постапка

(1) Освен кога е изречно забрането со закон, јавниот орган може еднаш да го продолжи рокот од член 93 став (1) од овој закон, ако сложеноста на предметот тоа го оправдува.

(2) Продолжувањето е допуштено за периодот што е потребен да се заврши постапката, во зависност од сложеноста на предметот, но не може да биде подолго од 30 дена.

(3) Продолжувањето на временскиот рок и новиот датум на неговото истекување се соопштува на странката во првичниот рок и треба да се даде соодветната причина за истото.

Член 95

Претходно прашање

(1) Ако јавниот орган што ја води постапката најде на прашање чие решавање е предуслов за да се одлучи за самата работа, а истото претставува независно правно прашање за чие решавање е надлежен суд или некој друг јавен орган (во натамошниот текст: претходно прашање), јавниот орган што ја води управната постапка ја прекинува постапката додека не се реши претходното прашање и за тоа ја известува странката.

(2) Кога постапката по претходното прашање треба да се поведе на барање од странката, известувањето за прекинувањето на постапката исто така содржи и упатство за ова барање.

(3) Кога постапката по претходното прашање се поведува по службена должност од страна на друг јавен орган, јавниот орган што ја води постапката ќе бара решавање на претходното прашање од страна на другиот јавен орган.

Член 96

Важење на управните акти

(1) Управниот акт може да произведува правни последици од моментот кога на странката на којашто се однесува или врз којашто влијае и е доставен актот.

(2) Управниот акт може да произведе правни последици од моментот што е изречно утврден во диспозитивот од писмениот управен акт.

(3) Управниот акт важи сè додека не се укине, поништи или измени со одлука по правен лек или по службена должност. Важењето исто така може да престане по истек на определен временски рок или по исполнување на целта на актот доколку изрично било утврдено во диспозитивот на актот.

Член 97

Исправање на очигледни технички грешки во управен акт

(1) Јавниот орган што го издал управниот акт може во секое време да ги исправи грешките во имињата или броевите, пишувањето или сметањето, како и други очигледни неточности во управниот акт или во неговите заверени преписи.

(2) За исправката се издава посебен управен акт. Тој има правно дејство од денот од кој има правно дејство актот на кој се врши исправката.

(3) Забелешката за исправката се запишува во оригиналот на управниот акт и ако е можно, во сите заверени преписи што им се доставени на странките. Забелешката ја потпишува службеното лице кое го издало управниот акт за исправката.

Наслов 2

Управен договор

Член 98

Управен договор и негова применливост

(1) Заради вршење на јавна служба од надлежност на јавниот орган, кога тоа е пропишано со посебен закон, јавниот орган може со странката да склучи управен договор доколку склучувањето на таквиот договор е во јавен интерес и со него не се ограничуваат правата на трети лица.

(2) Управниот договор од став (1) на овој член мора да биде составен во пишана форма.

Член 99

Поништување на управниот договор

(1) Управниот договор склучен помеѓу јавниот орган и странката се поништува:

- ако не се исполнети со закон пропишаните услови за негово склучување или
- во случаите во кои согласно со овој Закон задолжително се поништува управен акт.

(2) За поништување на управниот договор по тужба на странката, односно на јавниот орган, се одлучува во управен спор.

Член 100

Измена и раскинување на управниот договор заради изменети околности

Управниот договор може да се измени или раскине поради други причини кои настанале после неговото склучување кои не можеле да се предвидат во време на склучување на договорот, а кои битно го отежнуваат извршувањето на обврските од договорот, или од други причини утврдени со посебен закон.

Член 101

Еднострано раскинување на управниот договор

(1) Ако странката не ги исполнува обврските од управниот договор, јавниот орган еднострано ќе го раскине договорот.

(2) Јавниот орган еднострано ќе го раскине управниот договор и кога е тоа потребно заради отстранување на непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето или имотот доколку таа опасност не би можела да се отстрани на друг начин.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, управниот договор се раскинува со управен акт во кој мора да бидат наведени и образложени причините за раскинување на управниот договор.

(4) Против управниот акт од став (3) на овој член странката може да покрене управен спор.

Наслов 3

Други управни дејствија

Член 102

Реални акти

(1) Јавните органи треба да ги извршуваат реалните акти во согласност со начелата и одредбите од овој закон.

(2) Странката може да поднесе приговор против реален акт во согласност со овој закон.

Член 103
Услуги од општ интерес

(1) Услугите од општ интерес се управни дејствија со кои на граѓаните им се обезбедуваат општо достапни услуги за сите странки по пристапна цена и со соодветен квалитет на услугата, во континуитет, транспарентно без дискриминација на корисникот на услугата.

(2) Ако услугите од општ интерес ги обезбедува приватен давател на услуги, корисникот на услугата не смее да има помала правна заштита во споредба кога услугата би ја дал јавен орган.

(3) Доколку корисникот на услуга од општ интерес и покрај тоа што ги исполнил своите обврски, смета дека не добива услуга со соодветен квалитет, во континуитет, транспарентно и без дискриминација може да поднесе приговор до надзорниот јавен орган утврден со закон, сè додека трае дејствието или неизвршувањето на одредено дејствие од страна на давателот на услугите.

ГЛАВА XIII
ПРАВНИ ЛЕКОВИ

Наслов 1
Право на правни лекови

Член 104
Овластени лица и видови на правни лекови

(1) Странката има право на правна заштита против секое управно дејствие или пропуштање на управно дејствие, ако тврди дека со тоа дејствие или пропуштање се повредени нејзините права или правни интереси.

(2) Правни лекови се:

- жалбата;
- повторувањето на постапката и
- приговорот.

(3) Испорчувањето на жалбата, односно приговорот е предуслов за поведување спор пред надлежниот суд, ако со закон е загарантирана жалбата, односно приговорот.

(4) Кога жалбата, односно приговорот не се загарантирани со закон, странката има право да поведе управен спор.

Наслов 2
Жалба

Член 105
Содржина и форма на жалбата

(1) Во жалбата, странката го наведува управниот акт што се побива или за кој странката поднела барање, но не добила одговор од јавниот орган, го наведува органот надлежен за донесувањето или пропуштањето на актот и причините поради коишто странката не е задоволна со управниот акт или неговото пропуштање. Жалбата се поднесува во писмена форма.

(2) Секој поднесок, дури и ако не е така означен, се смета за жалба ако намерата на странката да го оспори или добие управниот акт е доволно јасно изразена.

(3) Во жалбата можат да се изнесуваат нови факти и нови докази, но жалителот е должен да образложи поради што не ги изнел во првостепената постапка.

(4) Ако во жалбата се изнесени нови факти и нови докази, а во постапката учествуваат две или повеќе странки со спротивни интереси, кон жалбата се приложуваат онолку преписи колку што има такви странки. Во таков случај органот доставува до секоја таква странка препис од жалбата и и остава рок да се изјасни за новите факти и докази. Овој рок не може да биде пократок од осум, ниту подолг од 15 дена.

Член 106
Рок за изјавување жалба и откажување од жалбата

(1) Странката може да изјави жалба против управниот акт во рок од 15 дена од денот на доставувањето, односно известувањето за управниот акт, освен ако со посебен закон не е определен подолг рок.

(2) Странката може да се откаже од жалбата до донесувањето на управниот акт од второстепениот орган.

(3) Ако странката се откаже од жалбата, јавниот орган донесува управен акт со кој ја запира постапката и за тоа ја известува странката, која не може да го отповика откажувањето од жалбата.

Член 107
Предавање на жалбата

(1) Жалбата непосредно се поднесува на второстепениот орган, кој е должен наредниот ден во електронска форма да ја достави истата до првостепениот орган и да побара истиот во рок од седум дена да испита дали жалбата е допуштена, навремена и изјавена од овластено лице.

(2) Ако жалбата му е предадена или испратена непосредно на првостепениот орган, тој во рок од седум дена ќе испита дали жалбата е допуштена, навремена и изјавена од овластено лице.

(3) Недопуштената, ненавремената или од неовластено лице изјавената жалба органот од прв степен ќе ја отфрли со управен акт, за што е должен во рок од седум дена во електронска форма да го известува второстепениот орган.

(4) Против управниот акт со кое е отфрлена жалбата врз основа на ставот (3) од овој член, странката има право на жалба. Ако органот што решава по жалбата најде дека жалбата е оправдана, ќе реши истовремено и по жалбата што била отфрлена.

(5) Кога првостепениот орган ќе утврди дека жалбата е допуштена и потполно оправдана, тој ќе го замени управниот акт што се побива со жалбата со нов акт и во рок од седум дена од приемот на жалбата во електронска форма ќе го достави управниот акт до второстепениот орган. Против новиот управен акт странката има право на жалба.

(6) Кога првостепениот орган ќе утврди дека жалбата е допуштена, а не е потполно оправдана, тој без одлагање, а најдоцна во рок од седум дена, во електронска форма ќе ја испрати жалбата до второстепениот орган заедно со сите списи од предметот и одговор на жалбата.

(7) Ако во случај на молчење на управата, првостепениот орган не го донесе управниот акт во рок од седум дена од приемот на жалбата, тој без одлагање во електронска форма ја испраќа жалбата до второстепениот орган заедно со сите списи и писмено објаснување за причините поради коишто не го издал бараниот управен акт во рок од седум дена.

Член 108
Одложно дејство на жалбата

(1) Во текот на рокот за жалба управниот акт не може да се изврши.

(2) Жалбата го одлага правното дејство на управниот акт додека управниот акт донесен врз основа на жалбата не се достави на странката, освен во случај кога со закон е утврдено дека жалбата не го одлага извршувањето.

(3) По исклучок од став (2) на овој член, одложното дејство на жалбата може да се укине ако е потребно да се преземат итни мерки за јавниот интерес, или ако поради одлагање на извршувањето на странката би и била нанесена штета што не би можела да се надомести.

(4) Укинувањето на одложното дејство се прави со посебен управен акт. Укинувањето содржи детално образложение зашто жалбата не смее да има одложно дејство.

(5) Против укинувањето на одложното дејство непосредно може да се поведе управен спор во рок од седум дена од денот на приемот на управниот акт.

Член 109

Работа на второстепениот орган по жалба

(1) Второстепениот орган по приемот на предметот проверува дали жалбата е допуштена, навремена и изјавена од овластено лице.

(2) Доколку второстепениот орган утврди дека жалбата е недопуштена, ненавремена или изјавена од неовластено лице, со управен акт ќе ја отфрли жалбата.

(3) Второстепениот орган може да ја одбие жалбата, или да ја уважи жалбата и да го поништи првостепениот управен акт во целост или делумно, или да го измени.

(4) Второстепениот орган ќе ја одбие жалбата кога ќе утврди дека постапката што му претходела на управниот акт е спроведена правилно и дека управниот акт е правилен и заснован на закон, а жалбата неоснована.

(5) Второстепениот орган ќе ја одбие жалбата и кога ќе најде дека во првостепената постапка имало недостатоци, но дека тие се такви што не можеле да имаат влијание врз решавањето на работата.

(6) Кога второстепениот орган ќе најде дека првостепениот управен акт е заснован на закон но поради други причини, а не поради оние кои се наведени во управниот акт, тој во својот управен акт ќе ги изложи тие причини, а жалбата ќе ја одбие.

(7) Ако второстепениот орган утврди дека во првостепената постапка е сторена неправилност која управниот акт го прави ништовен, ќе го огласи таквиот управен акт за ништовен, како и оној дел од постапката што е извршена по таа неправилност.

(8) Ако второстепениот орган утврди дека првостепениот управен акт го донел ненадлежен орган, ќе го поништи тој управен акт по службена должност и предметот ќе му го достави на надлежниот орган на решавање.

(9) Кога второстепениот орган ќе утврди дека во првостепената постапка фактите се нецелосно или погрешно утврдени дека во постапката не се водело сметка за правилата на постапката што би биле од влијание врз решавањето на работата, или дека диспозитивот на побиваниот управен акт е нејасен или е во противречност со образложението тој со свое решение ќе го поништи првостепениот управен акт и предметот ќе му го врати на првостепениот орган на повторна постапка. Во тој случај второстепениот орган е должен со своето решение да му укаже на првостепениот орган во кој поглед треба да се надополни постапката, а првостепениот орган е должен во сè да постапи по второстепениот управен акт и без одлагање, а најдоцна во рок од 30 дена од денот на приемот на предметот, да донесе нов управен акт. Против новиот управен акт странката има право на жалба.

(10) Второстепениот орган може истиот предмет да го врати на првостепениот орган само еднаш, без оглед на причините или пропустите во првостепената постапка.

(11) Кога второстепениот орган постапува по изјавена жалба против управен акт кој еднаш бил поништен и вратен на повторно решавање, постапувајќи по жалбата должен е самиот да го реши предметот.

(12) Првостепениот орган е должен да го спроведе управниот акт на второстепениот орган од став (11) на овој член.

(13) Ако второстепениот орган утврди дека во првостепениот управен акт погрешно се оценети доказите, дека од утврдените факти е изведен погрешен заклучок во однос на фактичката состојба, дека погрешно е применет правниот пропис врз основа на кој се решава работата, или ако најде дека врз основа на слободна оценка требало да се донесе поинаков управен акт, тој со свој управен акт ќе го поништи првостепениот управен акт и сам ќе ја реши работата.

(14) Ако второстепениот орган утврди дека управниот акт е правилен во однос на утврдените факти и во однос на примената на законот, но дека целта поради која е донесен управниот акт може да се постигне и со други средства поповолни за странката, тогаш ќе го измени првостепениот управен акт во таа смисла.

(15) Со цел за правилно решавање на работата, второстепениот орган може по повод жалбата да го измени првостепениот управен акт во корист на жалителот и покрај барањето поставено во жалбата, а во рамките на барањето поставено во првостепената постапка, ако со тоа не се повредува правото на друго лице.

(16) Одредбите од овој закон што се однесуваат на управниот акт соодветно се применуваат и врз управните акти што се донесуваат по жалбата.

(17) Во образложението на второстепениот управен акт мора да се оценат и сите наводи од жалбата. Ако веќе првостепениот орган во образложението на својот управен акт правилно ги оценил наводите што се изнесуваат во жалбата, второстепениот орган може да се повика на причините на првостепениот управен акт.

Член 110

Работа на првостепениот орган по целосно или делумно уважена жалба

(1) Првостепениот орган е должен во целост да постапи по насоките дадени во решението на второстепениот орган со кое е уважена жалбата и предметот е вратен на повторно решавање.

(2) Првостепениот орган е особено должен да ги изведе и прибави сите дополнителни докази кои се од значење за утврдување на фактичката состојба, а чие изведување го наредил второстепениот орган.

(3) Кога првостепениот орган по втор пат решава за ист предмет, по повод уважена жалба должен е да го реши предметот во рок од 30 дена.

(4) Доколку првостепениот орган не постапи по насоките на второстепениот орган, во случај на повторна жалба, второстепениот орган е должен за непостапувањето да го известува органот кој врши инспекциски надзор над спроведување на одредбите од овој закон.

Член 111

Жалба во случај на молчење на управата

(1) Кога второстепениот орган ќе утврди дека првостепениот орган не го донел управниот акт во законскиот рок, тој треба да му наложи на првостепениот орган да донесе управен акт и да одреди рок за тоа од најмногу 30 дена по приемот на налогот.

(2) Кога второстепениот орган ќе утврди дека причините поради коишто првостепениот управен акт не бил донесен не се оправдани, тој самиот решава за барањето на странката во рок од 30 дена по приемот на жалбата, или ќе му наложи на првостепениот орган да го донесе бараниот управен акт во рок од 15 дена по приемот на налогот.

(3) Во случај на повторно молчење на првостепениот орган, второстепениот орган е должен самиот да ја реши работата.

Член 112

Рок за постапување по жалбата

(1) Постапката по жалбата на второстепениот орган треба да се заврши без одлагање, а најдоцна во рок од 60 дена од денот на предавање на жалбата и сите списи на предметот од првостепениот орган на второстепениот орган.

(2) Кога второстепениот орган нема да го реши предметот во рамки на рокот од ставот (1) на овој член, странката има право да поведе управен спор.

Член 113

Достава на решението по жалба

(1) Органот што ја решил работата во втор степен го испраќа своето решение, со списите на предметот во електронска форма до првостепениот орган, кој е должен решението да го достави до странките во рок од осум дена од денот на приемот на решението со списите.

(2) Доколку странката побарала управниот акт да се издаде во електронска форма, второстепениот орган го доставува управниот акт непосредно до странката.

(3) Доколку странката побарала управниот акт да и се достави во писмена форма, првостепениот орган е должен управниот акт добиен од второстепениот орган да го завери дека е верен на оригиналот.

(4) Управните акти заверени на начин утврден во ставот (4) на овој член се конечни и извршни.

Наслов 3

Повторување на постапката

Член 114

Причини за повторување на постапката

(1) Кога рокот за поднесување жалба против управен акт истекол, јавниот орган што го издал актот ја повторува постапката на барање од странката поради следните исклучителни причини:

- се дознае за нови факти, или се најде или се стекне можност да се употребат нови докази кои, сами или во врска со веќе изведените и употребените докази, би можеле да доведат до поинаков управен акт, ако тие факти, односно докази биле изнесени или употребени во поранешната постапка;

- управниот акт е донесен врз основа на лажна исправа или лажен исказ на сведок или вештак, или ако дошол како последица од некакво дело казниво според Кривичниот законик;

- управниот акт се заснова врз пресуда донесена во кривична постапка, а таа пресуда е правосилно укината;

- управниот акт е поволен за странката и е донесен врз основа на неистинити наводи на странката, со кои органот што ја водел постапката бил доведен во заблуда;

- управниот акт на органот што ја водел постапката се заснова врз некое претходно прашање, а надлежниот орган тоа прашање подоцна го решил поинаку во суштествените точки;

- во донесувањето на управниот акт учествувало службеното лице кое според законот морало да биде изземено;

- управниот акт го донело службеното лице на надлежниот орган што не било овластено за негово донесување;

- колегијалниот орган што го донел управниот акт не решавал во составот предвиден со важечките прописи или ако за управниот акт не гласало пропишаното мнозинство;

- на лицето кое требало да учествува во својство на странка не му била дадена можност да учествува во постапката и

- странката не ја застапувал застапникот по закон, а според законот требало да ја застапува.

(2) Постапката се повторува само ако странката, без своја вина, не била во состојба во поранешната управна постапка да ги изнесе причините поради кои бара повторување, особено по пат на правен лек, а ако некоја од овие причини би можела да доведе до издавање на поповолен управен акт, доколку тие биле изнесени во поранешната управна постапка.

Член 115

Барање и рок за повторување на постапката

(1) Странката треба да го поднесе барањето за повторување на постапката во рок од 30 дена откако дознала за причините за повторувањето на постапката.

(2) По истекот на периодот од три години од денот кога странката била известена за управниот акт, не може да се побара повторување на постапката.

Член 116

Правни последици од повторувањето на постапката

(1) Ако јавниот орган утврди дека барањето за повторување на постапката е основано, тој соодветно ќе го измени или поништи побиваниот управен акт со нов управен акт. Во спротивно, јавниот орган ќе го отфрли барањето со управен акт.

(2) Против управниот акт со кој се отфрла барањето за повторување на постапката може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Член 117

Менување и поништување на управен акт во врска со управен спор

Јавниот орган против чиј управен акт навремено е поведен управен спор може, до окончувањето на спорот, ако ги уважува сите барања на тужбата, да го поништи или измени својот управен акт од оние причини од кои судот би можел да го поништи утужениот управен акт, ако со тоа не се повредува правото на странката во управната постапка или на трето лице.

Наслов 4

Управен приговор

Член 118

Управен приговор

(1) Против реален акт или негово пропуштање, странката може да изјави управен приговор до јавниот орган кој го преземал или не го преземал реалниот акт, ако странката тврди дека нејзините права или правни интереси се повредени од тие дејствија или неизвршувањето на дејствијата.

(2) Ако корисник на јавна услуга од општ интерес смета дека давателот на услугите ги повредил неговите права или правни интереси, корисникот може да поднесе приговор до јавниот орган што издава дозволи, врши надзор или контрола над давателот на услугите сè додека трае дејствието или неизвршувањето на одредено дејствие од давателот на услугите, освен ако за спорната работа постои непосреден правен лек според управното право против давателот на јавните услуги.

(3) Одредбите од овој закон за формата, содржината, рокот за изјавување и поднесувањето на жалба соодветно се применуваат за приговор.

Член 119

Постапка по управен приговор против реални акти и нивно пропуштање

(1) Постапката по приговорот против реални акти или нивно пропуштање ја спроведува посебна организационата единица или колегијално тело на јавниот орган кој го издава реалниот акт.

(2) Административниот службеник, односно вработениот кој е одговорен за побиваниот реален акт или за неговото непреземање не смее да учествува во постапката.

(3) Јавниот орган решава за управниот приговор против реални акти или нивно пропуштање преку управен акт кој треба да се донесе и достави без одлагање, а најдоцна во рок од 15 дена по приемот на приговорот.

(4) Против овој управен акт може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Член 120

Постапка по управен приговор во случај на обезбедување јавни услуги од општ интерес

(1) Ако управниот приговор е поврзан со обезбедувањето на услуга од општ интерес, јавниот орган што издава дозволи, врши надзор или контрола над давателот на услугите е должен да ги испита изјавите на подносителот на приговорот и да преземе надзорни мерки во рамки на својата надлежност.

(2) Јавниот орган што издава дозволи, врши надзор или контрола над давателот на услугите решава за приговорот со управен акт, без одлагање, а најдоцна во рок од 15 дена од поднесувањето на приговорот.

(3) Против овој управен акт може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

ГЛАВА XIV

ВОНРЕДНИ СЛУЧАИ НА УКИНУВАЊЕ И ПОНИШТУВАЊЕ НА УПРАВНИ АКТИ

Член 121

Менување и поништување на решение во врска со управен спор

Јавниот орган против чиј управен акт навремено е поведен управен спор може до завршување на спорот, ако ги уважува сите барања на тужбата, да го поништи или измени управниот акт од оние причини од кои судот би можел да го поништи таквиот акт, ако со тоа не се повредува правото на странката во управната постапка или на трето лице.

Член 122

Укинување и менување на правосилен управен акт со согласност или по барање на странката

(1) Ако со правосилен управен акт странката стекнала некое право, а органот што го донел смета дека во тој управен акт неправилно е применет материјалниот закон, може да го укине или да го измени актот заради негово усогласување со законот, само ако странката која врз основа на тој акт стекнала право се согласи со тоа и ако со тоа не се повредува правото на трето лице. Согласноста на странката е задолжителна и за измена на штета на странката на правосилниот управен акт со кој на странката и е определена обврска.

(2) Под условите од ставот (1) на овој член, а по барање на странката, може да се укине или измени и правосилен управен акт кој е неповолен за странката. Ако органот најде дека нема потреба да се укине или измени управниот акт, должен е за тоа да ја извести странката.

(3) Измената на управниот акт врз основа на овој член дејствува само во иднина.

(4) Управниот акт врз основа на ставовите (1) и (2) од овој член, го донесува првостепениот орган што го донел управниот акт, а второстепениот орган само кога со свој управен акт одлучил за работата. Ако тој орган е укинат или престанал да биде надлежен во работата за која се работи, управниот акт го донесува органот што е надлежен за таа работа во време на донесување на управниот акт.

(5) Жалба против новиот управен акт донесен врз основа на овој член е допуштена само ако тој управен акт го донел првостепениот орган. Ако управниот акт го донел второстепениот орган, односно ако управниот акт на првостепениот орган е конечен, против тој акт може да се поведе управен спор.

Член 123

Вонредно укинување

(1) Извршниот управен акт може да се укине само ако тоа е потребно со цел за отстранување на тешка и непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, јавната безбедност, јавниот мир и поредок или по јавниот морал, ако тоа не би можело да се отстрани успешно со други средства со кои помалку би се засегнувало во стекнатите права. Управниот акт може да се укине само делумно, во обем колку што е неопходно да се отстрани опасноста или да се заштитат наведените општи јавни интереси.

(2) Ако управниот акт го донел првостепениот орган, тој управен акт може, во смисла на ставот (1) од овој член, да го укине второстепениот орган, а ако нема второстепен орган, органот што со закон е овластен да врши надзор над работата на органот што го донел решението.

(3) Против управниот акт со кој се укинува поранешниот управен акт е допуштена жалба, само кога тој управен акт го донел првостепен орган. Во спротивно, против таквиот управен акт може непосредно да се поведе управен спор.

(4) Странката која поради укинување на управниот акт трпи штета има право на надоместок само на стварната штета.

Член 124

Огласување на управен акт за ништовен

(1) За ништовен се огласува управниот акт:

- кој во управната постапка е донесено во работа од судска надлежност, или во работа за која воопшто не може да се решава во управната постапка;
- кој со своето извршување би можел да предизвика некое дело казниво според Кривичниот законик и во други закони;
- чие извршување воопшто не е можно;
- во случаите кога очигледно погрешно е применета определена законска одредба од материјалниот закон на штета на странката;
- што го донел органот без претходно барање на странката, а со кој управен акт странката дополнително, изречно или молкум се согласила и
- што содржи неправилност, која според некоја изречна законска одредба е предвидена како причина за ништовност.

(2) Управниот акт може во секое време да се огласи за ништовен по службена должност, или по предлог од странката.

(3) Управниот акт може да се огласи за ништовен во целост или делумно.

(4) Управниот акт го огласува за ништовен органот што го донел или второстепениот орган, а ако нема второстепен орган, органот што со закон е овластен да врши надзор над работата на органот што го донел решението.

(5) Против управниот акт со кој некој акт се огласува за ништовен или се одбива предлогот на странката за огласување на управниот акт за ништовен е допуштена жалба. Ако нема орган што решава по жалбата, против таквиот управен акт може непосредно да се поведе управен спор.

Член 125

Правни последици од поништувањето и укинувањето

(1) Со поништувањето на управниот акт и со огласувањето за ништовен се поништуваат и правните последици што ги произвел таквиот управен акт.

(2) Со укинување на управниот акт не се поништуваат правните последици што управниот акт веќе ги произвел, но се оневозможува натамошно произведување на правни последици од укинатиот управен акт.

(3) Органот кој ќе дознае за управен акт со кој е повреден законот, а повредата може да биде причина за повторување на постапката, односно за поништување, укинување или менување на управниот акт, должен е без одлагање за тоа да го известат јавниот орган надлежен за поведување постапка и за донесување на управниот акт.

ГЛАВА XV ИЗВРШУВАЊЕ

Член 126

Извршување на управни акти

(1) Извршувањето на управен акт, што не бил доброволно извршен од лицето на кое тој се однесува, може да се спроведе за да се наплатат парични побарувања или да се извршат непарични обврски.

(2) Првостепениот управен акт станува извршен со:

- истекот на рокот за жалба, ако жалба не е изјавена;
- известување на странката, ако жалба не е допуштена;
- известување на странката, ако жалбата не го одлага извршувањето;
- известување на странката за управниот акт со којшто жалбата се отфрла;
- со одрекување на странката од правото на жалба.

(3) Второстепениот управен акт со кој е изменет првостепениот управен акт станува извршен кога странката ќе го прими истиот.

(4) Извршувањето врз основа на порамнување може да се спроведе само против странка која учествувала во порамнувањето.

Член 127

Извршеник

Извршувањето се спроведува против лице кое е должно да ја изврши обврската што е наложена со управниот акт или против неговите правни следбеници кога обврската не е строго лична (во натамошниот текст: „извршеник“).

Член 128

Време на извршувањето

(1) Извршувањето на управните акти се врши во работни денови, во периодот од 08:00 до 20:00 часот.

(2) Во недела, во денови на празници, во неработни денови, како и по 20:00 часот, дејствијата на извршување можат да се спроведат само ако постои опасност од одлагање или ако мора да се преземат итни мерки за заштита на животот и здравјето на луѓето или на имот од голема вредност и ако јавниот орган што го спроведува извршувањето издал писмен налог за тоа.

Член 129

Видови на извршување

Извршувањето на непарични обврски се спроведува по административен пат (управно извршување), додека извршувањето на парични обврски се спроведува од страна на извршител согласно Законот за извршување.

Член 130

Надлежност за спроведување на извршувањето

(1) Извршувањето на непарични обврски го спроведува јавниот орган што го донел управниот акт во прв степен, дури и кога актот е изменет од страна на второстепениот јавен орган или од Управниот суд.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешните работи е должен да му даде помош на јавниот орган надлежен за спроведување на извршувањето, на негово барање.

Член 131

Постапка на извршување

(1) Ако извршеникот не ја исполни својата обврска во рокот утврден во управниот акт или ја прекрши забраната што му е наложена со управниот акт, надлежниот јавен орган издава налог на извршување како документ во хартиена форма што треба да се достави.

(2) Во налогот на извршување може да се одреди дополнителен рок за исполнување на обврската или да се одреди дека обврската мора да се исполни веднаш.

(3) Во случаи кога надлежниот јавен орган ќе најде основани причини дека извршеникот не сака да ги исполни своите обврски, тој може да го внесе налогот во содржината на управниот акт.

(4) Налогот на извршување го содржи времето, местото, начинот на извршување и описот на средствата за извршување.

(5) Во случај на извршување преку други лица, проценетите трошоци на извршување мора да се наведат, доколку е возможно. Во случај на принудна парична казна, во налогот мора да се наведе износот.

(6) Жалбата против налогот на извршување може да се поднесе само во однос на времето, местото и начинот на извршување и нема одложно дејство.

Член 132

Извршување преку други лица

(1) Ако обврската на извршеникот се состои во извршување на дејствие што може да го изврши и друго лице, а извршеникот не го изврши, целосно или делумно, ова дејствие ќе се изврши преку друго лице на трошок на извршеникот.

(2) Во случајот дефиниран во ставот (1), јавниот орган што го спроведува извршувањето може да издаде управен акт со кој ќе му наложи на извршеникот однапред да го положи износот што е потребен за намирување на трошоците на извршувањето. Управниот акт за полагање на овој износ е извршен (како парична обврска).

(3) Управниот акт од ставот (2) на овој член претставува извршна исправа чие извршување се спроведува согласно Законот за извршување.

Член 133

Извршување преку парични казни

(1) Јавниот орган што го спроведува извршувањето ќе го принуди извршеникот да ги исполни своите обврски од управниот акт со примена на парична казна, ако тој самиот не го направи тоа и ако извршувањето преку други лица не е можно или не е соодветно за постигнување на целта на извршувањето.

(2) Паричната казна со која физичкото лице се принудува да ги изврши своите обврски се наложува со управен акт во износ од половина месечна бруто плата до две просечни годишни бруто плати остварени во Република Македонија во претходната година. Паричната казна со која правното лице се принудува да ги изврши своите обврски се наложува со управен акт во износ од половина од неговиот месечен промет до десет проценти од неговиот годишен промет остварен во Република Македонија во претходната година. Жалбата против управниот акт за паричната казна не го одлага неговото извршување.

(3) Паричните казни што се наложени според овој закон ги извршуваат јавните органи надлежни за извршување на парични казни за прекршоци, а се наплатуваат во корист на буџетот со кој се финансира јавниот орган што ја изрекол паричната казна.

Член 134

Извршување по пат на непосредна принуда

Ако целта на извршувањето на непаричните обврски не може да се постигне со примена на средствата предвидени во членовите 132 и 133 од овој закон, или ако извршувањето не може навремено да се спроведе на друг начин, тоа може да се спроведе со непосредна принуда, ако е дозволено според природата на обврската и доколку непосредната принуда не е исклучена со закон.

Член 135

Итно извршување

(1) Надлежниот јавен орган може да ги примени средствата на извршување од членовите 132 или 133 од овој закон без претходно издавање на управен акт, ако:

- не може навреме да се издаде управен акт за остварување на нефинансиските обврски;
- мора да се преземат исклучително итни мерки за обезбедување на јавниот мир и безбедност или заради отстранување на непосредна опасност за животот и здравјето на луѓето или за имотот или
- извршеникот или неговиот застапник не се тука.

(2) На барање од странката, јавниот орган мора да го донесе управниот акт од ставот (1) на овој член во писмена форма, најдоцна во рок од осум дена по поднесувањето на барањето во коешто се објаснува потребата да се спроведе итно извршување. Ова барање може да се поднесе во рок од еден месец од датумот на извршувањето.

Член 136

Запирање и одлагање на извршувањето

(1) Извршувањето ќе се запре по службена должност и спроведените дејствија ќе се поништат, ако се утврди дека:

- обврската е целосно извршена;
- извршувањето не било воопшто допуштено;
- извршувањето било спроведено спрема лице кое не е во обврска;
- барателот на извршувањето се откаже од своето барање или
- управниот акт на кој се заснова извршувањето е поништен.

(2) На барање од странката, а со цел да се избегне штета што тешко би можела да се надомести, јавниот орган кој го донел управниот акт може да го одложи извршувањето и ако е потребно, да го продолжи одлагањето на извршувањето сè додека не се донесе конечен управен акт за истата работа, освен ако поинаку не е уредено со закон и ако не е во спротивност со јавниот интерес.

Член 137

Надоместок

(1) Кога врз основа на управен акт е спроведено извршување, а управниот акт подоцна е поништен или изменет, извршеникот има право да бара предметот на извршувањето да се врати во поранешната состојба, односно да бара надоместок на штета.

(2) Јавниот орган што го донел налогот за извршувањето решава за барањето на извршеникот преку управен акт.

ГЛАВА XVI

СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 138

Спроведување на законот и инспекциски надзор

(1) За спроведувањето на овој закон се грижи органот на државната управа надлежен за работите на државната управа.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон, како и на прописите донесени врз основа на него, врши Државниот управен инспекторат.

ГЛАВА XVII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 139

Решавање на започнатите постапки

Решавањето на предметите во управната постапка започнати пред денот на отпочнувањето со примената на овој закон, ќе продолжи во согласност со одредбите на Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 38/2005, 110/2008 и 51/11).

Член 140

Престанок на примена на постојниот закон

Со денот на отпочнување со примена на овој закон, престанува да се применува Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ број 38/2005, 110/2008 и 51/11).

Член 141

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпочне да се применува една година од денот на влегување во сила, освен одредбите од член 17 став (2), член 29 ставови (1) и (2), член 37, член 38, член 40 став (7), член 41 став (3), член 46 став (3), член 57 ставови (1) и (3), член 78, член 85 и член 107 кои ќе отпочнат да се применуваат шест месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

L I G J PËR PROCEDURË TË PËRGJITHSHME ADMINISTRATIVE

KAPITULLI I DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1 Lënda e ligjit

Me këtë ligj rregullohet procedura për realizimin e mbrojtjes së të drejtave dhe interesave juridike të personave fizikë, personave juridikë dhe palëve të tjera, si dhe mbrojtjes së interesit publik sipas së cilës obligohen të veprojnë ministratë, organet e administratës shtetërore, organizatat e përcaktuara me ligj, organet tjera shtetërore, personat juridikë dhe fizikë të cilëve me ligj u është ngarkuar të kryejnë autorizime publike, si dhe organet e komunës, të Qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit, kur në kryerjen e kompetencave të tyre ligjore, veprojnë, vendosin dhe marrin veprime tjera administrative në punë administrative.

Neni 2 Zbatimi i ligjit

(1) Ky ligj zbatohet për të gjitha veprimet administrative të organeve publike dhe të dhënësve të shërbimeve.

(2) Me ligjet e posaçme punë të veçanta mund të rregullohen ndryshe nga ky ligj, nëse nuk janë në kundërshtim me parimet themelore dhe qëllimin e këtij ligji dhe nuk e zvogëlojnë mbrojtjen e të drejtave dhe interesave juridike të palëve të garantuara me këtë ligj.

Neni 3 Përdorimi i gjuhëve dhe alfabetëve

(1) Në procedurën administrative gjuhë zyrtare është gjuha maqedonase dhe alfabeti i saj cirilik.

(2) Në procedurën administrative që mbahet në organin e administratës shtetërore, organet tjera shtetërore, organet e komunës, të qytetit të Shkupit dhe komunat në qytetin e Shkupit, personat juridikë dhe personat tjerë të cilëve me ligj u është besuar kryerja e autorizimeve publike, gjuhë tjetër që e flasin së paku 20% e qytetarëve dhe alfabeti i saj, shfrytëzohet në pajtim me Ligjin për përdorim të gjuhës që e flasin së paku 20% e qytetarëve në Republikën e Maqedonisë dhe në njësitë e vetëqeverisjes lokale.

(3) Palët dhe pjesëmarrësit tjerë në procedurë që nuk janë shtetas të Republikës së Maqedonisë, e nuk e kuptojnë gjuhën maqedonase dhe alfabetin e saj cirilik, kanë të drejtë të përkthyesit.

Neni 4 Lista e nocioneve

Nocione të veçanta në këtë ligj e kanë këtë kuptim:

"Organ publik" paraqesin ministratë, organet e administratës shtetërore, organizatat e përcaktuara me ligj, organet tjera shtetërore, personat juridikë dhe fizikë të cilëve me ligj u besohet të kryejnë autorizime publike, si dhe organet e komunës, të qytetit të Shkupit dhe komunat në qytetin e Shkupit;

"Dhënës i shërbimit" paraqesin të gjithë personat juridikë të cilët në bazë të ligjit janë të autorizuar të japin shërbime publike apo shërbime me interes të përgjithshëm;

"Organ kolegjal" paraqet trup që është i përbërë prej tre apo më tepër anëtarëve, i cili në bazë të ligjit është i autorizuar të veprojë, vendosë dhe merr veprime tjera administrative në punë administrative;

"Punë administrative" paraqesin të gjitha aktet dhe veprimet nëpërmjet të cilave shprehen apo kryhen kompetencat e organeve publike, e me të cilat zgjidhet apo ndikohet në të drejtat, obligimet apo interesat juridike të personave fizikë, personave juridikë apo palëve tjera në procedurë, si dhe çdo punë tjetër që është e caktuar si administrative me ligj të posaçëm;

"Veprim administrativ" përfshinë miratimin e akteve administrative, lidhjen e marrëveshjeve administrative, mbrojtjen e shfrytëzuesve të shërbimeve publike dhe shërbimeve me interes të përgjithshëm, si dhe marrjen e veprimeve tjera administrative në punët administrative në pajtim me ligjin;

"Akt administrativ" është akti i veçantë i organit publik që miratohet në bazë të ligjit me të cilën zgjidhet për të drejtat, obligimet dhe interesat juridike të palëve. Aktet administrative mund të emërohen si aktvendim, vendim, urdhëresë, licencë, leje, ndalim, pëlqim e të tjera;

"Procesverbal" paraqet dokumentin e shkruar për debatin me gojë apo për veprim tjetër më të rëndësishëm në procedurë, si dhe për deklaratat më të rëndësishme me gojë të palëve apo të personave të tretë në procedurë;

"Palë" është secili person fizik apo juridik, me kërkesën e të cilit është ngritur procedura administrative, kundër të cilit është ngritur procedura administrative, që është përfshirë në procedurë të ngritur sipas detyrës zyrtare, apo i cili për shkak të mbrojtjes së të drejtave të tij apo interesave juridike ka të drejtë të marrë pjesë në procedurën administrative. Pala mund të jetë edhe organ publik, degë apo njësi tjetër afariste e shoqërisë tregtare, lagje dhe ngjashëm apo një grup personash, edhe pse nuk kanë cilësi të personit juridik;

"Akte në procedurë" janë kërkesat, fletëparaqitjet, propozimet, ankesat, kundërshtimet, parashtresat dhe deklaratat tjera me të cilat palët i drejtohen organit publik në lidhje me punën e caktuar administrative;

"Njoftim" është referimi zyrtar i organit publik ndaj palës apo ndaj personit tjetër që merr pjesë në procedurën administrative;

"Marrëveshje administrative" është marrëveshja të cilën organi e lidh me palën për shkak të kryerjes së autorizimeve publike nga kompetenca e organit publik, kur kjo përcaktohet me ligj të posaçëm;

"Akt real" është akti apo veprimi i organit publik që nuk është akt administrativ apo marrëveshje administrative, që mund të ketë veprim juridik në të drejtat, obligimet apo interesat juridike të ndonjë personi, siç janë informatat publike, pranimi i deklaratave, mbajtja e evidencës, lëshimi i certifikatave, veprimet e përmbartimit dhe veprimet tjera faktike;

"Shërbime me interes të përgjithshëm" janë shërbimet që qytetarëve ua japin personat juridikë në bazë të autorizimit publik të lëshuar nga organi publik.

KAPITULLI II

PARIMET THEMELORE

Neni 5 Parimi i ligjshmërisë

(1) Organet publike veprojnë në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, ligjet dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë.

(2) Organi publik detyrohet të kujdeset për sigurinë juridike, përkatësisht zbatimin e barabartë të ligjeve në punët administrative që bazohen në gjendjen e njëjtë apo gjendjen e ngjashme faktike.

(3) Nëse organi publik është i autorizuar me ligj që të vendosë sipas vlerësimit të lirë, akti administrativ duhet të miratohet në kufijtë e ligjit me të cilin jepet autorizimi, në pajtim me qëllimin për të cilin është dhënë autorizimi dhe të arsyetohet në mënyrë të veçantë.

Neni 6

Parimi i proporcionalitetit

(1) Gjatë mbajtjes së procedurës administrative organi publik duhet t'i mundësojë palës që t'i realizojë dhe mbrojë të drejtat e veta dhe interesat juridike, nëse këto nuk janë në dëm të të drejtave dhe interesave juridike të palëve tjera apo personave të tretë dhe nuk janë në dëm të interesit publik të përcaktuar me ligj.

(2) Kur palëve në procedurë u imponohen obligime, organi publik detyrohet t'i zbatojë këto veprime administrative që janë më të volitshme për palët, nëse veprimet e këtylla janë të mjaftueshme që të arrihet qëllimi i përcaktuar me ligj.

Neni 7

Parimi i ekonomizimit dhe efikasitetit të procedurës

Procedura duhet të zbatohet në mënyrën më të thjeshtë të mundshme, pa prolongim dhe me sa më pak shpenzime për palët, e megjithatë të sigurohet respektim i plotë i të drejtave dhe interesave juridike të palëve dhe përcaktim i plotë i gjendjes faktike.

Neni 8

Parimi i barazisë, paanshmërisë dhe objektivitetit

Organet në procedurën administrative detyrohen të sigurojnë zbatim të barabartë, të paanshëm dhe objektiv të ligjeve dhe rregullave tjera në zgjidhjen e punëve administrative.

Neni 9

Parimi i orientimit servisor të organeve publike

Kur organet publike vendosin në punët administrative, si servis janë të orientuara në realizimin e të drejtave dhe interesave të palëve.

Neni 10

Parimi i përcaktimit të së vërtetës materiale

(1) Organi publik duhet t'i përcaktojë të gjitha faktet dhe rrethanat që janë me rëndësi të madhe për përcaktimin e drejtë të gjendjes faktike në procedurën administrative.

(2) Organi publik detyrohet me detyrë zyrtare t'i sigurojë, shqyrtojë dhe përpunojë informatat që ruhen në evidencën zyrtare dhe regjistrat, me kusht që qasja te këto informata të mos ndalohet me ligj të posaçëm.

(3) Organi publik nga palët mund t'i kërkojë vetëm ato të dhëna apo dokumente që nevojiten për përcaktimin e fakteve dhe rrethanave, e për të cilat nuk mbahet evidencë zyrtare të theksuar në paragrafin (2) të këtij neni.

Neni 11

Parimi i dëgjimit të palëve

(1) Para lëshimit të aktit administrativ, palës doemos duhet t'i jepet mundësia të prononcohet për faktet dhe rrethanat që janë me rëndësi për vendimin.

(2) Akti administrativ mund të miratohet pa prononcim paraprak të palës vetëm në rastet e përcaktuara me ligj.

Neni 12

Parimi i vlerësimit të lirë të provave

Cilat fakte do t'i marrë si të dëshmuara vendos personi i autorizuar zyrtar me bindjen e tij të pavarur në bazë të vlerësimit të ndërgjegjshëm dhe të kujdesshëm të secilës provë në veçanti dhe të gjitha provave së bashku, si dhe në bazë të fakteve të përcaktuara nga tërë procedura.

Neni 13

Parimi i delegimit të kompetencës për vendosje

Në kornizat e organit publik, kompetenca për zgjidhje të punëve administrative, sipas rregullës, u delegohet personave zyrtarë në kornizat e organit, në përputhje me kompleksitetin e punës përkatëse administrative.

Neni 14

Parimi i mbrojtjes juridike

(1) Pala ka të drejtë të mbrojtjes juridike kundër çdo veprimi administrativ apo akti real në pajtim me ligjin.

(2) Kundër akteve administrative të shkallës së parë pala ka të drejtë të ankesës në rastet e përcaktuara me ligj.

(3) Në rastet nga paragrafi (2) të këtij neni pala ka të drejtë të ankesës edhe nëse organi publik nuk ka vepruar për kërkesën e palës në afatin e caktuar.

(4) Kundër akteve reale, si dhe veprimeve të dhënësve të shërbimeve me interes të përgjithshëm pala ka të drejtë të kundërshtimit.

(5) Kundër akteve administrative të përcaktuara në shkallë të dytë, si dhe kundër akteve administrative të miratuara në shkallë të parë kundër të cilave nuk lejohet ankesa pala mund të ngrejë kontest administrativ.

Akti administrativ përfundimtar

Neni 15

(1) Akti administrativ përfundimtar është ai kundër të cilit mund të ngrihet kontest administrativ.

(2) Akti administrativ përfundimtar mund të anulohet, ndërpritet apo ndryshohet vetëm në rastet e përcaktuara me ligj.

(3) Akti administrativ përfundimtar është përmbarues, përveç nëse me ligj nuk përcaktohet ndryshe.

Akti i plotfuqishëm administrativ

Neni 16

(1) Akti administrativ kundër të cilit nuk mund të paraqitet ankesë, e as të ngrihet kontest administrativ, e me të cilën është vendosur për të drejtat, obligimet apo interesat juridike të palës është akt i plotfuqishëm administrativ.

(2) Akti administrativ bëhet i plotfuqishëm edhe nëse pala tërhiqet nga e drejta e ankesës.

(3) Akti i plotfuqishëm administrativ mund të anulohet, ndërpritet apo ndryshohet vetëm në rastet e përcaktuara me ligj.

Neni 17

Parimi i ndihmës aktive të palës

(1) Organi publik detyrohet t'u mundësojë të gjitha palëve në procedurë t'i realizojnë dhe mbrojnë të drejtat e tyre dhe interesat juridike në mënyrën më efektive dhe më të lehtë të mundshme. Organi publik i njofton palët për dispozitat ligjore që janë me rëndësi për zgjidhjen e punës administrative, për të drejtat dhe obligimet e tyre, përfshirë edhe për të gjitha informatat lidhur me procedurën dhe i paralajmëron për pasojat juridike nga veprimet apo lëshimet e tyre.

(2) Organi publik i mundëson palës qasje te organi publik edhe në formë elektronike.

(3) Mosnjohja apo mosdija e palës që merr pjesë në procedurë nuk duhet të jetë në dëm të të drejtave dhe interesave ligjore të saj.

KAPITULLI III

KOMPETENCA

Neni 18

Kompetenca reale

(1) Kompetenca reale e organeve publike caktohet me ligj me të cilën rregullohet puna e caktuar administrative apo caktohet kompetenca e organeve publike.

(2) Nëse kompetenca reale nuk mund të caktohet me ligj dhe nuk mund të përcaktohet sipas natyrës së punës, kompetent real është ai organi publik që është kompetent për zbatim të dispozitave të ligjit që e rregullon punën administrative.

Neni 19

Kompetenca vendore

(1) Kompetenca vendore caktohet sipas akteve për organizim të brendshëm të organeve publike që vendosin në procedurën administrative.

(2) Në kornizat e rregullave nga paragrafi (1) të këtij neni, kompetenca vendore e organit publik përcaktohet:

- në punët që kanë të bëjnë me patundshmëri apo me të drejtën apo marrëdhënien juridike lidhur me patundshmërinë, sipas vendit në të cilin ajo gjendet;

- në punët që kanë të bëjnë me veprimtarinë afariste, profesionale apo veprimtarinë tjetër të palës sipas selisë së palës, përkatësisht sipas vendit ku ushtrohet apo ku duhet të ushtrohet veprimtaria;

- në punët tjera sipas vendbanimit të palës. Kur ka më tepër palë, kompetenca caktohet sipas palës ndaj të cilës është drejtuar kërkesa. Nëse pala nuk ka vendbanim në Republikën e Maqedonisë, kompetenca caktohet sipas vendit të vendqëndrimit të saj, e nëse nuk ka vendqëndrim, sipas vendit të vendbanimit të saj të fundit, përkatësisht vendqëndrimit në Republikën e Maqedonisë;

- në punët kur kompetenca vendore nuk mund të caktohet në mënyrën e përcaktuar, ajo caktohet sipas vendit ku ka ndodhur shkakun për mbajtjen e procedurës;

- në punët të cilat kanë të bëjnë me anije ose me mjet fluturues, ose në të cilat shkakun për mbajtjen e procedurës ka ndodhur në anije ose në mjetin fluturues, sipas portit amë të anijes, respektivisht aeroportit amë të mjetit fluturues.

(3) Nëse dy apo më tepër organe janë me kompetencë vendore për punën e njëjtë, kompetent është ai organi publik që i pari e ka ngritur procedurën.

(4) Organi publik që e ka ngritur procedurën si kompetent vendor e mban kompetencën edhe kur gjatë procedurës do të ndodhin rrethana sipas të cilave do të jetë kompetent vendor organ tjetër publik. Organi publik që e ka ngritur procedurën mund lëndën t'ia lëshojë organit publik i cili sipas rrethanave të reja është bërë kompetent vendor, nëse me këtë dukshëm lehtësohet procedura për palën.

Neni 20

Kufizimi i kompetencës vendore

(1) Çdo organi publik veprimin administrativ e kryen në kufijtë e rajonit të tij.

(2) Nëse ekziston rrezik për prolongim, kurse veprimi administrativ duhet të kryhet jashtë kufijve të rajonit të organit publik, ky mund të kryhet edhe jashtë kufijve të rajonit të tij, për çka detyrohet menjëherë, e më së voni ditën e ardhshme ta njoftojë organin publik në rajonin e të cilit e ka ndërmarrë veprimin.

(3) Nëse veprimet zyrtare duhet të kryhen në objektet që i shfrytëzojnë organet e administratës shtetërore kompetente për punët nga sfera e mbrojtjes dhe sigurisë, si

dhe në institucionet ndëshkuese përmirësuese dhe institucionet edukuese përmirësuese, veprimet kryhen pas paraqitjes paraprake të personi përgjegjës i objektit dhe pas marrëveshjes me të.

(4) Veprimet administrative që kryhen në rajon eksterritorial kryhen me ndërmjetësimin e organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punëve të jashtme.

Neni 21

Detyrimi i rregullave për kompetencë

(1) Kompetenca reale dhe vendore nuk mund të ndryshohen me marrëveshje të përbashkët të organeve publike, me marrëveshje të organeve publike dhe palëve, e as me marrëveshje të palëve.

(2) Organet publike me detyrë zyrtare kujdesen për kompetencën e tyre reale dhe të vendit gjatë tërë procedurës. Nëse gjatë procedurës ndodhë ndryshimi i rrethanave me të cilat caktohet kompetenca, organi publik që deri atëherë ka qenë kompetentë vazhdon ta mbajë procedurën, kur kjo është në interes të thjeshtësisë dhe efikasitetit të procedurës dhe kur janë të siguruara interesat e palëve në procedurë.

Neni 22

Kompetenca për punë urgjente

Me qëllim t'i shmanget dëmit për interes publik, përkatësisht për palët, secili organi publik, me detyrë zyrtare apo me kërkesë të palës, mund të marrë masa urgjente që t'i shmanget dëmit, për çka detyrohet pa prolongim ta njoftojë organin publik kompetent.

Neni 23

Konflikti i kompetencave

(1) Konflikti i kompetencave ndërmjet organeve të administratës shtetërore e zgjidh Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Konflikti i kompetencave ndërmjet njësive të vetëqeverisjes lokale e zgjidh organi i administratës shtetërore kompetent për vetëqeverisjen lokale.

(3) Konflikti i kompetencave ndërmjet organeve të administratës shtetërore dhe personave juridikë dhe personave tjerë, të cilëve me ligj u janë besuar autorizimet publike, e zgjidh Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(4) Konflikti i kompetencave ndërmjet njësive organizative që janë themeluar me detyrë të kryejnë punë të caktuara administrative nga kompetenca e organit të administratës shtetërore i zgjidh organi i administratës shtetërore nga kompetenca e të cilit kryejnë punë njësive organizative.

(5) Kundër aktit administrativ me të cilën vendoset për konfliktin e kompetencave pala nuk mund të paraqesë ankesë, e as të ngrejë kontest administrativ.

KAPITULLI IV

PERSONI I AUTORIZUAR ZYRTAR

Titulli 1

Personi i autorizuar zyrtar

Neni 24

Kompetenca për mbajtje të procedurës

(1) Në procedurën administrative, organi publik vepron nëpërmjet personit të autorizuar zyrtar të emëruar në pajtim me rregullat e theksuara në këtë nen.

(2) Nëse nuk është përcaktuar me ligj të posaçëm apo akt nënligjor, funksionari i cili udhëheq me organin publik, përkatësisht personi udhëheqës detyrohet me aktin për organizim të caktojë njësi organizative kompetente për çdo lloj të punës administrative në kompetencë të tij.

(3) Personi i autorizuar zyrtar e mban dhe e kompletton procedurën, nëse me ligj nuk përcaktohet ndryshe.

(4) Organi publik kolegjal detyrohet të autorizojë një anëtar të organit publik apo nëpunësin administrativ të punësuar në organin publik që ta mbajë procedurën. Në këtë rast, anëtari i autorizuar, përkatësisht nëpunësi vepron si person i autorizuar zyrtar dhe i dorëzon propozim për aktin administrativ organit publik kolegjal, në formë me shkrim, përveç nëse me ligj të posaçëm nuk përcaktohet ndryshe.

Titulli 2 Përjashtimi

Neni 25 Paanshmëria

(1) Me qëllim të sigurohet paanshmëria e personit të autorizuar zyrtar, personi zyrtar nuk do të marrë pjesë në procedurën administrative nëse ndodhë ndonjë nga situatat në vijim:

- personi zyrtar ka interes personal të drejtpërdrejtë apo të tërthortë në lëndën konkrete;

- personi zyrtar me palën ose me përfaqësuesin e palës është farefis sipas gjakut në linjë të drejtë ose farefis sipas gjakut në linjë anësore përfundimisht deri në shkallën e katërt, bashkëshort ose partner në bashkësi jashtëmartesore, ose farefis nga ana e bashkëshortit përfundimisht deri në shkallën e dytë, bile edhe atëherë kur bashkëshortësia ose bashkësia jashtëmartesore ka përfunduar;

- personi zyrtar me palën apo me përfaqësuesin apo të autorizuarin e palës është në rolin e kujdestarit, adoptuesit, të adoptuarit apo prindit vetëmbajtës;

- personi zyrtar apo personat e theksuar në alinetë 2 dhe 3 të këtij paragrafi ka marrë pjesë në procedurën si palë, dëshmitar, ekspert, avokat apo përfaqësues i palës;

- personi zyrtar apo personat e theksuar në alinetë 1 dhe 2 të këtij paragrafi kanë interes të drejtpërdrejtë apo të tërthortë në lëndën lidhur me lëndën konkrete;

- është ngritur procedurë gjyqësore ndërmjet palëve dhe personit zyrtar apo personave të theksuar në alinetë 2 dhe 3 të këtij paragrafi;

- personi zyrtar apo personat e theksuar në alinetë 2 dhe 3 të këtij paragrafi janë debitorë apo kreditorë të palëve;

- personi zyrtar realizon kompensim nga pala apo është anëtar i këshillit drejtues, këshillit mbikëqyrës apo trupit të ngjashëm të palës;

- personi zyrtar apo personat e theksuar në alinetë 1 dhe 2 të këtij paragrafi kanë pranuar dhurata nga palët para ose pas ngritjes së procedurës administrative apo

- personi zyrtar tanimë ka marrë pjesë në punën gjatë procedurës së shkallës së parë.

(2) Nëse ndodhë ndonjë nga rastet nga paragrafi (1) të këtij neni, personi zyrtar, përkatësisht anëtari i organit publik kolegjal, pa prolongim kërkon përjashtim nga pjesëmarrja në procedurë nga eprori i tij, përkatësisht nga organi publik kolegjal.

(3) Secili person tjetër zyrtar që ka kuptuar për ekzistimin e ndonjërit nga rastet nga paragrafi (1) të këtij neni, detyrohet ta njoftojë drejtpërdrejt nëpunësin udhëheqës epror të drejtpërdrejtë, përkatësisht organin publik kolegjal.

(4) Deri në miratimin e vendimit, secila palë duhet të kërkojë që personi zyrtar të përjashtohet nga procedura administrative, duke i theksuar arsyet për të cilat e kërkon këtë.

(5) Për përjashtim të personit zyrtar me akt administrativ, vendos personi udhëheqës i organit publik.

(6) Për përjashtim të anëtarit të organit publik kolegjal vendos vetë organi publik kolegjal, me akt administrativ me të cilin mund të caktohet anëtari i ri i cili e zëvendëson.

Neni 26 Përjashtimi

(1) Pas pranimit të kërkesës nga neni 25 paragrafi (2) të këtij ligji apo njoftimit nga neni 25 paragrafi (3) të këtij ligji, eprori, përkatësisht organi publik kolegjal, detyrohet të vendosë për punën më së voni ditën e ardhshme nga dita e pranimit të kërkesës, përkatësisht njoftimit.

(2) Në rast të përjashtimit, personi i autorizuar zyrtar pa prolongim zëvendësohet me personin tjetër zyrtar, e nëse kjo nuk bëhet, eprori e merr përgjegjësinë për lëndën.

(3) Kur përjashtohet personi që udhëheq me njësinë organizative që është kompetente për vendosje, eprori i tij i drejtpërdrejtë cakton nëpunës nga organi i njëjtë publik që të vazhdojë me procedurën dhe të marrë masa me qëllim t'i shmangët konfliktit të mëtejshëm.

(4) Në rast të përjashtimit të anëtarit, organi publik kolegjal vazhdon të punojë, por pa pjesëmarrjen e anëtarit të përjashtuar. Kuorumi dhe vendosja duhet të llogariten pa anëtarin e përjashtuar, me ç'rast vendimet miratohen me shumicë votash nga anëtarët e pranishëm.

Neni 27

Paligjshmëria e veprimit administrativ

Veprimi administrativ i marrë nga personi zyrtar i cili është dashur të përjashtohet, si dhe veprimi administrativ i marrë nga organi publik kolegjal, anëtari i të cilit është dashur të përjashtohet, janë të paligjshme.

KAPITULLI V

BASHKËPUNIMI ADMINISTRATIV

Neni 28

Mbajtja e procedurës nëpërmjet një organi publik

(1) Kur ligji parasheh se ndonjë procedurë administrative mund të zbatohet nëpërmjet një organi publik, me kërkesë të palës të gjitha veprimet administrative zbatohen nëpërmjet këtij organi publik. Caktimi apo themelimi i një organi publik për mbajtje të procedurës nuk ndikon në radhitjen e kompetencës së organeve publike, e as në të drejtën e palëve drejtpërdrejt të komunikojnë me organin publik kompetent.

(2) Organi publik kompetent që ta mbajë procedurën i ka detyrat në vijim:

- ta këshillojë parashtruesin në mënyrën e njëjtë sikurse këtë e bën organi publik kompetent dhe t'ia japë palës apo t'i vë në dispozicion të gjitha informatat që nevojiten për veprimin administrativ që e kërkon. Kjo përfshinë mjetet dhe kushtet për qasje të regjistrat publikë dhe bazat e të dhënave dhe mjeteve të mjeteve juridike kundër ndonjë veprimi administrativ,

- të pranojë kërkesa për lëshim të akteve administrative apo për kryerje të veprimeve tjera të nevojshme administrative, si dhe të gjitha aktet tjera dhe t'i dërgojë te organi publik kompetent,

- të komunikojë me palët gjatë procedurës rreth të gjitha kërkesave procedurale,

- t'i njoftojë palët për çdo akt administrativ apo veprim të lëshuara nga organi kompetent.

(3) Shërbimet e theksuara në paragrafin (2) doemos duhet të sigurohen drejtpërdrejt në hapësirat e organit publik i cili e mban procedurën, si dhe nëpërmjet postës apo në formë elektronike, nëse nuk bëhet fjalë për shërbime që kërkojnë prezencë të drejtpërdrejtë të palës.

(4) Nëse nuk është përcaktuar ndryshe me ligj, nga të gjitha organet publike të përfshira, ai i cili është kompetent të vendosë për punën administrative lidhur me kërkesën e palës do të jetë ai i cili do ta zbatojë procedurën.

(5) Kërkesa e palëve konsiderohet se është me kohë nëse arrin para kalimit të afatit ligjor apo te organi publik i cili e mban procedurën apo te organi publik kompetent.

(6) Afati që rrjedhë në dobi të palës, në pajtim me këtë ligj apo me ligjin e posaçëm, fillon të rrjedhë nga parashtrimi i kërkesës së plotë te organi publik i cili e mban procedurën, pavarësisht nga koha që nevojitet që kjo të dërgohet te organi publik kompetent.

Neni 29 Ndhimja juridike

(1) Secili organ publik detyrohet në formë elektronike të kërkojë ndihmë juridike kur i nevojiten faktet, dokumentet apo provat tjera që i posedon organi tjetër apo kur nga shkaqe ligjore nuk mund vetë ta zbatojë veprimin e nevojshëm administrativ.

(2) Organi publik nga i cili kërkohet ndihma juridike detyrohet të veprojë sipas kërkesës pa prolongim, e më së voni në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të kërkesës dhe në formë elektronike t'i dorëzojë faktet, dokumentet apo provat tjera të kërkuara.

(3) Nëse organi publik nga i cili kërkohet ndihmë nuk vepron në afatin e caktuar në paragrafin (2) të këtij neni, organi i cili e ka kërkuar ndihmën juridike mund t'i drejtohet organit kompetent për kryerje të mbikëqyrjes inspektuese të organit publik të lutur.

(4) Nëse për dhënien e ndihmës juridike ndërmjet organeve shtetërore dhe organeve të vetëqeverisjes lokale nevojiten shpenzime të posaçme, ndihma juridike jepet kur organi që e kërkon ndihmën do t'i sigurojë mjetet e nevojshme.

(5) Organi publik e ndërpret procedurën rrjedhëse deri sa të mos sigurohet ndihma juridike e kërkuar.

Neni 30 Ndhimja juridike ndërkombëtare

(1) Për ndihmën juridike në marrëdhëniet me organet ndërkombëtare, vlejné dispozitat e marrëveshjeve të ratifikuara ndërkombëtare, e nëse nuk ka marrëveshje të kështilla zbatohet parimi i reciprocitetit. Në rast të dyshimit për ekzistimin e reciprocitetit, Ministria e Drejtësisë e përcakton ekzistimin e reciprocitetit.

(2) Organet publike u ofrojnë ndihmë juridike organeve ndërkombëtare në mënyrën e caktuar në ligj apo në mënyrën që do ta kërkojë organi ndërkombëtar. Organi do ta refuzojë ndihmën juridike nëse veprimi që kërkohet të kryhet apo mënyra e kryerjes së tij janë në kundërshtim me rendin juridik.

(3) Nëse me marrëveshje ndërkombëtare nuk parashihet mundësia për komunikim të drejtpërdrejtë me organet ndërkombëtare, organet komunikojnë me organet ndërkombëtare nëpërmjet organit kompetent për punët e jashtme.

KAPITULLI VI

PALA DHE PËRFAQËSIMI I SAJ

Neni 31 Vdekja e personit fizik dhe shuarja e personit juridik

Nëse gjatë procedurës ndodhë vdekja e personit fizik apo shuarja e personit juridik që është palë, procedura mund të ndalohet apo ndërpritet me akt administrativ apo të vazhdojë varësisht nga natyra e punës administrative që është lëndë e procedurës. Nëse procedura nuk mund të vazhdohet për shkak të natyrës së punës administrative, organi publik do ta ndalojë procedurën me akt administrativ.

Neni 32 Përfaqësimi

(1) Pala mund vetë t'i kryejë veprimet në procedurë apo nëpërmjet përfaqësuesit siç parashihet me këtë ligj.

(2) Pala e cila është plotësisht e aftë për punë mund vetë t'i kryejë veprimet në procedurë (aftësia e procesit).

(3) Dispozitat e këtij ligji në lidhje me palët në mënyrë përkatëse zbatohen për përfaqësuesit e tyre.

Neni 33 Përfaqësuesi ligjor

(1) Për personin e paaftë të procesit veprimet në procedurë i kryen përfaqësuesi i tij ligjor, i cili caktohet në bazë të ligjit apo me akt të organit publik kompetent.

(2) Personi juridik i kryen veprimet e procedurës nëpërmjet përfaqësuesit të tij ligjor, përkatësisht përfaqësuesit të autorizuar i cili caktohet në bazë të ligjit, aktit të përgjithshëm të personit juridik apo me akt të organit publik kompetent.

(3) Organi publik i kryen veprimet në procedurë nëpërmjet përfaqësuesit ligjor, përkatësisht përfaqësuesit të autorizuar.

(4) Grupi i njerëzve të cilët i lidh interesi i përbashkët, e që nuk ka cilësi të personit juridik vepron nëpërmjet personit të autorizuar.

(5) Kur personi i autorizuar zyrtar që e mban procedurën do të përcaktojë se përfaqësuesi ligjor i personit nën kujdestari nuk tregon vëmendje të nevojshme në përfaqësim, për këtë do ta njoftojë organin për kujdestari.

Neni 34 Përfaqësuesi i përkohshëm

(1) Kur nuk ekziston përfaqësues ligjor apo përfaqësues i autorizuar, organi publik me akt administrativ mund të caktojë përfaqësues të përkohshëm:

- për palën që mungon, vendbanimi apo vendqëndrimi i së cilës nuk është i njohur;

- për palën pa vendbanim, përkatësisht vendqëndrim në Republikën e Maqedonisë, e cila nuk ka vepruar sipas kërkesës së organit të caktojë përfaqësues në afatin e caktuar;

- për palën përfaqësuesi i së cilës i caktuar ligjor ka konflikt të interesave me palën e përfaqësuar;

- për palën që nuk ka aftësi të procesit;
- për grupin e personave që i lidh interesi i përbashkët, e që nuk ka cilësi të personit juridik dhe nuk ka vepruar sipas kërkesës së organit të caktojë përfaqësues në afatin e caktuar;

- në situata kur interesi i palës apo mbrojtja e jetës dhe shëndetit apo pronës me vlerë më të madhe imponon veprim urgjent, kurse pjesëmarrja e palës apo përfaqësuesit të saj në zbatimin e këtij veprimi është e pamundur apo do të shkaktojë shpenzime joproporcionale.

(2) Nëse organi publik cakton përfaqësues të përkohshëm për palën e cila nuk ka aftësi të procesit, ky organ menjëherë për këtë do ta njoftojë organin për kujdestari. Nëse përfaqësuesi i përkohshëm i është caktuar personit, vendbanimi, përkatësisht vendqëndrimi i të cilit është i panjohur, organi për këtë do të japë njoftim sipas rregullave për shpallje publike.

(3) Personi i cili është i emëruar të jetë përfaqësues i përkohshëm detyrohet ta pranojë përfaqësimin, kurse përfaqësimin mund ta refuzojë vetëm nga shkaqet që parashihen me rregullat e posaçme. Përfaqësuesi i përkohshëm merr pjesë vetëm në procedurën për të cilën në mënyrë eksplicite është caktuar, edhe atë vetëm deri sa nuk paraqitet përfaqësuesi sipas ligjit apo përfaqësuesi i autorizuar, përkatësisht vetë pala apo i autorizuari i saj.

Neni 35
I autorizuari

(1) Pala përkatësisht përfaqësuesi i saj sipas ligjit mund të autorizojë avokat apo ndonjë person tjetër që ka aftësi të procesit (i autorizuar) që ta përfaqësojë në procedurë, përveç kur ligji imponon që vetë pala të japë deklarata.

(2) Autorizimi jepet me shkrim apo me gojë në procesverbal. Nëse përfaqësimi është dhënë në formë të dokumentit privat, parashtrohet autorizim i verifikuar në noter.

(3) Autorizimi mund të jepet për tërë procedurën apo vetëm për veprime të caktuara, kurse mund të kufizohet edhe në mënyrë kohore.

(4) Autorizimi nuk ndërpretitet me vdekjen e palës, me humbjen e aftësisë së saj të procesit apo me ndryshimin e përfaqësuesit të saj sipas ligjit. Megjithatë, trashëgimtari juridik i palës, përkatësisht përfaqësuesi i saj i ri sipas ligjit mund ta revokojë autorizimin e mëhershëm.

(5) Për çështjet lidhur me autorizimin që nuk janë të rregulluara me dispozitat e këtij ligji zbatohen dispozitat e ligjit me të cilën rregullohet procedura kontestimore.

Neni 36
Përfaqësuesi i përbashkët dhe i autorizuari i përbashkët

(1) Dy apo më tepër palë munden, nëse me ligj nuk është përcaktuar ndryshe, në lëndën e njëjtë të paraqiten bashkërisht. Në rast të këtillë ato janë të obliguar të përcaktojnë se cili prej tyre do të paraqitet si përfaqësues i tyre i përbashkët, ose mund të autorizojnë person tjetër që të jetë i autorizuar i tyre i përbashkët.

(2) Organi publik që e mban procedurën mundet, nëse këtë nuk e ndalon rregullë e posaçme juridike, palëve që marrin pjesë në procedurë me kërkesa identike me aktin administrativ t'u caktojë në afatin e caktuar të emërojnë se cili ndërmjet tyre do t'i përfaqësojë apo të vendosin të autorizuar të përbashkët. Nëse palët nuk veprojnë sipas aktit të tillë administrativ, këtë mund ta caktojë vetë organi publik që e mban procedurën në ç'rast përfaqësuesi i përbashkët, përkatësisht i autorizuari e mban këtë cilësi derisa palët nuk caktojnë tjetër. Kundër aktit të këtillë administrativ palët kanë të drejtë të ankesës së posaçme, e cila nuk e prolongon zbatimin.

(3) Në rast të caktimit të përfaqësuesit të përbashkët, përkatësisht të autorizuarit secila palë e mban të drejtën të paraqitet si palë në procedurë, të japë deklarata dhe në mënyrë të mëvetëshme të parashtrorë ankesa dhe të shfrytëzojë mjete tjera juridike.

(4) Në rast të caktimit të përfaqësuesit të përbashkët, përkatësisht të autorizuarit, secila palë e mban mëvetësinë e saj në procedurë.

KAPITULLI VII

KOMUNIKIMI NDËRMJET ORGANEVE PUBLIKE
DHE PALËVENeni 37
Rregullat e përgjithshme

(1) Komunikimi ndërmjet organeve publike dhe palëve mund të zhvillohet në formë me shkrim, me gojë apo në formë elektronike.

(2) Aktet në procedurën administrative në formë elektronike mund të dorëzohen te pala apo përfaqësuesi i saj vetëm në raste kur këto paraprakisht janë pajtuar për këtë formë të komunikimit. Pëlqimi mund të kufizohet në organe të veçanta publike, procedura dhe akte.

(3) Komunikimi ndërmjet organeve publike detyrimisht zhvillohet në formë elektronike.

Neni 38
Nënshkrime

(1) Në rastet kur ligji imponon nënshkrim, aktet në formë në letër nënshkruhen me dorë.

(2) Dokumentet elektronike kompletohen me emër të shtypur të nënshkruesit dhe lidhen me nënshkrim përgjithësisht të pranuar elektronik në pajtim me Ligjin për të dhënat në formë elektronike dhe nënshkrim elektronik.

Neni 39
Forma dhe përmbajtja e aktit

(1) Aktet mund të dorëzohen drejtpërdrejt ose të dërgohen nëpërmjet postës, ose të kumtohen gojarisht në procesverbal. Ato, gjithashtu, mund të dërgohen edhe në formë elektronike në pajtim me ligj.

(2) Akti me shkrim duhet të jetë mjaft i qartë që t'i mundësojë organit publik ta ndërmer veprimin e kërkuar. Akti duhet ta përmbajë qëllimin e aktit, emrin dhe mbiemrin dhe vendin e banimit të parashtruesit, përkatësisht emërtimin dhe selinë e personit juridik të përcaktuar në Regjistrin Qendror, përveç nëse me ligj nuk janë përcaktuar të dhëna plotësuese.

(3) Nëse akti është i paplotë ose i paqartë, organi publik do t'i drejtohet parashtruesit dhe do të caktojë afat prej 15 ditësh për sqarim plotësues. Nëse parashtruesi i mënjanon mangësitë në afatin e caktuar, do të konsiderohet se akti ka qenë mjaft i qartë që nga fillimi. Nëse parashtruesi nuk përgjigjet në afatin e përcaktuar, kërkesa do të hidhet poshtë me akt administrativ në afat prej shtatë ditësh plotësuese, kundër të cilit lejohet ankesë.

Neni 40
Dorëzimi i aktit

(1) Akti i dorëzohet organit publik kompetent për pranimin e aktit.

(2) Aktet gojore që nuk janë të lidhura me afat ose të cilat nuk imponojnë veprim urgjent, mund t'i dorëzohen gjatë kohës së punës organit publik.

(3) Pala e cila ka vendqëndrim jashtë vendit mund ta dorëzojë aktin e vet nëpërmjet përfaqësisë diplomatike ose konsullore të Republikës së Maqedonisë. Ato pa prolongim do t'ia dërgojnë aktin organit publik kompetent te i cili është adresuar.

(4) Personat që shërbejnë në forcat e armatosura të Republikës së Maqedonisë mund t'i dorëzojnë aktet e tyre nëpërmjet komandës ushtarake përkatëse.

(5) Personat e privuar nga liria mund ta dorëzojnë aktin e tyre nëpërmjet drejtorisë së institucionit në të cilin gjenden.

(6) Nëse organi publik nuk është kompetent për pranin të aktit me shkrim përkatësisht të kumtesës në procesverbal, personi zyrtar i këtij organi parashtruesin do të paralajmërojë për këtë dhe do ta dërgojë në organin publik kompetent për pranin. Nëse parashtruesi edhe krahas kësaj kërkon që akti i tij me shkrim të pranohet, personi zyrtar është i detyruar ta pranojë aktin e tillë, përkatësisht kumtesën gojore. Nëse organi publik konstaton se nuk është kompetent për punë për aktin e tillë, ndërsa nuk mund të përcaktojë se cili organ publik është kompetent do të miratojë akt administrativ me të cilin do ta hedh poshtë aktin për jokompetencë.

(7) Kur organi publik do të marrë nëpërmjet postës ose në formë elektronike akt për pranimin e të cilit nuk është kompetent, ndërsa është e padyshimtë se cili organ publik është kompetent për pranin, pa prolongim aktin do t'ia dërgojë organit publik kompetent, përkatësisht gjykatës në mënyrë në të cilën e ka pranuar dhe për këtë do ta njoftojë palën. Nëse organi publik që e ka marrë aktin nuk mund të përcaktojë se cili organ publik është kompetent për punë

për aktin, pa prolongim do të miratojë akt administrativ me të cilin do ta hedh poshtë aktin për jokompetencë dhe aktin menjëherë do ta dorëzojë te pala.

(8) Kundër aktit administrativ nga paragrafët (6) dhe (7) të këtij neni lejohet ankesë.

Neni 41

Evidentimi i pranimit të akteve

(1) Pranimin e aktit e evidenton organi publik ku është dorëzuar sipas rendit të parashtrimit.

(2) Aktet që arrijnë me dërgesën e njëjtë postare konsiderohet se janë parashtruar në kohën e njëjtë.

(3) Gjatë parashtrimit të aktit elektronik zbatohen dispozitat e Ligjit për menaxhim elektronik.

(4) Organi publik me detyrë zyrtare lëshon vërtetim, përkatësisht dëshmi për pranim, që i përfshin datën dhe kohën e pranimit të aktit, lëndën e kërkesës, listën e dokumenteve të parashtruara dhe afatet për lëshimin e aktit administrativ.

Neni 42

E drejta e shqyrtimit të shkresave

(1) Palët në procedurë administrative kanë të drejtë t'i shqyrtojnë shkresat e lëndës. Çdo person tjetër, i cili mund ta dëshmojë interesin e vet juridik në procedurën administrative konkrete, ka të drejtë t'i shqyrtojë shkresat e lëndës nëse ka interes juridik. E drejta e shqyrtimit të shkresave e përfshin të drejtën që të kopjohen dokumentet e nevojshme. Organi publik mund të kërkojë nga parashtruesi i kërkesës që t'i kompensojë shpenzimet për kopjim të dokumenteve.

(2) Organi publik i cili ka pranuar kërkesë për shqyrtim të shkresave menjëherë vendos për kërkesën.

(3) Shkresat shqyrtohen në zyrat e organit publik të ngarkuar për mbajtjen e evidencës dhe nën mbikëqyrje të personit zyrtar. Në raste të jashtëzakonshme, kur kjo është e nevojshme për mbrojtje juridike të parashtruesit të kërkesës, dokumentet gjithashtu mund të shqyrtohen edhe në zyrat e organit tjetër publik ose në përfaqësitë diplomatike ose konsullore të Republikës së Maqedonisë jashtë vendit.

(4) Kur shkresat ruhen në formë elektronike, organi publik i siguron mjetet teknike për shqyrtim të dokumenteve, si dhe për shtypjen ose kopjimin e tyre. Organi publik palës mund t'i mundësojë qasje në shkresat në formë elektronike në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik.

Neni 43

Kufizimi i të drejtës së shqyrtimit të shkresave

E drejta e shqyrtimit të shkresave mund të kufizohet vetëm me ligj të veçantë me qëllim që të mbrohen interesa tjera juridike të përcaktuara me ligj.

KAPITULLI VIII

AFATET DHE KTHIMI NË GJENDJEN E MËPARSHME

Neni 44

Caktimi dhe vazhdimi i afateve

(1) Për ndërmarrjen e veprimeve të caktuara në procedurë mund të caktohen afate.

(2) Nëse afatet nuk janë caktuar me ligj ose me rregullat tjetër, ato i cakton personi i autorizuar zyrtar, duke marrë parasysh rrethanat e rastit dhe parimet e proporcionalitetit, ekonomizimit dhe efikasitetit të këtij ligji, por ato nuk guxojnë të jenë më të gjata se afatet e përcaktuara me këtë ligj.

(3) Afati të cilin e ka caktuar personi i autorizuar zyrtar, si dhe afati i aktuar me rregullat për të cilat është paraparë mundësia për vazhdim, mund të vazhdohet me lutje të personit të interesuar të parashtruar para skadimit të afatit, nëse ekzistojnë shkaqe të arsyeshme për vazhdim.

Neni 45

Llogaritja e afateve

(1) Afatet llogariten në ditë, muaj dhe vite, ndërsa gjithashtu mund të llogariten edhe në orë.

(2) Kur afati është caktuar në ditë, dita në të cilën bie ngjarja nga e cila duhet të llogaritet kohëzgjatja e afatit, nuk përllogaritet në afatin.

(3) Afati që është i përcaktuar në muaj, përkatësisht në vite, përfundon me skadimin e asaj dite të muajit, përkatësisht vitit, i cili sipas numrit të vet i përgjigjet ditës kur është kryer ngjarja, përkatësisht ditës në të cilën bie ngjarja nga e cila llogaritet kohëzgjatja e afatit. Nëse atë ditë nuk e ka në muajin e fundit, afati përfundon me ditën e fundit të atij muaji.

(4) Përfundimi i afatit mund të shënohet edhe me ditë të caktuar kalendarike.

(5) Fillimin dhe rrjedhën e afateve nuk e pengojnë ditët e jopunës dhe ditët e festave shtetërore dhe ditët tjera jopune të përcaktuara me ligj.

(6) Nëse dita e fundit të afatit bie në ditë jopune ose në festë shtetërore, ose në ditë tjetër kur organi publik para të cilit duhet të ndërmerret veprimi nuk punon, afati skadon në ditën e parë të ardhshme të punës.

Neni 46

Respektimi i afatit

(1) Akti është parashtruar në afatin, nëse para se të skadojë afati ka arritur në organin publik të cilit është dashur t'i dorëzohet. Kur afati përllogaritet në ditë, muaj ose vite, konsiderohet se afati është respektuar nëse veprimi lidhur me afatin është kryer para përfundimit të ditës së fundit nga afati.

(2) Kur akti është dërguar nëpërmjet postës së rekomanduar ose në mënyrë telegrafike, dita e dorëzimit në postë konsiderohet si ditë e dorëzimit të organi publik tek i cili është adresuar.

(3) Aktet dërgohen në formë elektronike në pajtim me Ligjin për menaxhim elektronik.

(4) Si ditë e dorëzimit të organi publik te i cili është adresuar për persona:

- që shërbejnë në forcat e armatosura, konsiderohet dita e dorëzimit të aktit të komandës ushtarake,

- që kanë vendqëndrim jashtë vendit, konsiderohet dita kur aktin e tyre e kanë dorëzuar në përfaqësinë diplomatike ose konsullore të Republikës së Maqedonisë dhe

- të privuar nga liria, konsiderohet dita kur aktin e tyre e kanë dorëzuar në drejtorinë e institucionit në të cilin gjenden.

Neni 47

Shkaqet për kthim në gjendjen e mëparshme

(1) Nëse pala e ka lëshuar afatin për kryerjen e ndonjë veprimi në procedurën, por jo me faj të saj, e për shkak të kësaj e ka humbur të drejtën e kryerjes së veprimit, pala mund të kërkojë kthim në gjendjen e mëparshme.

(2) Faji i përfaqësuesit konsiderohet si faj i personit të cilin ai e përfaqëson.

(3) Kthim në gjendjen e mëparshme mund të kërkohet edhe kur pala nga mosdija ose lëshimi i dukshëm aktin ia ka dërguar në kohë ose ia ka dorëzuar drejtpërdrejt organit publik i cili nuk është kompetent për punën.

Neni 48

Propozim për kthim në gjendjen e mëparshme

(1) Pala detyrohet në propozimin për kthim në gjendje të mëparshme t'i nxjerrë rrethanat që e kanë shkaktuar lëshimin dhe ato rrethana t'i bëjë të mundshme.

(2) Propozimi për kthim në gjendje të mëparshme nuk mund të bazohet në rrethanë që organi publik tashmë më herët e ka vlerësuar si të pamjaftueshme për vazhdimin e afatit ose për prolongim të debatit.

(3) Nëse kthimi në gjendje të mëparshme kërkohet për shkak se është lëshuar afati për aktin, bashkë me propozimin duhet të parashtrohet edhe ai akt.

Neni 49

Afate për propozimin

(1) Propozimi për kthim në gjendje të mëparshme parashtrohet në afat prej tetë ditësh nga dita kur është ndërprerë shkaku që e ka shkaktuar lëshimin, e nëse pala ka mësuar më vonë për lëshimin, atëherë nga dita kur ajo e ka mësuar.

(2) Pas skadimit të tre muajve nga dita e lëshimit nuk mund të kërkohet kthim në gjendjen e mëparshme, përveç në rast të fuqisë madhore.

(3) Organi publik përgjegjës për vendosje për veprimin që nuk është kryer, vendos për propozimin për kthim në gjendjen e mëparshme me akt administrativ më së voni në afat prej dhjetë ditësh pas parashtrimit të propozimit.

Neni 50

Akti administrativ për kthim në gjendjen e mëparshme dhe pasojat e tij

(1) Propozimi për kthim në gjendjen e mëparshme parashtrohet në organin publik të cilin është dashur të kryhet veprimi i lëshuar dhe ky organ vendos për propozimin. Organi publik vendos për propozimin me akt administrativ, kundër të cilit lejohet ankesa.

(2) Kur organi publik do të miratojë kthim në gjendjen e mëparshme, procedura kthehet në atë gjendje në të cilën është gjendur para lëshimit, ndërsa anulohen të gjitha aktet administrative që i ka lëshuar organi publik në lidhje me lëshimin.

KAPITULLI IX**RRJEDHA E PROCEDURËS**

Titulli 1

Ngritja e procedurës

Neni 51

Baza juridike për ngritjen e procedurës

(1) Procedurën administrative e ngre organi publik kompetent me kërkesë të palës ose me detyrë zyrtare.

(2) Në punët në të cilat sipas ligjit ose natyrës së punës nevojitet kërkesë nga pala, organi publik mund të veprojë vetëm nëse ekziston kërkesë e tillë.

(3) Organi publik do të ngrejë procedurë me detyrë zyrtare:

kur ajo është përcaktuar në mënyrë eksplicite me ligj;
kur do të kuptojë për fakte që imponojnë të ngrihet procedurë administrative që të mbrohet interesi publik.

Neni 52

Fillimi i procedurës

(1) Procedura administrative konsiderohet se është ngritur me kërkesë të palës në ditën kur është parashtruar kërkesa.

(2) Procedura administrative që është ngritur me detyrë zyrtare fillon me veprimin e parë në procedurën e ndërmarrë nga personi i autorizuar zyrtar.

(3) Pala kërkesën për realizim të së drejtës, përkatësisht interesit juridik mund ta dorëzojë në formular, të cilin organi publik detyrohet ta përpilojë, e në të cilin në mënyrë taksative janë shënuar dëshmitë dhe të dhënat të cilat pala detyrohet t'ia bashkëngjitë kërkesës dhe dëshmitë dhe të dhënat të cilat organi publik kompetent për zgjidhjen e punës i siguron me detyrë zyrtare.

Titulli 2

Ndryshimi dhe plotësimi dhe heqja dorë nga kërkesa

Neni 53

E drejta e ndryshimit dhe plotësimit dhe heqjes dorë nga kërkesa

(1) Pas ngritjes së procedurës, pala deri në miratimin e aktit administrativ në shkallë të parë mund ta zgjerojë kërkesën, ose në vend të kërkesës paraprake të parashtrorë tjetër, pa marrë parasysh nëse kërkesa e zgjeruar ose e ndryshuar bazohet mbi bazën e njëjtë juridike, me kusht që kërkesa e tillë të bazohet mbi gjendjen e njëjtë esenciale faktike.

(2) Nëse organi publik që e udhëheq procedurën nuk lejon zgjerim ose ndryshim të kërkesës për këtë do të miratojë akt administrativ. Kundër aktit administrativ lejohet ankesë e veçantë.

Neni 54

Pasoja juridike nga heqja dorë

(1) Kur pala do të heq dorë nga kërkesa e vet, organi publik me akt administrativ do ta ndërpresë procedurën në lidhje me palën.

(2) Procedura e ngritur me kërkesë të palës ndërpritet edhe kur pala nuk do t'u përgjigjet veprimeve procedurale të organit publik dhe me këtë padyshim sugjeron se pala nuk është e interesuar për vazhdim të procedurës.

(3) Nëse udhëheqja e mëtutjeshme e procedurës nevojitet në interes publik ose nëse këtë e kërkon pala e kundërt, organi publik kompetent do ta vazhdojë udhëheqjen e procedurës.

(4) Kur procedura është ngritur me detyrë zyrtare, organi publik mund ta ndalojë procedurën. Nëse procedura në punën e njëjtë ka mundur të ngrihet edhe me kërkesë të palës, ndërsa procedura do të vazhdojë nëse pala e kërkon këtë.

(5) Kundër aktit administrativ me të cilin ndërpritet procedura është lëshuar ankesë e veçantë.

Titulli 3

Barazime

Neni 55

Barazime

(1) Nëse në procedurë administrative marrin pjesë dy ose më shumë palë me kërkesa të kundërta, personi i autorizuar zyrtar do të insistojë që gjatë procedurës palët të barazohen plotësisht ose së paku në pika të caktuara kontestuese.

(2) Barazimet doemos duhet të jenë gjithmonë të caktuara qartë dhe saktë dhe nuk guxojnë të jenë në dëm të interesit publik, ose të interesit juridik të personave të tretë. Personi i autorizuar zyrtar doemos duhet që të ketë kujdes për atë sipas detyrës zyrtare. Nëse konstatohet se barazimi do të ishte në dëm të interesit publik ose interesit juridik të personave të tretë, organi publik që e udhëheq procedurën nuk do ta pranojë rezultatin nga barazimi dhe për atë do të miratojë akt administrativ.

(3) Barazimet regjistroyhen në procesverbal për barazim, ndërsa konsiderohen se janë lidhur kur palët pasi ta lexojnë procesverbalin për barazim, të njëjtin do ta nënshkruajnë. Përshkrimi i verifikuar i procesverbalit do t'u dorëzohet palëve nëse e kërkojnë. Barazimet mund të lidhen edhe në formë të marrëveshjes administrative.

(4) Barazimi ka fuqi të aktit administrativ përmbaues të miratuar në procedurë.

Titulli 4

Përcaktimi i fakteve dhe dëshmimi

Neni 56

Nxjerrja e provave me detyrë zyrtare

(1) Organi publik është i detyruar t'i përcaktojë faktet dhe rrethanat që janë me rëndësi për veprimin administrativ me nxjerrje të provave dhe të dhënave të nevojshme.

(2) Me prova dhe të dhëna, në kuptim të këtij ligji, nënkuptohen dokumentet (dëshmi, certifikata, vërtetime e të tjera) që lëshohen nga organi kompetent për të cilat mban evidencë zyrtare, e që shërbejnë për përcaktim të gjendjes faktike në bazë të të cilës zgjidhet për të drejtat, detyrimet ose interesat juridike të palëve.

(3) Provat dhe të dhënat, për të cilat organi kompetent për vendosje mban evidencë zyrtare, do të konsiderohet se pala i ka parashtruar me kërkesë.

(4) Provat dhe të dhënat do të konsiderohet se pala me kërkesë i ka parashtruar edhe nëse për të njëjtat evidencë zyrtare mban organi tjetër, ndërsa të njëjtat organi kompetent për vendosje është i detyruar t'i sigurojë me detyrë zyrtare në formë elektronike, nëse pala jep pëlqim paraprak që të dhënat e saj personale të përdoren në procedurën për realizim të së drejtës së caktuar ose interesit juridik.

Neni 57

Procedura për nxjerrjen e provave me detyrë zyrtare

(1) Personi zyrtar i cili do ta udhëheq procedurën është i detyruar me detyrë zyrtare në formë elektronike t'i sigurojë provat dhe të dhënat për faktet për të cilat evidencë zyrtare mban organi publik kompetent për vendosje.

(2) Personi zyrtar do të veprojë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni dhe në rast kur në lidhje me faktet evidencë zyrtare mban organ tjetër publik, përkatësisht subjekt tjetër i cili mban regjistër për të dhënat.

(3) Organi publik, përkatësisht subjekti i cili mban evidencë zyrtare është i detyruar që provat dhe të dhënat e kërkuara t'i dorëzojë në formë elektronike në afat prej tri ditësh nga dita e pranimit të kërkesës.

(4) Personi zyrtar do t'i sigurojë të dhënat personale për palën e cila ka dorëzuar akt për ngritjen e procedurës, e të cilat janë të nevojshme për zgjidhjen e kërkesës.

(5) Mënyra e sigurimit dhe këmbimit të të dhënave nga paragrafi (4) i këtij neni bëhet në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

(6) Organi publik kompetent për vendosje do ta arkëtojë kompensimin për provën e dhënë dhe të dhënë në emër dhe për llogari të institucionit nga i cili është siguruar prova dhe të dhënat me detyrë zyrtare në lartësi të përcaktuar me listë tarifore në pajtim me ligjin.

(7) Shërbimi për sigurimin dhe këmbimin e provave dhe të dhënave me detyrë zyrtare ndërmjet organit publik kompetent për zgjidhje dhe institucionit nga i cili sigurohet prova dhe e dhëna bëhet pa kompensim.

Neni 58

Mjete dëshmuese

(1) Mjete dëshmuese, sipas këtij ligji, janë të gjitha mjetet që janë të përshtatshme për përcaktimin e fakteve në rast të caktuar, siç janë: dokumente, dëshmime të dëshmitarëve, deklarata të palëve, ekspertizë dhe këqyrje.

(2) Nuk duhet të dëshmoen faktet përgjithësisht të njohura, faktet që i kanë të njohura organi publik dhe faktet ekzistimin e të cilave e presupozon ligji.

Neni 59

Dokumente

(1) Pala mund ta parashtrorë dokumentin në origjinal ose si kopje të verifikuar.

(2) Dokumentet që janë lëshuar në gjuhën e huaj parashtrohen bashkë me përkthim të verifikuar.

(3) Dokumentet e lëshuara nga organi publik të shtetit të huaj, të cilat në vendin ku janë lëshuar vlejné si dokumente publike, në pajtim me kushtet e reciprocitetit, kanë forcë të njëjtë dëshmuese si dhe dokumentet publike vendore përkatëse, nëse janë verifikuar në mënyrë të rregullt.

(4) Personi zyrtar që e udhëheq procedurën mund ta ftojë palën që thirret në ndonjë dokument ta parashtrorë, nëse me të disponon, ose nëse mund ta sigurojë.

(5) Nëse dokumenti gjendet te pala e kundërt, e ajo nuk dëshiron ta parashtrorë ose tregojë vullnetarisht, personi zyrtar që e udhëheq procedurën do ta ftojë atë palë ta parashtrorë ose tregojë dokumentin në debatin që të mund palët tjera të prononcohen për të.

(6) Nëse pala e cila është ftuar për ta parashtruar, përkatësisht treguar dokumentin nuk vepron sipas ftesës, organi publik i cili e udhëheq procedurën do të vlerësojë, duke marrë parasysh të gjitha rrethanat e rastit, nga çfarë ndikimi është ajo për zgjidhjen e punës.

Neni 60

Dokumente publike

(1) Çdo dokument publik i lëshuar në formë të përcaktuar nga ana e organit publik në kuadër të kompetencës së vet e dëshmon atë që në të vërtetohet ose përcaktohet. Kjo, gjithashtu, zbatohet edhe kur dokumenti është siguruar në formë elektronike ose në formë të kopjes mikrofilmike.

(2) Nëse pjesë të caktuara të dokumentit janë të shlyera, të grithura ose ndryshe të fshira, të futura, ose nëse në dokumentin ekzistojné disa mangësi tjera të jashtme, personi i autorizuar zyrtar do të vlerësojë, sipas të gjitha rrethanave, nëse me atë dhe në cilën masë është zvogëluar vlera dëshmuese e dokumentit, ose dokumenti plotësisht e ka humbur vlerën dëshmuese për zgjidhje të punës që është lëndë e procedurës.

(3) Nëse dokumentin publik me kërkesë të palës në kuadër të kompetencës së vet ia lëshon një njësi organizative organit publik nëpërmjet njësi tjetër organizative, i njëjti verifikohet nga ana e njësisë organizative e cila drejtpërdrejt ia lëshon palës.

Neni 61

Verifikimi i kopjeve

(1) Organi publik mund t'i verifikojë si autentike kopjet e dokumenteve të cilat i ka lëshuar vetë. Këtu përfshihen fotokopjet, kopjet mikrofilmike, versionet e shtypura të dokumenteve elektronike, versionet e skanuara të dokumenteve në formë letre dhe dokumentet elektronike në format teknik të ndryshëm nga forma elektronike origjinale që ka qenë e lidhur me nënshkrim elektronik.

(2) Kopjet mund të verifikohen si autentike vetëm kur dokumenti nuk e ka humbur vlerën dëshmuese.

(3) Kopja verifikohet si autentike me ndihmë të vërejtjes për verifikim që vihet në fund të kopjes. Vërejtja doemos duhet të përmbajë:

- përshkrimin e saktë të dokumentit kopja e të cilit verifikohet;
- deklaratë se kopja e verifikuar është identike me dokumentin e parashtruar origjinal;
- vendin dhe datën e verifikimit;
- emërtimin e organit publik i cili e kryen verifikimin dhe vulën e tij zyrtare;
- emrin e personit zyrtar të autorizuar për verifikim dhe nënshkrimin e tij.

Neni 62 Dëshmitarë

(1) Dëshmimi i dëshmitarit dorëzohet ose në formë të deklaratës së verifikuar ose jepet gojarisht në procesverbalin e organit publik kur ai do të vendosë se dëshmitari nevojitet personalisht të paraqitet për përcaktimin e fakteve.

(2) Dëshmitar mund të jetë çdo person i cili ka qenë i aftë ta vërejë faktin dhe të dëshmojë për atë fakt. Nëpunësit administrativ që marrin pjesë në procedurën nuk mund të jenë dëshmitarë.

(3) Çdo person i cili me dëshmimin e tij do ta cenojë detyrën për ruajtje të informacionit me shkallë përkatëse të sekretit nuk mund të hetohet si dëshmitar derisa organi publik kompetent nuk e liron nga ajo detyrë.

(4) Dëshmitari mund të refuzojë të dëshmojë nëse:

- dhënia e përgjigjeve të caktuara do ta ekspozonte dëshmitarin në turp të madh ose do të shkaktojë dëm të konsiderueshëm pronësor ose ndjekje të tij penale, të fafesisit të tij sipas gjakut në vijë të drejtë, fafesis në vijë anësore deri në shkallën e tretë, bashkëshort ose fafesis i bashkëshortit deri në shkallë të dytë, madje edhe në rast kur martesë është ndërprerë, si dhe të kujdestarit të tij ose personi nën kujdestari, ose adoptuesit ose të adoptuarit.

- me dhënie të përgjigjeve të caktuara, dëshmitari do ta cenojë obligimin ose të drejtën për të ruajtur sekret afarist, profesional, autorial ose shkencor;

- ai duhet të dëshmojë për fakte të cilat pala ia ka besuar si të autorizuarit të vet ose

- dëshmitari është klerik fetar të cilit pala i rrëfëhet.

(5) Dëshmitari duhet ta njoftohet për të drejtën e tij të refuzimit për të dëshmuar.

Neni 63 Deklarata e palës

Pala mund të japë deklarata gojore në procesverbal ose në formë të shkruar në çdo fazë të procedurës.

Neni 64 Ekspertë

(1) Nëse personi i autorizuar zyrtar nuk ka njohuri profesionale për ndonjë fakt gjë që është i rëndësishëm për zgjidhjen e punës administrative, kjo mund të përcaktojë ekspert me detyrë zyrtare ose me kërkesë të palës.

(2) Organi publik ka të drejtë ta ftojë ekspertin për sqarim gojor të ekspertizës që të kërkojë sqarim me shkrim ose të caktojë ekspert tjetër.

(3) Nëse shpenzimet për ekspertin do të jenë jashtëzakonisht të larta sipas rëndësisë ose vlerës së lëndës, puna do të kryhet në bazë të mjeteve tjera dëshmuese.

(4) Nëse pala kërkon ekspertizë të tillë, sqarim me ekspertizën ose ekspertizë të re, shpenzimet do t'i mbulojë ajo.

(5) Sipas rregullës, pala paraprakisht do të dëgjohej në lidhje me zgjedhjen e ekspertit.

(6) Si ekspert nuk mund të caktohet personi i cili nuk mund të jetë dëshmitar.

Neni 65 Këqyrja

(1) Këqyrje kryhet kur për konstatimin e fakteve të caktuara ose për sqarimin e rrethanave esenciale nevojitet shënim i drejtpërdrejtë të personit të autorizuar zyrtar.

(2) Palët kanë të drejtë të jenë të pranishëm në këqyrje. Personi i autorizuar zyrtar përcakton se cilat persona përveç palëve do të jenë të pranishëm në këqyrje.

(3) Personi i autorizuar zyrtar mban procesverbal për rezultatin nga këqyrja të cilin e nënshkruan pala nëse ka qenë e pranishme.

(4) Pronari, shfrytëzuesi ose zotëruesi i lëndëve, hapësirave ose tokave që janë lëndë e këqyrjes është i detyruar të lejojë të kryhet këqyrje e hapësirave ose e tokës që duhet të shënohet, ose ku gjinden lëndët, ose të tokës që duhet të kalohet.

(5) Personi i autorizuar zyrtar që e realizon këqyrjen obligohet të marrë masa që këqyrja të mos keqpërdoret dhe të mos i cenohet askujt sekretit afarist, profesional ose shkencor.

Neni 66 Nxjerrja e provave para organit tjetër publik

Nëse dëshmimi para organit publik që e udhëheq procedurën është i përcaktueshëm, lidhur me shpenzimet shumë të larta ose me humbjen e madhe të kohës, organi publik me iniciativë të tij ose me kërkesë të palës mund të vendosë se dëshmimi ose provat e caktuara mund të realizohen para organit tjetër publik në procedurë të përcaktuar me ligj.

Neni 67 E drejta e palës për pjesëmarrje aktive

(1) Para lëshimit të aktit administrativ, organi publik është i detyruar që t'i japë mundësi palës të informohet me gjendjen e konstatuar faktike dhe për atë të prononcohet.

(2) Vërejtjet e palëve, në lidhje me rezultatin nga procesi i konstatimit të fakteve, mund të jepen me shkrim ose gojarisht në procesverbal.

(3) Prononcimi i palëve nga paragrafi (1) i këtij neni mund të anashkalohet kur: është evidente se akti administrativ do të jetë në dobi të palës ose kjo është e rregulluar me ligj të veçantë.

KAPITULLI X

SHPENZIMET E PROCEDURËS

Neni 68 Shpërndarja e shpenzimeve

(1) Shpenzimet e procedurës i përfshijnë shpenzimet e veçanta në para të gatshme të organit publik që e udhëheq procedurën, siç janë: shpenzimet rrugore të personave zyrtarë, shpenzimet për dëshmitarë, ekspertë, interpretues, këqyrje, shpallje dhe ngjashëm, e të cilët kanë ndodhur me zbatimin e procedurës për ndonjë punë administrative.

(2) Organi publik i bart shpenzimet e procedurës nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Shpenzimet të cilat pala i ka paguar paraprakisht duhet të kompensohen në pajtim me rezultatin nga procedura.

(4) Në procedurë të ngritur me kërkesë të palës ose në punë administrative në të cilat marrin pjesë dy ose më shumë palë me interesa të kundërta, shpenzimet e procedurës i mbulon pala me kërkesë të së cilës është ngritur procedura ose në dëm të së cilës ka përfunduar procedura, përveç nëse nuk është rregulluar ndryshe.

(5) Pala e cila do të heq dorë nga kërkesa e saj është e detyruar që t'i mbulojë të gjitha shpenzimet e procedurës, përveç nëse nuk është rregulluar ndryshe me ligj.

(6) Kur procedura që është ngritur me detyrë zyrtare ka përfunduar me volitshmëri për palën, shpenzimet e procedurës i bart organi publik që e ka ngritur procedurën.

(7) Kur procedura ka përfunduar me barazim, çdo palë i bart shpenzimet e veta, nëse në barazimin nuk është përcaktuar ndryshe.

(8) Me kërkesë të palës, organi publik që e udhëheq procedurën mund me akt administrativ ta lirojë palën nga bartja e shpenzimeve në tërësi ose pjesërisht, nëse konstaton se ajo nuk mund t'i bartë shpenzimet pa dëm për mirëmbajtjen e saj të detyrueshme dhe për mirëmbajtjen e nevojshme të familjes së saj. Organi publik e miraton aktin administrativ në bazë të certifikatës për gjendjen pronësore të palës të lëshuar nga organi publik kompetent, të siguruar me detyrë zyrtare.

(9) Për përcaktimin dhe shpërndarjen e shpenzimeve të procedurës me akt të veçantë administrativ vendos organi publik i cili vendos në procedurë.

KAPITULLI XI

NJOFTIMI DHE DORËZIMI

Titulli 1

Rregullat e përgjithshme për njoftim

Neni 69

Mënyra e njoftimit

(1) Nëse nuk është përcaktuar ndryshe me ligj, organi publik vendos lirisht për mënyrën adekuate të njoftimit të palës në procedurë administrative. Aktet e shkruara administrative duhet të dorëzohen.

(2) Mënyra e njoftimit përcaktohet në lidhje me mbrojtjen juridike të palës, transparencën, ekonomizimin dhe thjeshtësinë e procedurës.

(3) Kur pala është e pranishme, njoftimi bëhet gojarisht.

(4) Në raste të jashtëzakonshme, kur bëhet fjalë për çështje urgjente dhe të shkurta, njoftimi mund të bëhet nëpërmjet telefonit.

(5) Dokumenti me shkrim mund të dërgohet nëpërmjet postës, nëpërmjet mjeteve elektronike ose mjeteve tjera përkatëse, ose me dorëzim.

Neni 70

Pranuesi i njoftimit

(1) Njoftimi i palës bëhet personalisht, përveç kur pala e ka njoftuar organin publik se ka përfaqësues të autorizuar ose të autorizuar për pranim të njoftimit, në atë rast njoftohen personat e dytë të cekur.

(2) Njoftimi i përfaqësuesit ose i të autorizuarit konsiderohet si njoftim personal i palës.

Neni 71

I autorizuari i përbashkët për pranim të njoftimit

(1) Kur së paku pesë palë marrin pjesë në procedurë me kërkesa identike, ndërsa nuk kanë të autorizuar të përbashkët, me kërkesë të organit publik ato emërojnë të autorizuar të përbashkët për pranim të njoftimit në afatin e përcaktuar kohor.

(2) Nëse palët nuk e kryejnë emërimin në afatin e përcaktuar, organi publik mund të emërojë të autorizuar të përbashkët.

(3) Në dokumentin që i dorëzohet të autorizuarit të përbashkët ceken të gjitha palët me të cilat ka të bëjë njoftimi.

Neni 72

Vendet ku bëhet njoftimi për dokumentet me shkrim

(1) Për dokumentin me shkrim, sipas rregullit, personi fizik njoftohet në shtëpinë ose në vendin e punës së pranuesit, ndërsa personi juridik njoftohet në selinë e pranuesit.

(2) Njoftimi gjithashtu mund të bëhet edhe jashtë hapësirave të cekura në paragrafin (1) të këtij neni nëse pranuesi pajtohet me atë. Nëse nuk ekzistojnë hapësira të tilla, njoftimi bëhet atje ku gjendet pranuesi.

Neni 73

Ndryshimi i vendbanimit, banesës ose selisë

(1) Kur palët ose përfaqësuesit e tyre sipas ligjit gjatë procedurës do ta ndryshojnë vendbanimin, banesën ose selinë e tyre, për atë e njoftojnë organin publik që e udhëheq procedurën.

(2) Nëse nuk e kryejnë atë dhe nëpunësi nuk mund të hyjë në kontakt me palën, organi publik përcakton se të gjitha njoftimet e mëtutjeshme për palët kryhen sipas rregullave për dorëzim me shpallje publike.

(3) Kur avokati ose i autorizuari për pranim të njoftimit gjatë procedurës do ta ndryshojë vendbanimin ose banesën e tij, e njëkohësisht nuk do ta njoftojë organin publik që e udhëheq procedurën, njoftimi bëhet sikur avokati/i autorizuari nuk ka qenë i emëruar.

Neni 74

Njoftimi i përfaqësuesit ose të autorizuarit për pranim të njoftimit

Njoftimi i përfaqësuesit ose i të autorizuarit për pranim të njoftimit gjithashtu mund të bëhet edhe me njoftim të cilitdo të punësuarit në zyrën e tij.

Neni 75

Njoftimi ndërkombëtar

Njoftimi i shteteve të huaja, organizatave ndërkombëtare dhe personave që gëzojnë imunitet diplomatik bëhet nëpërmjet ministrisë kompetente për punë të jashtme, nëse nuk është përcaktuar më ndryshe me marrëveshje ndërkombëtare.

Neni 76

Njoftim në raste të veçanta

Njoftimi i personave në armatën ose në njësi të veçanta të Ministrisë së Punëve të Brendshme bëhet nëpërmjet drejtorisë së institucionit. Njoftimi i personave të arrestuar dhe të burgosurve bëhet nëpërmjet drejtorisë së institucionit në të cilin janë arrestuar, përkatësisht vuajnë dënimin me burg.

Titulli 3 Procedurat për njoftim

Titulli 2

Procedura për njoftim

Neni 77

Njoftimi nëpërmjet postës

(1) Njoftimi nëpërmjet postës bëhet nëpërmjet postës së zakonshme ose të rekomandueshme. Çdo dokument që ndikon në afatet dërgohet nëpërmjet postës së rekomandueshme.

(2) Dokumenti me shkrim që është dërguar nëpërmjet postës së rekomandueshme konsiderohet se është dorëzuar në datën kur është verifikuar vërtetimi për pranim.

Neni 78

Njoftim nëpërmjet mjeteve elektronike

(1) Njoftimi nëpërmjet mjeteve elektronike bëhet me dërgim të dokumentit elektronike në pajtim me ligjin.

(2) Nëse nuk mund të përcaktohet koha dhe data e dokumentit që është dërguar në formë elektronike konsiderohet se ai është pranuar në pajtim me ligjin, më së voni në ditën e tretë nga dita e dërgimit të tij.

(3) Pranuesi mund të dëshmojë se dokumenti nuk është pranuar ose është pranuar me vonesë më të madhe nga ajo që është përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni.

Titulli 3

Dorëzimi

Neni 79

Mënyra e dorëzimit

Dorëzimi bëhet në formë të shkresës së rekomandueshme, nëpërmjet dorëzimit personal, të drejtpërdrejtë ose publik, si dhe në formë elektronike ose me publikim zyrtar.

Neni 80

Dorëzimi personal

(1) Dorëzimin personal e kryen personi zyrtar i organit publik me atë që dokumentin ia dorëzon personalisht pranuesit. Dorëzimi vërtetohet me fletëdorëzim që e nënshkruajnë edhe pranuesi edhe nëpunësi, ndërsa në të janë cekur edhe informatat për identifikim të dokumentit të dorëzuar dhe për datën e dorëzimit.

(2) Nëse pranuesi nuk haset në vendin ku duhet të bëhet dorëzimi, nëpunësi përsëri tenton ta njoftojë në periudhë prej 24 deri në 72 orë nga tentimi i parë.

(3) Nëse pranuesi nuk haset edhe pas tentimit të dytë ose refuzon ta pranojë dokumentin, nëpunësi përpilon shënim me shkrim.

(4) Në rastin e cekur në paragrafin (3) të këtij neni, nëpunësi lë shënim në vendin ku duhet të bëhet dorëzimi, në të cilin e cek pranuesin, jep informatat për identifikimin e dokumentit dhe për zyrën përkatëse të organit publik nga i cili mund të merret dokumenti. Në shënim ceket edhe data kur është lënë ai. Dorëzimi konsiderohet se është bërë në afat prej tri ditësh nga dorëzimi i shënimit.

Neni 81

Dorëzimi i tërthortë

(1) Në rastet kur dorëzimi personal nuk është i detyrueshëm me ligj, ndërsa pranuesi nuk është hasur në vendin ku duhet të bëhet dorëzimi, dokumenti mund të dorëzohet nëpërmjet personave të tretë që pranojnë t'ia dorëzojnë dokumentin pranuesit dhe atë sipas rendit vijues:

cilindo anëtar të moshës madhore të amvisërisë së pranuesit; ose

personit të punësuar në vendin e punës së pranuesit.

(2) Dorëzimi i tërthortë i cekur në paragrafin (1) nuk mund t'i bëhet personit të cilit në procedurën e njëjtë marrin pjesë me interes të kundërt.

(3) Personi i cili do ta pranojë dokumentin duhet të nënshkruajë fletëdorëzim me të cilin e ndërmer obligimin t'ia dorëzojë dokumentin pranuesit. Në fletëdorëzim nëpunësi gjithashtu duhet ta shënojë raportin e personit të tretë ndaj pranuesit, datën kur i është dorëzuar dokumenti personit të tretë dhe të dhënat për identifikim të dokumentit që duhet të dorëzohet.

(4) Dorëzimi konsiderohet se është bërë pas skadimit të tre ditëve nga data kur dokumenti është pranuar nëpërmjet personit të tretë ose kur dokumenti është lënë në kutinë postare.

(5) Nëse personi i tretë nuk pranon ta pranojë dokumentin, ai do të lihet në kutinë postare të pranuesit. Në këtë rast, ora dhe data e dorëzimit dhe pasojat juridike të përcaktuara në paragrafin (4) të këtij neni shënohen në zarf, e gjithashtu shënohen edhe në fletëdorëzim.

Neni 82

Koha e njoftimit formal

(1) Dorëzimi bëhet në ditët e punës, në periudhën prej orës 08:00 deri në 20:00.

(2) Organi publik dokumenti i të cilit duhet të dorëzohet, në rast veçanërisht urgjent, kur kjo është e nevojshme për shkak të mbrojtjes së shëndetit të njerëzve, pengimit të ndodhjes së dëmit ose kur vetë procedura administrative është e lidhur për afatet që nuk mund të prolongohen, mund të përcaktojë që dorëzimi të bëhet në ditën e jopunës, në festë shtetërore, ose në ditë tjetër jopune të përcaktuar me ligj, ndërsa gjithashtu edhe në periudhën ndërmjet orës 20:00 në mbrëmje dhe 08:00 në mëngjes.

Neni 83

Fletëdorëzimi

(1) Vërtetimin për dorëzimin personal ose të tërthortë (fletëdorëzimin) e nënshkruan pranuesi dhe nëpunësi. Pranuesi i fletëdorëzimit datën e pranimit do ta shënojë personalisht.

(2) Nëse pranuesi është analfabet ose nuk mund të nënshkruajë, nëpunësi do ta shënojë emrin e tij dhe datën e dorëzimit në fletëdorëzim dhe do t'i shënojë shkaqet për të cilat pranuesi nuk është nënshkruar.

(3) Nëse pranuesi refuzon të nënshkruajë në fletëdorëzim, nëpunësi do ta shënojë refuzimin në fletëdorëzim dhe do ta shënojë datën e dorëzimit, me atë konsiderohet se dorëzimi është bërë me rregull.

(4) Nëse dorëzimi është bërë tërthorazi, nëpunësi do ta shënojë në fletëdorëzim emrin e personit të cilit i është dorëzuar dokumenti dhe raportin e atij personi ndaj personit të cilit është dashur t'i bëhet dorëzimi.

Neni 84

Dorëzimi me shpallje publike

(1) Nëse vendbanimi, përkatësisht selia e palës është e panjohur për organin publik i cili dorëzohet me shkrim, ose kur bëhet fjalë për akte të cilat kanë të bëjnë me më shumë palë, organi publik dorëzimin e bën me shpallje publike.

(2) Shpalljen organi publik e bën nëpërmjet shtypit ditor i cili është distribuar në gjithë territorin e Republikës së Maqedonisë, gjatë dy ditëve të njëpasnjëshme.

(3) Pas shpalljeve nga paragrafi 2 i këtij neni, organi publik me shpenzim të tij do të bëjë shpallje të njëhershme në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", përkatësisht në gazetën zyrtare të komunës, qytetit të Shkupit dhe komunave në Qytetin e Shkupit.

(4) Pas shpalljeve të kryera nga paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, konsiderohet se pala është njoftuar me rregull për shkresën.

(5) Shpallja përmban: titullin e organit publik, emrin e palës, titullin e firmës, adresën e fundit të vendbanimit/selisë së personit juridik, numrin e lëndës, pasqyrë të shkurtër të bazës së lëndës dhe periudhën në të cilën pala duhet t'i drejtohet organit publik.

(6) Shpallja përmban edhe paralajmërim për palën se mënyra e tillë e dorëzimit konsiderohet si dorëzim i rregullt dhe se për pasojat negative që mund të ndodhin i bart vetë pala.

Neni 85

Dorëzimi në formë elektronike

(1) Dorëzimi i dokumentit elektronik mund të bëhet me ndërmarrjen e dokumentit nga serveri të cilin e ka caktuar organi publik nëse pranuesit i është mundësuar qasje nëpërmjet mjeteve të vërtetuara elektronike dhe nëse është njoftuar paraprakisht për datën ose periudhën në të cilën dokumenti do të vendoset në server.

(2) Dorëzimi në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni konsiderohet se është bërë në çastin e ndërmarrjes. Nëse dokumenti nuk ndërmerret në afatin ose periudhën e caktuar, organi publik e përsërit njoftimin. Nëse dokumenti nuk merret në afatin e caktuar ose periudhën e përcaktuar në njoftimin e dytë, organi publik duhet ta dorëzojë vendimin nëpërmjet mjeteve tjera përkatëse.

Neni 86

Shpallja në gazetën zyrtare

(1) Njoftimi nëpërmjet shpalljes në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë" ose në gazetën zyrtare të njësisve të vetadministrimit lokale është i detyrueshëm:

kur ka të bëjë me akt administrativ që tani për tani numër i madh i personave nuk janë të njohur për organin publik, ose kur njoftimi nëpërmjet mjeteve tjera është i pamundshëm ose joadekuat;

në raste tjera të përcaktuara me ligj.

(2) Procedura e njoftimit nëpërmjet shpalljes në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë" ose në gazetën zyrtare të njësisve të vetadministrimit lokal bëhet në pajtim me nenin 84 të këtij ligji.

(3) Njoftimi nëpërmjet shpalljes zyrtare konsiderohet se është bërë pas skadimit të dhjetë ditëve nga data e shpalljes, përveç kur është paraparë më ndryshe me ligj të veçantë.

KAPITULLI XII**VEPRIME ADMINISTRATIVE**

Neni 87

Forma e aktit administrativ

(1) Akti administrativ varësisht nga kërkesa e palës mund të lëshohet në formë me shkrim, elektronike ose në formë tjetër adekuate, përveç nëse me ligjin nuk përcaktohet ose përzashtohet formë e caktuar.

(2) Kur është në pyetje marrja e masave veçanërisht urgjente, me qëllim të sigurimit të paqes dhe sigurisë publike ose për mënjanimin e rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e njerëzve ose për pronën, organi publik kompetent mund të miratojë edhe akt administrativ gojor.

(3) Organi publik i cili në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni ka miratuar akt administrativ gojor mund ta urdhërojë zbatimin e tij pa prolongim.

(4) Organi publik që ka miratuar akt administrativ gojor është i detyruar që t'ia lëshojë palës në formë me shkrim më së voni në afat prej tetë ditësh nga dita e miratimit të aktvendimit gojor.

Neni 88

Struktura dhe elementet e detyrueshme të aktit administrativ me shkrim

(1) Akti administrativ që është lëshuar në formë me shkrim përmban: hyrje, diapozitiv, arsytim, këshillë juridike, nënshkrim nga personi i autorizuar zyrtar dhe vulë.

(2) Hyrja duhet të përmbajë: titullin e organit publik që e miraton aktin, rregullin për kompetencën e atij organi, emrin e palës dhe përfaqësuesit ose të autorizuarit të saj ligjor, nëse e ka dhe shënim të shkurtër të lëndës së procedurës.

(3) Me dispozitivin vendoset për lëndën e procedurës në tërësi dhe për të gjitha kërkesat e palëve për të cilat gjatë procedurës nuk është zgjidhur në veçanti. Dispozitivi doemos duhet të jetë i shkurtër dhe i përcaktuar, ndërsa kur nevojitet mund të ndahet edhe në më shumë pika. Me diapozitivin mund të vendoset edhe për shpenzimet e procedurës, nëse ka pasur, duke e caktuar shumën e tyre dhe kush është i detyruar t'i paguajë, kujt dhe në cilin afat. Nëse në diapozitivin nuk vendoset për shpenzimet, do të shënohet se për to do të miratohet akt i veçantë administrativ. Nëse me aktin administrativ imponohet kryerje të ndonjë veprimi, në diapozitivin do të caktohet edhe afati në të cilin duhet të bëhet ai veprim. Kur është përcaktuar se ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktit administrativ, kjo doemos duhet të shënohet në diapozitivin.

(4) Arsytimi duhet të jetë i kuptueshëm dhe të përmbajë: fjalim të shkurtër të kërkesës së palës, nëse ekziston; faktet e përcaktuara sipas të cilave është lëshuar akt administrativ; rregullat juridike dhe shkaqet për të cilat, në bazë të fakteve të përcaktuara, është miratuar akti administrativ, shkaqet për të cilat disa nga kërkesat, pohimet ose propozimet e palëve nuk janë pranuar, si dhe shkaqet për të cilat disa nga deklaratat të dhënë gjatë procedurës nuk janë marrë parasysh. Në rast të aktit administrativ të miratuar sipas vlerësimit të lirë, doemos duhet të ceken shkaqet kryesore për të cilat e drejta për t'u zgjidhur sipas vlerësimit të lirë është aplikuar në mënyrë si në aktin administrativ. Kur ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktit administrativ, arsytimi gjithashtu përmban edhe udhëzim të rregullit të cilin e parasheh atë.

(5) Me këshillën juridike pala njoftohet për mjetin e rregullit juridik të cilin mund ta shfrytëzojë kundër aktit administrativ. Në këshillë ceket se kujt duhet t'i parashtrohet mjete juridik, në çfarë forme dhe cili është afati i parashtrimit. Kur në aktin administrativ është dhënë këshillë e parregullit juridike, pala mund të veprojë në pajtim me rregullat e aplikueshme ose në pajtim me këshillën dhe nuk do të pësojë pasoja negative. Kur akti administrativ nuk përmban këshillë juridike ose këshilla nuk është e plotë, pala e prekur mund të veprojë në pajtim me rregullat e aplikueshme ose në afat prej 30 ditësh nga data e njoftimit për aktin administrativ mund të kërkojë nga organi publik që e ka miratuar ta ndryshojë aktin e vet administrativ.

(6) Aktin administrativ e nënshkruan personi i autorizuar zyrtar. Me përjashtim, në rast të akteve tipike administrative mund të nënshkruhet me faksimil ose të shtypet.

Neni 89

Elemente plotësuese të aktit administrativ

(1) Akti administrativ mund të përmbajë një ose më shumë se elementet plotësuese vijuese:

- afati kohor - me të cilin caktohet se zbatimi i aktit fillon ose përfundon në datën e caktuar ose se zgjat në periudhë të caktuar;

- kusht - me të cilin caktohet se fillimi ose fundi i zbatimit të aktit varet nga rrethana të ardhshme të pasigurta;

- urdhër - me të cilin imponohet që pala të bëjë, të pushojë së bëri ose të pësojë veprim të caktuar.

(2) Elementet plotësuese nga paragrafi (1) i këtij neni lejohen vetëm nëse nuk janë në kundërshtim me qëllimin e aktit administrativ dhe nëse janë lëshuar me ligj.

Neni 90

Akti administrativ pa arsyetim

Nuk nevojitet arsyetim kur me aktin administrativ pranohet kërkesa plotësisht dhe ai nuk ndikon mbi bazat ose interesat juridike të personit të tretë dhe nuk është në dëm të interesit publik nëse me ligj është përcaktuar ashtu.

Neni 91

Vërtetim me shkrim i aktit administrativ gojor

Me kërkesë të palës, organi publik i cili ka miratuar akt administrativ në formë gojore është i detyruar ta vërtetojë atë në formë me shkrim më së voni në afat prej tetë ditësh nga dita kur është parashtruar kërkesa. Pala mund të kërkojë vërtetim me shkrim në afat prej 30 ditësh nga dita kur është kumtuar akti administrativ gojor.

Neni 92

Akti administrativ pas pëlqimit, vërtetimit, lejimit ose mendimit paraprak nga organ tjetër publik

(1) Kur me ligj është përcaktuar akt administrativ për të miratuar një organ publik pas pëlqimit, vërtetimit, lejimit ose mendimit paraprak nga organ tjetër, akti administrativ miratohet pasi organi tjetër ka dhënë pëlqim. Organi publik që miraton akt administrativ është i detyruar që në aktin e tij administrativ ta theksojë aktin me të cilin organi tjetër publik ka dhënë ose refuzuar pëlqim, përkatësisht të cekë se në afatin e përcaktuar organi tjetër publik as që ka dhënë as që ka refuzuar pëlqim.

(2) Organi publik pëlqimi, vërtetimi, lejimi ose mendimi janë të nevojshme për lëshimin e aktit administrativ është i detyruar ta dorëzojë pëlqimin e kërkuar, vërtetimin, lejimin ose mendimin në afat prej 15 ditësh, e nëse nuk e bën atë konsiderohet organi publik e ka dhënë pëlqimin, vërtetimin, lejimin ose mendimin.

(3) Kur në pajtim me ligjin dy ose më shumë organe publike vendosin në procedurë të njëjtë administrative, secili prej tyre vendos për çështjet me kompetencë të vet. Organet publike merren vesh kush prej tyre do ta lëshojë aktin e përbashkët administrativ. Nëse nuk mund të arrijnë marrëveshje, aktin e përbashkët administrativ e lëshon organi publik i cili i pari e ka pranuar kërkesën nga pala.

Neni 93

Afatet për lëshimin e aktit administrativ

(1) Procedura administrative në shkallë të parë, e ngritur me kërkesë, përveç kur është më ndryshe e paraparë me ligj, përfundon në afat më të shkurtër të mundshëm, e më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e ngritjes së saj.

(2) Afati nga paragrafi (1) i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita kur pala e ka ngritur kërkesën me të gjitha dëshmitë që ka qenë e detyruar t'i parashtrrojë.

Neni 94

Vazhdimi i afatit në procedurë të shkallës së parë

(1) Përveç kur është e ndaluar shprehimisht me ligj, organi publik mund që njëherë ta vazhdojë afatin nga neni 93 paragrafi (1) i këtij ligji, nëse ndërlikimi i lëndës e arsyeton atë.

(2) Vazhdimi është lëshuar për periudhën që nevojitet të përfundojë procedura, varësisht nga ndërlikimi i lëndës, por nuk mund të jetë më gjatë se 30 ditë.

(3) Vazhdimi i afatit kohor dhe data e re e skadimit të tij i kumtohet palës në afatin e parë dhe duhet të jepet shkak përkatës për këtë.

Neni 95

Çështja paraprake

(1) Nëse organi publik që e udhëheq procedurën has në çështje zgjidhja e së cilës është parakusht për të vendosur për vetë punën, ndërsa e njëjta paraqet çështje të pavarur juridike për zgjidhjen e së cilës kompetente është gjykata ose ndonjë organ tjetër publik (në tekstin e më tutjeshëm: çështja paraprake), organi publik që e udhëheq procedurën administrative e ndërpret procedurën derisa nuk zgjidhet çështja paraprake dhe për atë e njofton palën.

(2) Kur procedura pas çështjes paraprake duhet të ngrihet me kërkesë të palës, njoftimi për ndërprerjen e procedurës gjithashtu përmban edhe udhëzim për këtë kërkesë.

(3) Kur procedura pas çështjes paraprake ngrihet me detyrë zyrtare nga organi tjetër publik që e udhëheq procedurën do të kërkojë zgjidhje të çështjes paraprake nga organi tjetër publik.

Neni 96

Vlefshmëria e akteve administrative

(1) Akti administrativ mund të prodhojë pasoja juridike nga çasti kur palës me të cilën ka të bëjë ose mbi të cilën ndikon i është dorëzuar akti.

(2) Akti administrativ mund të prodhojë pasoja juridike nga çasti kur është përcaktuar shprehimisht në dispozitivin nga akti administrativ me shkrim.

(3) Akti administrativ vlen derisa nuk shfuqizohet, anulohet ose ndryshohet me vendim me mjet juridik ose me detyrë zyrtare. Vlefshmëria gjithashtu mund të pushojë pas skadimit të afatit të caktuar kohor ose pas përmbushjes së qëllimit të aktit nëse është përcaktuar shprehimisht në dispozitivin e aktit.

Neni 97

Korrigjimi i gabimeve të dukshme teknike në akt administrativ

(1) Organi publik që e ka lëshuar aktin administrativ në çdo kohë mund t'i korrigjojë gabimet në emrat ose numrat, të shkruarit ose llogaritjen, si dhe pasaktësitë tjera të dukshme në aktin administrativ ose në kopjet e tij të verifikuara.

(2) Për korrigjimin lëshohet akti i veçantë administrativ. Ai ka veprim juridik nga dita nga e cila ka veprim juridik akti ndaj të cilit bëhet korrigjimi.

(3) Vërejtja për korrigjim shënohet në originalin e aktit administrativ dhe nëse është e mundshme, në të gjitha kopjet e verifikuara që u dorëzohen palëve. Vërejtjen e nënshkruan personi zyrtar i cili e ka lëshuar aktin administrativ për korrigjim.

Titulli 2

Marrëveshja administrative

Neni 98

Marrëveshja administrative dhe aplikueshmëria e saj

(1) Për kryerjen e shërbimit publik me kompetencë të organit publik, kur kjo është nënshkruar me ligj të veçantë, organi publik mund të lidhë marrëveshje administrative me palën nëse lidhja e marrëveshjes së tillë është në interes publik dhe me të nuk kufizohen të drejtat e personave të tretë.

(2) Marrëveshja administrative nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të përpilohet me shkrim.

Neni 99
Anulimi i marrëveshjes administrative

(1) Marrëveshja administrative ndërmjet organit publik dhe palës anulohet:

- nëse nuk janë përmbushur me ligj kushtet e përcaktuara për lidhjen e saj, ose
- në rastet në të cilat në pajtim me këtë Ligj detyrimisht anulohet akti administrativ.

(2) Për anulimin e marrëveshjes administrative me padi të palës, përkatësisht organit publik, vendoset në kontest administrativ.

Neni 100
Ndryshimi dhe prishja e marrëveshjes administrative për shkak të rrethanave të ndryshuara

Marrëveshja administrative mund të ndryshohet ose priset për shkaqe tjera që kanë ndodhur pas lidhjes së saj të cilat nuk kanë mund të parashihen gjatë lidhjes së marrëveshjes, e të cilat e vështirësojnë shumë realizimin e obligimeve nga marrëveshja, ose nga shkaqe tjera të përcaktuara me ligj të veçantë.

Neni 101
Prishja e thjeshtë e marrëveshjes administrative

(1) Nëse pala nuk i përmbush obligimet nga marrëveshja administrative, organi publik në mënyrë të njëanshme do ta prishë marrëveshjen.

(2) Organi publik në mënyrë të njëanshme do ta prishë marrëveshjen administrative dhe kur kjo është e nevojshme për mënjanim të rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e njerëzve ose pronën nëse ai rrezik nuk mund të mënjanohet në mënyrë tjetër.

(3) Në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, marrëveshja administrative priset me akt administrativ në të cilin doemos duhet të ceken dhe arsyetohen shkaqet për prishje të marrëveshjes administrative.

(4) Kundër aktit administrativ nga paragrafi (3) i këtij neni pala mund të ngrejë kontest administrativ.

Titulli 3
Veprime tjera administrative

Neni 102
Akte reale

(1) Organet publike duhet t'i zbatojnë aktet reale në pajtim me parimet dhe dispozitat e këtij ligji.

(2) Pala mund të parashtrijë kundërshtim kundër aktit real në pajtim me këtë ligj.

Neni 103
Shërbime me interes të përgjithshëm

(1) Shërbimet me interes të përgjithshëm janë veprimet administrative me të cilat qytetarëve u sigurohen shërbime përgjithësisht të arritshme për të gjitha palët me çmim të arsyeshëm dhe me cilësi përkatëse të shërbimit, në vazhdimësi, në mënyrë transparente pa diskriminim të shfrytëzuesit të shërbimit.

(2) Nëse shërbimet me interes të përgjithshëm i siguron dhënësi privat i shërbimeve, shfrytëzuesi i shërbimit nuk guxon të ketë mbrojtje më të vogël juridike në krahasim kur shërbimin do ta japë organi publik.

(3) Nëse shfrytëzuesi i shërbimit me interes të përgjithshëm edhe krahas asaj që i ka përmbushur obligimet e tij, konsideron se nuk merr shërbim me cilësi përkatëse, në vazhdimësi në mënyrë transparente dhe pa diskriminim mund të parashtrijë kundërshtim në organin publik mbikëqyrës të përcaktuar me ligj, derisa zgjat veprimi ose morealizimi i disa veprimeve nga ana e dhënësit të shërbimeve.

KAPITULLI XIII

MJETE JURIDIKE

Titulli 1
E drejta e mjeteve juridike

Neni 104
Persona të autorizuar dhe llojet e mjeteve juridike

(1) Pala ka të drejtë të mbrojtjes juridike kundër çdo veprimi administrativ ose lëshimi të veprimit administrativ, nëse pohon se me atë veprim ose lëshim janë cenuar të drejtat ose interesat e saj juridike.

(2) Mjetet juridike janë:

- ankesa,
- përsëritja e procedurës dhe
- kundërshtimi.

(3) Shterja e ankesës, përkatësisht kundërshtimit është parakusht për ngritjen e kontestit para gjykatës kompetente, nëse me ligj është garantuar ankesa, përkatësisht kundërshtimi.

(4) Kur ankesa, përkatësisht kundërshtimi nuk janë të garantuara me ligj, pala ka të drejtë të ngrejë kontest administrativ.

Titulli 2
Ankesa

Neni 105
Përmbajtja dhe forma e ankesës

(1) Në ankesën, pala e shënon aktin administrativ që përgëneshtrohet ose për të cilin pala ka parashtruar kërkesë, por nuk ka marrë përgjigje nga organi publik, e shënon organin kompetent për miratimin ose lëshimin e aktit dhe shkaqet për të cilat pala nuk është e kënaqur me aktin administrativ ose lëshimin e tij. Ankesa parashtrohet me shkrim.

(2) Secili akt i shkruar, bile edhe nëse nuk është shënuar ashtu, konsiderohet si ankesë nëse qëllimi i palës për ta kontestuar ose marrë aktin administrativ është shprehur mjaft qartë.

(3) Në ankesë mund të potencohen fakte të reja dhe dëshmi të reja, por ankuesi është i detyruar ta arsyetojë për shkak të së cilës nuk i ka cekur në procedurë të shkallës së parë.

(4) Nëse në ankesë janë cekur fakte të reja dhe dëshmi të reja, ndërsa në procedurë marrin pjesë dy ose më shumë palë me interesa të kundërta, ankesës i bashkëngjiten aq kopje sa ka të tilla pala. Në atë rast organi i dorëzon çdo pale kopje nga ankesa dhe lë afat për t'u prononcuar për faktet dhe dëshmitë e reja. Ky afat nuk mund të jetë më i shkurtër se tetë, as më i gjatë se 15 ditë.

Neni 106
Afati për deklarimin e ankesës dhe dorëheqjen nga ankesa

(1) Pala mund të deklarojë ankesë kundër aktit administrativ në afat prej 15 ditëve nga dita e dërgimit, përkatësisht njoftimit për aktin administrativ, përveç nëse me ligj të posaçëm nuk është përcaktuar afat më i gjatë.

(2) Pala mund të heqë dorë nga ankesa deri në miratimin e aktit administrativ nga organi i shkallës së dytë.

(3) Nëse pala heq dorë nga ankesa, organi publik miraton akt administrativ me të cilin e ndërpret procedurën dhe për atë e njofton palën, e cila nuk mund ta revokojë dorëheqjen nga ankesa.

Neni 107
Dorëzimi i ankesës

(1) Ankesa drejtpërdrejt parashtrohet në organin e shkallës së dytë, i cili obligohet që ditën e ardhshme në formë elektronike ta dërgojë atë në organin e shkallës së parë dhe të kërkojë që ai në afat prej tetë ditëve të hulumtojë nëse ankesa është dërguar jashtë afatit, është dërguar me kohë dhe është deklaruar nga personi i autorizuar.

(2) Nëse ankesa i është dorëzuar ose dërguar drejtpërdrejtë organit të shkallës së parë, ai në afat prej shtatë ditëve do të vlerëtojë nëse ankesa është e dërguar jashtë afatit, është dërguar me kohë dhe nga person i autorizuar.

(3) Ankesën e palejuar, e dërguar jashtë afatit, ose nga personi i pautorizuar organi i shkallës së parë do ta refuzojë me akt administrativ, për të cilin obligohet në afat prej shtatë ditëve në formë elektronike ta njoftojë organin e shkallës së dytë.

(4) Kundër aktit administrativ me të cilin është refuzuar ankesa në bazë të paragrafit (3) të këtij neni, pala ka të drejtë të ankesës. Nëse organi që vendos për ankesën e gjen se ankesa është e arsyeshme, do të vendos njëkohësisht edhe për ankesën që është refuzuar.

(5) Kur organi i shkallës së parë do të përcaktojë se ankesa është e lejuar dhe plotësisht e arsyeshme, ai do ta zëvendësojë aktin administrativ që refuzohet me ankesë me akt të ri dhe në afat prej shtatë ditëve nga pranimit i ankesës në formë elektronike do ta dërgojë aktin administrativ në organin e shkallës së dytë. Kundër aktit të ri administrativ pala ka të drejtë të ankesës.

(6) Kur organi i shkallës së parë do të konstatojë se ankesa është e lejuar, ndërsa nuk është tërësisht e arsyetuar, ai pa prolongim, ndërsa më së voni në afat prej shtatë ditëve, në formë elektronike do të dërgohet ankesa te organi i shkallës së dytë bashkë me të gjitha shkresat tjera të lëndës dhe përgjigjen e ankesës.

(7) Nëse në rast të heshtjes nga administrata, organi i shkallës së parë nuk e miraton aktin administrativ në afat prej shtatë ditëve nga pranimit i ankesës, ai pa prolongim në formë elektronike e dërgon ankesën në organin e shkallës së dytë bashkë me të gjitha shkresat dhe sqarimin me shkrim për shkaqet për shkak të cilave nuk e ka lëshuar aktin administrativ të kërkuar në afat prej shtatë ditëve.

Neni 108
Veprim i prolonguar i ankesës

(1) Gjatë afatit për ankesë akti administrativ nuk mund të realizohet.

(2) Ankesa e prolongon veprimin juridik të aktit administrativ përderisa akti administrativ i miratuar në bazë të ankesës nuk i dërgohet palës, përveç në rast kur me ligj është përcaktuar se ankesa nuk e prolongon realizimin.

(3) Me përjashtim të paragrafit (2) të këtij neni, veprimi i prolonguar i ankesës mund të shfuqizohet nëse është e nevojshme që të ndërmerren masa urgjente për interesin publik, ose nëse për shkak të prolongimit të realizimit të palës do të ishte shkaktuar dëm që nuk do të mund të kompenzohej.

(4) Shfuqizimi i veprimit prolongues bëhet me akt të posaçëm. Shfuqizimi përmban arsyetim të detajuar pse ankesa nuk mund të ketë veprim të prolonguar.

(5) Kundër shfuqizimit të veprimit prolongues mund të ngrihet kontest administrativ në afat prej shtatë ditësh nga dita e pranimit të aktit administrativ.

Neni 109
Puna e organit të shkallës së dytë për ankesën

(1) Organi i shkallës së dytë pas pranimit të lëndës kontrollon nëse ankesa është e lejuar, me kohë e parashtruar dhe e deklaruar nga person i autorizuar.

(2) Nëse organi i shkallës së dytë konstaton se ankesa është e palejuar, nuk është parashtruar me kohë dhe është parashtruar nga person i paautorizuar, me akt administrativ do të refuzojë ankesën.

(3) Organi i shkallës së dytë mund të refuzojë ankesën, ose ta pranojë ankesën dhe ta shfuqizojë aktin juridik të shkallës së parë në tërësi ose pjesërisht ose ta ndryshojë.

(4) Organi i shkallës së dytë do ta refuzojë ankesën kur do ta konstatojë se procedura që i ka paraprirë aktit juridik është zbatuar rregullisht dhe se akti juridik është i drejtë dhe i bazuar në ligj, ndërsa ankesa është e pabazë.

(5) Organi i shkallës së dytë do ta refuzojë ankesën edhe kur do të gjejë se në procedurën e shkallës së parë ka pasur mangësi, por se ato janë të tilla që nuk kanë mundur të ndikojnë në zgjidhjen e punës.

(6) Kur organi i shkallës së dytë do të gjejë se akti i shkallës së parë është bazuar në ligj por për shkaqe tjera, e jo për shkak të atyre të cilat janë theksuar në aktin administrativ, ai në aktin e tij juridik do t'i shpreh ato shkaqe, ndërsa ankesën do ta refuzojë.

(7) Nëse organi i shkallës së dytë konstaton se në procedurën e shkallës së dytë është bërë parregullsi e cila aktin administrativ e bënë të pavlefshëm, do të ta shpallë aktin e tillë të pavlefshëm, si dhe atë pjesë të procedurës që është realizuar pas asaj parregullsie.

(8) Nëse organi i shkallës së dytë konstaton se aktin administrativ e ka miratuar organi kompetent, do ta anulojë atë akt administrativ me detyrë zyrtare dhe lëndën do t'ia dërgojë organit kompetent për zgjidhje.

(9) Kur organi i shkallës së dytë do të konstatojë se në procedurën e shkallës së parë faktet janë të paplota ose janë konstatuar gabimisht se në procedurë nuk është mbajtur llogari për rregullat e procedurës që do të kishin ndikuar në zgjidhjen e punës, ose se diapozitivi i aktit administrativ të refuzuar është i paqartë ose është në kundërshtim me arsyetimin ai me akt të tij do ta shfuqizojë aktin administrativ të shkallës së parë dhe lëndën do t'ia kthejë organit të shkallës së parë në procedurë të sërishme. Në atë rast organi i shkallës së dytë obligohet që me zgjidhjen e tij t'i sugjerojë organit të shkallës së parë në cilin drejtim duhet të plotësohet procedura, ndërsa organi i shkallës së parë obligohet që të veprojë në bazë të aktit administrativ të shkallës së dytë dhe pa prolongim, ndërsa më voni në afat prej 30 ditëve nga dita e pranimit të lëndës, të miratojë akt të ri administrativ. Kundër aktit të ri administrativ pala ka të drejtë të ankesës.

(10) Organi i shkallës së dytë lëndën e njëjtë mund ta kthejë në organin e shkallës së parë vetëm një herë pa marrë parasysh shkaqet ose lëshimet në procedurën e shkallës së parë.

(11) Kur organi i shkallës së dytë vepron sipas ankesës së deklaruar kundër aktit administrativ i cili një herë është abroguar dhe është kthyer në zgjidhje, duke vepruar për ankesën detyrohet që vetë ta zgjidh lëndën.

(12) Organi i shkallës së parë detyrohet që ta zbatojë aktin administrativ të organit të shkallës së dytë nga paragrafi (11) i këtij neni.

(13) Nëse organi i shkallës së dytë konstaton se në aktin e shkallës së parë gabimisht janë vlerësuar dëshmitë, se nga faktet e konstatuara është nxjerr konkluzion i gabueshëm në lidhje me gjendjen faktike, se gabimisht është zbatuar rregulli juridik në bazë të të cilit zgjidhet puna, ose nëse gjen se në bazë të vlerësimit të lirë është dashur të miratohet akt i ndryshëm administrativ, ai me akt të tij administrativ do ta anulojë aktin e shkallës së parë dhe vetë do ta zgjidh punën.

(14) Nëse organi i shkallës së dytë konstaton se akti administrativ është i rregullt në lidhje me faktet e konstatuara dhe në lidhje me implementimin e ligjit, por se qëllimi për të cilin është miratuar akti administrativ mund të arrihet edhe me mjete tjera më të volitshme për palën atëherë do ta ndryshojë aktin administrativ të shkallës së parë në atë kuptim.

(15) Me qëllim të zgjidhjes së drejtë të punës, organi i shkallës së dytë mundet për shkak të ankesës ta ndryshojë aktin administrativ të shkallës së parë në favor të ankuesit edhe krahas kërkesës së vendosur në ankesë, ndërsa në korniza të kërkesës së vendosur në procedurën e shkallës së parë, nëse me atë nuk shkelet e drejta e personit tjetër.

(16) Dispozitat e këtij ligji që kanë të bëjnë me aktin administrativ në mënyrë përkatëse zbatohen edhe mbi aktet administrative që miratohen për ankesën.

(17) Në arsyetimin e aktit administrativ të shkallës së dytë duhet të vlerësohen edhe të gjitha konstatimet nga ankesa. Nëse veç më organi i shkallës së parë në arsyetimin e aktit të tij administrativ në mënyrë të drejtë i ka vlerësuar konstatimet që shprehen në ankesë, organi i shkallës së dytë mund të referohet në shkaqet e aktit administrativ të shkallës së parë.

Neni 110

Puna e organit të shkallës së parë pas ankesës së pranuar plotësisht ose pjesërisht

(1) Organi i shkallës së parë obligohet që tërësisht të veprojë sipas drejtimeve të dhëna në aktvendimin e organit të shkallës së dytë me të cilin është pranuar ankesa dhe lënda është kthyer në zgjidhje të sërishme.

(2) Organi i shkallës së parë posaçërisht obligohet që t'i realizojë dhe t'i sigurojë të gjitha dëshmitë plotësuese të cilat janë me rëndësi për përcaktimin e gjendjes faktike, ndërsa realizimin e të cilave e ka urdhëruar organi i shkallës së dytë.

(3) Kur organi i shkallës së parë për herë të dytë vendos për lëndën e njëjtë, për shkak të ankesës së pranuar obligohet që ta zgjidh lëndën në afat prej 30 ditëve.

(4) Nëse organi i shkallës së parë nuk ka vepruar sipas drejtimeve të organit të shkallës së dytë, në rast të ankesës së sërishme, organi i shkallës së dytë obligohet për mosveprim që ta njoftojë organin i cili bën mbikëqyrje inspektuese në zbatimin e dispozitave të këtij ligji.

Neni 111

Ankesa në rast të heshtjes së administratës

(1) Kur organi i shkallës së dytë do të konstatojë se organi i shkallës së parë nuk e ka miratuar aktin administrativ në afatin ligjor, ai duhet t'i imponojë organit të shkallës së parë të miratojë akt administrativ dhe të përcaktojë afat për atë më së paku 30 ditë nga dita e pranimit të urdhëresës.

(2) Kur organi i shkallës së dytë do të konstatojë se shkaqet për të cilat akti administrativ nuk është miratuar nuk janë të arsyeshme, ai vetë do të vendosë për kërkesën e palës në afat prej 30 ditëve pas pranimit të ankesës, ose do t'i imponojë organit të shkallës së parë ta miratojë aktin administrativ të kërkuar në afat prej 15 ditëve pas pranimit të urdhëresës.

(3) Në rast të heshtjes së sërishme të organit të shkallës së parë, organi i shkallës së dytë vetë do ta zgjidh punën.

Neni 112

Afat për veprim për ankesën

(1) Procedura për ankesën në organin e shkallës së dytë duhet të përfundojë pa prolongim, e më së voni në afat prej 60 ditëve nga dita e deorëzimit të ankesës dhe të gjitha shkresat e lëndës nga organi i shkallës së parë në organin e shkallës së dytë.

(2) Kur organi i shkallës së dytë nuk do ta zgjidh lëndën në korniza të afatit nga paragrafi (1) i këtij neni, pala ka të drejtë të ngrit kontest administrativ.

Neni 113

Dërgimi i aktvendimit për ankesën

(1) Organi që e ka zgjidhur punën në shkallë të dytë e dërgon aktvendimin e tij, me shkresat e lëndës në formë elektronike në organin e shkallës së parë, i cili detyrohet aktvendimin ta dërgojë te palët në afat prej tetë ditëve nga dita e pranimit të aktvendimit me shkresat.

(2) Nëse pala ka kërkuar që akti administrativ të lëshohet në formë elektronike, organi i shkallës së dytë e dërgon aktin administrativ drejtpërdrejt te pala.

(3) Nëse pala ka kërkuar që akti administrativ t'i dërgohet me shkrim, organi i shkallës së parë detyrohet që aktin administrativ të marrë nga organi i shkallës së dytë ta verifikojë se është i njëjtë me origjinalin.

(4) Aktet administrative të verifikuara në mënyrë të përcaktuar në paragrafin (4) të këtij neni janë përfundimtare dhe të realizueshme.

Titulli 3

Përsëritja e procedurës

Neni 114

Shkaqet për përsëritjen e procedurës

(1) Kur afati për parashtrimin e ankesës kundër aktit administrativ ka kaluar, organi publik që e ka lëshuar aktin e përsërit procedurën me kërkesë të palës për shkaqe të jashtëzakonshme:

- mësohet për fakte të reja, ose gjendet ose fitohet mundësia që të përdoren dëshmi të reja të cilat, vet ose në lidhje me dëshmitë veç më të shfaqura dhe të përdorura, do të mund të çojnë te akti tjetër administrativ, nëse ato fakte, përkatësisht dëshmi do të ishin shfaqur ose përdorur në procedurën e mëparshme;

- akti administrativ është miratuar në bazë të dokumentit të rrejshëm ose dëshmisë së rrejshme të dëshmitarit ose ekspertit, ose nëse ka ardhur si pasojë nga ndonjë vepër e dënueshme sipas Kodit Penal;

- akti administrativ bazohet në aktgjykimin e miratuar në procedurë penale, ndërsa aktgjykimi është shfuqizuar me vendim të prerë;

- akti administrativ është i volitshëm për palën dhe është miratuar në bazë të konstatimeve të pavërteta të palës, me të cilat organi që e ka udhëhequr procedurën është sjellë në huti;

- akti administrativ i organit që e ka udhëhequr procedurën bazohet në ndonjë çështje paraprake, ndërsa organi kompetent atë çështje më vonë e ka zgjidhur ndryshe në pikat esenciale;

- në miratimin e aktit administrativ ka marrë pjesë personi zyrtar i cili sipas ligjit është dashur doemos të tërhiqet;

- aktin administrativ e ka miratuar personi zyrtar i organit kompetent që nuk ka qenë i autorizuar për miratimin e tij;

- organi kolegjial që e ka miratuar aktin administrativ nuk ka vendosur në përbërjen e paraparë me rregullat në fuqi ose nëse për aktin administrativ nuk ka votuar shumica e përcaktuar;

- personit i cili është dashur të marrë pjesë në cilësi të palës nuk i është dhënë mundësia të merr pjesë në procedurë dhe

- palën nuk e ka përfaqësuar përfaqësuesi sipas ligjit, ndërsa sipas ligjit është dashur ta përfaqësojë.

(2) Procedura përsëritet vetëm nëse pala, pa vullnetin e saj, nuk ka qenë në gjendje në procedurën administrative paraprake t'i shprehë shkaqet për të cilat kërkohet përsëritje, posaçërisht nëpërmjet mjetit juridik, ndërsa nëse ndonjë nga këto shkaqe do të mund të çonte në nxjerrje të aktit administrativ më të volitshëm, nëse ato do të ishin shprehur në procedurën administrative paraprake.

Neni 115

Kërkesa dhe afati për përsëritjen e procedurës

(1) Pala duhet të parashtrorë kërkesën për përsëritjen e procedurës në afat prej 30 ditëve pasi që ka mësuar për shkaqet për përsëritjen e procedurës.

(2) Pas skadimit të periudhës prej tre viteve nga dita kur pala ka qenë e njoftuar për aktin administrativ, nuk mund të kërkohet përsëritje e procedurës.

Neni 116

Pasoja juridike nga përsëritja e procedurës

(1) Nëse organi publik konstaton se kërkesa për përsëritjen e procesurës është e bazuar, ai në mënyrë të përshtatshme do ta ndryshojë ose shfuqizojë aktin administrativ të refuzuar me akt tjetër administrativ. Në të kundërtën, organi publik do ta refuzojë kërkesën me akt administrativ.

(2) Kundër aktit administrativ me të cilin refuzohet kërkesa për përsëritjen e procedurës mund të ngritet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

Neni 117

Ndryshimi dhe shfuqizimi i aktit administrativ në lidhje me kontestin administrativ

Organi publik kundër aktit administrativ të të cilit me kohë është ngritur konest administrativ mundet, deri në zgjidhjen e kontestit, nëse i pranon të gjitha kërkesat e padisë, ta shfuqizojë ose ndryshojë aktin e tij administrativ për shkaqe që gjyqi do të mund ta shfuqizojë aktin administrativ kundër të cilit është ngritur padi, nëse me atë nuk shkelet e drejta e palës në procedurën administrative ose e personit të tretë.

Titulli 4

Kundërshtimi administrativ

Neni 118

Kundërshtimi administrativ

(1) Kundër aktit real ose lëshimit të tij, pala mund të deklarojë kundërshtim administrativ te organi publik i cili e ka ndërmarr ose nuk e ka ndërmarrë aktin real, nëse pala konstaton se të drejta e saj ose interesat juridike janë shkelur nga ato veprime ose mosrealizimi i veprimeve.

(2) Nëse shfrytëzuesi i shërbimit publik me interes të përgjithshëm konsideron se ofruesi i shërbimeve i ka shkelur të drejtat e tij ose interesat juridike, shfrytëzuesi mund të parashtrorë kundërshtim te organi publik që lëshon leje, bën mbikëqyrje ose kontroll mbi ofruesin e shërbimeve derisa zgjat veprimi ose mosrealizimi i veprimit të caktuar nga ofruesi i shërbimeve, përveç nëse për punën kontestuese ekziston mjet juridik i drejtpërdrejtë sipas të drejtës administrative kundër ofruesit të shërbimeve publike.

(3) Dispozitat e këtij ligji për formën, përmbajtjen, afatin për deklarim dhe parashtrimin e ankesës në mënyrë përkatëse zbatohen për kundërshtimin.

Neni 119

Procedura për kundërshtimin administrativ kundër akteve reale dhe lëshimi i tyre

(1) Procedurën për kundërshtimin kundër akteve reale ose lëshimin e tyre e zbaton njësia e posaçme organizative ose trupi kolegial i organit publik i cili e lëshon aktin real.

(2) Nëpunësi administrativ, përkatësisht i punësuari i cili është përgjegjës për aktin real të kundërshtuar ose për mosndërmarrje nuk mund të marrë pjesë në procedurë.

(3) Organi publik vendos për kundërshtimin administrativ kundër akteve reale ose lëshimin nëpërmjet aktit administrativ i cili duhet të miratohet dhe dërgohet pa prolongim, ndërsa më së voni në afat prej 15 ditëve nga pranimi i kundërshtimit.

(4) Kundër këtij akti administrativ mund të ngritet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

Neni 120

Procedura për kundërshtim administrativ në rast të sigurimit të shërbimeve publike me interes të përgjithshëm

(1) Nëse kundërshtimi administrativ është i lidhur me sigurimin e shërbimit me interes të përgjithshëm, organi publik që lëshon leje, kryen mbikëqyrje ose kontroll mbi ofruesin e shërbimeve detyrohet t'i hulumtojë deklaratat e parashtruesit të kundërshtimit dhe të ndërmarrë masa mbikëqyrëse në korniza të kompetencës së tij.

(2) Organi publik që lëshon leje, kryen mbikëqyrje ose kontroll mbi ofruesin e shërbimeve vendos për kundërshtimin me akt administrativ, pa prolongim, ndërsa më së voni në afat prej 15 ditëve nga parashtrimi i kundërshtimit.

(3) Kundër këtij akti administrativ mund të ngritet kontest administrativ në gjykatën kompetente.

KREU XIV

RASTE TË JASHTËZAKONSHME TË SHFUQIZIMIT DHE ANULIMIT TË AKTEVE ADMINISTRATIVE

Neni 121

Ndryshimi dhe shfuqizimi i aktit administrativ në lidhje me kontestin administrativ

Organi publik kundër aktit administrativ të të cilit me kohë është ngritur kontest administrativ mundet, deri në përfundimin e kontestit, nëse i pranon të gjitha kërkesat e padisë, ta shfuqizojë ose ndryshojë aktin e tij administrativ për shkaqe që gjyqi do të mund ta shfuqizojë aktin e tillë, nëse me atë nuk shkelet e drejta e palës në procedurën administrative ose e personit të tretë.

Neni 122

Shfuqizimi dhe ndryshimi i aktit të plotfuqishëm administrativ me pëlqim ose me kërkesë të palës

(1) Nëse me akt tëm plotfuqishëm administrativ pala ka fituar ndonjë të drejtë, ndërsa organi që e ka miratuar konsideron se në atë akt administrativ në mënyrë jo të drejtë është zbatuar ligji material, mund ta shfuqizojë ose ta ndryshojë aktin për shkak të harmonizimit të tij me ligjin, vetëm nëse pala e cila në bazë të atij akti ka fituar të drejtë pajtohet me atë dhe nëse me atë nuk shkelet e drejta e personit të tretë. Pëlqimi i palës është i detyrueshëm edhe për ndryshimin e dëmit të palës në aktin e plotfuqishëm administrativ me të cilin palës i është përcaktuar obligim.

(2) Me kushtet e paragrafit (1) të këtij neni, ndërsa me kërkesë të palës, mund të shfuqizohet ose të ndryshohet edhe akti i plotfuqishëm administrativ i cili nuk është i volitshëm për palën. Nëse organi gjen se nuk ka nevojë që ta shfuqizojë aktin administrativ, detyrohet që për atë ta njoftojë palën.

(3) Ndryshimi i aktit administrativ në bazë të këtij neni vepron vetëm në të ardhmen.

(4) Aktin administrativ në bazë të paragrafëve (1) dhe (2) të këtij neni, e miraton organi i shkallës së parë i cili e ka miratuar aktin administrativ, ndërsa organi i shkallës së dytë vetëm kur me akt të tij administrativ ka vendosur për punën. Nëse ai organ është i shfuqizuar ose ka pushuar të jetë kompetent në punën për të cilën bëhet fjalë, aktin administrativ e miraton organi që është kompetent për atë punë në kohën e miratimit të aktit administrativ.

(5) Ankesa kundër aktit të ri administrativ i miratuar në bazë të këtij neni është e lejuar vetëm nëse atë akt administrativ e ka miratuar organi i shkallës së parë. Nëse aktin administrativ e ka miratuar organi i shkallës së dytë, përkatësisht nëse akti administrativ i shkallës së parë është përfundimtar, kundër këtij akti mund të ngritet kontest administrativ.

Neni 123

Shfuqizimi i jashtëzakonshëm

(1) Akti administrativ përmbaues mund të shfuqizohet vetëm nëse është e nevojshme me qëllim të mënjanimin të rrezikut të rëndë dhe drejtpërdrejtë të rrezikshëm për jetën dhe shëndetin e njerëzve, sigurinë publike, qetësinë publike dhe rendit ose moralit, nëse ajo nuk do të mund të mënjanohej me sukses me mjete tjera me të cilat më pak do të ishin prekur të dejtat e fituara. Akti administrativ mund të shfuqizohet vetëm pjesërisht, në vëllim sa është e domosdoshme që të mënjanohet rreziku ose që të mbrohen interesat publike të përgjithshme të theksuara.

(2) Nëse aktin administrativ e ka miratuar organ i shkallës së parë, atë akt mundet, në kuptimin e paragrafit (1) të këtij neni, ta shfuqizojë organi i shkallës së dytë, ndërsa nëse ai nuk ka organ të shkallës së dytë, organi që me ligj është i autorizuar ta kryejë mbikëqyrjen e punës së organit që e ka miratuar aktvendimin.

(3) Kundër aktit administrativ me të cilin shfuqizohet akti administrativ i mëparshëm lejohet ankesa, vetëm kur atë akt administrativ e ka miratuar organi i shkallës së parë. Në të kundërtën, kundër këtij akti mundet drejtpërdrejtë të ngritet kontest administrativ.

(4) Pala e cila për shkak të shfuqizimit të aktit administrativ përjeton dëm ka të drejtë të kompensimit vetëm të dëmit real.

Neni 124

Shpallja e aktit administrativ të pavlefshëm

(1) I pavlefshëm shpallet akti administrativ: i cili në procedurën administrative është miratuar në punë nga kompetenca gjyqësore, ose në punë për të cilën aspak nuk mund të zgjidhet në procedurën administrative;

- i cili me realizimin e tij do të mund të shkaktojë ndonjë vepër ndëshkuese sipas Kodit penal dhe në ligje tjera;

- realizimi i të cilit aspak nuk është i mundshëm;

- në rastet kur dukshëm gabimisht është zbatuar dispozita e caktuar ligjore nga ligji material në dëm të palës;

- që e ka miratuar organi pa kërkesë paraprake të palës, e me të cilin akt administrativ pala në mënyrë plotësuese, në mënyrë eksplicite ose në heshtje është pajtuar ose

- që përmban parregullsi, e cila sipas ndonjë dispozite ligjore të shqiptuar është paraparë si shkas për pavlefshmëri.

(2) Akti administrativ mundet në çdo kohë të shpallet si i pavlefshëm me detyrë zyrtare, ose me propozim nga pala.

(3) Akti administrativ mund të shpallet si i pavlefshëm në tërësi ose pjesërisht.

(4) Aktin administrativ e shpall si të pavlefshëm organi i cili e ka miratuar ose organi i shkallës së dytë, ndërsa nëse nuk ka organ të shkallës së dytë, organi i cili me ligj është i autorizuar të bëjë mbikëqyrje në punën e organit i cili e ka miratuar vendimin.

(5) Kundër aktit administrativ me të cilin ndonjë akt shpallet si i pavlefshëm ose refuzohet propozimi i palës për shpalljen e aktit administrativ si të pavlefshëm lejohet ankesë. Nëse nuk ka organ që vendos për ankesën, kundër këtij akti administrativ mund drejtpërdrejtë të ngritet kontest administrativ.

Neni 125

Pasoja juridike nga anulimi dhe nga shfuqizimi

(1) Me anulimin e aktit administrativ dhe me shpalljen si të pavlefshëm shfuqizohen edhe pasojat juridike të cilat i ka prodhuar ai akt administrativ.

(2) Me shfuqizimin e aktit administrativ nuk shfuqizohen pasojat juridike që akti administrativ veç më i ka prodhuar, por pamundësohet prodhim i mëtejme i pasojave juridike nga akti administrativ i shfuqizuar.

(3) Organi i cili do të mësojë për akt administrativ me të cilin shkelet ligji, ndërsa shkelja mund të jetë shkas për përsëritjen e procedurës, përkatësisht për shpallje si të pavlefshëm, shfuqizim ose ndryshim të aktit administrativ, detyrohet pa prolongim për atë ta njoftojë organin publik kompetent për ngritjen e procedurës dhe për miratimin e aktit administrativ.

KREU XV

PËRMBARIMI

Neni 126

Përmbarimi i akteve administrative

(1) Përmbarimi i aktit administrativ, që nuk është realizuar vullnetarisht nga personi të cilit i referohet, mund të realizohet që të paguhet kërkesat monetare ose të realizohet obligimet jomonetare.

(2) Akti administrativ i shkallës së parë bëhet i përmbareshëm me:

- kalimin e afatit për ankesë, nëse ankesa nuk është e deklaruar;

- njoftim të palës, nëse ankesa nuk është e lejuar;

- njoftim të palës, nëse ankesa nuk e prolongon përmbarimin;

- njoftim të palës për aktin administrativ me të cilin ankesa refuzohet;

- me mohim të palës nga e drejta e ankesës.

(3) Akti i shkallës së dytë me të cilin është ndryshuar akti i shkallës së parë bëhet i përmbareshëm kur pala do ta pranojë atë.

(4) Përmbarimi në bazë të barazimit mund të realizohet vetëm kundër palës e cila ka marë pjesë në barazim.

Neni 127

Përmbauesi

Përmbarimi zbatohet kundër personit i cili obligohet që ta realizojë obligimin që është imponuar me aktin administrativ ose kundër trashëgimtarëve të tij juridik kur obligimi nuk është rreptësisht personal (në tekstin e mëtejme: "përmbaues").

Neni 128

Koha e përmbarimit

(1) Përmbarimi i akteve administrative bëhet në ditë pune, në periudhën prej orës 08:00 deri në orën 20:00.

(2) Të dielën, në ditë të festave, në ditë jopune, si dhe pas orës 20:00 veprimet e përmbarimit mund të zbatohen vetëm nëse ekziston rrezik nga prolongimi ose nëse patjetër duhet të ndërmerren masa urgjente për mbrojtjen e jetës dhe shëndetit të njerëzve ose të pronës me vlerë të madhe dhe nëse organi publik që e zbaton përmbarimin ka lëshuar urdhëresë me shkrim për atë.

Neni 129

Llojet e përmbarimit

Përmbarimi i detyrimeve jomonetare realizohet në mënyrë administrative (përmbarim administrativ), kurse përmbarimi i detyrimeve monetare realizohet nga përmbauesi në pajtim me Ligjin për përmbarim.

Neni 130

Kompetenca për realizimin e përmbarrimit

(1) Përmbarrimin në detyrime jomonetare e realizon organi publik që e ka miratuar aktin administrativ në shkallë të parë, edhe kur akti është ndryshuar nga organi publik i shkallës së dytë ose nga Gjykata Administrative.

(2) Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punëve të brendshme detyrohet t'i japë ndihmë organit publik kompetent për realizimin e përmbarrimit, me kërkesë të tij.

Neni 131

Procedura e përmbarrimit

(1) Nëse realizuesi nuk e plotëson detyrimin e tij në afatin e përcaktuar në aktin administrativ ose e shkel ndalimin që i është imponuar me aktin administrativ, organi kompetent lëshon urdhëresë për përmbarrim si dokument në letër që duhet të dërgohet.

(2) Në urdhëresën e realizimit mund të përcaktohet afat plotësues për plotësimin e obligimit ose që të përcaktohet se obligimi doemos duhet të plotësohet menjëherë.

(3) Në rast kur organi publik kompetent do të gjejë shkaqe bazë se realizuesi nuk dëshiron ti plotësojë detyrimet e tij, ai mund ta përfshijë urdhëresën në përmbarrjen e aktit administrativ.

(4) Urdhëresa e përmbarrimit e përmban kohën, vendin, mënyrën e përmbarrimit dhe përshkrimin e mjeteve për përmbarrim.

(5) Në rast të përmbarrimit nëpërmjet personave tjerë, shpenzimet e përcaktuara të përmbarrimit doemos duhet të shënohen, nëse është e mundur. Në rast të dënimit të detyrueshëm me para, në urdhëresë doemos të shënohet shuma.

(6) Ankesë kundër urdhëresës së përmbarrimit mund të parashtrohet vetëm në lidhje me kohën, vendin dhe mënyrën e përmbarrimit dhe nuk ka veprim prolongues.

Neni 132

Përmbarrimi nëpërmjet personave tjerë

(1) Nëse obligimi i realizuesit përbëhet në realizimin e veprimit që mund ta realizojë person tjetër, ndërsa realizuesi nuk e realizon, tërësisht ose pjesërisht, ky veprim do të realizohet nëpërmjet personit tjetër në shpenzim të realizuesit.

(2) Në rastin e përkufizuar në paragrafin (1), organi publik që e realizon përmbarrimin mund të lëshojë akt administrativ me të cilin do ta obligojë realizuesin ta paraqesë paraprakisht shumën që është e nevojshme për barazimin e shpenzimeve të përmbarrimit. Akti administrativ për paraqitjen e kësaj shume është përmbarrues (si detyrim monetar).

(3) Akti administrativ nga paragrafi (2) i këtij neni paraqet akt përmbarrues përmbarrimi i të cilit realizohet në pajtim me Ligjin për përmbarrim.

Neni 133

Përmbarrimi nëpërmjet dënimeve me para

(1) Organi publik që e realizon përmbarrimin do ta detyrojë realizuesin që t'i plotësojë detyrimet e tij nga akti administrativ me zbatimin e dënimit me para, nëse ai vet nuk e ka bërë atë dhe nëse përmbarrimi nëpërmjet personave tjerë nuk është i mundshëm ose nuk është përkatës për arritjen e qëllimit të përmbarrimit.

(2) Dënimi me para me të cilin personi fizik detyrohet që t'i realizojë detyrimet e tij urdhërohet me akt administrativ në shumë prej gjysmë page mujore bruto deri në dy paga mesatare vjetore bruto të realizuara në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak. Dënimi në para me të cilin

personi juridik detyrohet që t'i realizojë detyrimet e tij shënohet në aktin administrativ në shumën nga gjysma e qarkullimit të tij mujor deri dhjet përqind nga qarkullimi i tij vjetor i realizuar në Republikën e Maqedonisë në vitin paraprak. Ankesa kundër aktit administrativ për dënimin në para nuk e prolongon përmbarrimin e tij.

(3) Dënimet në para që janë shënuar sipas këtij ligji i realizojnë organet publike kompetente për realizimin e dënimeve mesatare për kundërvajtje, ndërsa arkëtohen në favor të buxhetit me të cilin financohet organi publik i cili e ka shqiptuar dënimin me para.

Neni 134

Përmbarrimi nëpërmjet detyrimit të të drejtpërdrejtë

Nëse qëllimi i përmbarrimit të obligimeve jomonetare nuk mund të arrihet me zbatimin e mjeteve të parapara në nenet 132 dhe 133 të këtij ligji, ose nëse përmbarrimi nuk mund të realizohet me kohë në mënyrë tjetër, ai mund të realizohet me detyrim të drejtpërdrejtë, nëse ajo lejohet sipas natyrës së detyrimit dhe nëse detyrimi i drejtpërdrejtë nuk është përjashtuar me ligj.

Neni 135

Përmbarrimi urgjent

(1) Organi publik kompetent mund t'i zbatojë mjetet e përmbarrimit nga nenti 132 ose 133 të këtij ligji paraprakisht pa lëshuar akt administrativ, nëse:

- nuk mundet me kohë të lëshohet akt administrativ për realizimin e detyrimeve jofinanciare,

- doemos duhet të ndërmerren masa urgjente për sigurimin e qetësisë publike dhe sigurisë ose për shkak të mënjanimit të rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e njerësve ose për pronën, ose

- realizuesi ose përfaqësuesi i tij nuk janë këtu.

(2) Me kërkesë të palës, organi publik doemos duhet ta miratojë aktin administrativ nga paragrafi (1) i këtij neni me shkrim, më së voni në afat prej tetë ditëve pas parashtrimit të kërkesës në të cilën sqarohet nevoja që të zbatohet përmbarrimi urgjent. Kjo kërkesë mund të parashtrohet në afat prej nje muaji nga data e përmbarrimit.

Neni 136

Ndërprerja dhe prolongimi i përmbarrimit

(1) Përmbarrimi do të ndërpritet me detyrë zyrtare dhe veprimet e realizuara do të shfuqizohen, nëse konstatohet se:

- detyrimi është realizuar tërësisht,

- përmbarrimi aspak nuk ka qenë i lejuar,

- përmbarrimi është realizuar ndaj personit i cili nuk është në detyrim,

- kërkuasi i përmbarrimit heq dorë nga kërkesa e tij, ose

- akti administrativ në të cilin bazohet përmbarrimi është i pavlefshëm.

(2) Me kërkesë të palës, ndërsa me qëllim që të shmanget dëmi që vështrirë mund të kompensohet, organi publik i cili e ka miratuar aktin administrativ mund ta prolongojë përmbarrimin dhe, nëse është e nevojshme, ta vazhdojë prolongimin e përmbarrimit derisa nuk miratohet akt administrativ përfundimtar për punën e njëjtë, përveç nëse ndryshe nuk është rregulluar me ligj dhe nëse nuk është në kundërshtim me interesin publik.

Neni 137

Kompenzimi

(1) Kur në bazë të aktit administrativ është realizuar përmbarrim, ndërsa akti administrativ më vonë është shfuqizuar ose ndryshuar, realizuesi ka të drejtë të kërkojë lënda e përmbarrimit të kthehet në gjendje të mëparshme, përkatësisht të kërkojë kompensim të dëmit.

(2) Organi publik që e ka miratuar urdhëresën për përmbartim vendos për kërkesën e realizuesit nëpërmjet aktit administrativ.

KREU XVI
ZBATIMI I LIGJIT PËR MBIKËQYRJE INSPEKTUESE

Neni 138
Zbatimi i Ligjit për mbikëqyrje inspektuese

(1) Për implementimin e këtij ligj kujdeset organi i administratës shtetërore kompetent për punët e administratës shtetërore.

(2) Mbikëqyrje inspektuese mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji, si dhe të rregullave të miratuara në bazë të tij, kryen Inspektorati Administrativ Shtetëror.

KREU XVII
DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 139
Zgjidhja e procedurave të filluara

Zgjidhja e lëndëve në procedurë administrative të filluara para ditës së fillimit me zbatimin e këtij ligji, do të vazhdojë në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numër 38/2005, 110/2008 dhe 51/11)

Neni 140
Shfuqizimi i ligjit ekzistues

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji shfuqizohet zbatimi i Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 38/2005, 110/2008 dhe 51/11)

Neni 141
Hyрja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet një vit nga dita e hyрjes në fuqi, përveç dispozitave nga neni 17 paragrafi (2), neni 29 paragrafët (1) dhe (2), neni 37, neni 38, neni 40 paragrafi (7), neni 41 paragrafi (3), neni 46 paragrafi (3), neni 57 paragrafët (1) dhe (3), neni 78, neni 85 dhe neni 107 që do të fillojnë të zbatohen gjashtë muaj nga dita e hyрjes në fuqi të këtij ligji.

3678.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ПРЕКРШОЦИТЕ

Се прогласува Законот за прекршоците, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3151/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ПРЕКРШОЦИТЕ

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот
Член 1

Со овој закон се уредуваат општите услови за пропишување на прекршоците и прекршочните санкции, општите услови за утврдување на прекршочната одговорност, за изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции, забраните прекршочни постапки и се пропишува прекршочната постапка што ја водат судовите, односно прекршочните органи.

Примена на одредбите од Кривичниот законик, Законот за кривичната постапка и други закони

Член 2

(1) За прекршокот и прекршочната одговорност соодветно се применуваат одредбите од општиот дел на Кривичниот законик.

(2) Ако со одредбите од овој закон поинаку не е определено, судовите во прекршочната постапка ги применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка кои се однесуваат на основните начела, јазикот, месната надлежност, последици од ненадлежност, судир на надлежности, изземање, обвинет, бранител, поднесоци, записници, рокови, имотноправно барање, донесување и соопштување на одлуките, достава на писмена и редовни и вонредни правни лекови.

(3) Одредбите од Законот за употреба на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија и во единиците на локалната самоуправа соодветно се применуваат во прекршочната постапка.

Дел први
МАТЕРИЈАЛНО-ПРАВНИ ОДРЕДБИ

Глава прва
ОПШТИ ОДРЕДБИ

Начело на законитост во определувањето на прекршоците и во пропишувањето на прекршочните санкции

Член 3

На никога не може да му биде изречена прекршочна санкција за прекршок кој, пред да е сторен, не бил со закон определен како прекршок и за кој со закон не била пропишана санкција.

Прекршочни санкции

Член 4

За сторен прекршок под условите од овој закон, се изрекуваат:

- 1) прекршочни санкции за полнолетни сторители;
- 2) прекршочни санкции за деца;
- 3) прекршочни санкции за правни лица и
- 4) посебни прекршочни мерки.

Глава втора
ПРЕКРШОК И ПРЕКРШОЧНА ОДГОВОРНОСТ

Прекршок

Член 5

Прекршокот е противправно дело кое со закон е определено како прекршок, чии обележја се определени со закон и за кое е пропишана прекршочна санкција.

Одговорност на физичко лице

Член 6

(1) За одговорност на физичко лице доволна е небрежност, доколку со законот во кој е пропишан прекршокот не е определено дека на сторителот ќе му се изрече прекршочна санкција само кога прекршокот е сторен со умисла.

(2) На одговорно лице во правно лице или трговец поединец ќе му се изрече прекршочна санкција за прекршок кога до извршување на прекршокот дошло со негово дејствие, пропуштање на дејствие и негово пропуштање на должен надзор.

Одговорност на правно лице

Член 7

(1) Правното лице може да одговара за прекршок само ако тоа е посебно определено со законот со кој е пропишан прекршокот.

(2) Правното лице е одговорно за прекршок ако до извршување на прекршокот дошло со дејствие, пропуштање на дејствие или со пропуштање на должен надзор од страна на надлежниот орган или на одговорното лице во правното лице или со дејствие или пропуштање на друго лице кое било овластено да постапува од името на правното лице, во рамките на својот надзор, или кога тоа ги пречекорило своите овластувања заради остварување корист за правното лице.

(3) Прекршочната одговорност на правното лице не ја исклучува одговорноста на сторителот на прекршокот.

(4) За делата определени со закон прекршочно се одговорни сите правни лица, со исклучок на Република Македонија, државните органи и советите на единиците на локалната самоуправа.

(5) Правно лице кое е во стечај е одговорно за прекршок извршен пред започнувањето на стечајната постапка и може да му се изрече само посебна мерка на конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети.

Одговорност на странско правно лице

Член 8

Странско правно лице прекршочно е одговорно ако прекршокот е сторен на територијата на Република Македонија, или прекршокот предизвикал последици на територијата на Република Македонија.

Одговорност за прекршок на друг

Член 9

(1) Во случаите определени со закон родителот или старателот е одговорен за прекршок на дете и ќе биде санкциониран ако до извршувањето на прекршокот дошло со пропуштање на должниот надзор.

(2) Одговорното лице во правно лице или трговец поединец, во случаите предвидени со закон, одговара за прекршок сторен од вработен во тоа правно лице или кај трговец поединец, ако до извршување на прекршокот дошло со пропуштање на должниот надзор врз работењето.

(3) Одговорноста на одговорното лице во правното лице или трговецот поединец не ја исклучува одговорноста на сторителот.

Одговорност на службено лице во државен орган и во единица на локалната самоуправа

Член 10

Службеното лице во државен орган и во единица на локалната самоуправа е одговорно ако прекршокот го извршило во рамките на своите службени овластувања или ако при вршење на службените овластувања ги пречекорило службените овластувања.

Обид

Член 11

Нема одговорност за обид за прекршок, освен во случаите определени со закон.

Помагач и поттикнувач

Член 12

Нема одговорност за поттикнување и помагање на прекршок, освен во случаите определени со закон.

Глава трета

ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ ЗА ПОЛНОЛЕТНИ СТОРИТЕЛИ

Видови на прекршочни санкции за полнолетни сторители на прекршоци

Член 13

За прекршоци на прекршочно одговорни полнолетни сторители може да им се изречат следниве санкции:

- 1) опомена;
- 2) глоба;
- 3) престанок на важење на возачка дозвола;
- 4) забрана на управување со моторно возило;
- 5) забрана на вршење на професија, дејност или должност;
- 6) протерување на странец од земјата;
- 7) задолжително лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести на зависности);
- 8) задолжително психијатриско лекување на слобода и
- 9) забрана за влез и присуство на спортски натпревари.

Услови за изрекување на прекршочни санкции

Член 14

(1) Опомената се изрекува наместо глобата кога се работи за полесен прекршок.

(2) Глобата се пропишува и изрекува како главна санкција.

(3) Забраната на вршење на професија, дејност или должност се изрекува заедно со глобата или како самостојна санкција во случаите определени со закон.

(4) Забраната од ставот (3) на овој член може да се замени со паричен надоместок во случаите определени со закон, само во случаи кога ист прекршок е сторен за прв пат.

(5) Паричниот надоместок од ставот (4) на овој член претставува двоен износ од износот на одмерената глоба за прекршокот пропишан со закон.

(6) Паричниот надоместок од ставот (5) на овој член сторителот е должен да го плати во рок од три дена од денот кога му е определен со акт на надлежниот орган.

(7) Ако сторителот не го плати паричниот надоместок во рок од три дена забраната од ставот (3) на овој член ќе се реализира.

(8) Престанок на важење на возачка дозвола или забрана на управување со моторно возило се изрекуваат со глоба, опомена или како самостојни санкции во случаите определени со закон.

(9) Протерувањето странец од земјата се изрекува заедно со глоба, опомена или како самостојна санкција во случаите определени со закон.

(10) Задолжителното лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести на зависности) се изрекува заедно со глоба или како самостојна санкција во случаите определени со закон.

(11) Задолжително психијатриско лекување на слобода се изрекува како самостојна санкција во случаите определени со закон.

(12) Забраната за влез и присуство на спортски натпревари се изрекува заедно со глобата или како самостојна санкција во случаите определени со закон.

Глоба

Член 15

(1) Глобата за физичко лице се состои во плаќање на определен паричен износ кој не може да биде помал од 15 евра во денарска противвредност ниту поголем од 1.000 евра во денарска противвредност.

(2) Глобата за одговорно лице во правно лице и трговец поединец е 30% од одмерената глоба за правното лице односно трговец поединец.

(3) Глобата за службено лице не може да биде помала од 50 евра ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност.

(4) Со законот со кој се пропишува прекршокот, може да се пропише и повисока глоба од определената во ставовите (1) и (3) на овој член.

(5) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета може да се пропише глоба до двојниот износ од санкцијата од ставовите (1) и (3) на овој член или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до дваесеткратен износ на глобата од ставовите (1) и (3) на овој член.

(6) За прекршок за кој се изрекува глоба со издавање на мандатен платен налог, може да се пропише определен износ кој за:

- физички лица не може да биде поголем од 500 евра во денарска противвредност и

- службено лице не може да биде поголем од 1.000 евра во денарска противвредност.

Рок за плаќање на глобата

Член 16

(1) Во одлуката за прекршокот се определува рокот за плаќање на глобата кој не може да биде пократок од осум дена ниту подолг од 30 дена од денот на правосилноста, односно конечноста на одлуката.

(2) Во оправдани случаи кога сторителот нема доволно имот, не е вработен, боледува од некоја болест и други слични околности што го оправдуваат тоа, може да се дозволи глобата да се исплати во рати. Во тој случај, ќе се определи начинот на плаќањето и рокот на плаќањето кој не може да биде подолг од шест месеци.

Извршување на глобата

Член 17

Ако сторителот делумно или целосно не ја плати глобата во утврдениот рок, ќе се спроведе присилно извршување согласно со одредбите од Законот за даночна постапка.

Опомена

Член 18

(1) Опомена може да се изрече за прекршок сторен под такви олеснителни околности кои го прават особено лесен.

(2) Опомената може да се изрече и ако прекршокот се состои од неисполнување на пропишаната обврска, или со прекршокот е нанесена штета, а сторителот пред донесувањето на одлуката за прекршок, ја исполнил пропишаната обврска, односно ја отстранил или ја надоместил нанесената штета.

Престанок на важење на возачка дозвола

Член 19

(1) Судот ќе изрече санкција престанок на важење на возачка дозвола, доколку е сторен прекршок во областа на сообраќајот на патиштата со кој е предизвикана опасност за настанување на тешка последица или доколку е поднесен доказ дека сторителот постигнал 100 негативни бода во сообраќајот на патиштата во последните три години.

(2) Негативните бодови во сообраќајот на патиштата се пропишуваат со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

(3) Ако возачот за период од последните три години постигне или надмине 100 негативни бода во сообраќајот на патиштата, судот ќе изрече санкција престанок на важење на возачката дозвола во категоријата на моторното возило со која постигнал 100 негативни бода.

(4) Изречената санкција престанок на важење на возачка дозвола, нема да биде извршена, ако поминале повеќе од три години од правосилноста на одлуката за прекршок.

(5) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, возачката дозвола престанува да важи со правосилноста на одлуката со која била изречена санкцијата престанок на важење на возачка дозвола.

(6) Сторителот на кој му е изречена санкција престанок на важење на возачка дозвола од одредена категорија, не може да се стекне со право на управување со моторно возило од категоријата со која го сторил прекршокот за кој му е одземена возачката дозвола пред истекот на шест месеци од денот на престанокот на важењето на возачката дозвола.

Забрана на управување со моторно возило

Член 20

(1) За прекршок против безбедноста на јавниот сообраќај, со кој е предизвикана опасност за настанување на тешка последица, односно со дејствието настанет штетна последица може да се изрече санкција забрана на управување со моторно возило на определени видови или категории моторни возила во траење од 30 дена до една година.

(2) За тој што нема возачка дозвола, а стори прекршок од ставот (1) на овој член, забраната на управување со моторно возило опфаќа забрана за стекнување на возачка дозвола во период од 30 дена до една година.

(3) Забраната на управување со моторно возило се евидентира во досието на возачот најдоцна во рок од 15 дена од правосилноста на одлуката и започнува да тече од денот на евидентирањето во возачката дозвола.

(4) Ако санкцијата од ставот (1), односно од ставот (3) на овој член му биде изречена на лице кое има странска дозвола за управување со моторно возило, оваа санкција опфаќа забрана на управување со моторно возило на територијата на Република Македонија за што ќе се извести граничната полиција.

Забрана на вршење на професија, дејност или должност**Член 21**

(1) На сторителот на прекршокот може да му се забрани вршење на определена професија, дејност или должност или работи сврзани со располагање, користење, управување и ракување со имот или за чување на тој имот, ако ја злоупотребил својата професија, дејност или должноста заради извршување на прекршок и ако врз основа на природата на прекршокот и околностите под кои е сторен може да се очекува дека таквата дејност ќе ја злоупотреби за повторно вршење на прекршок.

(2) Судот го определува траењето на забраната од ставот (1) на овој член, најдолго до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(3) Прекршочниот орган санкцијата од ставот (1) на овој член може да ја изрече во траење од најмалку три дена до најмногу 30 дена.

Протерување на странец од земјата**Член 22**

(1) Судот може на сторителот кој не е државјанин на Република Македонија да му изрече санкција протерување од земјата кога ќе оцени дека природата на прекршокот, побудите на сторителот и околностите под кои е сторен, укажуваат на непожелност за натамошен престој на сторителот во земјата.

(2) Протерување на странец од земјата може да трае од една до десет години, или засекогаш и започнува да се смета од денот на протерувањето на сторителот од територијата на Република Македонија.

(3) Протерувањето од ставот (1) на овој член не може да се изрече на сторителот што ужива заштита во согласност со меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот на Република Македонија.

Задолжително лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести на зависности)**Член 23**

(1) На сторител на прекршок поради зависност од постојана употреба на алкохолни пијалаци, дроги и други психотропни супстанции кога постои опасност поради оваа зависност и натаму да врши прекршоци, судот може да му изрече задолжително лекување на алкохоличари и наркомани (лица со болести на зависности) амбулантно или во специјализирана установа определена со закон.

(2) Ако сторителот без оправдана причина не се подложи на задолжително амбулантно лекување на слобода или лекувањето самоволно го напушти, судот може да определи санкција за задолжително лекување на алкохоличари и наркомани која присилно се извршува во специјализирана установа.

(3) Присилното лекување во специјализираната установа може да трае најдолго две години.

Задолжително психијатриско лекување на слобода**Член 24**

(1) На сторител на прекршок кој во време на сторување на прекршокот бил во состојба на непресметливост или битно намалена пресметливост, судот ќе му изрече задолжително психијатриско лекување на слобода ако утврди дека поради таквата состојба може да стори повторно прекршок, а за отстранување на оваа опасност е доволно негово лекување на слобода.

(2) Лекувањето од ставот (1) на овој член може да трае најдолго шест месеци.

Забрана за влез и присуство на спортски натпревари**Член 25**

(1) Судот ќе изрече санкција забрана за влез и присуство на спортски натпревари, доколку е сторен прекршок во случаите определени со закон.

(2) Забраната за влез и присуство на спортски натпревари може да се изрече во траење најмногу до три години.

Општи правила за одмерување на санкцијата**Член 26**

(1) На сторителот на прекршок му се одмерува санкција во границите што со закон се пропишани за сторен прекршок, имајќи ги предвид прекршочната одговорност на сторителот и тежината на прекршокот.

(2) При одмерувањето на санкцијата се земаат предвид сите околности што влијаат санкцијата да биде полесна или потешка (олеснителни и отежнувачки околности), а особено степенот на одговорност на сторителот за прекршок, побудите од кои е сторен прекршокот, јачината на загрозувањето или повредата на заштитеното добро, околностите под кои прекршокот бил сторен, поранешниот живот на сторителот, неговите лични прилики и неговото однесување по прекршокот особено дали ја надоместил штетата, како и други околности кои се однесуваат на личноста на сторителот.

(3) При одмерувањето на глобата се има предвид имотната состојба на сторителот, висината на неговата плата, другите негови примања, неговиот имот и неговите семејни обврски, кај прекршоците од областа на даноците и царините и сразмерноста на висината на неплатените давачки на кои е обврзан со закон.

(4) Санкциите изречени за претходно сторен прекршок не може да се сметаат за отежнувачки околност, ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршок до сторување на новиот прекршок поминале повеќе од две години.

Стек**Член 27**

(1) Ако сторителот со едно дејствие или со повеќе дејствија сторил повеќе прекршоци, но не е донесена одлука за прекршок, претходно ќе се утврди санкцијата за секој одделен прекршок, а потоа ќе се изречат како единствена санкција сите така утврдени санкции.

(2) Ако за повеќе прекршоци сторени во стек е утврдена глоба ќе се изрече единствена санкција што е еднаква на збирот на одделно утврдената глоба, која не може да го надмине законскиот максимум на глобата пропишана со закон.

Продолжен прекршок**Член 28**

(1) На сторителот кој, искористувајќи ист траен однос, исти прилики или други слични околности, ќе изврши две или повеќе временски поврзани дејствија што претставуваат повеќекратно остварување на ист прекршок, ќе му се изрече единствена санкција во границите на санкцијата пропишана за тој прекршок.

(2) На сторителот кој под условите од ставот (1) на овој член ќе изврши две или повеќе временски поврзани дејствија што претставуваат остварување на истородни прекршоци, ќе му се изрече санкција во границите на санкцијата пропишана за најтешкиот прекршок.

Ослободување од санкција**Член 29**

(1) Судот, односно прекршочниот орган може да го ослободи од санкција сторителот на прекршокот само кога тоа е изречно утврдено со закон.

(2) Кога судот, односно прекршочниот орган е овластен сторителот на прекршокот да го ослободи од санкција, може да му ја ублажи глобата без ограничувањата пропишани за ублажување на глобата или само од санкцијата забрана на управување со моторно возило или протерување странец од земјата.

Посебна основа за ослободување од санкција**Член 30**

Судот, односно прекршочниот орган може да го ослободи од санкција сторителот на прекршокот сторен од небрежност кога последиците на прекршокот сторителот го погодуваат така тешко што изрекувањето на санкцијата во таков случај не би одговарало на целта на санкционирањето.

Ублажување на глоба и ослободување поради отстранување на штетните последици на прекршокот**Член 31**

(1) Кога прекршокот е сторен под особено олеснувачки околности, глобата за физичко лице може да се ублажи за една третина од глобата пропишана во фиксен износ, односно за една третина од минимум пропишаната глоба во распон.

(2) За прекршок извршен под особено олеснувачки околности, за кој е пропишана санкција судот, односно прекршочниот орган, ако за тоа постои согласност и од оштетениот, може да го ослободи сторителот од санкција, ако до завршувањето на прекршочната постапка ја врати одземената корист на оштетениот, ја надомести штетата, или на друг начин ги надомести или поправи штетните последици на прекршокот.

Глава четврта**ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ ЗА ДЕЦА****Исклучување на прекршочни санкции спрема деца****Член 32**

Спрема дете кое во времето на извршувањето на прекршокот не наполнило 14 години не може да се применат прекршочни санкции.

Изрекување на прекршочни санкции спрема деца**Член 33**

(1) На дете кое во времето на извршувањето на прекршокот наполнил 14, а не наполнил 16 години (дете во судир со законот од 14 до 16 години) може да му се изречат само воспитни мерки.

(2) На дете кое во времето на извршувањето на прекршокот наполнил 16, а не наполнил 18 години (дете во судир со законот над 16 години), може да му се изрече воспитна мерка, а по исклучок глоба.

Глава петта**ВОСПИТНИ МЕРКИ****Видови на воспитни мерки на деца****Член 34**

(1) На деца од 14 до 16 годишна возраст, сторители на прекршоци може да им се изречат следниве воспитни мерки:

- укор или упатување во центар за деца и
- мерки на засилен надзор од страна на родители/и/от, односно старатели/и/от, или од страна на центарот за социјална работа.

(2) Мерка укор или упатување во центар за деца се изрекува спрема дете кога не постои потреба од потрајни мерки на воспитување, а особено ако сторил прекршок од непромисленост или лекомисленост.

(3) Мерка на засилен надзор се изрекува спрема дете кога постои потреба од потрајни мерки на воспитување, превоспитување или лекување со соодветен надзор, а не е потребно негово целосно одвојување од тогашната средина.

(4) Мерката на засилен надзор не може да се изрече во траење пократко од 30 дена ниту подолго од една година.

(5) Кон мерката засилен надзор судот на детето може да определи една или повеќе посебни обврски:

- да му се извини лично на оштетеното лице,
- да ја поправи или надомести штетата предизвикана со прекршокот,
- редовно да го посетува училиштето,
- да не изостанува од работното место за деца над 15 години,
- да се оспособи за работа што одговара на неговите способности, наклонетости и физичка сила за деца над 15 години,
- да прифати работа за деца над 15 години,
- забрана на употреба алкохолни пијалаци, дрога и други психотропни супстанции,
- да се воздржи од посетување на одредени локали, односно одредени природби,
- да посетува соодветна здравствена установа или советувашиште,
- полезно да го користи слободното време,
- да не контактира со лица кои штетно влијаат врз неговата личност,
- да се подложи на психофизичко лекување,
- да се подложи на остручување и преквалификација заради задржување на работното место што го зазема или за создавање на претпоставки за вработување за деца над 15 години,
- да овозможува увид и да прифати совети во врска со распоредувањето и трошењето на платата и другите приходи што ги остварува,
- да се вклучи во работа на хуманитарна организација, комунална, еколошка или невладина организација и
- да се вклучи во одредена спортска, културно-забавна организација или здружение со обврска да ги посетува редовните проби или тренинзи.

Глоба**Член 35**

(1) На дете над 16 годишна возраст, по исклучок може да му се изрече глоба во случај ако во времето на извршување на прекршокот, со оглед на неговата душевна развиеност, можел да го разбере значењето на прекршокот, ако постојат други услови за одговорност за прекршок според одредбите на овој закон и ако има сопствен имот или приходи.

(2) На дете над 16 годишна возраст судот може да му изрече глоба само поради потешки последици на прекршокот или повисок степен на одговорност за прекршок, ако немало основ да се примени воспитна мерка.

(3) Ако дете постаро од 16 годишна возраст не ја плати изречената глоба, таа присилно ќе се изврши согласно со одредбите од Законот за даночна постапка.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, ако дете не ја плати глобата во определениот рок, судот може да ја замени со општокорисна работа, така што изно-

сот од 15 евра во денарска противвредност се заменува со три часа општокорисна работа, со тоа што вкупниот број на часови општокорисна работа не може да надмине 40 часа.

Изрекување на воспитни мерки на полнолетни сторители на прекршок кои ги извршиле како деца

Член 36

(1) Воспитна мерка, освен мерката засилен надзор, може да се изрече и на полнолетен сторител до 21 година за прекршок што го извршил како дете, ако со оглед на природата на прекршокот, неговите лични својства и други околности тоа би било целисходно.

(2) Ако детето за време на постапката стане полнолетен, прекршочната постапка ќе се запре, ако не би било целисходно да се изрече воспитна мерка или глоба на дете над 16 годишна возраст.

Изрекување на санкција за прекршок во стек

Член 37

Ако детето извршило повеќе прекршоци во стек, судот ќе одлучи единствено за сите прекршоци и ќе изрече единствена санкција.

Глава шеста ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ ЗА ПРАВНИ ЛИЦА И ТРГОВЕЦ ПОЕДИНЕЦ

Видови на прекршочни санкции за правни лица и трговец поединец

Член 38

(1) За прекршоци на правни лица и трговец поединец може да се изречат следниве санкции:

- опомена,
- глоба и
- привремена забрана за вршење одделна дејност.

(2) Глобата за правното лице се изрекува во износ кој не може да биде помал од 200 евра во денарска противвредност, ниту поголем од 5.000 евра во денарска противвредност. Глобата за трговец поединец не може да биде помала од 50 евра ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршоци сторени од користољубие или за прекршоци со кои се предизвикува поголема имотна штета, може да се пропише глоба до двојниот износ од максимумот на оваа санкција или во сразмер со висината на причинетата штета или прибавената корист, но најмногу до дваесеткратен износ од ставот (2) на овој член.

(4) Со законот со кој се пропишува прекршокот висината на глобата се изразува во фиксен износ.

(5) Со законот со кој се пропишува прекршокот може да се пропише и повисока глоба од определената во ставовите (2) и (3) на овој член.

(6) Со законот со кој се пропишува прекршокот за изрекување глоба со мандатен платен налог може да се пропише износ кој не може да биде поголем од 1.500 евра во денарска противвредност за правно лице односно 1.000 евра во денарска противвредност за трговец поединец.

(7) За одделни прекршоци од областа на заштита на конкуренција, најтешко категоризираните прекршоци од областа на животната средина, како и во други области определени со закон може да се пропише глоба во процентуален износ кој изнесува до 2% од вкупните приходи на правното лице во претходната финансиска година, а во однос на одделни прекршоци од областа на електронски комуникации до 10% од вкупните приходи на правното лице во претходната финансиска година.

(8) Опомената може да се изрече за прекршок сторен под особено олеснителни околности, ако прекршокот се состои од неисполнување на пропишаната обврска или со прекршокот е нанесена штета, а сторителот пред донесувањето на одлуката за прекршок, ја исполнил пропишаната обврска, односно ја отстранил или ја надоместил нанесената штета.

(9) Во одлуката со која на правното лице односно трговец поединец се изрекува санкција привремена забрана за вршење на одделна дејност, се наведува дејноста чие вршење му се забранува на правното лице односно трговец поединец.

(10) Санкцијата привремена забрана за вршење на одделна дејност на правно лице односно трговец поединец, може да се изрече ако постои опасност со вршењето на таква дејност правното лице односно трговец поединец да изврши повторно прекршок опасен за животот или здравјето на луѓето или прекршок со кој може да се нанесе имотна штета на друго правно лице односно трговец поединец или на граѓани, или ако на правното лице односно трговец поединец во последните две години му е изречена прекршочна санкција поради ист или сличен прекршок.

(11) Со законот со кој се пропишува прекршокот, може да се пропише задолжително изрекување на санкција забрана за вршење на одделна дејност на правно лице односно трговец поединец.

(12) Судот го определува траењето на санкцијата од ставот (9) на овој член кое не може да биде пократко од три месеци ниту подолго од три години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(13) Прекршочниот орган санкцијата од ставот (9) на овој член може да ја изрече во траење од најмалку три дена до најмногу 30 дена.

(14) Санкцијата привремена забрана за вршење на дејност не може да се изрече на правно лице основано со закон.

Одмерување на глоба за правно лице и трговец поединец

Член 39

(1) Одмерувањето на висината на глобата се врши врз основа на следниве критериуми:

- вкупен приход остварен во претходната фискална година,
- просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на претходниот месец во однос на месецот во кој е сторен прекршокот и
- претходно поведение на сторителот.

(2) По основ на критериумот „вкупен приход остварен во претходната фискална година“ може да се изрече најмногу 70% од пропишаната глоба и тоа на следниов начин:

- од 0 до 500.000 денари - 10%,
- од 500.001 до 1.000.000 денари - 20%,
- од 1.000.001 до 3.000.000 денари - 30%,
- од 3.000.001 до 6.000.000 денари - 40%,
- од 6.000.001 до 20.000.000 денари - 50%,
- од 20.000.001 до 100.000.000 денари - 60% и
- над 100.000.001 денари - 70%.

(3) По основ на критериумот „просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на претходниот месец во однос на месецот во кој е сторен прекршокот“ може да се изрече најмногу до 20% од пропишаната глоба и тоа на следниов начин:

- од 0 до 9 вработени - 5%,
- од 10 до 49 вработени - 10%,
- од 50 до 249 вработени - 15% и
- над 250 вработени - 20%.

(4) По основ на критериумот „претходно поведение на сторителот“ може да се изрече најмногу 10% од пропишаната глоба и тоа на следниов начин:

- нема изречени правосилни прекршочни санкции - 0% и

- изречени се правосилни прекршочни санкции - 10%.

(5) Висината на глобата се одредува како процент од пропишаниот износ на глобата.

(6) Одмерувањето на висината на глобата според критериумите утврдени во ставовите (2), (3) и (4) на овој член се врши на тој начин што процентот од ставот (5) на овој член претставува збир на сите проценти добиени во зависност од категоријата во која влегува сторителот во рамките на секој пропишан критериум.

(7) На сторителот на ист прекршок, за секое наредно повторување на прекршокот одмерената глоба од ставот (6) на овој член се зголемува за по 10%, но не повеќе од висината на двократниот износ од пропишаната глоба за временски период од пет години.

(8) Прекршочниот орган води евиденција за сторителите на прекршок и за изречените глоби за сторениот прекршок.

(9) Содржината и начинот на водењето на евиденцијата од ставот (8) на овој член ја пропишува лицето кое раководи со прекршочниот орган.

(10) Доколку правното лице односно трговец поединец во Централниот регистар на Република Македонија нема поднесено годишна сметка за претходната фискална година од која може да се утврди вкупниот приход, при одмерување на висината на глобата ќе се земе во предвид просечниот вкупен приход на ниво на дејност која ја врши сторителот на прекршокот.

(11) Централниот регистар на Република Македонија е должен да обезбеди и да достави обработени податоци за вкупниот приход, на барање на судот и прекршочниот орган, без надоместок.

(12) Ако судот, односно прекршочниот орган утврди глоба за два или повеќе прекршоци во стек, единствената глоба претставува збир на поединечно одмерени глоби, која не може да го надмине законскиот максимум на глобата пропишана за правното лице односно трговец поединец.

Извршување на глобата

Член 40

(1) Ако осуденото правно лице не ја плати глобата во определениот рок, кој не може да биде пократок од осум дена ниту подолг од 30 дена, ќе се спроведе присилно извршување, согласно одредбите од Законот за даночна постапка.

(2) Глобата на странски правни лица се извршува од имотот конфискуван во Република Македонија или со примена на меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот на Република Македонија, од имотот во странство.

Глава седма

ПОСЕБНИ ПРЕКРШОЧНИ МЕРКИ

Конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети

Член 41

(1) За конфискуван имот и имотна корист прибавена со прекршок на физичко лице соодветно се применуваат одредбите за конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети од членовите 97 до 100-а од Кривичниот законик.

(2) За конфискуван имот и имотна корист прибавена со прекршок на правно лице соодветно се применува одредбата за видови казни на правно лице од членот 96-к од Кривичниот законик.

(3) За одземање предмети соодветно се применува одредбата за услови за одземање на предмети од членот 100-а од Кривичниот законик.

(4) Прекршочен орган од посебните прекршочни мерки може да примени само мерка одземање на предмети.

(5) Доколку прекршочниот орган смета дека за одреден прекршок треба да се изречат мерките конфискација на имот и имотна корист, органот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка со предлог до судот за донесување на одлука по барањето, со собраниите докази за имотот и имотната корист од сторениот прекршок, независно од тоа кога било поднесено барањето за поведување на прекршочна постапка пред органот.

Општокорисна работа

Член 42

(1) За прекршоците за кои е пропишано издавање на мандатен платен налог со можност место плаќање на глобата да се извршат определни работи - општокорисна работа, ако сторителот не сака да ја плати глобата, може во рок од 30 дена од денот на приемот на мандатниот платен налог место глобата сторителот да изврши определни задачи по пат на општокорисна работа.

(2) Општокорисната работа сторителот е должен да ја одработи без надоместок во државен орган, јавно препријатие, јавна установа или хуманитарна организација, во работни денови, за време на државни празници, саботни и неделни денови. Кога постојат здравствени или оправдани лични или семејни причини општокорисната работа може да се одложи најмногу за уште 30 дена.

(3) Доколку сторителот не ја изврши општокорисната работа во роковите определни во ставот (2) на овој член и не донесе потврда дека ја извршил општокорисната работа, до органот што го издал мандатниот платен налог, органот издадениот мандатен платен налог ќе го достави до органот надлежен за присилно извршување за негово извршување.

Глава осма ЗАСТАРЕНОСТ

Застареност на поведување и водење на прекршочната постапка

Член 43

(1) Прекршочната постапка не може да се поведе ниту да се води ако поминат три години од денот кога е сторен прекршокот.

(2) Застарувањето на прекршочното гонење започнува од денот кога е сторен прекршокот.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое според законот гонењето не може да започне или да продолжи.

(4) Застарувањето се прекинува со секое процесно дејствие што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот.

(5) Застарувањето се прекинува и кога сторителот во времето додека тече рокот на застареноста стори, исто така, тежок или потежок прекршок.

(6) По секој прекин застарувањето започнува повторно да тече.

(7) Застареност на прекршочното гонење настанува во секој случај кога ќе измине двапати онолку време колку што според закон се бара за застареност на прекршочното гонење.

(8) Со закон со кој се пропишува прекршок, може за одделни прекршоци да се определат рокови на застареност подолги од роковите од ставот (1) на овој член, но не подолги од пет години.

Застареност на извршувањето на прекршочните санкции

Член 44

(1) Изречената прекршочна санкција не може да се изврши ако од денот на правосилноста на одлуката за прекршокот поминат три години.

(2) Застарувањето на извршување на прекршочната санкција започнува да тече од денот кога одлуката за прекршокот станала правосилна.

(3) Застарувањето не тече за времето за кое извршувањето не може да се преземе според закон.

(4) Застарувањето се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради извршување на прекршочната санкција.

(5) По секој прекин застарувањето почнува повторно да тече.

(6) Застареност на прекршочната санкција настанува во секој случај кога ќе измине двапати онолку време колку што според закон се бара за застареност на извршувањето.

(7) Со закон со кој се пропишува прекршокот, може за одделни санкции да се определат рокови на застареност на извршување подолги од роковите од ставот (1) на овој член, но не подолги од четири години.

(8) Рокот на застареност согласно со членот 16 став (2) од овој закон почнува да тече откако истекло рокот од последната рата.

Глава деветта

ЗНАЧЕЊЕ НА ИЗРАЗИТЕ ВО ОВОЈ ЗАКОН

Член 45

(1) Поимот физичко лице опфаќа и одговорно лице во правно лице, трговец поединец, службено лице, воено лице и лице кое самостојно врши дејност.

(2) Под поимот правно лице се опфатени Република Македонија, државните органи, единиците на локалната самоуправа, политичките партии, јавните претпријатија, трговските друштва, установите, здруженијата, фондациите, сојузите и организационите облици на странски организации, спортските здруженија и други правни лица од областа на спортот и други правни лица и други заедници и организациите на кои им е признаено својството на правно лице.

(3) Како одговорно лице се смета лице во правно лице на кое со оглед на неговата функција или врз посебно овластување во правното лице му е доверен определен круг на работи што се однесуваат на извршување на законските прописи или на прописите донесени врз основа на закон или општ акт на правното лице во управувањето, користењето и располагањето со имот, раководењето со производниот или некој друг процес или надзорот над нив.

(4) Како службено лице се смета:

а) избран или именуван функционер во Собранието на Република Македонија, во Владата на Република Македонија, во органите на државната управа, во судовите и други органи и организации што вршат определени стручни, управни и други работи во рамките на правата и должностите на Републиката, во локалната самоуправа, како и лица кои постојано или повремено вршат службена должност во овие органи и организации;

б) овластено лице во правно лице на кое со закон или со друг пропис донесен врз основа на закон му е доверено вршење на јавни овластувања, кога должноста ја врши во рамките на тие овластувања;

в) лице кое врши определени службени должности врз основа на овластување дадено со закон или со други прописи донесени врз основа на закон;

г) воен персонал кога се во прашање кривични дела кај кои како извршител е означено службено лице;

д) државен службеник кој врши стручни, нормативно-правни, извршни, управно-надзорни и управни работи во согласност со Уставот и законите и

ѓ) претставник на странска држава или на меѓународна организација во Република Македонија.

(5) Под прекршочни органи, во смисла на овој закон, се подразбираат државните органи, органите на државната управа или организациите и другите органи што вршат јавни овластувања надлежни за изрекување на прекршочни санкции.

(6) Под поимот воен персонал се сметаат воени старешини - офицери и подофицири, војници на служење на воениот рок, питомци на Воената академија, лица на стручно оспособување и усовршување за офицери и подофицири, воени обврзници во резервниот состав на Армијата на Република Македонија додека се повикани да извршуваат права и должности од областа на одбраната во врска со извршување на воената обврска и цивилен персонал на служба во Армијата на Република Македонија.

(7) Како лице кое самостојно врши дејност се смета лицето кое врши дејност врз основа на пропишани дозволи или одобренија.

(8) Под поимот глоба се смета денарската противвредност на износот на еврото во времето на изрекувањето на глобата пресметана во денарска противвредност без децимали.

(9) Под поимот оштетен се смета лице чие право е повредено или загрозоено со прекршок.

(10) Под поимот сторител на прекршок се смета физичко или правно лице.

Глава десетта

ЕВИДЕНЦИЈА НА ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ

Водење на евиденција на прекршочни санкции

Член 46

(1) Евиденцијата на прекршочни санкции се води само за изречени санкции што се состојат во забрани, и тоа: забрана на управување со моторно возило, престанок на важење на возачката дозвола, забрана на вршење на професија, дејност или должност, протерување странец од земјата и привремена забрана за вршење одделна дејност.

(2) Евиденцијата на прекршочните санкции ја води првостепениот суд според местото на раѓање на сторителот на прекршокот, односно седиштето на правното лице.

(3) За лицата родени во странство или за оние чие место на раѓање е непознато, како и за странските правни лица, прекршочна евиденција ја води судот определен со закон.

(4) Податоци од евиденцијата на прекршочните санкции, судот дава само по образложено барање од други државни органи, правни или физички лица кои имаат правен интерес ако сè уште траат мерките на забрана.

(5) По истекот на времето за кое се изречени санкциите се бришат од евиденцијата на прекршочните санкции.

Дел втори

ЗАБРЗАНИ ПОСТАПКИ
ПОСТАПКИ ЗА ПОРАМНУВАЊЕ И СПОГОДУВАЊЕ

Глава единаесетта

Цел на забрзаните постапки

Член 47

(1) Целта на забрзаните постапки е постигнување на согласност на сторителот на прекршокот и надлежните органи овластени за поведување на прекршочна постапка за отстранување на штетните последици на сторениот прекршок и спречување на повторно вршење на прекршоци и поради тоа избегнување на водене прекршочна постапка пред надлежниот суд, односно прекршочен орган.

(2) Надлежните државни органи овластени за поведување на прекршочна постапка се должни да му предложат на сторителот на прекршокот една од забрзаните постапки, пред да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка, ако тоа е определено со закон.

(3) Судот, односно прекршочниот орган по службена должност внимава дали е спроведена една од забрзаните постапки. Ако не се исполнети условите од ставот (2) на овој член судот, односно прекршочниот орган ќе го врати барањето на органот за да спроведе една од забрзаните постапки.

Видови на забрзани постапки

Член 48

(1) Постојат два вида на забрзани постапки за порамнување:

- мандатна постапка со издавање на мандатен платен налог и
- постапка за издавање на прекршочен платен налог.

(2) Постојат два вида на забрзани постапки за спогодување:

- постапка за спогодување со физички и правни лица и
- постапка за спогодување со деца.

Дејствија во постапката за порамнување пред издавање на мандатен платен налог и прекршочен платен налог

Член 49

(1) Кога овластениот орган за поведување на прекршочна постапка ќе констатира прекршок составува записник во кој ги забележува битните елементи на дејствието од кое произлегува правното обележје на прекршокот, времето, местото и начинот на сторувањето на прекршокот, описот на дејствието и лицата затекнати на самото место, како и дава предлог за порамнување со издавање на мандатен односно прекршочен платен налог. Записникот го потпишува овластено службено лице и сторителот.

(2) По исклучок од ставот (1) од овој член, ако овластено службено лице прекршокот го утврди лично или го утврди со употреба на соодветни технички средства и направи, односно со податоци од службена евиденција записникот го потпишува само овластено службено лице.

(3) Доколку во постапката на сторителот му бил издаден мандатен, односно прекршочен платен налог, тоа ќе се забележи во записникот за констатиран прекршок.

Мандатна постапка со издавање на мандатен платен налог

Член 50

(1) Кога службеното лице ќе утврди дека е сторен прекршок за кој со закон е предвидено издавање на мандатен платен налог, на сторителот на прекршокот ќе му врати мандатен платен налог во кој се наведени битните елементи на дејствието од кое произлегува правното обележје на прекршокот, лично име, адреса и единствен матичен број на граѓанинот, ако се работи за странец и број на патната исправа и држава, а за правно лице, назив, седиште и даночен број, местото и времето на сторување на прекршокот, правната квалификација на прекршокот, износот на глобата, број на сметката за плаќање, правна поука, како и други податоци во согласност со закон со рок од осум дена од денот на врачувањето на мандатниот платен налог да ја плати глобата во определениот износ.

(2) Во мандатниот платен налог покрај предлогот сторителот да ја плати глобата, доколку е тоа предвидено со законот со кој е пропишан прекршокот, може да се утврди во рок од 30 дена место глобата сторителот да изврши определни задачи - општокорисна работа.

(3) За прекршоците од областа на сообраќајот се издава мандатен платен налог, во кој место глобата на сторителот може во рок од 30 дена да му се запишат негативни бодови.

(4) Ако сторителот доброволно не ја плати глобата од ставот (1) на овој член, или во рок од 30 дена не достави потврда издадена од службено лице дека извршил определни задачи општокорисна работа или не достави потврда за регистрирани негативни бодови, мандатниот платен налог има сила на извршна исправа и службеното лице ќе го достави до органот надлежен за присилно извршување за негово извршување.

(5) Сторителот кој со заминувањето заради престој во странство би можел да го одбегне плаќањето на глобата, е должен веднаш да ја плати глобата изречена со мандатниот платен налог.

Постапка за издавање на прекршочен платен налог

Член 51

(1) Ако сторителот го признае делото што му се става на товар или ако овластеното службено лице прекршокот го утврди лично или го утврди со употреба на соодветни технички средства и направи, службеното лице веднаш ќе издаде прекршочен платен налог.

(2) Прекршочниот платен налог содржи лично име, адреса и единствен матичен број на граѓанинот, ако се работи за странец и број на патната исправа и држава, а за правно лице, назив, седиште и даночен број, местото и времето на сторување на прекршокот, правната квалификација на прекршокот, износот на глобата, број на сметката за плаќање и правна поука, а може и други податоци во согласност со закон.

(3) Ако глобата со закон не е пропишана во точно одреден износ, службеното лице изрекува глоба во минималниот износ за прекршокот пропишан со закон.

(4) По приемот и потпишувањето на прекршочниот платен налог сторителот е должен да ја плати глобата изречена согласно со ставовите (2) и (3) на овој член во рок од осум дена од приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во платниот налог.

(5) Сторителот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот (4) на овој член ќе плати половина од изречената глоба, за кое право се поучува во правната поука.

(6) Во постапката која ќе заврши со плаќање на прекршочен платен налог не се плаќаат трошоци на постапката.

(7) Сторителот којшто со заминувањето заради престој во странство би можел да го одбегне плаќањето на глобата, е должен веднаш да ја плати глобата изречена со прекршочниот платен налог.

(8) Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од ставот (4) на овој член, службеното лице поднесува барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот суд, односно прекршочен орган.

(9) Органот надлежен за покренување на прекршочна постапка во случајот од ставот (1) на овој член може привремено да ги одземе патната исправа или личната карта за странец и возачката исправа, додека не биде доставен доказ дека глобата е платена, но најдолго осум дена од денот на одземањето.

Постапка на спогодување со физички и правни лица

Член 52

(1) За прекршоци кога е тоа определено со закон, органот што е надлежен за поведување на прекршочна постапка, ќе изготви записник за констатиран прекршок и во истиот ќе му предложи на сторителот на прекршокот постапка на спогодување и постигнување согласност со кој сторителот на прекршокот ќе ја плати договорената глоба и другите давачки, ќе ги отстрани последиците на прекршокот или ќе исполни некоја обврска.

(2) Службеното лице составува записник во кој се констатира согласноста за спогодување на двете страни на кој се потпишува и сторителот на прекршокот и во рок од три дена од потпишувањето на записникот го доставува до комисијата за спогодување.

(3) Постапката на спогодување е итна и се води пред посебна комисија за спогодување во рамките на надлежниот орган.

(4) Ако постапката на спогодување успее во рок од осум дена од денот на започнување на постапката пред комисијата за спогодување, се склучува спогодба со сторителот на прекршокот.

(5) Ако постапката за спогодување не успее, комисијата за спогодување во рок од три дена го известува надлежниот орган кој го констатирал прекршокот, да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка пред суд или прекршочен орган, а трошоците на постапката паѓаат на товар на сторителот.

(6) Спогодбата за договорена глоба има сила на извршна исправа. Ако сторителот не ја плати глобата во утврдениот рок, таа ќе се достави на органот на управата надлежен за присилно извршување.

Постапка на спогодување со деца

Член 53

(1) Ако сторителот на прекршокот е дете, органот надлежен за поведување на прекршочната постапка ќе изготви записник за констатирање на прекршокот и ќе ги цени сите околности што влијаеле на сторување на прекршокот и може да не поведе постапка.

(2) Надлежниот орган може усно да го опомене детето во присуство на родител, односно старател и да го извести центарот за социјални работи.

(3) Доколку не се исполнети условите од ставот (1) на овој член, надлежниот орган за поведување на прекршочната постапка, ќе го повика родителот, односно старателот за да му понуди постапка за спогодување за што се составува записник во кој се констатира согласноста за спогодување на двете страни. Записникот го потпишува родителот, односно старателот на сторителот на прекршокот.

(4) Во рок од три дена записниците од ставовите (1) и (3) на овој член се доставуваат до комисијата за спогодување.

(5) Целокупната постапка на спогодување комисијата ја води со родителот, односно со старателот на детето - сторител на прекршокот согласно постапката и роковите определени со членот 52 од овој закон.

Дел трети

ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА

Глава дванаесетта

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Надлежност за прекршок

Член 54

(1) Прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече само надлежен суд.

(2) За одделни прекршоци определени со закон прекршочна постапка може да води и прекршочна санкција може да изрече прекршочен орган.

(3) Против конечната одлука за прекршок се гарантира судска заштита.

(4) Сите државни органи и носителите на јавни овластувања се должни на судот и органите од ставот (2) на овој член да им даваат бесплатно потребна помош и податоци потребни за утврдување на факти во врска со постапката и извршувањето на санкциите.

Надлежност на прекршочен орган

Член 55

(1) Прекршочен орган води прекршочна постапка кога со закон е пропишана исклучива надлежност за негово постапување.

(2) За водење на прекршочна постапка против правно лице надлежен е прекршочниот орган каде што се наоѓа седиштето на правното лице, односно претставништвото на странското правно лице, ако со посебен закон поинаку не е определено.

Судир на надлежност

Член 56

За судир на надлежност меѓу судовите и прекршочните органи одлучува Врховниот суд на Република Македонија.

Имунитет

Член 57

Прекршочна постапка нема да се води против лице кое ужива дипломатски имунитет, како и против други лица кои уживаат имунитет согласно меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија и под услови на реципроцитет.

Одлука

Член 58

За прекршок и за изрекување на прекршочна санкција одлучуваат судот, односно прекршочниот орган со одлука, против која се дозволени правни средства утврдени со овој закон.

Трошоци на постапката

Член 59

Трошоци на постапката се издатоци кои ќе настанат во прекршочната постапка или поради неа и издатоци што ќе настанат во врска со обезбедувањето на потребни докази и чување на заплени и одземени предмети пред поведување на постапката.

Глава тринаесетта ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА ПРЕД ПРЕКРШОЧЕН ОРГАН

Овластување за водење постапка

Член 60

(1) Постапката пред прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок утврдена со закон или друг пропис.

(2) Членови на Комисијата од ставот (1) на овој член се овластени службени лица со соодветен степен и вид на стручна подготовка и потребно работно искуство определени со закон, од кои најмалку еден од членовите е дипломиран правник со положен правосуден испит.

Поведување на прекршочна постапка

Член 61

(1) Прекршочниот орган поведува прекршочна постапка по службена должност, по барање од овластено службено лице или по барање од овластениот орган од членот 89 од овој закон и оштетениот (во натамошниот текст: подносител на барањето).

(2) Барањето за поведување на прекршочна постапка ги содржи податоците од членот 90 од овој закон.

(3) Барањето се поднесува до надлежниот прекршочен орган. Ако барањето е поднесено до друг орган, тој веднаш ќе го отстапи до надлежниот прекршочен орган и за тоа ќе го извести подносителот на барањето.

(4) Ако во текот на постапката прекршочниот орган утврди дека не е стварно надлежен да постапува по прекршок, односно е во надлежност на судот, со решение ќе се огласи за ненадлежен и барањето за поведување на прекршочна постапка ќе го достави до надлежниот суд.

(5) Прекршочниот орган со заклучок ќе го отфрли барањето за поведување на прекршочна постапка, ако утврди дека се исполнети условите од членот 93 став (2) од овој закон.

(6) Заклучокот од ставот (5) на овој член ќе го достави до подносителот на барањето во рок од пет дена од денот на донесувањето.

(7) Заклучокот од ставот (5) на овој член не содржи правна поука.

Одлука по барањето за водење на прекршочна постапка

Член 62

(1) Прекршочниот орган по утврдување на условите за поведување на прекршочната постапка по службена должност, односно по приемот на барањето од членот 61 од овој закон дополнително може да прибави известувања и докази за прекршокот.

(2) Ако прекршочниот орган утврди дека постојат законски услови за спроведување на прекршочна постапка, е должен да ја спроведе и да донесе одлука за прекршок.

Итна постапка

Член 63

(1) По прекршоците се одлучува во итна постапка, освен во случаите кога со закон поинаку е определено.

(2) Итна постапка не е допуштена:

- ако со прекршокот настанала телесна повреда,
- ако со прекршокот, покрај глобата е пропишана и санкција забрана на управување со моторно возило,
- ако е потребно да се одлучи за имотноправно побарување и
- во други случаи утврдени со закон.

Скратена постапка

Член 64

(1) Прекршочниот орган води скратена постапка кога:

- во барањето за поведување на прекршочна постапка се содржани сите факти и докази врз основа на кои може да се одлучи без присуство на сторителот на прекршокот,

- барањето за поведување на постапката се заснова на јавни исправи издадени од надлежни државни органи и

- сторителот е затечен при извршувањето на прекршокот од страна на овластено службено лице.

(2) Во скратена постапка се одлучува без испитување на сторителот кога тој е уредно повикан, а нема да се јави и нема да достави доказ за оправдана спреченост да се јави пред прекршочниот орган.

Постапка пред прекршочен орган

Член 65

(1) Прекршочниот орган по службена должност без одлагање ги прибавува доказите и ја утврдува фактичката состојба потребна за одлучување по прекршокот.

(2) Прекршочниот орган пред донесувањето на одлуката за прекршок, задолжително ќе го извести сторителот за прекршокот што му се става на товар и го поучува дека во рок од три дена има право да се изјасни за фактите и доказите.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, за одделни прекршоци определени со закон може да се пропише и подолг рок за изјаснување, до колку со Европските директиви се предвидени подолги рокови за изјаснување.

(4) Прекршочниот орган може да го повика сторителот на прекршокот во органот усно да се изјасни за фактите и доказите.

(5) Ако сторителот на прекршокот го признае сторувањето на прекршокот и признанието е јасно и целосно, на прекршочниот орган не му е потребно да собира и други докази.

(6) За прекршоци за кои е пропишана глоба во износ до 15.000 евра во денарска противвредност постапката пред прекршочната комисија мора да се заврши во рок од два месеци од денот на поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка.

(7) За прекршоци за кои е пропишана глоба во износ над 15.000 евра во денарска противвредност постапката пред прекршочната комисија мора да се заврши во рок од три месеци од денот на поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка.

(8) По исклучок од ставот (7) на овој член, за прекршоците од областа на конкуренцијата и електронските комуникациите за кои е пропишана глоба во износ над 15.000 евра во денарска противвредност постапката пред прекршочната комисија мора да се заврши во рок од шест месеци од денот на поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка.

Усна расправа**Член 66**

Прекршочниот орган може да одржи усна расправа според условите од членовите 117 и 118 од овој закон.

Содржина на одлуката**Член 67**

(1) Одлуката за прекршок мора да има увод, диспозитив и образложение.

(2) Уводот на одлуката за прекршок го содржи називот на прекршочниот орган кој ја донел, име и презиме на членовите на Комисијата од членот 60 од овој закон, име и презиме на сторителот и бранителот, име и презиме на одговорното лице во правното лице, фирма односно називот и седиштето на правното лице и прекршокот што е предмет на постапката.

(3) Диспозитивот на одлуката за прекршок мора да содржи: основни податоци за идентитетот на сторителот (име и презиме, прекар, единствен матичен број на граѓанинот (во натамошниот текст: ЕМБГ, бројот на трансакционата сметка и банка во која се води трансакционата сметка, место и датум на раѓање, место на живеење, улица и број, адреса на привременото престојувалиште занимање, државјанство, ако физичкото лице е странец, тогаш наместо ЕМБГ број на патната исправа, а за правното лице назив и седиште на правното лице, единствениот даночен број (ЕДБ), бројот на трансакционата сметка и банка во која се води трансакционата сметка, адреса на електронското сандаче, а за одговорното лице во правното лице и функцијата што ја врши во тоа правно лице; фактичкиот опис на прекршокот дека сторителот го сторил прекршокот, санкцијата што се изрекува, посебната прекршочна мерка, доколку е изречена или дека постапката се запира, како и предупредување дека неплатената глоба ќе се наплати по присилен пат, како и трошоците на постапката).

(4) Во образложението на одлуката за прекршок прекршочниот орган ќе ги наведе доказите и околностите врз основа на кои ја заснова својата одлука.

(5) Одлуката за прекршок мора да има и правна поука.

Решение**Член 68**

(1) Прекршочниот орган ќе донесе решение за прекршок со кое се утврдува одговорност на сторителот и му се изрекува прекршочна санкција или се ослободува од одговорност.

(2) Ако прекршочната постапка се води за повеќе прекршоци, во решението ќе се наведе за кои прекршоци е утврдена одговорност и која прекршочна санкција му се изрекува, односно за кои се ослободува од одговорност.

(3) Решението донесено во скратена постапка, кога сторителот го признава прекршокот и се откажува од правото на жалба нема образложение.

Решение со кое сторителот се ослободува од одговорност**Член 69**

При донесување на решение со кое сторителот се ослободува од одговорност, прекршочниот орган соодветно ќе ги примени одредбите од членот 123 од овој закон.

Решение за запирање и прекин на постапка**Член 70**

(1) При донесување на решение со кое се запира постапката, прекршочниот орган соодветно ќе ги примени одредбите од членот 124 од овој закон.

(2) При донесување на решение со кое се прекинува постапката, прекршочниот орган соодветно ќе ги примени одредбите од членот 107 од овој закон.

Опомена**Член 71**

(1) Прекршочниот орган наместо изрекување на глоба на сторителот на прекршокот може да му изрече опомена врз основа на членовите 18 и 38 од овој закон.

(2) Прекршочниот орган води евиденција за изречените опомени.

Трошоци на постапка**Член 72**

(1) Трошоците на постапката ги плаќа сторителот на прекршокот, на кој му е изречена прекршочна санкција.

(2) Ако за утврдување на трошоците нема доволно податоци, за трошоците на постапката ќе се донесе посебно решение.

(3) Висината и начинот на определување на реално направените трошоци во прекршочната постапка пред прекршочниот орган ги пропишува функционерот кој раководи со органот на управата во чија надлежност е постапувањето на прекршочната комисија.

Соодветна примена на закон**Член 73**

Прекршочниот орган при водењето на прекршочната постапка соодветно ги применува одредбите од Законот за општата управна постапка, освен ако со овој закон и со законот со кој е пропишан прекршокот поинаку не е определно.

Постапка по жалба против одлуките на прекршочните органи**Член 74**

(1) Против одлуката за прекршок што ја донел прекршочниот орган може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката преку прекршочниот орган до Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка, основана со посебен закон (во натамошниот текст: Државната комисија).

(2) Жалба од ставот (1) на овој член може да поднесе лицето (физичко или правно) на кого му била изречена санкцијата, неговиот законски застапник, односно бранителот, оштетениот и неговиот застапник, сопственикот на одземените предмети во прекршочна постапка и подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка.

(3) Ако прекршочниот орган што го донел решението најде дека жалбата е основана, а не е потребно да се спроведува нова постапка, може да одлучи поинаку и со ново решение да го замени решението што се побива со жалбата.

(4) Жалбата од ставот (1) на овој член го одлага извршувањето на одлуката, освен кога жалбата е изјавена од странец.

Глава четринаесетта

СУДСКА ЗАШТИТА

Право на поведување на управен спор

Член 75

(1) Против одлуката за прекршок што ја донела Државната комисија може да се поднесе тужба за поведување на управен спор. Тужба може да поднесе лице-то (физичко или правно) на кое му била изречена санкцијата, неговиот законски застапник, бранителот, оштетениот и неговиот застапник, сопственикот на одземените предмети во прекршочната постапка и подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка.

(2) Тужбата од ставот (1) на овој член не го одлага извршувањето на одлуката, која е конечна и извршна и претставува основ за присилно извршување согласно со одредбите од Закон за даночна постапка.

(3) По предлог на тужителот поднесен заедно со тужбата, судот кој е надлежен да одлучува за управен спор со посебно решение ќе го задржи извршувањето на одлуката од ставот (2) на овој член до нејзината правосилност, ако подносителот на тужбата докаже дека поради извршувањето ќе настане ненадоместлива штета.

(4) Судот надлежен да одлучува за управен спор постапката на судска заштита ја води според Законот за управните спорови.

Член 76

Решението на Државната комисија може да се побива ако:

- неправилно е применет законот,
- актот е донесен од страна на ненадлежен орган и
- во постапката која му претходела на актот не се постапило според правилата на постапката, или ако од утврдените факти е изведен неправилен заклучок во однос на фактичката состојба.

Глава петнаесетта

СУДСКА ПОСТАПКА
ОПШТА ОДРЕДБА

Стварна надлежност

Член 77

Прекршочната постапка во прв степен ја води судија поединец во основниот суд, а постапката по правни лекови совет од тројца судии.

Глава шеснаесетта

ОБВИНЕТ И ПРАВО НА ОДБРАНА

Обвинет

Член 78

(1) Обвинет е физичко или правно лице против кое се води прекршочна постапка.

(2) Ако за прекршок е обвинето правно лице и одговорно лице во правното лице се спроведува единствена постапка.

Застапување на правно лице

Член 79

(1) За обвинетото правно лице во прекршочната постапка учествува неговиот застапник, овластен да ги преземе сите дејствија што може да ги преземе обвинетиот согласно овој закон.

(2) Застапник на обвинетото правно лице е лице кое е овластено да го застапува правното лице врз основа на закон или друг пропис на надлежен државен орган, статут или друг општ акт на правното лице.

(3) Кога правното лице е основано од еден основач, тогаш истото лице се смета како одговорно лице и застапник на правното лице.

(4) Надлежниот орган на обвинетото правно лице може за застапник да определи друго лице кое е вработено во тоа правно лице.

(5) Застапникот на обвинетото правно лице од ставот (4) на овој член е должен да има писмено овластување од надлежниот орган што го определил за застапник.

(6) Застапник на обвинетото правно лице може да биде само едно лице.

Застапување на странско правно лице

Член 80

Странското правно лице го застапува раководителот на подружницата, односно на претставништвото или друго лице овластено од странското правно лице.

Ограничување на застапувањето

Член 81

(1) Застапник на обвинетото правно лице, освен лицето од членот 79 став (3) од овој закон не може да биде одговорното лице во правното лице против кое се води прекршочна постапка за истиот прекршок.

(2) Застапник на правното лице не може да биде лице кое е сведок во истата работа.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, судот е должен да го извести правното лице заради определување на друг застапник.

(4) За странско правно лице известувањето од ставот (3) на овој член се доставува до седиштето, подружницата односно до претставништвото на странско правно лице.

Глава седумнаесетта

ОШТЕТЕНИОТ, ЖРТВАТА И НИВНОТО
ЗАСТАПУВАЊЕ

Оштетен и неговото застапување

Член 82

(1) Оштетен, во смисла на овој закон, е лице чие право е повредено или загрозувано со прекршокот.

(2) Оштетениот, самиот или преку свој законски застапник или полномошник, има право:

- да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка,

- да поднесува докази, да поднесува предлози и да истакнува имотноправно барање за надоместок на штета или враќање на предмети,

- да изјави жалба на одлуката што е донесена по повод неговото барање за поведување на прекршочната постапка или по повод одлуката за трошоците на постапката и

- да се откаже од барањето за водење на прекршочната постапка до донесувањето на одлуката за прекршокот и во кој случај нема право повторно да поднесува барање за поведување на прекршочна постапка.

(3) Судот ќе го прифати барањето од оштетениот за поведување прекршочна постапка, ако е проследено со писмено барање до надлежниот орган, со докази дека го пријавил прекршокот и барал од надлежен орган да постапи по барањето и ако во рок од 30 дена од таквото барање од надлежниот орган добил негативен одговор или не добил одговор.

(4) Судот ќе го отфрли барањето од оштетениот ако не постојат услови од ставот (3) на овој член.

(5) Ако судот во постапка поведена од оштетениот утврдил дека е сторен прекршок и дека надлежниот орган неоправдано не поднел барање за поведување на прекршочна постапка, за тоа ќе го извести надлежниот орган во којшто работи службеното лице, како и Народниот правобранител на Република Македонија.

Жртвата и нејзиното застапување

Член 83

(1) Жртвата има право да учествува во прекршочна постапка како оштетен со приклучување кон барањето за поведување на прекршочна постапка или кон барањето за остварување надомест на штета.

(2) Ако жртвата е дете, односно спаѓа во групата на ранливи категории има право на посебни мерки на процесна заштита при давање исказ и испитување, определни во Закон за кривичната постапка.

Глава осумнаесетта

БРАНИТЕЛ

Отповикување на полномошно на бранителот

Член 84

Обвинетиот кој ќе прими уредна покана за расправа, може да го отповика полномошното на својот бранител најдоцна во рок од три дена пред почетокот на рочиштето.

Откажување на полномошно од страна на бранител

Член 85

(1) Бранителот може да го откаже полномошното на обвинетиот најдоцна во рок од три дена пред почетокот на рочиштето, а за тоа да го извести судот, или е должен да обезбеди да присуствува друг бранител на рочиштето.

(2) Ако бранителот во рокот од ставот (1) на овој член, не го извести судот дека го откажал полномошното, судот може да му изрече глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност.

Глава деветнаесетта

ДОСТАВУВАЊЕ НА ПИСМЕНА

Доставување на писмена на физички лица

Член 86

(1) Писмената се доставуваат по пошта, по електронски пат, преку службено лице на државниот орган што го упатува писменото, непосредно кај тој орган или преку правно лице со посебни овластувања утврдени со закон.

(2) Кога доставувањето се врши преку пошта, поштарот остава известување во домот на обвинетиот да го подигне писменото во пошта, а ако не дојде се смета дека доставата е уредно извршена.

(3) Доставувањето може да се изврши со ангажирање на друга посебна служба за доставување.

(4) Поканата за главната расправа или другите покани судот може и усно да му ги соопшти на лицето кое се наоѓа пред судот, со поука за последиците од недоаѓањето. Повикувањето извршено на овој начин ќе се забележи во записникот, кој повиканото лице ќе го потпише, освен ако тоа повикување е забележано во записникот за главна расправа. Се смета дека со тоа е извршено полноважно доставување.

Предавање на писменото

Член 87

(1) Писменото му се предава непосредно на лицето на кое му е испратено, а тоа е должно да го прими. Ако лицето не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе го предаде на некој од членовите на неговото домаќинство, постари од 16 години, кои се должни да го примат писменото. Ако тие не се затечат во домот, писменото ќе му се предаде на настојникот или на сосед, доколку тие се согласат да го примат. Ако доставувањето се врши на работното место на лицето на кое треба да му се достави писменото, а тоа лице не се затече таму, доставувањето може да се изврши на лице овластено за прием на пошта кое е должно да го прими писменото или на лице кое е вработено на истото место, ако тоа се согласи да го прими писменото. Доколку лицето не се затекне на адресата на која треба да му се изврши доставувањето, доставувачот ќе остави писмено известување заради примање на писменото со кое лицето се известува да дојде во определен ден и час во определена просторија на надлежниот орган за прием на писменото. Ако лицето не постапи по известувањето, се смета дека доставувањето е извршено на денот и часот наведени во известувањето. Со тоа се смета дека писменото е доставено.

(2) Ако се утврди дека лицето на кое писменото треба да му се достави е отсутно и дека лицата од ставот (1) на овој член поради тоа не можат писменото навреме да му го предадат, писменото ќе се врати со назначување каде што се наоѓа отсутниот.

(3) Доколку доставата не се изврши согласно со ставот (1) на овој член, органот што ја води постапката ќе го истакне писменото на огласната табла и по истекот на осум дена од денот на истакнувањето се смета дека е извршена уредна достава.

Доставување на писмена на правни лица

Член 88

(1) Доставувањето на писмена на правни лица и државни органи се врши по електронски пат.

(2) Доставата се врши по електронски пат во електронско сандаче, на адреса на електронско сандаче и се смета за извршена на денот на приемот на писменото по електронски пат.

(3) Информатичкиот систем на надлежниот орган истовремено со испраќање на писменото до примателот на доставата на неговата електронска адреса испраќа и известување дека од информатичкиот систем на надлежниот орган е испратен писмен документ кој имателот на адресата мора да го преземе.

(4) Електронската пошта од електронското сандаче мора да биде превземена најдоцна три дена од денот на нејзиното испраќање.

(5) Во известувањето од ставот (3) на овој член примателот на доставата се предупредува дека доколку електронската пошта од електронското сандаче не биде превземена во рок од три дена, доставувањето ќе се смета за извршено.

(6) Доколку писменото кое се доставува по електронски пат содржи прилози за кои нема техничка можност да се достават електронски судот, односно прекршочниот орган во писменото кое го доставува ќе го извести примателот дека прилозите треба да ги подигне непосредно од судот односно прекршочниот орган во рок од пет дена од денот на известувањето, а доколку во тој рок не ги подигне, се смета дека прилозите се доставени.

(7) Кога се врши доставување на одлуки кај кои од денот на доставувањето тече рок, како ден на доставување се смета денот на приемот на писменото по електронски пат, согласно со овој член.

(8) Поканите и другите писмена, како и одлуките се доставуваат на адресата на електронското сандаче која е регистрирана пред надлежен орган. Ако во текот на прекршочната постапка правното лице ја променило адресата на електронското сандаче, тоа е должно најдоцна во рок од три дена од денот на промената да го извести судот, односно прекршочниот орган за новата адреса на електронското сандаче, во спротивно ќе се смета за уредна секоја достава извршена на претходната адреса.

(9) Одлуката со која на правното лице му се изрекува санкција се доставува по електронски пат согласно овој член.

(10) Доколку сторителот на прекршокот нема регистрирано електронско сандаче, доставата се смета за извршена со објавување на писменото на веб страната на институцијата во чии рамки се наоѓа прекршочниот орган, од каде што сторителот ќе може да го превземе писменото по електронски пат.

Глава дваесетта

БАРАЊЕ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА

Подносител на барањето

Член 89

(1) Прекршочната постапка се поведува по барање од овластениот орган или оштетениот (во натамошниот текст: подносител на барањето).

(2) Овластени органи, во смисла на ставот (1) на овој член, се органите на државната управа, јавниот обвинител, органите на единиците на локалната самоуправа и други органи и организации што вршат јавни овластувања во чија надлежност спаѓа непосредното извршување или надзор над извршувањето на законите во кои се предвидени прекршоци.

(3) Овластените органи од ставот (2) на овој член се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка секогаш кога постои основано сомневање дека е сторен прекршок.

(4) Барањето за поведување на прекршочна постапка се поднесува писмено или по електронски пат определено со закон, во доволен број примероци за судот, прекршочниот орган и лицата против кои е поведена прекршочна постапка.

Содржина на барањето

Член 90

(1) Барањето за поведување на прекршочна постапка содржи:

- основни податоци за идентитетот на сторителот (име и презиме, прекар, единствен матичен број на граѓанинот (во натамошниот текст: ЕМБГ), бројот на трансакционата сметка и банка во која се води трансакционата сметка, место и датум на раѓање, место на живеење, улица и број, адреса на привременото престојувалиште занимање, државјанство, ако физичкото лице е странец, тогаш наместо ЕМБГ број на патната исправа, а за правното лице назив и седиште на правното лице, единствениот даночен број (ЕДБ), бројот на трансакционата сметка и банка во која се води трансакционата сметка, адреса на електронското сандаче, а за одговорното лице во правното лице и функцијата што ја врши во тоа правно лице),

- фактички опис на прекршокот од кој произлегуваат правните обележја на прекршокот, време и место на извршувањето на прекршокот и други околности потребни што поблиску да се определи прекршокот,

- правна квалификација на прекршокот што треба да се примени,

- доказите што треба да се изведат и
- потпис на подносителот на барањето.

(2) Кога барањето за поведување на прекршочната постапка го поднесува оштетениот, барањето не мора да содржи правна квалификација за прекршокот.

(3) Кон барањето за поведување на прекршочна постапка оштетениот може да поднесе и барање за надоместок на штета.

(4) Кон барањето се приложуваат доказите.

(5) Ако не е можно да се утврди идентитетот на сторителот на прекршокот во барањето наместо личните податоци ќе се наведе описот на лицето и фотографија, односно снимка и сите други податоци за утврдување на идентитетот на лицето кое се упатува за задржување во прифатен центар, се додека не се утврди идентитетот.

Прекршок за кој судот ќе дознае за времетраење на постапката

Член 91

Ако судот за времетраење на постапката дознае за прекршок за кој не било поднесено барање од овластениот орган, за ова ќе го извести органот овластен за поднесување на барањето.

Дополнување на барањето

Член 92

(1) Ако барањето за поведување на прекршочната постапка не ги содржи сите податоци од членот 90 од овој закон, ќе се побара од подносителот на барањето да го дополни во рок кој не може да биде подолг од 15 дена.

(2) Во случај подносителот на барањето да не ги отстранил недостатоците во одредениот рок, ќе се смета дека се откажал од барањето и таквото барање ќе се отфрли.

Отфрлање на барањето

Член 93

(1) Ако судот утврди дека не постојат услови за поведување на прекршочната постапка барањето ќе го отфрли со решение.

(2) Не постојат услови за поведување на прекршочната постапка кога:

- дејствието опишано во барањето не е прекршок,
- постојат основи што ја исклучуваат одговорноста за прекршок,
- настапила застареност за поведување на прекршочната постапка,
- барањето го поднел неовластен подносител, односно лице,
- постојат други законски причини поради кои прекршочната постапка не може да се поведе,
- барањето не е поткрепено со докази за сторен прекршок и
- барањето не ги содржи потребните податоци од членот 90 од овој закон.

(3) Решението од ставот (1) на овој член ќе се достави на подносителот на барањето, а оштетениот ќе се извести дека имотнoprавното барање може да го остварува во парнична постапка.

(4) Против решението од ставот (1) на овој член подносителот на барањето има право на жалба во рок од осум дена до второстепениот суд.

Спојување и раздвојување на постапката**Член 94**

(1) Ако обвинетиот со едно дејствие или повеќе дејствија стори повеќе прекршоци за кои не била донесена одлука, а за сите одлуки е надлежен ист суд, по правило, ќе се спроведе единствена постапка и ќе се донесе единствена одлука за прекршок. Единствена постапка, по правило, ќе се спроведе и против правно лице и одговорно лице, против обвинет, соучесник, поттикнувач и помагач, освен ако постојат законски услови постапката да се води само против еден од нив.

(2) До донесување на одлука за прекршок од оправдани причини или поради целесходност, судот може да одлучи постапката за одделни прекршоци или против одделни обвинети, соучесници, поттикнувачи или помагачи да се раздвои од единствената постапка и да се заврши посебно.

(3) За спојувањето и раздвојувањето на постапката судот ќе донесе решение против кое не е дозволена жалба.

Поведување на прекршочна постапка**Член 95**

(1) Ако судот не донесе решение за отфрлање на барањето, судот е должен да закаже рочиште и за тоа да го извести обвинетиот.

(2) Судот заедно со поканата за испитување ќе му достави на обвинетиот барање за поведување на прекршочна постапка заедно со писмените докази.

Глава дваесет и прва**МЕРКИ ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ПРИСУСТВО НА ОБВИНЕТИОТ И ЗА ВОДЕЊЕ НА ПРЕКРШОЧНАТА ПОСТАПКА****Видови на мерки****Член 96**

Мерки што можат да се преземат спрема обвинетиот заради обезбедување присуство и за водење на прекршочната постапка се повикување, приведување, задржување, гаранција и привремено одземање на патна исправа на странец и задржување странец во прифатен центар.

Покана**Член 97**

(1) Присуството на обвинетиот при сослушување во прекршочната постапка се обезбедува со покана. Поканата ја испраќа судот што ја води прекршочната постапка.

(2) Обвинетиот со поканата се известува за што е обвинет и дека е должен да се јави лично или одбраната да ја даде писмено. Обвинетиот кој е поканет да дојде лично во опомената треба да се предупреди дека ќе биде одредено приведување, ако не се јави на поканата. Ако за правилното одлучување не е нужно обвинетиот да биде сослушан, тој во поканата ќе се предупреди дека одлуката за прекршок ќе биде донесена без сослушување, ако не се јави на поканата.

(3) Заедно со поканата ќе се достави примерок од барањето за поведување на прекршочна постапка.

Приведување**Член 98**

(1) Ако уредно повиканиот обвинет не се јави на поканата и своето недоаѓање не го оправда, или ако не било можно уредно да му се достави поканата, а од

околностите е очигледно дека обвинетиот одбегнува, а неговото присуство е потребно за правилно одлучување, ќе се одреди приведување. Приведувањето е можно да се одреди само во случај кога во поканата е поучен обвинетиот дека е должен лично да се јави.

(2) Приведувањето се одредува писмено. Во наредбата ќе се наведе името и презимето на обвинетиот што треба да се приведе, неговиот единствен матичен број, датумот на раѓање, престојувалиштето на обвинетиот, предметот во кој се одредува приведувањето и причината поради која е одредено приведувањето.

(3) Наредбата мора да има печат и потпис на судијата кој го одредил приведувањето.

Гаранција**Член 99**

(1) Кога прекршочната постапка е поведена против обвинетиот кој не живее постојано во Република Македонија, а сака пред завршувањето на постапката да ја напушти, по негова молба судот може да дозволи да положи гаранција како обезбедување за исполнување на обврските што можат да бидат определени во одлуката за прекршокот.

(2) Судот може да бара обвинетиот, покрај полагањето на гаранција, да определи полномошник што во негово име ќе ги прима писмената и ќе го застапува во постапката, ако во прашање се негови имотни права.

(3) Гаранција не може да се определи пред обвинетиот да биде сослушан.

(4) Гаранцијата секогаш гласи на паричен износ што се определува со оглед на тежината на прекршокот, висината на предизвиканата штета, личните и семејните прилики на обвинетиот и имотната состојба на лицето кое ја дава.

(5) Гаранцијата се состои во полагање на готови пари, хартии од вредност, скапоцености или во други подвижни предмети од поголема вредност што можат да се претворат во пари или да се чуваат.

(6) Ако постапката со одлука е запрена, положената гаранција ќе се врати.

(7) Ако сторителот на прекршокот по правосилноста на одлуката за прекршок не ја плати изречената глоба, или не ја надомести предизвиканата штета, стекнатата имотна корист и трошоците на постапката, од положената гаранција ќе се исплатат: глобата, утврдната штета, стекнатата имотна корист и трошоците на постапката, а вишокот ќе се врати.

(8) За полагањето на гаранцијата и нејзиното враќање судот ќе донесе посебно решение.

Задржување**Член 100**

(1) Ако постои основано сомнение дека обвинетиот сторил прекршок, до донесувањето на одлуката за прекршок судот може да одреди задржување, ако не е можно да се утврди неговиот идентитет или ако нема престојувалиште во Република Македонија, а постои основано сомнение за повторување на прекршокот или дека ќе побегне или ако со заминување заради престој во странство може да ја избегне одговорноста за прекршок.

(2) Обвинетиот кој е задржан има право веднаш да биде известен на мајчин јазик или јазикот што го разбира за причините за задржување, како и да биде поучен дека не е должен ништо да изјави, дека има право на моментална правна помош на бранител кој слободно може да го избере и дека надлежниот орган по негово барање е должен за задржувањето да ги извести неговите најблиски, односно работодавачот, а ако е странски државјанин, по негово барање и дипломатското претставништво на неговата држава.

(3) На обвинетиот веднаш, а најдоцна за шест часа, мора да му биде вработено писмено решение за причините за задржувањето од слобода со правна поука.

(4) Додека трае задржувањето обвинетиот има право на жалба против решението. Жалбата не го одлага решението за задржување.

(5) По жалбата за законитоста на задржувањето одлучува второстепениот суд во рок од 24 часа.

(6) Задржувањето може да трае најмногу 12 часа, од часот кога бил задржан. За ова време треба да се сослуша и да се донесе одлука за прекршок или да се пушти на слобода.

(7) За задржувањето на обвинетиот соодветно се применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка за извршување на притворот, ако со овој закон поинаку не е определено.

Задржување странец во прифатен центар

Член 101

(1) Ако сторителот на прекршокот е странец чиј идентитет не може да се утврди, судот веднаш му одредува мерка задржување во прифатен центар.

(2) Со решение задржување странец може да трае до 30 дена, а судот може да го продолжи уште за 30 дена.

(3) Против решението странецот има право на жалба до второстепениот суд во рок од 48 часа од моментот на задржувањето во прифатниот центар. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(4) Кога судот ќе одреди задржување странец во прифатен центар, ќе го извести Министерството за внатрешни работи и ќе го задолжи органот да преземе мерки за утврдување на идентитетот на странецот.

(5) Судот ќе донесе решение за престанок на задржувањето веднаш штом ќе ги добие податоците за идентитетот.

(6) Сместувањето во прифатен центар се уредува со посебен закон.

Задржување на лица под дејство на алкохол или на други психотропни супстанции

Член 102

(1) Министерството за внатрешни работи може да одреди да се задржи сторителот кој под дејство на алкохол или на други психотропни супстанции е затечен при сторување на прекршокот, ако постои опасност дека и во иднина ќе врши прекршоци, а не постојат услови за веднаш да го пренесе во здравствена установа. Задржувањето може да трае најмногу 12 часа. Трошоците за престојот паѓаат на товар на сторителот на прекршокот.

(2) За секое задржување Министерството за внатрешни работи составува записник во кој се внесуваат мерките што се преземени и ако се преземаат медицински мерки и медицинските мерки. Примерок од записникот му се предава на задржаното лице.

(3) За лице под дејство на алкохол или на други психотропни супстанции се смета лицето за кое тоа било утврдено во согласност со закон со употреба на технички средства и направи или ако од неговиот изглед, однесување, психофизичка состојба и други околности произлегува дека не е способно да управува со своите постапки.

Приведување на лица затечени при вршењето на прекршок

Член 103

(1) Министерството за внатрешни работи и без наредба на судот може да го приведе лицето затечено при вршењето на прекршок, ако не е можно да се утврди

идентитетот на сторителот или ако тој нема престојувалиште, или ако со заминувањето во странство заради престој би можел да ја избегне одговорноста за прекршок, или ако постојат околности што ја прават основана оцената дека сторителот би продолжил со прекршокот или дека ќе го повтори.

(2) Ако во случајот од ставот (1) на овој член сторителот е затечен при сторување на прекршок во време кога судот не работи или ако постојат околности што укажуваат на опасност дека ќе побегне или ќе продолжи со прекршокот или прекршокот ќе го повтори, може да го задржи овластено службено лице. Задржувањето трае додека не биде можно сторителот да се приведе пред надлежниот суд, но најдолго 12 часа.

(3) Обвинетиот кој е приведен веднаш мора да биде известен на мајчин јазик или на јазикот кој го разбира за причините за приведување, како и да биде поучен дека не е должен ништо да изјави, дека има право на моментална правна помош од бранител кој слободно може да го избере и за тоа дека по негово барање надлежниот орган е должен за задржувањето да ги извести неговите најблиски.

Известување за задржување заради приведување

Член 104

(1) Судот, односно Министерството за внатрешни работи кој го одредил задржувањето, по барање на задржаното лице е должен за задржувањето да го извести неговото семејство. По барање на задржаниот за задржувањето ќе се извести и неговиот работодавач, односно дипломатското претставништво на странската држава, ако е потребно нешто да се преземе за заштита или згрижување на децата и другите членови на семејството, за кои се грижи задржаното лице, како и надлежниот центар за социјална работа.

(2) За задржувањето на лице од воен персонал по службена должност ќе се извести воената единица, односно командата на која военото лице ѝ припаѓа.

Глава дваесет и втора

ДОКАЖУВАЊЕ

Признавање на прекршок

Член 105

Ако обвинетиот го признае сторувањето на прекршокот и признанието е јасно и целосно, на судот не му е потребно да собира и други докази.

Сослушување на сведоци

Член 106

(1) Сведокот ќе биде сослушан пред судот пред кој се води прекршочната постапка.

(2) Ако сведокот има живеалиште или престојувалиште надвор од седиштето на судот сослушување на сведокот ќе се изврши по замолен пат до судот според местото на живеење или престој на сведокот.

Глава дваесет и трета

ПРЕКИН И ЗАПИРАЊЕ НА ПРЕКРШОЧНА ПОСТАПКА ПРЕД СУДОТ

Прекин на постапката

Член 107

(1) Судот што ја води прекршочната постапка со решение ќе ја прекине постапката:

- ако не може да се утврди живеалиштето, односно престојувалиштето на обвинетиот и ако од кои било други причини не е достапен на државните органи или се наоѓа во странство на неодредено време,

- ако кај обвинетиот настапила привремена душевна болест или привремено душевно растројство,

- ако за истото дело е покрената кривична постапка до завршувањето на кривичната постапка и

- постапката што е прекината по основ на ставот (1) алинеја 3 на овој член ќе продолжи кога кривичната постапка е запрена по некој друг основ, а и натаму постојат услови за водење на прекршочна постапка.

(2) Пред да се донесе решение за прекин на прекршочната постапка ќе се приберат сите докази за прекршокот и за одговорноста на обвинетиот до кои може да се дојде.

(3) Прекинатата постапка ќе продолжи кога ќе престанат причините за тоа.

(4) За прекилот и продолжувањето на постапката ќе се извести подносителот на барањето.

(5) Решението од ставот (1) на овој член не содржи правна поука.

Запирање на прекршочната постапка

Член 108

(1) Судот што ја води прекршочната постапка со решение ќе ја запре, ако глобата е платена и ако платниот налог е извршен. Постапката ќе продолжи по поднесено барање за изрекување на прекршочните санкции од членот 14 ставовите (3), (8), (9), (10), (11) и (12) од овој закон како самостојни прекршочни санкции за сторен прекршок.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член е дозволена жалба од подносителот на барањето.

(3) Кога постапката е запрена со решение, трошоците паѓаат на товар на Судскиот буџет на Република Македонија.

Глава дваесет и четврта

ПРИВРЕМЕНО ОДЗЕМАЊЕ НА ПРЕДМЕТИ, ПРИВРЕМЕНИ МЕРКИ И ПРИВРЕМЕНА ЗАБРАНА

Постапка на одземање

Член 109

(1) Предметите што можат да бидат одземени според членот 41 од овој закон можат привремено да се одземаат и пред донесувањето на одлуката за прекршокот.

(2) Во текот на водењето на прекршочната постапка судот со писмена наредба може привремено да одземе предмет. Преписот од наредбата мора да се достави до органот задолжен за чување на одземените предмети како и лицето од кое се одземени предметите.

(3) Ако предметот е лесно расиплив или ако неговото чување бара несразмерни трошоци, судот надлежен за водење на прекршочната постапка го предава на Агенцијата за управување со одземен имот која постапува согласно со закон.

Привремено одземање на предмети од страна на прекршочни органи

Член 110

(1) Со закон може да се овластат службените лица во органите на државната управа или организации и други органи што вршат јавни овластувања на надзор над спроведување на законите, привремено да ги одземат предметите од членот 41 од овој закон кога во

вршењето на службената должност ќе дознаат за прекршокот и истите да ги предадат на Агенцијата за управување со одземен имот.

(2) Овластените службени лица од ставот (1) на овој член се должни во рок од 15 дена од денот на одземањето на предметите да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка до надлежниот суд, односно прекршочниот орган и да го известат за извршеното привремено одземање на предметите.

(3) Доколку органот не постапи согласно со ставот (2) на овој член судот, односно прекршочниот орган ќе донесе одлука за враќање на предметите на лицето од кое се одземени, освен предметите чиј промет е забранет.

Предвременно враќање на привремено одземен предмет на сопственикот

Член 111

(1) Судот што ја води прекршочната постапка може по приговор од сопственикот привремено одземените предмети да му ги врати на сопственикот и пред донесување на одлуката.

(2) За одлуката по приговорот судот е дожен да го извести сопственикот во рок од осум дена.

Привремена забрана за вршење на дејност од страна на прекршочните органи

Член 112

(1) Овластени службени лица во органите на државната управа или организации и други органи што вршат јавни овластувања на надзор над спроведување на законите во случаите уредени со закон можат на сторителот на прекршокот привремено да му забранат вршење на дејност со која е извршен прекршокот ако постои опасност од повторување на прекршокот или за отстранување на последиците од прекршокот и се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка најдоцна во рок од 15 дена.

(2) Доколку барањето не е поднесено во рокот од ставот (1) на овој член се смета дека привремената забрана престанала да важи.

Глава дваесет и петта

ТЕК НА ПОСТАПКАТА

Скратена постапка

Член 113

(1) Скратена постапка се води кога:

- во барањето за поведување на прекршочна постапка се содржани сите факти и докази врз основа на кои судот може да одлучи без присуство на странка,

- барањето за поведување на постапката се заснова на јавни исправи издадени од надлежни државни органи и

- сторителот е затечен при извршувањето на прекршокот од страна на овластено службено лице.

(2) Во скратена постапка судот одлучува без испитување на обвинетиот кога тој е уредно повикан, а нема да се јави и нема да достави доказ за оправдана спреченост да се јави пред судот.

Обвинетиот и неговото право на одбрана

Член 114

Доколку обвинетиот се јави на испитување заради проверка на наводите во поднесеното барање за поведување на прекршочна постапка, судот може да повика и на записник да сослуша сведоци или вештаци.

Постојано заседание на судот**Член 115**

(1) Заради брзина на постапката судот обезбедува постојано работа во текот на 24 часа.

(2) Со распоредот за работа на судот се определува дежурен судија и судски работник во текот на целиот ден, неработен ден и празнични денови.

Итност на постапката**Член 116**

(1) Судот е должен да покрене постапка веднаш по приемот на барањето за покренување на постапката а најдолго во рок од три дена.

(2) Постапката пред првостепениот суд мора да се заврши во рок од три месеци од денот на поднесувањето на барањето за поведување на прекршочна постапка.

(3) Кога обвинетиот е странец, судот во итна постапка одлучува во најкраток можен рок, но не подолго од три дена.

(4) Жалбата изјавена од странецот не го одлага извршувањето на одлуката.

Устен претрес**Член 117**

(1) Судот што ја води прекршочната постапка ќе определи устен претрес, ако тоа е потребно за разјаснување на фактичката состојба.

(2) На претресот се повикуваат подносителот на барањето за поведување на прекршочната постапка, обвинетиот, неговиот бранител, сведокот и оштетениот, а по потреба и вештакот. Ако обвинетиот е правно лице на претресот се повикува неговиот застапник.

Устен претрес во отсуство на обвинетиот**Член 118**

(1) Судот што ја води постапката може да одлучи да се одржи устен претрес во отсуство на обвинетиот кој е уредно повикан, ако судот утврди дека неговото присуство не е нужно за правилно утврдување на фактичката состојбата. Под истите услови може да се одржи претресот и во отсуство на уредно повиканиот застапник на обвинетото правно лице.

(2) Претресот ќе се одржи кога нема да дојде уредно повиканиот претставник на подносителот на барањето, ако неговото присуство не е неопходно за разјаснување на фактичката состојба.

(3) Претресот ќе се одржи и кога нема да дојде уредно повиканиот бранител на обвинетиот.

Тек на устен претрес**Член 119**

(1) Претресот започнува со објавување на главната содржина на барањето. Потоа се пристапува кон испитување на обвинетиот. Ако се обвинети правно лице и одговорно лице во правното лице, прво се сослушува застапникот на правното лице, а по него одговорното лице. По испитувањето на обвинетиот се спроведува доказна постапка со сослушување на сведоци, вештаци и изведување на други докази.

(2) Подносителот на барањето, обвинетиот и неговиот бранител и застапникот на правното лице, како и оштетениот, имаат право во текот на претресот да предлагаат докази и да ставаат други предлози, а по одобрение на судијата што ја води прекршочната постапка можат да им поставуваат прашања на лицата кои се сослушуваат.

(3) На претресот последен збор секогаш има обвинетиот, односно застапникот на обвинетото правно лице.

(4) Ако судијата што ја води прекршочната постапка најде дека претресот не треба да се одложува заради дополнување на постапката или разјаснување на одделни прашања, ќе го заклучи претресот и ќе донесе одлука за прекршокот и јавно ќе ја објави изреката на одлуката со кусо образложение на причините.

(5) За работата на претресот се води записник во кој се внесува во битни црти, целиот тек на претресот. Записникот го потпишува судијата и записничарот.

Постапување во случај кога обвинетиот сторил прекршок во текот на постапката**Член 120**

(1) Ако за време на изведувањето на дејствијата во прекршочната постапка обвинетиот сторил прекршок, судот што ја води прекршочната постапка, по правило, по барање на присутниот подносител на барањето, ќе ја прошири постапката и за тој прекршок.

(2) Доколку подносителот на барањето не е присутен или не е овластен за поднесување на барање за поведување на прекршочната постапка и во поглед на прекршокот од ставот (1) на овој член или обвинетиот сторил кривично дело, судијата за тоа ќе состави записник и со него ќе го запознае надлежниот подносител на барањето, односно јавниот обвинител. На ист начин ќе се постапи ако и некој друг во текот на изведувањето на дејствијата во прекршочната постапка стори прекршок.

Глава дваесет и шеста**ДОНЕСУВАЊЕ И СООПШТУВАЊЕ НА ОДЛУКИ****Видови на одлуки****Член 121**

(1) Прекршочната постапка завршува со донесување на пресуда или решение.

(2) Пресудата или решението за прекршок се однесува само на лицето за кое се бара поведување на прекршочната постапка и само за прекршокот што е предмет на барањето.

(3) Судот не е врзан за предлозите и оцената во однос на правната квалификација на прекршокот.

(4) Пресудата или решението за прекршокот се заснова врз изведените докази и фактите утврдени во прекршочната постапка.

Пресуда**Член 122**

(1) Со пресуда за прекршок обвинетиот се огласува за виновен и му се изрекува прекршочна санкција или се ослободува од одговорност.

(2) Ако прекршочната постапка се води за повеќе прекршоци, во пресудата ќе се наведе за кои прекршоци се огласува за виновен и која прекршочна санкција му се изрекува, односно се ослободува од одговорност.

(3) Писмената пресуда за прекршок мора да има увод, диспозитив и образложение.

(4) Уводот на пресудата за прекршок го содржи називот на судот што ја донел, име и презиме на судијата кој ја донел пресудата, име и презиме на обвинетиот и бранителот, фирмата, односно називот и седиштето на обвинетото правно лице и прекршокот што е предмет на постапката.

(5) Диспозитивот на пресудата за прекршок мора да ги содржи личните податоци на обвинетиот, податоците за обвинетото правно лице, дека обвинетиот е одговорен за прекршок или санкцијата што се изрекува или обвинетиот се ослободува од одговорност.

(6) Кога пресудата за прекршок има образложение, судот ќе ги наведе доказите и околностите врз основа на кои ја заснова својата одлука.

(7) Пресудата донесена во скратена постапка, како и пресудата со која го признава прекршокот и кога се откажува од правото на жалба, нема образложение.

(8) Пресудата содржи поука за жалба.

Пресуда со која обвинетиот се ослободува

Член 123

Пресуда со која обвинетиот се ослободува од одговорност ќе се донесе, ако:

- 1) дејствието не е прекршок;
- 2) обвинетиот не го сторил прекршокот;
- 3) постојат околности што ја исклучуваат одговорноста за прекршок;
- 4) постапката е водена без барање на овластениот орган, односно оштетениот (член 89 став (1) од овој закон);
- 5) постапката е водена од стварно ненадлежен суд;
- 6) обвинетиот за ист прекршок правосилно е санкциониран во прекршочна постапка, или прекршочната постапка правосилно била запрена, но не поради ненадлежност;
- 7) обвинетиот во кривична постапка правосилно е огласен за виновен за дело што ги опфаќа и обележјата на прекршокот;
- 8) обвинетиот ужива дипломатски имунитет;
- 9) настапила застареност за водење на прекршочната постапка;
- 10) нема докази дека обвинетиот го сторил прекршокот и
- 11) подносителот на барањето се откажал од барањето пред правосилноста на пресудата за прекршок.

Решение за запирање на постапката

Член 124

- (1) Со решение постапката се запира, ако:
 - обвинетиот умрел,
 - правното лице престанало да постои,
 - судот утврди дека прекршокот е извршен во состојба на непресметливост и
 - во текот на постапката кај обвинетото лице настапило трајно душевно заболување и во други случаи определени со овој закон.
- (2) Прекршочната постапка ќе се запре и во други со закон определени случаи.

Пресуда со која обвинетиот се огласува за виновен

Член 125

- (1) Во пресудата за прекршок со која обвинетиот ќе се огласи за виновен, ќе се наведе:
 - за кој прекршок, односно прекршоци на обвинетиот му се изрекува санкција, опис на прекршокот и правна квалификација за прекршокот,
 - санкцијата што му се изрекува на обвинетиот, односно одлуката за ослободување од санкцијата,
 - санкцијата за одделни прекршоци и единствена санкција, ако се работи за стек на прекршоци,
 - одлуката за конфискација на имот и имотна корист и одземање на предмети,
 - одлуката за засметување на задржување,
 - одлуката за трошоци на постапката и
 - одлуката за имотно-правно побарување.

(2) Во пресудата за прекршок ќе се утврди рокот во кој треба да се плати глобата и се наведува предупредување за наплата по присилен пат.

Глава дваесет и седма

ТРОШОЦИ НА ПОСТАПКАТА

Трошоци на постапката

Член 126

- (1) Трошоци на постапката се:
 - издатоци за сведоци, вештаци, преведувачи, толкувачи, увиди и чување на одземени предмети,
 - издатоци за приведување,
 - трошоци за службени дејствија и за службени лица,
 - издатоци за лекување на обвинетиот, за времето кога е задржан,
 - патни трошоци на обвинетиот,
 - паушал,
 - награда и потребни издатоци за бранителот и
 - потребни издатоци на оштетениот, неговиот законски застапник и полномошникот.
- (2) Паушалот се утврдува во границите на износите утврдени согласно траењето и сложеноста на постапката и согласно со општата состојба на она лице што е должно да го плати.
- (3) Трошоците од ставот (1) алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој член во прекршочната постапка се исплаќаат однапред од средствата на судот, а подоцна судот ги надоместува од лицето кое според членот 127 од овој закон е должно да ги плати.

Плаќање на трошоците на прекршочната постапката

Член 127

- (1) Трошоците на постапката ги плаќа осудениот, на кого му е изречена прекршочна санкција.
- (2) Ако се водела постапка за повеќе прекршоци, лицето на кое му е изречена прекршочна санкција нема да ги сноси трошоците за прекршоците по кои е донесена ослободителна пресуда, ако тие трошоци може да се издвојат од вкупните трошоци.
- (3) Ако со иста одлука им е изречена санкција на повеќе обвинети, ќе се утврди колкав дел од трошоците исплаќа секој од нив, а ако тоа не може да се утврди, сите обвинети солидарно ќе ги платат трошоците на постапката.
- (4) Трошоците на постапката во која била донесена ослободителна пресуда паѓаат на товар на Судскиот буџет.
- (5) Судот што ја води прекршочната постапка може да го ослободи обвинетиот на кого му била изречена санкција од надоместокот на трошоците на постапката од членот 126 став (1) од овој закон и потребните издатоци за бранителот, ако поради плаќањето на трошоците му е загрозувана неговата егзистенција или на оние лица кои е должен да ги издржува.

Решение за трошоци

Член 128

- (1) Во одлуката за прекршок се утврдува кој ги плаќа трошоците и колкави се.
- (2) Ако за утврдување на трошоците нема доволно податоци, за трошоците на постапката ќе се донесе посебно решение.
- (3) Барањето со податоците за висината на трошоците на постапката што била запрена или била донесена ослободителна пресуда може да се поднесе во рок

од три месеца од денот кога правосилната пресуда или решението му било вработено на она лице кое има право да поднесе такво барање.

Посебни трошоци

Член 129

(1) Обвинетиот, оштетениот, законскиот застапник, застапникот на правното лице, бранителот, полномошникот, сведокот, вештакот, преведувачот и толкувачот без оглед на исходот од прекршочната постапка ги плаќаат трошоците за своето приведување, одложување на дејствието во прекршочната постапка и другите трошоци што ги предизвикале по своја вина.

(2) За трошоците на постапката од ставот (1) на овој член се донесува посебно решение.

Трошоци во постапката по правни лекови

Член 130

(1) За плаќање на трошоците во постапка по жалба пред второстепениот суд ќе одлучи конечно тој суд во согласност со одредбите на членовите од 126 до 129 од овој закон.

(2) Паушалот нема да се утврди, ако со одлука на второстепениот суд било одлучено во целост или делумно во корист на обвинетиот.

(3) Паушал ќе се утврди и во случај ако жалбата е отфрлена.

Трошоци на постапката со вонредни правни лекови

Член 131

За плаќањето на трошоците што ќе настанат во постапката со вонредните правни средства соодветно се применуваат одредбите на членовите од 126 до 129 од овој закон.

Донесување на прописи за трошоци на постапката

Член 132

Висината и начинот на определување на реално направените трошоци за прекршочната постапка што се води пред судовите ги определува претседателот на Врховниот суд на Република Македонија.

Глава дваесет и осма

ПРАВНИ ЛЕКОВИ

Видови на правни лекови

Член 133

(1) Против пресуда и решение на првостепениот суд може да се изјави жалба до второстепениот суд.

(2) Во прекршочна постапка завршена со пресуда можат да се користат вонредни правни лекови барање за повторување на прекршочна постапка и барање за заштита на законитоста.

Постапка по правни лекови

Член 134

(1) Во постапка по жалба и други правни лекови, бранителот мора да приложи полномошно, а ако бранителот не приложи полномошно, се смета дека жалбата е неуредна.

(2) Во жалбената постапка и во постапката по вонредните правни лекови, странката не може да предлага нови докази за кои знаела и можела да ги предложи во првостепената постапка.

Рокови за правни лекови

Член 135

(1) Жалбата се поднесува во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката.

(2) Второстепениот суд одлучува најдоцна во рок од 60 дена од приемот на жалбата, не на јавна седница.

(3) Кога се работи за странец, второстепениот суд решава веднаш, а најдоцна во рок од три дена.

(4) Второстепениот суд може да ја укине првостепената одлука и предметот да го врати на првостепениот суд ако биде предложено изведување на нови докази за коишто странката не знаела и не можела да ги предложи во првостепената постапка.

(5) Кога второстепениот суд постапува по изјавена жалба против одлука која еднаш била укината и вратена на повторно решавање, тој сам задолжително ќе го реши предметот.

(6) Второстепениот суд при повторно одлучување не е врзан за правната квалификација содржана во одлуката.

(7) Кога второстепениот суд ја потврдува првостепената одлука донесена според членот 122 став (7) од овој закон, не мора да даде писмено образложение во својата одлука.

Глава дваесет и деветта

ПОСЕБНА ПОСТАПКА СПРЕМА ДЕЦА

Примена на одредбите од оваа глава

Член 136

Во прекршочната постапка спрема деца се применуваат одредбите од оваа глава, а другите одредби од прекршочната постапка предвидени со овој закон ќе се применат ако не се во спротивност со одредбите од оваа глава.

Надлежност

Член 137

(1) За водење на прекршочна постапка спрема дете месно надлежен е судот на чие подрачје детето има живеалиште или престојувалиште.

(2) Прекршочната постапка спрема дете е итна.

Издвојување на прекршочна постапка

Член 138

(1) Кога прекршочно одговорно дете учествувало во извршувањето на прекршокот со полнолетни лица, прекршочната постапка спрема него ќе се издвои и ќе се спроведе согласно со одредбите од оваа глава.

(2) Од оправдани причини кога заради единство на доказите не е целесходно постапката да се раздвои, прекршочната постапка спрема дете може да се води заедно со прекршочната постапка против полнолетните лица и да се спроведе според општите одредби од овој закон.

(3) Кога се води единствена прекршочна постапка за дете и полнолетни сторители, во однос на детето ќе се применат членовите 141 и 142 од овој закон.

Повикување на дете

Член 139

(1) Детето се повикува преку родителот, односно старателот, освен ако тоа не е можно поради потребата од итно постапување или од други важни причини.

(2) Ако детето не се повикува преку родителот, односно старателот, судот што ја води прекршочната постапка ќе го извести родителот, односно старателот за поведување на постапката.

Мислење од орган на старателство**Член 140**

(1) Ако спрема дете во судир со законот над 16 годишна возраст е поведена прекршочна постапка за прекршок кој е поврзан со насилство, потешки повреди на јавниот ред и мир или прекршок сторен во поврат, пред донесувањето на одлука за прекршок, судот ќе прибави мислење од органот за старателство за личноста на детето.

(2) Органот за старателство во своето мислење ќе укаже на сите околности што се од значење за донесување на правилна и законита одлука, а особено на поранешното однесување на детето и на неговите семејни прилики.

(3) Органот за старателство, како и другите органи и организации од кои се бара известување, извештаи или мислења, се должни да постапат во рок од 15 дена.

Должност за сведочење**Член 141**

Никој не може да биде ослободен од должноста да сведочи за околностите од значење за оценување на душевната развиеност на детето и за запознавање на неговата личност и околностите во кои живее.

Права на родителот, односно старателот**Член 142**

(1) Во прекршочната постапка спрема деца, органот за старателство и родителот, односно старателот на детето имаат право да се запознаат со текот на постапката и во текот на постапката да даваат предлози и да укажуваат на фактите и доказите што се од значење за донесување на правилна одлука.

(2) При преземање на дејствија спрема дете во негово присуство, а особено при неговото испитување, лицата кои учествуваат во прекршочната постапка се должни да постапуваат внимателно, водејќи сметка за душевната развиеност, чувствителноста и личните особини на детето.

Запирање на постапката**Член 143**

(1) Ако во текот на прекршочната постапка се утврди дека детето во време на извршувањето на прекршокот не наполнил 14 години, прекршочната постапка ќе се запре со решение.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член судот ќе го известува родителот, односно старателот на детето, како и органот за старателство за прекршокот што е сторен, а по потреба може да го известува и училиштето, односно организацијата или заедницата во која детето е сместено заради преземање на воспитни мерки.

Овластување на судот да ја цени целисходноста на постапката**Член 144**

(1) Судот може по претходно прибавено мислење од центарот за социјални работи да одлучи да не се поведе прекршочна постапка спрема детето, ако смета дека не е целисходно да се води, со оглед на природата на прекршокот и околностите под кои прекршокот е сторен, поранешниот живот на детето и неговите лични особини.

(2) Во случајот од ставот (1) на овој член барањето за поведување на прекршочната постапка ќе се отфрли со решение, а во образложението ќе се наведат причините поради кои барањето е отфрлено. За сторениот прекршок ќе се известува родителот, односно старателот и органот за старателство.

Задолжително испитување**Член 145**

(1) Во прекршочна постапка спрема дете не може да се донесе решение за прекршок без негово испитување.

(2) Детето не ги плаќа трошоците за прекршочната постапка, доколку му бил изречен само укор.

Одлуки во постапката**Член 146**

(1) Постапката спрема дете завршува со решение со кое на детето му се изрекува прекршочна санкција.

(2) Судот може да ја запре постапката спрема дете во случај кога се исполнети условите од членовите 123 и 124 од овој закон.

Доставување на одлука**Член 147**

(1) За усно соопштената одлука на детето ќе му се достави заверен препис во рок од осум дена од денот на соопштувањето на одлуката.

(2) На родителот, односно старателот на детето и на органот за старателство им се доставува примерок од правосилното решение за прекршок со кое на детето му е изречена прекршочна санкција.

Жалба против решение**Член 148**

(1) Против решението за прекршок донесено во прекршочната постапка спрема детето, може да се изјави жалба до второстепениот суд, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(2) Жалба во корист на детето може да се изјави и против неговата волја.

Вонредни правни лекови**Член 149**

Во прекршочна постапка спрема дете може да се користат вонредни правни лекови барање за повторување на прекршочна постапка и барање за заштита на законитоста.

Дел четврти**ПОСЕБНИ ПОСТАПКИ****Глава триесетта****ПОСТАПКА ЗА КОНФИСКАЦИЈА НА ИМОТ,
ИМОТНА КОРИСТ И ЗА ОДЗЕМАЊЕ НА
ПРЕДМЕТИ****Член 150**

Во постапката за конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети се применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка.

Глава триесет и прва**НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА И ДРУГИ ПРАВА НА
ЛИЦАТА НА КОИ ИМ БИЛЕ ИЗРЕЧЕНИ САНКЦИИ****Член 151**

Во постапката за надоместок на штета, рехабилитацијата и други права на лицата на кои им биле изречени санкции, се применуваат одредбите од Законот за кривичната постапка.

Глава триесет и втора

ИЗВРШУВАЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА НА ОДЛУКИ

Извршување на пресуда и решение

Член 152

(1) За извршувањето на санкциите, освен глобата, изречени во прекршочна постапка согласно се применуваат одредбите од Законот за извршување на санкциите.

(2) За присилно извршување на глобата важат одредбите од Законот за даночна постапка.

(3) Осуденото лице е должно примерок од извршената уплата на глобата и трошоците на постапката во рок од 15 дена да ги достави до судот, односно прекршочниот орган.

Евиденција на одлуки

Член 153

За секој прекршочен предмет се води евиденција во Државниот завод за статистика, а обрасците се утврдуваат со правилник што го донесува министерот за правда.

Дел петти

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Глава триесет и трета

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 154

(1) Постапките отпочнати пред судовите и прекршочните органи до денот на отпочнувањето на примената на Законот за основање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка ќе завршат според одредбите на Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија” број 62/2006 и 51/11), во рок од една година од денот на започнувањето на примената на овој закон.

(2) Санкциите изречени со правосилни одлуки до денот на започнувањето на примената на овој закон ќе се извршат според одредбите од Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија” број 62/2006 и 51/11).

Член 155

Државните органи се должни во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон да ги усогласат законите во кои се пропишани прекршочни санкции.

Член 156

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 157

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за прекршоците („Службен весник на Република Македонија” број 62/2006 и 51/11).

Член 158

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”, а ќе започне да се применува со денот на започнување на примената на Законот за основање на Државна комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

L I G J
PËR KUNDËRVAJTJE

DISPOZITA THEMELORE

Lënda e ligjit

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet e përgjithshme për përcaktimin e kundërvajtjeve dhe sanksioneve të kundërvajtjes, kushtet e përgjithshme për përcaktimin e përgjegjësisë së kundërvajtjes, për shqiptimin dhe zbatimin e sanksioneve të kundërvajtjes, procedurat e përsheptuara të kundërvajtjes dhe përcaktohet procedura e kundërvajtjes që e mbajnë gjykatat, përkatësisht organet e kundërvajtjes.

Zbatimi i dispozitave të Kodit penal,
Ligjit për procedurë penale dhe ligjeve tjera

Neni 2

(1) Për kundërvajtjen dhe përgjegjësinë e kundërvajtjes në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e pjesës së përgjithshme të Kodit penal.

(2) Nëse me dispozitat e këtij ligji nuk është përcaktuar ndryshe, gjykatat në procedurën e kundërvajtjes i zbatojnë dispozitat e Ligjit për procedurë penale që u referohen parimeve themelore: gjuhës, kompetencës së vendit, pasojave nga jokompetenca, konfliktit të kompetencave, përjashtimit, akuzës, mbrojtësit, parashtrësive, procesverbaleve, kërkesës pronësore juridike, miratimit dhe njoftimit të vendimeve, dorëzimit të dokumenteve dhe mjeteve juridike me shkrim të rregullta dhe të jashtëzakonshme.

(3) Dispozitat e Ligjit për përdorimin e gjuhës që e flasin së paku 20% të qytetarëve në Republikën e Maqedonisë dhe në njësitë e vetëqeverisjes lokale zbatohen në procedurën e kundërvajtjes.

Pjesa e parë

DISPOZITA JURIDIKE MATERIALE

Kapitulli i parë

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Parimi i ligjshmërisë në përcaktimin e kundërvajtjeve
dhe në përcaktimin e sanksioneve të kundërvajtjes

Neni 3

Askujt nuk mund t'i shqiptohet sanksioni i kundërvajtjes për kundërvajtje e cila para se të kryhet, nuk ka qenë me ligj e përcaktuar si kundërvajtje dhe për të cilën me ligj nuk është përcaktuar sanksion.

Sanksionet e kundërvajtjes

Neni 4

Për kundërvajtjen e kryer me kushtet e këtij ligji, shqiptohen:

- 1) sanksionet e kundërvajtjes për kryerësit e moshës madhore,
- 2) sanksionet e kundërvajtjes për fëmijë,
- 3) sanksionet e kundërvajtjes për persona juridikë dhe
- 4) masat e posaçme të kundërvajtjes.

Kapitulli i dytë

KUNDËRVAJTJA DHE PËRGJEGJËSIA E
KUNDËRVAJTJES

Kundërvajtja

Neni 5

Kundërvajtja është veprë kundërligjore që me ligj është përcaktuar si kundërvajtje, karakteristikat e së cilës përcaktohen me ligj dhe për të cilën përcaktohet sanksioni i kundërvajtjes.

Përgjegjësia e personit fizik

Neni 6

(1) Për përgjegjësinë e personit fizik është e arritshme pashmangshmëria, nëse me ligj në të cilin përcaktohet kundërvajtja nuk është caktuar se kryerësit do t'i shqiptohet sanksioni i kundërvajtjes vetëm kur kundërvajtja është kryer me paramendim.

(2) Personit përgjegjës në personin juridik apo tregtarin individ, do t'i shqiptohet sanksioni i kundërvajtjes për kundërvajtje kur në kryerjen e kundërvajtjes ka ardhur me veprimin e tij, lëshimin e veprimit dhe lëshimin e tij të mbikëqyrjes së detyruar.

Përgjegjësia e personit juridik

Neni 7

(1) Personi juridik mund të përgjigjet për kundërvajtje vetëm nëse kjo në mënyrë të veçantë është përcaktuar me ligjin me të cilin është përcaktuar kundërvajtja.

(2) Personi juridik është përgjegjës për kundërvajtje nëse në kryerjen e kundërvajtjes ka ardhur me veprim, lëshim të veprimit apo me lëshimin e mbikëqyrjes së detyrueshme nga organi kompetent apo personi përgjegjës në personin juridik apo me veprimin apo lëshimin e personit tjetër që ka qenë i autorizuar të veprojë në emër të personit juridik, në kuadër të mbikëqyrjes së tij, apo kur ky i ka tejkalluar autorizimet e tij për realizim të dobisë për personin juridik.

(3) Përgjegjësia e kundërvajtjes e personit juridik nuk e përjashton përgjegjësinë e kryerësit të kundërvajtjes.

(4) Për veprat e përcaktuara me ligjin për kundërvajtje janë përgjegjës të gjithë personat juridikë, me përjashtim të Republikës së Maqedonisë, organeve shtetërore dhe këshillave të njësive të vetëqeverisjes lokale.

(5) Personi juridik që është në falimentim është përgjegjës për kundërvajtje të kryer para fillimit të procedurës së falimentimit dhe mund t'i shqiptohet vetëm masa e posaçme e konfiskimit të pronës, dobisë pronësore dhe marrjes së sendeve.

Përgjegjësia e personit të huaj juridik

Neni 8

Personi i huaj juridik për kundërvajtje është përgjegjës nëse kundërvajtja është kryer në territorin e Republikës së Maqedonisë, apo kundërvajtja ka shkaktuar pasojë në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Përgjegjësia për kundërvajtjen e tjetrit

Neni 9

(1) Në rastet e përcaktuara me ligj prindi apo kujdestari është përgjegjës për kundërvajtjen e fëmijës dhe do të sanksionohet nëse në kryerjen e kundërvajtjes ka ardhur me lëshimin e mbikëqyrjes së detyruar.

(2) Personi përgjegjës në personin juridik apo tregtarin individ, në rastet e parapara me ligj, përgjigjet për kundërvajtjen e kryer nga i punësuar në këtë person juridik

apo te tregtari individ, nëse në kryerjen e kundërvajtjes ka ardhur me lëshimin e mbikëqyrjes së detyrueshme të punës.

(3) Përgjegjësia e personit përgjegjës në personin juridik apo tregtarin individ nuk e përjashton përgjegjësinë e kryerësit.

Përgjegjësia e personit zyrtar në organin shtetëror dhe në njësinë e vetëqeverisjes lokale

Neni 10

Personi zyrtar në organin shtetëror dhe në njësinë e vetëqeverisjes lokale është përgjegjës nëse kundërvajtjen e ka kryer në kuadër të autorizimeve të tij zyrtare apo nëse gjatë kryerjes së autorizimeve zyrtare i ka tejkalluar autorizimet zyrtare.

Përpjekja

Neni 11

Nuk ka përgjegjësi për përpjekje për kundërvajtje, përveç në rastet e përcaktuara me ligj.

Ndihmësi dhe nxitësi

Neni 12

Nuk ka përgjegjësi për nxitje dhe ndihmë të kundërvajtjes, përveç në rastet e përcaktuara me ligj.

Kapitulli i tretë

SANKSIONE E KUNDËRVAJTJES PËR
KRYERËSIT E MOSHËS MADHORELlojet e sanksioneve të kundërvajtjes për kryerësit e
moshës madhore të kundërvajtjeve

Neni 13

Për kundërvajtje kryerësve të moshës madhore përgjegjës për kundërvajtje, mund t'u shqiptohen sanksionet në vijim:

- 1) vërejtje;
- 2) gjobë;
- 3) shfuqizim i patentë shoferit;
- 4) ndalim i drejtimit të automjetit;
- 5) ndalim i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë apo detyrës;
- 6) dëbimi i të huajit nga vendi;
- 7) mjekimi i detyrueshëm i alkoolistëve dhe narkomanëve (personave me sëmundje të varësisë);
- 8) mjekimi i detyrueshëm psikiatrik në liri dhe
- 9) ndalimi për hyrje dhe pjesëmarrje në ndeshje sportive.

Kushte për shqiptimin e sanksioneve të kundërvajtjes

Neni 14

(1) Vërejtja shqiptohet në vend të gjobës kur bëhet fjalë për kundërvajtje të lehtë.

(2) Gjoba përcaktohet dhe shqiptohet si sanksion kryesor.

(3) Ndalimi i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë apo detyrës shqiptohet së bashku me gjobën apo si sanksion i mëvetësishëm në rastet e përcaktuara me ligj.

(4) Ndalimi nga paragrafi (3) i këtij neni mund të zëvendësohet me kompensim me para në rastet e përcaktuara me ligj, vetëm në rastet kur kundërvajtja e njëjtë është kryer për herë të parë.

(5) Kompensimi me para nga paragrafi (4) i këtij neni paraqet shumë të dyfishtë të shumës së gjobës së përcaktuar për kundërvajtje të përcaktuar me ligj.

(6) Kompensimin me para nga paragrafi (5) i këtij neni kryerësi detyrohet ta paguajë në afat prej tri ditësh nga dita kur i është përcaktuar me aktin e organit kompetent.

(7) Nëse kryerësi nuk e paguan kompensimin me para në afat prej tri ditësh ndalimi nga paragrafi (3) i këtij neni do të realizohet.

(8) Shfuqizimi i patentë shoferit apo ndalimi i drejtimit të automjetit shqiptohen me gjobë, me tërheqjen e vërejtjes apo si sanksione të kundërvajtjes në rastet e përcaktuara me ligj.

(9) Dëbimi i të huajit nga vendi shqiptohet së bashku me gjobën, tërheqjen e vërejtjes apo si sanksion i mëvetësishëm në rastet e përcaktuara me ligj.

(10) Mjekimi i detyrueshëm i alkoolistëve dhe narkomanëve (personave me sëmundje të varësisë) shqiptohet së bashku me gjobën apo si sanksion i mëvetësishëm në rastet e përcaktuara me ligj.

(11) Mjekimi i detyrueshëm psikiatrik në liri shqiptohet si sanksion i mëvetësishëm në rastet e përcaktuara me ligj.

(12) Ndalimi për hyrje apo pjesëmarrje në ndeshje sportive shqiptohet së bashku me gjobën apo si sanksion i mëvetësishëm në rastet e përcaktuara me ligj.

Gjoha

Neni 15

(1) Gjoha për personin fizik përbëhet nga pagesa e shumëse së përcaktuar me para që nuk mund të jetë më e vogël se 15 euro në kundërvlerë me denarë, e as më e madhe se 1 000 euro në kundërvlerë me denarë.

(2) Gjoha për personin përgjegjës në personin juridik dhe tregtarin individ është 30% nga gjoha e përcaktuar për personin juridik respektivisht tregtarin individ.

(3) Gjoha për personin zyrtar nuk mund të jetë më e vogël se 50 euro në kundërvlerë me denarë, e as më e madhe se 2 000 euro në kundërvlerë me denarë.

(4) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja, mund të përcaktohet edhe gjobë më e lartë nga ajo e përcaktuar në paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni.

(5) Për kundërvajtjet e kryera nga lakmia apo për kundërvajtjet me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të përcaktohet gjobë deri në shumë e dyfishit të sanksionit nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni apo në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar apo dobisë së marrë, por më së shumti deri në shumë e njëzetfishit të gjobës nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni.

(6) Për kundërvajtje për të cilën shqiptohet gjobë me lëshimin e urdhërpagesës mandatore, mund të përcaktohet shumë e përcaktuar që:

- për personat fizikë nuk mund të jetë më e madhe se 500 euro në kundërvlerë me denarë dhe

- për personin zyrtar nuk mund të jetë më e madhe se 1 000 euro në kundërvlerë me denarë.

Afati për pagesën e gjobës

Neni 16

(1) Në vendimin për kundërvajtje përcaktohet afati për pagesën e gjobës që nuk mund të jetë më i shkurtër se tetë ditë e as më i gjatë se 30 ditë nga dita e vendimit të plotfuqishëm, përkatësisht vendimit përfundimtar.

(2) Në rastet e caktuara kur kryerësi nuk ka pronë të mjaftueshme, nuk është i punësuar, është i sëmurë nga ndonjë sëmundje dhe rrethana tjera të ngjashme që e arsyetojnë këtë, mund të lejohet që gjoha të paguhet në këste. Në këtë rast, do të caktohet mënyra e pagesës dhe afati i pagesës që nuk mund të jetë më i gjatë se gjashtë muaj.

Realizimi i gjobës

Neni 17

Nëse kryerësi pjesërisht apo plotësisht nuk e paguan gjobën në afatin e përcaktuar, do të zbatohet përmbarimi i detyrueshëm në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë tatimore.

Tërheqja e vërejtjes

Neni 18

(1) Vërejtje mund të shqiptohet për kundërvajtje të kryer në rrethana të atilla lehtësuese që e bëjnë veçanërisht të lehtë.

(2) Vërejtje mund të shqiptohet edhe nëse kundërvajtja përbëhet nga mosplotësimi i obligimit të përcaktuar apo me kundërvajtje është shkaktuar dëm e kryerësi para miratimit të vendimit për kundërvajtje e ka plotësuar obligimin e përcaktuar, përkatësisht e ka mënjanuar apo e ka kompensuar dëmin e shkaktuar.

Shfuqizimi i patentë shoferit

Neni 19

(1) Gjykata do të shqiptojë shfuqizim të patentë shoferit, nëse është kryer kundërvajtje në sferën e komunikacionit rrugor me të cilën shkaktohet rrezik për ndodhjen e pasojës së rëndë apo nëse është parashtruar dëshmi se kryerësi ka arritur 100 pikë negative në komunikacionin rrugor në tri vitet e fundit.

(2) Pikat negative në komunikacionin rrugor përcaktohen me Ligjin për siguri në komunikacionin rrugor.

(3) Nëse shoferi gjatë periudhës prej tri vitesh të fundit i arrin apo tejkalon 100 pikë negative në komunikacionin rrugor, gjykata do të shqiptojë sanksion të shfuqizimit të patentë shoferit në kategorinë e automjetit me të cilin ka arritur 100 pikë negative.

(4) Shqiptimi i sanksionit të shfuqizimit të patentë shoferit, nuk do të zbatohet, nëse kanë kaluar më tepër se tri vite nga plotfuqishmëria e vendimit për kundërvajtje.

(5) Në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, patentë shoferi shfuqizohet me plotfuqishmërinë e vendimit me të cilin është shqiptuar sanksioni i shfuqizimit të patentë shoferit.

(6) Kryerësit të cilit i është shqiptuar sanksioni i shfuqizimit të patentë shoferit nga kategoria e caktuar, nuk mund ta marrë të drejtën e drejtimit të automjetit nga kategoria me të cilin e ka kryer kundërvajtjen për të cilën i është hequr patentë shoferi para kalimit të gjashtë muajve nga dita e shfuqizimit të patentë shoferit.

Ndalimi i drejtimit të automjetit

Neni 20

(1) Për kundërvajtje kundër sigurisë në komunikacionin publik me të cilën shkaktohet rrezik për ndodhjen e pasojës së rëndë, përkatësisht me veprim shkaktohet pasojë e dëmshme, mund t'u shqiptohet sanksion i ndalimit të drejtimit të automjetit të llojeve apo kategorive të caktuara të automjeteve, në kohëzgjatje prej 30 ditësh deri në një vit.

(2) Për atë që nuk ka patentë shoferi, e kryen kundërvajtje nga paragrafi (1) i këtij neni, ndalimi i drejtimit të automjetit përfshin ndalim për marrjen e patentë shoferit në periudhë prej 30 ditësh deri në një vit.

(3) Ndalimi i drejtimit të automjetit evidentohet në dosjen e shoferit më së voni në afat prej 15 ditësh nga plotfuqishmëria e vendimit dhe fillon të rrjedhë nga dita e evidentimit në patentë shoferin.

(4) Nëse sanksioni nga paragrafi (1) përkatësisht nga paragrafi (3) të këtij neni i shqiptohet personit që ka patentë shoferi të huaj për drejtimit të automjetit, ky

sanksion përfshin ndalimin e drejtimit të automjetit në territorin e Republikës së Maqedonisë për çfarë do të njoftohet policia kufitare.

Ndalimi i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë apo detyrës

Neni 21

(1) Kryerësit të kundërvajtjes mund t'i ndalohet ushtrimi i profesionit, veprimtarisë apo detyrës së caktuar apo punëve lidhur me disponimin, shfrytëzimin dhe menaxhimin me pronën apo për ruajtjen e kësaj prone, nëse e ka keqpërdorë profesionin, veprimtarinë apo detyrën e tij për shkak të kryerjes së kundërvajtjes dhe nëse në bazë të natyrës së kundërvajtjes dhe rrethanave në të cilat është kryer, mund të pritet se veprimtarinë e këtyllë do ta keqpërdor për kryerje të sërishme të kundërvajtjes.

(2) Gjykata e përcakton kohëzgjatjen e ndalimit nga paragrafi (1) i këtij neni, më së voni deri në një vit duke llogaritur nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit.

(3) Organi i kundërvajtjes sanksionin nga paragrafi (1) të këtij neni, mund ta shqiptojë në kohëzgjatje prej së paku tri ditësh deri në më së shumti 30 ditë.

Dëbimi i të huajit nga vendi

Neni 22

(1) Gjykata, kryerësit që nuk është shtetas i Republikës së Maqedonisë, mund t'ia shqiptojë sanksionin e dëbimit nga vendi kur do të vlerësojë se natyra e kundërvajtjes, motivet e kryerësit dhe rrethanat në të cilat është kryer, sugjerojnë në padëshirueshmëri për qëndrim të mëtejshëm të kryerësit në vend.

(2) Dëbimi i të huajit nga vendi mund të zgjasë prej një viti deri në dhjetë vjet apo përgjithmonë dhe fillon të llogaritet nga dita e dëbimit të kryerësit nga territori i Republikës së Maqedonisë.

(3) Dëbimi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk mund t'i shqiptohet kryerësit që gëzon mbrojtje në pajtim me marrëveshje ndërkombëtare të ratifikuar në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë.

Mjekimi i detyrueshëm i alkoolistëve dhe narkomanëve (personave me sëmundje të varësisë)

Neni 23

(1) Kryerësit të kundërvajtjes për shkak të varësisë nga përdorimi i përhershëm i pijeve alkoolike, drogave dhe substancave tjera psikotropike kur ekziston rreziku që për shkak të kësaj varësie edhe më tutje të kryejë kundërvajtje, gjykata mund t'u shqiptojë mjekim të detyrueshëm alkoolistëve dhe narkomanëve (personave me sëmundje të varësisë) në ambulancë apo në institucionin e specializuar të përcaktuar me ligj.

(2) Nëse kryerësi pa shkak të arsyeshëm nuk i nënshtrohet mjekimit të lirë në ambulancë apo mjekimin vullnetarisht e lëshon, gjykata mund të caktojë sanksion për mjekim të detyrueshëm të alkoolistëve dhe narkomanëve që detyrimisht realizohet në institucionin e specializuar.

(3) Mjekimi i detyrueshëm në institucionin e specializuar mund të zgjasë më së shumti dy vite.

Mjekimi i detyrueshëm psikiatrik në liri

Neni 24

(1) Kryerësi i kundërvajtjes i cili gjatë kohës së kryerjes së kundërvajtjes ka qenë në gjendje të papërgjegjshme apo përgjegjshmërisë së zvogëluar, gjykata do t'i shqiptojë mjekim të detyrueshëm psikiatrik në liri nëse konstaton se për shkak të gjendjes së këtyllë mund të kryejë përsëri kundërvajtje, kurse për mënjanimin e këtij rreziku mjafton mjekimi i tij në liri.

(2) Mjekimi nga paragrafi (1) i këtij neni mund të zgjasë më së shumti gjashtë muaj.

Ndalimi për hyrje dhe pjesëmarrje në ndeshjet sportive

Neni 25

(1) Gjykata do të shqiptojë sanksion ndalim për hyrje dhe pjesëmarrje në ndeshje sportive, nëse është kryer kundërvajtje në rastet e përcaktuara me ligj.

(2) Ndalimi për hyrje dhe pjesëmarrje në ndeshjet sportive mund të shqiptohet në kohëzgjatje më së shumti deri në tre vite.

Rregullat e përgjithshme për përcaktimin e sanksionit

Neni 26

(1) Kryerësit të kundërvajtjes i përcaktohet sanksioni në kufijtë që me ligj janë përcaktuar për kundërvajtjen e kryer, duke e pasur parasysh përgjegjësinë e kundërvajtjes së kryerësit dhe peshën e kundërvajtjes.

(2) Gjatë përcaktimit të sanksionit merren parasysh të gjitha rrethanat që ndikojnë sanksionin të jetë më i lehtë apo më i rëndë (rrethana lehtësuese dhe rënduese), e veçanërisht shkalla e përgjegjësisë së kryerësit për kundërvajtjen, motivet nga të cilat është kryer kundërvajtja, fuqia e rrezikimit apo shkeljes së të mirës së mbrojtur, rrethanat me të cilat kundërvajtja është kryer, jeta e mëhershme e kryerësit, rastet e tij personale dhe sjellja e tij pas kundërvajtjes, veçanërisht nëse e ka kompensuar dëmin, si dhe rrethanat tjera që i referohen personalitetit të kryerësit.

(3) Gjatë përcaktimit të gjobës kihet parasysh gjendja pronësore e kryerësit, lartësia e rrogës së tij, të ardhurat e tjera të tij, prona e tij dhe obligimet e tij familjare, te kundërvajtjet nga sfera e tatimeve dhe doganave edhe përpjesëtimi i lartësisë së taksave të papaguara për të cilat është i obliguar me ligj.

(4) Sanksionet e shqiptuara për kundërvajtjen e kryer paraprakisht nuk mund të llogariten si rrethanë vështirësuese, nëse nga dita e plotfuqishmërisë së vendimit për kundërvajtje deri në kryerjen e kundërvajtjes së re kanë kaluar më tepër se dy vite.

Vargu

Neni 27

(1) Nëse kryerësi me një veprim apo me më tepër veprime ka kryer më tepër kundërvajtje por nuk është miratuar vendimi për kundërvajtje, paraprakisht do të përcaktohet sanksioni për secilën kundërvajtje veç e veç, e pastaj do të shqiptohen si sanksion i vetëm të gjitha sanksionet e tilla të përcaktuara.

(2) Nëse për më tepër kundërvajtje të kryera në varg është përcaktuar gjobë, do të shqiptohet sanksioni i vetëm që është i barabartë me përmbledhjen e gjobës së përcaktuar veç e veç, e cila nuk mund ta tejkalojë maksimumin ligjor të gjobës së përcaktuar me ligj.

Kundërvajtja e vazhduar

Neni 28

(1) Kryerësit i cili duke shfrytëzuar marrëdhënien e njëjtë të përhershme, raste të njëjta apo rrethana tjera të ngjashme, do të kryejë dy apo më tepër veprime të lidhura kohore që paraqesin kryerje të shumëfishtë të kundërvajtjes së njëjtë, do t'i shqiptohet sanksioni i vetëm në kufijtë e sanksionit të përcaktuar për këtë kundërvajtje.

(2) Kryerësit i cili me kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni do të kryejë dy apo më tepër veprime të lidhura kohore që paraqesin kryerje të kundërvajtjeve të njëjta, do t'i shqiptohet sanksion në kufijtë e sanksionit të përcaktuar për kundërvajtjen më të rëndë.

Lirimi nga sanksioni

Neni 29

(1) Gjykata, përkatësisht organi i kundërvajtjes mund ta lirojë nga sanksioni kryerësin e kundërvajtjes vetëm kur kjo shqiptuar në mënyrë të prerë është e përcaktuar me ligj.

(2) Kur gjykata, përkatësisht organi i kundërvajtjes është i autorizuar që kryerësin e kundërvajtjes ta lirojë nga sanksioni, mund t'ia zbusë gjobën pa kufizime të përcaktuara për zbutjen e gjobës apo vetëm nga sanksioni ndalim i drejtimit të automjetit apo dëbim i të huajit nga vendi.

Baza e posaçme për lirim nga sanksioni

Neni 30

Gjykata, përkatësisht organi i kundërvajtjes mund ta lirojë nga sanksioni kryerësin e kundërvajtjes të kryer nga pakujdesia, kur pasojat e kundërvajtjes kryerësin e godasin aq rëndë që shqiptimi i sanksionit në rastin e këtuillë nuk do t'i përgjigjet qëllimit të sanksionimit.

Zbutja e gjobës dhe lirim për shkak të mënjanimit të pasojave të dëmshme të kundërvajtjes

Neni 31

(1) Kur kundërvajtja është kryer në rrethana të veçanta lehtësuese, gjoba për personin fizik mund të zbutet për një të tretën nga gjoba e përcaktuar në shumën fikse, përkatësisht për një të tretën nga minimumi i gjobës së përcaktuar në shtrirje.

(2) Për kundërvajtjen e kryer në rrethana të veçanta lehtësuese, për të cilën është përcaktuar sanksioni, gjykata, përkatësisht organi i kundërvajtjes, nëse për këtë ekziston pëlqim edhe nga i dëmtuari, mund ta lirojë kryerësin nga sanksioni nëse deri në përfundimin e procedurës së kundërvajtjes ia kthen dobinë e marrë të dëmtuarit, e kompenson dëmin, apo në mënyrë tjetër i kompenson apo i përmirëson pasojat e dëmshme të kundërvajtjes.

Kapitulli i katërt

SANKSIONE TË KUNDËRVAJTJES NDAJ FËMIJËVE**Përfshirja e sanksioneve të kundërvajtjes ndaj fëmijëve**

Neni 32

Ndaj fëmijës që në kohën e kryerjes së kundërvajtjes nuk i ka mbushur 14 vjet nuk mund të zbatohen sanksionet e kundërvajtjes

Shqiptimi i sanksioneve të kundërvajtjes ndaj fëmijëve

Neni 33

(1) Fëmijës që në kohën e kryerjes së kundërvajtjes i ka mbushur 14 vjet e nuk i ka mbushur 16 vjet (fëmija në konflikt me ligjin prej 14 deri në 16 vjet) mund t'i shqiptohen vetëm masa edukative.

(2) Fëmijës që në kohën e kryerjes së kundërvajtjes i ka mbushur 16 vjet e nuk ka mbushur 18 vjet (fëmija në konflikt me ligjin mbi 18 vjet) mund t'i shqiptohet masa edukative, e me përjashtim gjobë.

Kapitulli i pestë

MASA EDUKATIVE**Llojet e masave edukative të fëmijëve**

Neni 34

(1) Fëmijëve prej moshës 14 deri në moshën 16 vjet, kryerës të kundërvajtjeve mund t'u shqiptohen masat edukative në vijim:

- qortim apo dërgim në qendrën e fëmijëve dhe
- masat e mbikëqyrjes së përforcuar nga prindi, përkatësisht kujdestari, apo nga qendra për punë sociale.

(2) Masa e qortimit apo dërgimit në qendrën e fëmijëve shqiptohet ndaj fëmijës kur nuk ekziston nevojë për masat e përhershme të edukimit, e veçanërisht nëse ka kryer kundërvajtje nga pakujdesia apo mendjelehtësia.

(3) Masa e mbikëqyrjes së përforcuar shqiptohet ndaj fëmijës kur ekziston nevojë për masat e përhershme të edukimit, riedukimit apo mjekimit me mbikëqyrje përkatëse, e nuk nevojitet veçimi i tij i plotë nga mjedisi i deriatëhershëm.

(4) Masa e mbikëqyrjes së përforcuar nuk mund të shqiptohet në kohëzgjatje më të shkurtër se 30 ditë e as më të gjatë se një vit.

(5) Në masën e mbikëqyrjes së përforcuar, gjykata fëmijës mund t'i caktojë një apo më tepër obligime të posaçme:

- t'i kërkojë falje personalisht personit të dëmtuar,
- ta përmirësojë apo kompensojë dëmin e shkaktuar me kundërvajtje,

- rregullisht të shkojë në shkollë,
- të mos mungojë nga vendi i punës për fëmijë mbi 15 vjet,
- të aftësohet për punë që u përgjigjet aftësi, prirjeve dhe forcës fizike të tij për fëmijë mbi 15 vjet,
- të pranojë punë për fëmijë mbi 15 vjet,
- ndalim i përdorimit të pijeve alkoolike, drogës dhe substancave tjera psikotropike,

- të përmbahet nga vizita e shfaqjeve të caktuara lokale, përkatësisht shfaqjeve të caktuara,

- të vizitohet institucion shëndetësor apo këshillimorë përkatëse,

- me dobi ta shfrytëzojë kohën e lirë,
- të mos kontaktojë me persona që dëmshëm ndikojnë në personalitetin e tij,

- t'i nënshtrohet mjekimit psikofizik,
- t'i nënshtrohet profesionalizimit dhe rikualifikimit për mbajtjen e vendit të punës që e zë apo për krijimin e parakushteve për punësimin për fëmijë mbi 15 vjet,

- të mundësojë shikim dhe të pranojë këshilla në lidhje me ndarjen dhe shpenzimin e rrogës dhe të ardhurave tjera që i realizon,

- të përfshihet në punën e organizatës humanitare, organizatës komunale, ekologjike apo joqeveritare dhe

- të përfshihet në organizatë të caktuara sportive, organizatë apo shoqatën kulturore argëtuese me obligim që t'i vizitohet provat dhe trajnimet e rregullta."

Gjoba

Neni 35

(1) Fëmijës mbi moshën 16 vjet me përjashtim mund t'i shqiptohet gjobë në rast se në kohën e kryerjes së kundërvajtjes duke e pasur parasysh zhvillimin e tij psikik ka mundur ta kuptojë rëndësinë e kundërvajtjes, nëse ekzistojnë kushte tjera për përgjegjësinë për kundërvajtje sipas dispozitave të këtij ligji dhe nëse ka pronë apo të ardhura personale.

(2) Fëmijës mbi moshën 16 vjet, gjykata mund t'i shqiptojë gjobë vetëm për shkak të pasojave më të rënda të kundërvajtjes apo shkallës së lartë të përgjegjësisë për kundërvajtje, nëse nuk ka pasur bazë të zbatohet masa edukative.

(3) Nëse fëmija më i vjetër se 16 vjet nuk e paguan gjobën e shqiptuar, kjo detyrimisht do të zbatohet në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë tatimore.

(4) Me përjashtim nga paragrafi (3) i këtij neni, nëse fëmija nuk e paguan gjobën në afatin e përcaktuar, gjykata mund ta zëvendësojë me punën me dobi të përgjithshme, ashtu që shuma prej 15 eurosh në kundërvlerë me denarë zëvendësohet me tri orë pune me dobi të përgjithshme ashtu që numri i përgjithshëm i orëve të punës me dobi të përgjithshme nuk mund të tejkalohet 40 orë.

Shqiptimi i masave edukative të kryerësve të moshës madhore të kundërvajtjes që i kanë kryer si fëmijë

Neni 36

(1) Masa edukative përveç masës së mbikëqyrjes së përforcuar mund t'i shqiptohet edhe kryerësit të moshës madhore deri në 21 vjet për kundërvajtje që e ka kryer si fëmijë, nëse duke pasur parasysh natyrën e kundërvajtjes, cilësitë e tij personale dhe rrethanat tjera do të jetë e përshtatshme.

(2) Nëse fëmija gjatë kohës së procedurës bëhet i moshës madhore, procedura e kundërvajtjes do të ndërpritet, nëse nuk do jetë e përshtatshme të shqiptohet masa edukative apo gjoba fëmijës mbi moshën 16 vjet.

Shqiptimi i sanksionit për kundërvajtje në varg

Neni 37

Nëse fëmija ka kryer më tepër kundërvajtje në varg, gjykata do të vendosë për të gjitha kundërvajtjet dhe do të shqiptojë sanksion të vetëm.

Kapitulli i gjashtë

SANSKIONE PËR KUNDËRVAJTJE PËR PERSONA JURIDIKË DHE TREGTAR INDIVID

Llojet e sanksioneve për kundërvajtje për persona juridikë dhe tregtar individ

Neni 38

(1) Për kundërvajtje personave juridikë dhe tregtarit individ mund t'u shqiptohen sanksionet në vijim:

- vërejtje,
- gjobë dhe
- ndalim i përkohshëm për ushtrimin e veprimtarisë së caktuar.

(2) Gjoba për personin juridik shqiptohet në shumë e cila nuk mund të jetë më e vogël se 200 euro në kundërvlerë me denarë as me e madhe se 5 000 euro në kundërvlerë me denarë. Gjoba për tregtarin individ nuk mund të jetë me e vogël se 50 euro në kundërvlerë me denarë as me e madhe se 2 000 euro në kundërvlerë me denarë.

(3) Për kundërvajtje të kryera nga lakmia ose për kundërvajtje me të cilat shkaktohet dëm i madh pronësor, mund të shqiptohet gjobë deri në shumën e dyfishit të maksimumit të këtij sanksioni ose në përpjesëtim me lartësinë e dëmit të shkaktuar ose dobisë së fituar, por më së shumti deri në shumën e njëzetfishit nga paragrafi (2) të këtij ligji.

(4) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja lartësia e gjobës shprehet në shumë fikse.

(5) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja mund të përcaktohet edhe gjobë më e lartë se gjoba e përcaktuar në paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji.

(6) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja për gjobën me mandatpagesë mund të përcaktohet shumë e cila nuk mund të jetë me e madhe se 1 500 euro në kundërvlerë me denarë për person juridik përkatësisht 1 000 euro në kundërvlerë me denarë për tregtar individ.

(7) Për kundërvajtje nga sfera e mbrojtjes së konkurrencës, kundërvajtje të kategorizuara më të rënda nga sfera e mjedisit jetësor, si dhe në sfera tjera të përcaktuara me ligj, mund të përcaktohet gjobë në shumën procentuale e cila arrin deri në 2% të të hyrave të përgjithshme të personit juridik në vitin financiar paraprak, për kundërvajtje të caktuara nga sfera e komunikimeve elektronike deri në 10% të të hyrave të përgjithshme të personit juridik në vitin financiar paraprak.

(8) Vërejtja mund të shqiptohet për kundërvajtje të kryer në rrethana veçanërisht lehtësuese, nëse kundërvajtja përbëhet nga mospërbushja e obligimit të caktuar ose me

kundërvajtje është shkaktuar dëm, e kryerësi para miratimit të vendimit për kundërvajtje, e ka përmbushur obligimin e përcaktuar, përkatësisht e ka mënjeluar ose e ka kompensuar dëmin e shkaktuar.

(9) Në vendimin me të cilin personit juridik respektivisht tregtarit individ i shqiptohet sanksion ndalim i përkohshëm në ushtrimin e veprimtarisë së caktuar, theksohet veprimtaria ushtrimi i së cilës i ndalohe personit juridik respektivisht tregtarit individ.

(10) Sanksioni ndalim i përkohshëm i ushtrimit të veprimtarisë së caktuar të personit juridik respektivisht tregtarit individ, mund të shqiptohet nëse ekziston rrezik që me ushtrimin e veprimtarisë së tillë personi juridik të kryejë përsëri kundërvajtje të rrezikshme për jetën ose shëndetin e njerëzve ose kundërvajtje me të cilën mund t'i shkaktohet dëm pronësor personit tjetër juridik ose qytetarëve, ose nëse personit juridik respektivisht tregtarit individ në dy vitet e fundit i është shqiptuar sanksion kundërvajtës për kundërvajtjen e njëjte ose të ngjashme.

(11) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja, mund të përcaktohet shqiptimi i detyrueshëm i sanksionit ndalim i ushtrimit të veprimtarisë së caktuar të personit juridik respektivisht tregtarit individ.

(12) Gjykata e cakton kohëzgjatjen e sanksionit nga paragrafi (9) i këtij neni i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se tre muaj as më i gjatë se tri vite, duke llogaritur nga dita e hyrjes së vendimit në fuqi.

(13) Organi kundërvajtës sanksionin nga paragrafi (9) i këtij neni mund ta shqiptojë në kohëzgjatje prej së paku tri ditësh deri në më së shumti 30 ditë.

(14) Sanksioni ndalim i përkohshëm për ushtrimin e veprimtarisë nuk mund t'i shqiptohet personit juridik të themeluar me ligj.

Përcaktimi i gjobës për person juridik dhe tregtar individ

Neni 39

(1) Përcaktimi i lartësisë së gjobës bëhet në bazë të kriterëve vijuese:

- të hyrave të përgjithshme të realizuara në vitin fiskal,
- numrit të përgjithshëm të të punësuarve në bazë të gjendjes në fund të muajit paraprak në lidhje me muajin në të cilin është kryer kundërvajtja dhe
- sjelljes paraprake të kryerësit.

(2) Në bazë të kriterit "të hyrat e përgjithshme të realizuara në vitin fiskal paraprak" mund të shqiptohet më së shumti 70% nga gjoba e përcaktuar dhe atë në mënyrën si vijon:

- nga 0 deri 500 000 denarë – 10%
- nga 500 001 deri në 1 000 000 denarë – 20%,
- nga 1 000 001 deri në 3 000 000 denarë – 30%,
- nga 3 000 001 deri në 6 000 000 denarë – 40%,
- nga 6 000 001 deri në 20 000 000 denarë – 50%,
- nga 20 000 001 deri në 100 000 000 denarë – 60%

dhe

- mbi 100 000 001 denarë – 70%.

(3) Në bazë të kriterit "numri mesatar i të punësuarve në bazë të gjendjes në fund të muajit paraprak në lidhje me muajin në të cilin është kryer kundërvajtja" mund të shqiptohet më së shumti deri në 20% të gjobës së përcaktuar dhe atë në mënyrën si vijon:

- nga 0 deri në 9 të punësuar – 5%,
- nga 10 deri në 49 të punësuar – 10%,
- nga 50 deri në 249 të punësuar – 15% dhe
- mbi 250 të punësuar - 20%.

(4) Në bazë të kriterit "sjellja paraprake e kryerësit" mund të shqiptohet më së shumti 10% e gjobës së përcaktuar si në mënyrën vijuese:

- nuk janë shqiptuar sanksione të plotfuqishme për kundërvajtje - 0% dhe
- janë shqiptuar sanksione të plotfuqishme për kundërvajtje - 10%.

(5) Lartësia e gjobës caktohet si përqindje e shumës së përcaktuar e gjobës.

(6) Përcaktimi i lartësisë së gjobës sipas kriteve të përcaktuara në paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij neni, kryhet në atë mënyrë që përqindja nga paragrafi (5) i këtij neni paraqet përmbledhje të të gjitha përqindjeve të fituara varësisht nga kategoria në të cilën hyn kryerësi në kuadër të çdo kriteri të përcaktuar.

(7) Kryerësit e kundërvajtjes së njëjtë për çdo përsëritje të ardhshme të kundërvajtjes gjoha e përcaktuar nga paragrafi (6) rritet për 10% por jo më shumë se lartësia e shumës së dyfishtë e gjobës së përcaktuar për periudhën kohore prej pesë vitesh.

(8) Organi kundërvajtës mban evidencë për kryerësit e kundërvajtjes dhe për gjobat e shqiptuara për kundërvajtjen e kryer.

(9) Përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës nga paragrafi (8) i këtij neni, e përcakton personi i cili udhëheq me organin kundërvajtës.

(10) Nëse personi juridik respektivisht tregtari individ në Regjistrin Qendror të Republikës së Maqedonisë nuk ka parashtruar llogari vjetore për vitin fiskal paraparak nga e cila mund të përcaktohen të hyrat e përgjithshme, gjatë përcaktimit të lartësisë së gjobës do të merren parasysh të hyrat e përgjithshme mesatare në nivel të veprimtarisë të cilën e ushtron kryerësi i kundërvajtjes.

(11) Regjistrin Qendror i Republikës së Maqedonisë është i detyruar që të sigurojë dhe të dorëzojë të dhëna të përpunuara për të hyrat e përgjithshme me kërkesë të gjykatës dhe organit kundërvajtës, pa kompensim.

(12) Nëse gjykata, përkatësisht organi kundërvajtës përcakton gjobë për dy ose më shumë kundërvajtje të njëpasnjëshme, gjoha e vetme paraqet përmbledhje të gjobave të përcaktuara të veçanta, e cila nuk mund ta tejkalojë maksimumin ligjor të gjobës së përcaktuar për personin juridik respektivisht tregtarin individ.

Përmbartimi i gjobës

Neni 40

(1) Nëse personi i dënuar juridik nuk e paguan gjobën në afatin e përcaktuar, i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se tetë ditë as më i gjatë se 30 ditë, do të zbatohet përmbartimi i detyrueshëm, në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë tatimore.

(2) Gjoha e personave të huaj juridikë përmbartohet nga prona e konfiskuar në Republikën e Maqedonisë ose me zbatim të marrëveshjes ndërkombëtare të ratifikuar në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, nga prona jashtë vendit.

Kapitulli i shtatë

MASA TË VEÇANTA PËR KUNDËRVAJTJE

Konfiskimi i pronës dhe dobisë pronësore dhe marrja e sendeve

Neni 41

(1) Për pronën e konfiskuar dhe dobinë pronësore të fituar me kundërvajtje të personit fizik, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat për konfiskim të pronës dhe dobisë pronësore dhe marrje të sendit nga nenet 97 deri në 100-a të Kodit penal.

(2) Për pronën e konfiskuar dhe dobinë pronësore të fituar me kundërvajtje të personit juridik, zbatohet në mënyrë adekuate dispozita për lloje të dënimeve të personit juridik nga neni 96-k i Kodit penal.

(3) Për marrjen e lëndëve në mënyrë adekuate zbatohet dispozita për kushtet për marrjen e sendeve nga neni 100-a të Kodit penal.

(4) Organi kundërvajtës nga masat e veçanta për kundërvajtje mund të zbatojë vetëm masën marrje të sendeve.

(5) Nëse organi kundërvajtës konsideron se për kundërvajtje të caktuara duhet të shqiptohen masa konfiskim i pronës dhe dobisë pronësore, organi do të parashtrorë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje me propozim në gjykatë për miratimin e vendimit për kërkesën, me dëshmitë e mbledhura për pronën dhe dobinë pronësore nga kundërvajtja e kryer, pavarësisht nga ajo se kur është parashtruar kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje para organit.

Puna me dobi të përgjithshme

Neni 42

(1) Për kundërvajtje për të cilat është përcaktuar lëshim i urdhërpagesës mandatore me mundësi që në vend të pagesës së gjobës të kryhen punë të caktuara - punë me dobi të përgjithshme, nëse kryerësi nuk dëshiron ta paguajë gjobën në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të mandatpagesës, në vend të gjobës kryerësi mund të kryejë detyra të caktuara pune me dobi të përgjithshme.

(2) Punën me dobi të përgjithshme kryerësi është i detyruar ta kryejë pa kompensim në organin shtetëror, ndërmarrjen publike, institucionin publik ose organizatën humanitare, në ditët e punës, gjatë festave shtetërore, ditëve të shtuna dhe të diela. Kur ekzistojnë shkaqe shëndetësore ose të arsyeshme personale ose familjare, puna me dobi të përgjithshme mund të prolongohet më së shumti edhe për 30 ditë.

(3) Nëse kryerësi nuk e kryen punën me dobi të përgjithshme në afatet e përcaktuara në paragrafin (2) të këtij neni dhe nuk sjell vërtetim se nuk e ka kryer punën me dobi të përgjithshme në organin që e ka lëshuar urdhërpagesë mandatore, organi urdhërpagesën mandatore do ta dorëzojë në organin kompetent për përmbartim të detyrueshëm për zbatim të tij.

Kapitulli i tetë

PARASHKRIMI

Parashkrimi i ngritjes dhe udhëheqjes së procedurës për kundërvajtje

Neni 43

(1) Procedura për kundërvajtje nuk mund të ngrihet as të udhëhiqet nëse kalojnë tri vite nga dita kur është kryer kundërvajtja.

(2) Parashkrimi i ndjekjes për kundërvajtje fillon nga dita kur është kryer kundërvajtja.

(3) Parashkrimi nuk rrjedh gjatë kohës për të cilin sipas ligjit ndjekja nuk mund të fillojë ose vazhdojë.

(4) Parashkrimi ndërpritet me çdo veprim procesual që ndërmerret për ndjekje të kryerësit të kundërvajtjes.

(5) Parashkrimi ndërpritet edhe kur kryerësi gjatë kohës derisa rrjedh afati i parashkrimit kryen, gjithashtu kundërvajtje të rëndë ose më të rëndë.

(6) Pas çdo ndërprerje parashkrimi fillon të rrjedhë përsëri.

(7) Parashkrimi i ndjekjes për kundërvajtje ndodh në çdo rast kur do të kalojë dy herë aq kohë që sipas ligjit kërkohet për parashkrimin e ndjekjes për kundërvajtje.

(8) Me ligj me të cilin përcaktohet kundërvajtje, për kundërvajtje të caktuara mund të caktohen afate të parashkrimit më të gjata se afatet nga paragrafi (1) i këtij neni, por jo më gjatë se pesë vite.

Parashkrimi i përmbartimit të sanksioneve për kundërvajtje

Neni 44

(1) Sanksioni i shqiptuar për kundërvajtje nuk mund të zbatohet nëse nga dita e hyrjes së vendimit në fuqi për kundërvajtje kalojnë tri vite.

(2) Parashkrimi i zbatimit të sanksionit për kundërvajtje fillon të rrjedhë nga dita kur vendimi për kundërvajtje është bërë i plotfuqishëm.

(3) Parashkrimi nuk rrjedh gjatë kohës për të cilën zbatimi nuk mund të ndërmerret sipas ligjit.

(4) Parashkrimi ndërpritet me çdo vepër të organit kompetent që ndërmerret për zbatimin e sanksionit për kundërvajtje.

(5) Pas çdo ndërprerje parashkrimi fillon të rrjedhë përsëri.

(6) Parashkrimi i sanksionit për kundërvajtje ndodh në çdo rast kur do të kalojë dy herë aq kohë që sipas ligjit kërkohet për parashkrimin e zbatimit.

(7) Me ligjin me të cilin përcaktohet kundërvajtja, për sanksione të caktuara mund të caktohen afate të parashkrimit më të gjata se afatet nga paragrafi (1) i këtij neni, por jo më gjatë se katër vite.

(8) Afati i parashkrimit në pajtim me nenin 16 paragrafi (2) të këtij ligji fillon të rrjedhë pasi ka kaluar afati nga kësti i fundit.

Kapitulli i nëntë

DOMETHËNIA E SHPREHJEVE NË KËTË LIGJ

Neni 45

(1) Nocioni person fizik përfshin edhe personin përgjegjës në personin juridik, tregtarin individ, personin zyrtar, personin ushtarak dhe personin që ushtron veprimtari në mënyrë të pavarur.

(2) Me nocionin person juridik përfshihen: Republika e Maqedonisë, organet shtetërore, njësitë e vetëqeverisjes lokale, partitë politike, ndërmarrjet publike, shoqëritë tregtare, institutet, shoqatat, fondacionet, lidhjet dhe format organizuese të organizatave të huaja, shoqatat sportive dhe personat tjerë juridikë nga sfera e sportit dhe personat tjerë juridikë dhe bashkësitë dhe organizatat tjera të cilave u është pranuar cilësia e personit juridik.

(3) Si person përgjegjës konsiderohet personi në personin juridik të cilit duke marrë parasysh funksionin e tij ose në bazë të autorizimit në personin juridik, i është ngarkuar rreth i caktuar i punëve që kanë të bëjnë me zbatimin e rregullave ligjore ose të rregullave të miratuara në bazë të ligjit ose aktit të përgjithshëm të personit juridik në menaxhimin, shfrytëzimin dhe disponimin me pronë, udhëheqjen me procesin e prodhimit ose ndonjë proces tjetër ose mbikëqyrjen e tyre.

(4) Person zyrtar konsiderohet:

a) funksionari i zgjedhur ose i emëruar në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë, në organet e administratës shtetërore, në gjykatat dhe organet dhe organizatat tjera që kryejnë punë të caktuara profesionale, administrative dhe punë tjera në kuadër të të drejtave dhe detyrave të Republikës, në vetëqeverisjen lokale, si dhe personat të cilët vazhdimisht ose kohë pas kohe kryejnë detyrë zyrtare në këto organe dhe organizata;

b) personi i autorizuar në personin juridik të cilit me ligj ose me rregull tjetër të miratuar në bazë të ligjit i është ngarkuar ushtrimi i autorizimit publik, kur detyrën e kryen në kuadër të këtyre autorizimeve;

v) personi i cili kryen detyra të caktuara në bazë të autorizimit të dhënë me ligj ose me rregulla tjera të miratuara në bazë të ligjit;

g) personeli ushtarak kur janë në pyetje veprat penale të cilat si zbatues është caktuar personi zyrtar;

d) nëpunësi shtetëror i cili kryen punë profesionale, normative juridike, ekzekutive, administrative mbikëqyrëse dhe administrative në pajtim me Kushtetutën dhe ligjin dhe

gj) përfaqësuesi i shtetit të huaj ose i organizatës ndërkombëtare në Republikën e Maqedonisë.

(5) Organe për kundërvajtje sipas këtij ligji nënkuptohen: organet shtetërore, organet e administratës shtetërore ose organizatat dhe organet tjera që ushtrojnë autorizime publike kompetente për shqiptimin e sanksioneve për kundërvajtje.

(6) Me nocionin personel ushtarak konsiderohen: eprorë ushtarakë - oficerë dhe nënoficerë, ushtarë në shërbim të afatit ushtarak, kadetë në Akademinë Ushtarake, personat në aftësim dhe përsosje profesionale për oficerë dhe nënoficerë, obligues ushtarakë në përbërjen rezerve të Armatës së Republikës së Maqedonisë derisa janë ftuar të zbatojnë të drejta dhe detyra nga sfera e mbrojtjes në lidhje me kryerjen e obligimit ushtarak dhe personeli civil i shërbimit në Armatën e Republikës së Maqedonisë.

(7) Personi i cili ushtron veprimtari në mënyrë të pavarur konsiderohet personi i cili ushtron veprimtari në bazë të lejeve ose pëlqimeve.

(8) Me nocionin gjobë konsiderohet kundërvlera me denarë e shumës së euros në kohën e shqiptimit të gjobës të llogaritur në kundërvlerë me denarë pa decimale.

(9) Me nocionin i dëmtuar konsiderohet personi e drejta e të cilit është shkelur ose rrezikuar me kundërvajtje.

(10) Me nocionin kryerës i kundërvajtjes konsiderohet personi fizik ose juridik.

Kapitulli i dhjetë

EVIDENCA E SANKSIONEVE PËR KUNDËRVAJTJE

Mbajtja e evidencës së sanksioneve për kundërvajtje

Neni 46

(1) Evidenca e sanksioneve për kundërvajtje mbahet vetëm për sanksione të shqiptuara që përmbahen në ndalime, si vijojnë: ndalimi i drejtimit të automjetit, ndërprerja e vlefshmërisë së patentës së shoferit, ndalimi i ushtrimit të profesionit, veprimtarisë ose detyrës, dëbimi i të huajit nga vendi dhe ndalimi i përkohshëm për ushtrimin e veprimtarisë së caktuar.

(2) Evidencën e sanksioneve për kundërvajtje e mban gjykata e shkallës së parë sipas vendlindjes së kryerësit të kundërvajtjes, përkatësisht selisë së personit juridik.

(3) Për personat e lindur jashtë ose për ata vendlindja e të cilëve është e panjohur si dhe për personat e huaj juridikë, evidencën për kundërvajtje e mban gjykata e përcaktuar me ligj.

(4) Të dhëna nga evidenca e sanksioneve për kundërvajtje, gjykata jep vetëm me kërkesë të arsyetuar nga organet tjera shtetërore, personat juridikë ose fizikë që kanë interes juridik nëse ende zgjasin masat e ndalimit.

(5) Pas skadimit të kohës për të cilën janë shqiptuar, sanksionet shlyhen nga evidenca e sanksioneve për kundërvajtje.

Pjesa e dytë

PROCEDURA TË PËRSHPEJTUARA PROCEDURA PËR BARAZIM DHE KONTRAKTIM

Kapitulli i njëmbëdhjetë Qëllimi i procedurave të përshpejtuara

Neni 47

(1) Qëllimi i procedurave të përshpejtuara është arritja e pëlqimit të kryerësit të kundërvajtjes dhe organeve kompetente të autorizuar për ngritjen e procedurës për kundërvajtje për mënjanimin e pasojave të dëmshme të kundërvajtjes së kryer dhe për ndalimin e kryerjes së serishme të kundërvajtjeve dhe për atë shkak shmangie të udhëheqjes së procedurës për kundërvajtje para gjykatës kompetente, përkatësisht organit për kundërvajtje.

(2) Organet shtetërore kompetente të autorizuar për ngritje të procedurës për kundërvajtje, janë të detyruara që t'i propozojnë kryerësit të kundërvajtjes një prej procedurave të përshpejtuara, para se të parashtrajnë kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje, nëse kjo është përcaktuar me ligj.

(3) Gjykata, përkatësisht organi për kundërvajtje me detyrë zyrtare kujdeset nëse është zbatuar njëra prej procedurave të përshpejtuara. Nëse nuk janë përmbushur kushtet nga paragrafi (2) i këtij neni, gjykata përkatësisht organi për kundërvajtje do ta kthejë kërkesën e organit që të zbatojë një prej procedurave të përshpejtuara.

Llojet e procedurave të përshpejtuara

Neni 48

(1) Ekzistojnë dy lloje të procedurave të përshpejtuara për barazim:

- procedura mandatore me lëshimin e urdhërpagesës mandatore dhe
- procedura për lëshimin e urdhërpagesës për kundërvajtje.

(2) Ekzistojnë dy lloje të procedurave të përshpejtuara për kontraktim:

- procedura për kontraktim me persona fizikë dhe juridikë dhe
- procedura për kontraktim me fëmijë.

Veprimet në procedurë për barazim para lëshimit të urdhërpagesës mandatore dhe urdhërpagesës për kundërvajtje

Neni 49

(1) Kur organi i autorizuar për ngritje të procedurës kundërvajtëse do të konstatojë kundërvajtje, përpilon procesverbal në të cilin i shënon elementet e rëndësishme të veprimit nga i cili del karakteristika e drejtë e kundërvajtjes, koha, vendi dhe mënyra e kryerjes së kundërvajtjes, përshkrimi i veprimit dhe personat e hasur në vendin e ngjarjes, si dhe jep propozim për barazimin me lëshimin e urdhërpagesës mandatore përkatësisht për kundërvajtje. Procesverbalin e nënshkruan personi i autorizuar zyrtar dhe kryerësi.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni, nëse personi i autorizuar zyrtar kundërvajtjen e përcakton personalisht ose e përcakton me përdorim të mjeteve dhe veglave teknike adekuate, përkatësisht me të dhëna nga evidenca zyrtare, procesverbalin e nënshkruan vetëm personi i autorizuar zyrtar.

(3) Nëse në procedurë kryerësit i është lëshuar urdhërpagesë mandatore përkatësisht për kundërvajtje, kjo do të shënohet në procesverbalin për kundërvajtje të konstatuar.

Procedura mandatore me lëshimin e urdhërpagesës mandatore

Neni 50

(1) Kur personi zyrtar do të konstatojë se është kryer kundërvajtje për të cilën me ligj është paraparë lëshim i urdhërpagesës mandatore, kryerësit të kundërvajtjes do t'i dorëzohet urdhërpagesë mandatore në të cilën janë shënuar elementet e rëndësishme të veprimit nga i cili del karakteristika e drejtë e kundërvajtjes, emri personal, adresa dhe numri unik amë i qytetarit, nëse bëhet fjalë për të huaj edhe numri i dokumentit të udhëtimit dhe shtetit, ndërsa për personin juridik, emri, selia dhe numri tatimor, vendi dhe koha e kryerjes së kundërvajtjes, kualifikimi juridik i kundërvajtjes, shuma e gjobës, numri i llogarisë për pagesë, këshilla juridike, si dhe të dhënat tjera në pajtim me ligjin me afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të urdhërpagesës mandatore për ta paguar gjobën në shumën e përcaktuar.

(2) Në urdhërpagesën mandatore përveç propozimit që kryerësi ta paguajë gjobën nëse kjo është paraparë me ligj me të cilin është përcaktuar kundërvajtje, mund të përcaktohet që në afat prej 30 ditësh në vend të gjobës kryerësi të kryejë detyra të caktuara - me dobi të përgjithshme.

(3) Për kundërvajtjet nga sfera e komunikacionit lëshohet urdhërpagesë mandatore, në të cilën në vend të gjobës kryerësit në afat prej 30 ditësh mund t'i shënohen pika negative.

(4) Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën nga paragrafi (1) i këtij neni, ose në afat prej 30 ditësh nuk e dorëzon vërtetimin e lëshuar nga personi zyrtar se ka kryer detyra të caktuara pune me dobi të përgjithshme ose nuk dorëzon vërtetim për pikë të regjistruara negative, urdhërpagesa mandatore ka fuqi të dokumentit ekzekutiv dhe personi zyrtar do ta dorëzojë në organin kompetent për përmbarrim të detyrueshëm për zbatimin e saj.

(5) Kryerësi i cili me shkuarjen për shkak të qëndrimit jashtë vendit mund ta shmangë pagesën e gjobës, është i detyruar që menjëherë ta paguajë gjobën e shqiptuar me urdhërpagesën mandatore.

Procedura për lëshimin e urdhërpagesës për kundërvajtje

Neni 51

(1) Nëse kryerësi e pranon veprën që i ngarkohet ose nëse personi i autorizuar zyrtar kundërvajtjen e përcakton personalisht ose e përcakton me përdorim të mjeteve dhe aparaturave adekuate teknike, personi zyrtar menjëherë do të lëshojë urdhërpagesë për kundërvajtje.

(2) Urdhërpagesa për kundërvajtje i përmban: emrin personal, adresën dhe numrin unik amë të qytetarit, nëse bëhet fjalë për person të huaj edhe numrin e dokumentit të udhëtimit dhe shtetit, ndërsa për personin juridik, titulli, selia dhe numri tatimor, vendi dhe koha e kryerjes së kundërvajtjes, kualifikimi juridik i kundërvajtjes, shuma e gjobës, numri i llogarisë për pagesë dhe këshilla juridike, e mundet edhe të dhëna tjera në pajtim me ligjin.

(3) Nëse gjoba me ligj nuk është përcaktuar në shumën të caktuar të saktë, personi zyrtar shqipton gjobë në shumën minimale për kundërvajtjen e përcaktuar me ligj.

(4) Pas pranimit dhe nënshkrimit të urdhërpagesës për kundërvajtje, kryerësi detyrohet që ta paguajë gjobën e shqiptuar në pajtim me paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni, në afat prej tetë ditësh nga pranimi i urdhërpagesës për kundërvajtje në llogarinë e shënuar në urdhërpagesë.

(5) Kryerësi i cili do ta paguajë gjobën në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, do ta paguajë gjysmën e gjobës së shqiptuar, e drejtë për të cilën mësohet në këshillën juridike.

(6) Në procedurën e cila do të përfundojë me pagesën e urdhërpagesës për kundërvajtje nuk paguhet shpenzime të procedurës.

(7) Kryerësi i cili me shkuarje për shkak të qëndrimit jashtë vendit mund ta shmangë pagesën e gjobës, është i detyruar që menjëherë ta paguajë gjobën e shqiptuar me urdhërpagesën për kundërvajtje.

(8) Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën në afatin nga paragrafi (4) i këtij neni, personi zyrtar paraqet kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje në gjykatën kompetente, përkatësisht organin për kundërvajtje.

(9) Organi kompetent për ngritjen e procedurës për kundërvajtje në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni përkohësisht mund ta heqë dokumentin e udhëtimit ose letërnjoftimin e të huajit, dhe patentën e shoferit, derisa nuk dorëzohet dëshmi se gjoba është paguar, por më së shumti tetë dite nga dita e heqjes.

Procedura për kontraktim me persona fizikë dhe juridikë

Neni 52

(1) Për kundërvajtjet kur kjo është përcaktuar me ligj, organi i cili është kompetent për ngritjen e procedurës për kundërvajtje do të përpilojë procesverbal për kundërvajtje të konstatuar dhe kryerësit të kundërvajtjes në të do t'i propozojë procedurë të kontraktimit dhe arritjes së pëlqimit me të cilin kryerësi i kundërvajtjes do ta paguajë gjobën e kontraktuar dhe taksat tjera, do t'i mënjanojë pasojat e kundërvajtjes ose do të përmbushë ndonjë obligim.

(2) Personi zyrtar përpilon procesverbal në të cilin konstatohet pëlqimi për kontraktim të të dyja palëve në të cilin nënshkruhet edhe kryerësi i kundërvajtjes dhe në afat prej tri ditësh nga nënshkrimi i procesverbalit e dorëzon te komisioni për kontraktim.

(3) Procedura e kontraktimit është urgjente dhe udhëhiqet para komisionit të veçantë për kontraktim në kuadër të organit kompetent.

(4) Nëse procedura e kontraktimit ka sukses, në afat prej tetë ditësh nga dita e fillimit të procedurës para komisionit për marrëveshje lidhet kontratë me kryerësin e kundërvajtjes.

(5) Nëse procedura për kontraktim nuk ka sukses, komisioni për kontraktim në afat prej tri ditësh e njofton organin kompetent i cili e ka konstatuar kundërvajtjen që të parashtrijë kërkesë për ngritjen e procedurës para gjykatës ose organit për kundërvajtje, ndërsa shpenzimet e procedurës bien në llogari të kryerësit.

(6) Kontrata për gjobën e kontraktuar ka fuqi të dokumentit ekzekutiv. Nëse kryerësi nuk e paguan gjobën në afatin e përcaktuar, ajo do të dorëzohet në organin e administratës kompetente për përmbarim të detyrueshëm.

Procedura për kontraktim me fëmijë

Neni 53

(1) Nëse kryerësi i kundërvajtjes është fëmijë, organi kompetent për ngritje të procedurës për kundërvajtje do të përpilojë procesverbal për konstatimin e kundërvajtjes dhe do t'i vlerësojë të gjithë rrethanat që kanë ndikuar në kryerjen e kundërvajtjes dhe mund të mos ngritë procedurë.

(2) Organi kompetent gojarisht mund t'i bëjë vërejtje fëmijës në prezencë të prindërit, përkatësisht kujdestarit dhe ta njoftojë qendrën për punë sociale.

(3) Nëse nuk janë përmbushur kushtet nga paragrafi (1) i këtij neni, organi kompetent për ngritje të procedurës për kundërvajtje, do ta ftojë prindin përkatësisht kujdestarin që t'i ofrojë procedurë për kontraktim për të cilën përpilohet procesverbal në të cilin konstatohet pëlqimi për kontraktim të të dyja palëve. Procesverbalin e nënshkruan prindi përkatësisht kujdestari i kryerësit të kundërvajtjes.

(4) Në afat prej tri ditësh procesverbalet nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni dorëzohen në komisionin për kontraktim.

(5) Procedurën e plotë për kontraktim komisioni e udhëheq me prindin, përkatësisht me kujdestarin e fëmijës - kryerësi i kundërvajtjes, në pajtim me procedurën dhe afatet e përcaktuara me nenin 52 të këtij ligji.

Pjesa e tretë

PROCEDURA PËR KUNDËRVAJTJE

Kapitulli i dymbëdhjetë

DISPOZITA THEMELORE

Kompetenca për kundërvajtje

Neni 54

(1) Procedurë për kundërvajtje dhe sanksion për kundërvajtje mund të shqiptojë vetëm gjykata kompetente.

(2) Për kundërvajtje të veçanta të përcaktuara me ligj, procedurë për kundërvajtje mund të udhëheqë dhe sanksion për kundërvajtje mund të shqiptojë organi për kundërvajtje.

(3) Kundër vendimit përfundimtar për kundërvajtje garantohet mbrojtje gjyqësore.

(4) Të gjitha organet shtetërore dhe bartësit e autorizimeve publike kanë për detyrë që gjykatës dhe organeve nga paragrafi (2) i këtij neni, t'u japin ndihmë të nevojshme falas dhe të dhëna të nevojshme për përcaktimin e fakteve në lidhje me procedurën dhe zbatimin e sanksioneve.

Kompetenca e organit për kundërvajtje

Neni 55

(1) Organi për kundërvajtje udhëheq procedurë për kundërvajtje kur me ligj është përcaktuar kompetencë ekskluzive për veprimin e tij.

(2) Për udhëheqjen e procedurës për kundërvajtje kundër personit juridik, kompetent është organi për kundërvajtje ku gjendet selia e personit juridik përkatësisht përfaqësia e personit të huaj juridik, nëse me ligj të veçantë nuk është përcaktuar ndryshe.

Konflikt kompetence

Neni 56

Për konflikt kompetence ndërmjet gjykatësve dhe organeve për kundërvajtje vendos Gjykata Supreme e Republikës së Maqedonisë.

Imuniteti

Neni 57

Procedura për kundërvajtje nuk do të udhëhiqet kundër personit i cili gëzon imunitet diplomatik, si dhe kundër personave tjerë që gëzojnë imunitet në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara në pajtim me Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë dhe në kushtet e reciprocitetit.

Vendimi

Neni 58

Për kundërvajtje dhe për shqiptimin e sanksionit për kundërvajtje vendos gjykata, përkatësisht organi për kundërvajtje me vendim kundër të cilit lejohen mjete juridike të përcaktuara me këtë ligj.

Shpenzime të procedurës

Neni 59

Shpenzimet e procedurës janë shpenzime që do të ndodhin në procedurë për kundërvajtje ose për shkak të saj edhe shpenzime që do të ndodhin në lidhje me sigurimin e dëshmimeve të nevojshme dhe ruajtjen e sendeve të konfiskuara dhe të marra para ngritjes së procedurës.

Kapitulli i trembëdhjetë

PROCEDURA PËR KUNDËRVAJTJE PARA ORGANIT PËR KUNDËRVAJTJE

Autorizimi për udhëheqjen e procedurës

Neni 60

(1) Procedurën para organit për kundërvajtje e udhëheq Komisioni për Vendimarrje për Kundërvajtje të përcaktuar me ligj ose rregull tjetër.

(2) Anëtarët e Komisionit nga paragrafi (1) i këtij neni janë nëpunës të autorizuar me shkallë dhe lloj përkatës të përgatitjes profesionale dhe përvojë të nevojshme pune të

përcaktuara me ligj, nga të cilët së paku një prej anëtarëve është jurist i diplomuar me provim të dhënë të jurisprudencës.

Ngritja e procedurës për kundërvajtje

Neni 61

(1) Organi për kundërvajtje ngrit procedurë për kundërvajtje me detyrë zyrtare, me kërkesë të personit zyrtar ose me kërkesë të organit të autorizuar nga neni 89 i këtij ligji dhe të të dëmtuarit (në tekstin e mëtuajshëm: parashtrues i kërkesës).

(2) Kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje i përmban të dhënat nga neni 90 i këtij ligji.

(3) Kërkesa i parashtrohet organit kompetent për kundërvajtje. Nëse kërkesa i është parashtruar organit tjetër, ai menjëherë do t'ia lëshojë organit kompetent për kundërvajtje dhe për këtë do ta njoftojë parashtruesin e kërkesës.

(4) Nëse gjatë procedurës organi për kundërvajtje konstaton se nuk është kompetent real për kundërvajtje, përkatësisht është në kompetencë të gjykatës, me aktvendim do të shpallet si jokompetent dhe kërkesën për ngritje të procedurës për kundërvajtje do t'ia dërgojë gjykatës kompetente.

(5) Organi për kundërvajtje me konkluzion do ta refuzojë kërkesën për ngritje të procedurës për kundërvajtje, nëse konstatohet se janë përmbushur kushtet nga neni 93 paragrafi (2) të këtij ligji.

(6) Konkluzionin nga paragrafi (5) i këtij neni do t'ia dërgojë parashtruesit të kërkesës në afat prej pesë ditësh nga dita e miratimit.

(7) Konkluzioni nga paragrafi (5) i këtij neni nuk përmban këshillë juridike.

Vendimi për kërkesën për udhëheqjen e procedurës për kundërvajtje

Neni 62

(1) Organi për kundërvajtje pas përcaktimit të kushteve për ngritje të procedurës për kundërvajtje me detyrë zyrtare, përkatësisht pas pranimit të kërkesës nga neni 61 të këtij ligji, në mënyrë plotësuese mund të pranojë njoftim dhe dëshmi për kundërvajtje.

(2) Nëse organi për kundërvajtje konstaton se ekzistojnë kushte ligjore për zbatimin e procedurës për kundërvajtje, është i detyruar ta zbatojë dhe miratojë vendimin për kundërvajtje.

Procedura urgjente

Neni 63

(1) Për kundërvajtje vendoset në procedurë urgjente, përveç në rastet kur me ligj është përcaktuar ndryshe.

(2) Procedura urgjente nuk lejohet:

- nëse me kundërvajtjen ka ndodhur lëndim trupor,
- nëse me kundërvajtje përveç gjobës është përcaktuar edhe sanksion ndalim i drejtimit të automjetit,
- nëse nevojitet të vendoset për kërkesa pronësore-juridike dhe
- në raste tjera të përcaktuara me ligj.

Procedura e shkurtuar

Neni 64

(1) Organi për kundërvajtje udhëheq procedurë të shkurtuar kur:

- në kërkesë për ngritje të procedurës për kundërvajtje përmbahen të gjitha faktet dhe dëshmitë në bazë të të cilave mund të vendoset pa prezencë të kryerësit të kundërvajtjes,

- kërkesa për ngritje të procedurës bazohet në dokumente publike të lëshuara nga organet shtetërore kompetente dhe

- kryerësi është hasur gjatë kryerjes së kundërvajtjes nga personi i autorizuar zyrtar.

(2) Në procedurë të shkurtuar vendoset pa marrje në pyetje kryerësin kur ai ftohet me rregull e nuk paraqitet dhe nuk dorëzon dëshmi për pengesën e arsyeshme për t'u paraqitur para organit për kundërvajtje.

Procedura para organit për kundërvajtje

Neni 65

(1) Organi për kundërvajtje me detyrë zyrtare pa prolongim i merr dëshmitë dhe e konstaton gjendjen faktike të nevojshme për vendimmarrje për kundërvajtje.

(2) Organi për kundërvajtje para miratimit të vendimit për kundërvajtje, detyrimisht do ta njoftojë kryerësin për kundërvajtjen që i ngarkohet dhe e këshillon se në afat prej tri ditësh ka të drejtë që të prononcohet për faktet dhe dëshmitë.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) të këtij neni, për kundërvajtje të caktuara me ligj mund të përcaktohet edhe afat më i gjatë për prononcim, nëse me Direktivat evropiane janë paraparë afate më të gjata për prononcim.

(4) Organi për kundërvajtje mund ta ftojë kryerësin e kundërvajtjes në organin që të prononcohet gojarisht për faktet dhe dëshmitë.

(5) Nëse kryerësi i kundërvajtjes e pranon kryerjen e kundërvajtjes dhe pohimi është i qartë dhe i plotë, organit për kundërvajtje nuk i nevojitet të mbledhë edhe dëshmi tjera.

(6) Për kundërvajtje për të cilat është përcaktuar gjobë deri në 15 000 euro në kundërvlerë me denarë, procedura para komisionit për kundërvajtje doemos duhet të përfundojë në afat prej dy muajsh nga dita e parashtrimit të kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

(7) Për kundërvajtje për të cilat është përcaktuar gjobë mbi 15 000 euro në kundërvlerë me denarë, procedura para komisionit për kundërvajtje doemos duhet të përfundojë në afat prej tre muajsh nga dita e parashtrimit të kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

(8) Me përjashtim nga paragrafit (7) të këtij neni, për kundërvajtje nga sfera e konkurrencës dhe komunikimeve elektronike për të cilat është përcaktuar gjobë mbi 15 000 euro në kundërvlerë me denarë, procedura para komisionit për kundërvajtje doemos duhet të përfundojë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e parashtrimit të kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

Shqyrtimi gojor

Neni 66

Organi për kundërvajtje mund të mbajë shqyrtim gojor sipas kushteve nga nenet 117 dhe 118 të këtij ligji

Përmbajtja e vendimit

Neni 67

(1) Vendimi për kundërvajtje doemos duhet të ketë hyrje, dispozitiv dhe arsyetim.

(2) Hyrja e vendimit për kundërvajtje i përmban emrin e organit për kundërvajtje që e ka miratuar, emrin dhe mbiemrin e anëtarëve të Komisionit nga neni 60 i këtij ligji, emrin dhe mbiemrin e kryerësit dhe mbrojtësit, emrin dhe mbiemrin e personit përgjegjës në personin juridik, firmën përkatësisht emrin dhe selinë e personit juridik dhe kundërvajtjen që është lëndë e procedurës.

(3) Dispozitivi i vendimit për kundërvajtje doemos duhet të përmbajë: të dhëna kryesore për identitetin e kryerësit (emrin dhe mbiemrin, nofken, numrin unik të amzës të qytetarit (në tekstin e mëtuajshëm: NUAQ),

numrin e llogarisë së transaksionit dhe bankën në të cilën mbahet llogaria e transaksionit, vendlindjen dhe datëlindjen, vendbanimin, rrugën dhe numrin, adresën e vendqëndrimit të përkohshëm, profesionin, shtetësinë, nëse personi fizik është i huaj, atëherë në vend të NUAQ-së numri i dokumentit të udhëtimit), ndërsa për personin juridik emrin dhe selinë e personit juridik, numrin unik tatimor (NUT), numrin e llogarisë së transaksionit dhe bankën në të cilën mbahet llogaria e transaksionit, adresën e postës elektronike, ndërsa për personin përgjegjës në personin juridik edhe funksionin që e kryen në atë person juridik; përshkrimin faktik të kundërvajtjes se kryerësi e ka kryer kundërvajtjen, sanksionin që shqiptohet, masën e veçantë për kundërvajtje nëse është shqiptuar ose se procedura ndërpritet, si dhe paralajmërim se gjoba e paguar do të paguhet në formë të detyrueshme, si dhe shpenzimet e procedurës.

(4) Në arsyetimin e vendimit për kundërvajtje organi për kundërvajtje do t'i paraqesë dëshmitë dhe rrethanat mbi të cilat e bazon vendimin e tij.

(5) Vendimi për kundërvajtje doemos duhet të ketë edhe këshillë juridike.

Aktvendimi

Neni 68

(1) Organi për kundërvajtje do të miratojë aktvendim për kundërvajtje me të cilin përcaktohet përgjegjësia e kryerësit dhe i shqiptohet sanksion ose lirohet nga përgjegjësia.

(2) Nëse procedura për kundërvajtje udhëhiqet për më shumë kundërvajtje, në aktvendim do të ceket për cilat kundërvajtje është përcaktuar përgjegjësi dhe cili sanksion për kundërvajtje i shqiptohet, përkatësisht për cilat lirohet nga përgjegjësia.

(3) Aktvendimi i miratuar në procedurë të shkurtuar kur kryerësi e pranon kundërvajtjen dhe jep dorëheqje nga e drejta e ankesës, nuk ka arsyetim.

Aktvendimi me të cilin kryerësi lirohet nga përgjegjësia

Neni 69

Gjatë miratimit të aktvendimit me të cilin kryerësi lirohet nga përgjegjësia, organi për kundërvajtje në mënyrë përkatëse do t'i zbatojë dispozitat nga neni 123 i këtij ligji.

Aktvendimi për ndaljen dhe ndërprerjen e procedurës

Neni 70

(1) Gjatë miratimit të aktvendimit me të cilin ndalet procedura, organi për kundërvajtje në mënyrë përkatëse do t'i zbatojë dispozitat nga neni 124 i këtij ligji.

(2) Gjatë miratimit të aktvendimit me të cilin ndërpritet procedura, organi për kundërvajtje në mënyrë përkatëse do t'i zbatojë dispozitat nga neni 107 i këtij ligji.

Vërejtja

Neni 71

(1) Organi për kundërvajtje në vend të shqiptimit të gjobës kryerësit të kundërvajtjes mund t'i shqiptojë vërejtje në bazë të neneve 18 dhe 38 të këtij ligji.

(2) Organi për kundërvajtje mban evidence për vërejtjet e shqiptuara.

Shpenzime të procedurës

Neni 72

(1) Shpenzimet e procedurës i paguan kryerësi i kundërvajtjes, të cilit i është shqiptuar sanksion për kundërvajtje.

(2) Nëse për përcaktimin e shpenzimeve nuk ka të dhëna të mjaftueshme, për shpenzimet e procedurës do të miratohet aktvendim i veçantë.

(3) Lartësinë dhe mënyrën e përcaktimit të shpenzimeve të kryera reale në procedurë për kundërvajtje para organit për kundërvajtje, i përcakton funksionari i cili udhëheq me organin e administratës në kompetencë të të cilit është veprimi i komisionit për kundërvajtje.

Zbatimi adekuat i ligjit

Neni 73

Organi për kundërvajtje gjatë udhëheqjes së procedurës për kundërvajtje në mënyrë adekuate i zbaton dispozitat e Ligjit për procedurë të përgjithshme administrative, përveç nëse me këtë ligj dhe me ligj tjetër me të cilin është përcaktuar kundërvajtja nuk është përcaktuar ndryshe.

Procedura për ankesë kundër vendimeve të organeve për kundërvajtje

Neni 74

(1) Kundër vendimit për kundërvajtje që e ka miratuar organi për kundërvajtje mund të parashtrohet ankesë në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të vendimit përmes organit për kundërvajtje, në Komisionin Shtetëror për Vendimarrje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurës për kundërvajtje, të themeluar me ligj të veçantë (në tekstin e mëtuajshëm (Komisioni Shtetëror).

(2) Ankesë nga paragrafi (1) i këtij neni mund të parashtrorë personi (fizik ose juridik) të cilit i është shqiptuar sanksion, përfaqësuesi i tij ligjor, përkatësisht mbrojtësi i tij, i dëmtuari dhe përfaqësuesi i tij, pronari i sendeve të marra në procedurë për kundërvajtje dhe parashtruesi i kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

(3) Nëse organi për kundërvajtje e ka miratuar aktvendimin se ankesa është e bazuar, e nuk ka nevojë të zbatohet procedurë e re, mund të vendosë ndryshe dhe me aktvendim të ri ta zëvendësojë aktvendimin që përgënjeshtrohet me ankesë.

(4) Ankesa nga paragrafi (1) i këtij neni e prolongon zbatimin e vendimit, përveç kur ankesa është parashtruar nga i huaji.

Kapitulli i katërbëdhjetë

MBROJTJA GJYQËSORE

E drejta e ngritjes së kontestit administrativ

Neni 75

(1) Kundër vendimit për kundërvajtje që e ka miratuar Komisioni Shtetëror mund të parashtrohet ankesë për ngritje të kontestit administrativ. Padi mund të parashtrorë personi (fizik ose juridik) të cilit i është shqiptuar sanksioni, përfaqësuesi i tij ligjor, mbrojtësi i tij, i dëmtuari dhe përfaqësuesi i tij, pronari i sendeve të marra në procedurë për kundërvajtje dhe parashtruesi i kërkesës për ngritje të procedurës për kundërvajtje.

(2) Padia nga paragrafi (1) i këtij neni nuk e prolongon zbatimin e vendimit, i cili është përfundimtar dhe ekzekutiv dhe paraqet bazë për zbatim të detyrueshëm në pajtim me dispozitat e Ligjit për procedurë tatimore.

(3) Me propozim të paditësit të parashtruar bashkë me padinë, gjykata e cila është kompetente të vendosë për kontestin administrativ me aktvendim të veçantë do ta mbajë zbatimin e vendimit nga paragrafi (2) i këtij neni deri në plotfuqishmërinë e saj, nëse parashtruesi i padisë dëshmon se për shkak të zbatimit do të shkaktohet dëm i pakompensueshëm.

(4) Gjykata kompetente për të vendosur për kontestin administrativ procedurën për mbrojtje gjyqësore e udhëheq sipas Ligjit për konteste administrative.

Neni 76

Aktvendimi i Komisionit Shtetëror mund të përgënjeshtrohet:

- nëse ligji është zbatuar në mënyrë jo të drejtë,
- nëse akti është miratuar nga organi jokompetent dhe
- nëse në procedurën e cila i ka paraprirë aktit nuk është vepruar sipas rregullave të procedurës, ose nëse nga faktet e konstatuara është nxjerrë konkluzion i padrejtë në lidhje me gjendjen faktike.

Kapitulli i pesëmbëdhjetë

PROCEDURA GJYQËSORE
DISPOZITA E PËRGJITHSHME**Kompetenca reale**

Neni 77

Procedurën për kundërvajtje në shkallë të parë e udhëheq gjykatësi individ në gjykatën themelore, ndërsa procedurën e mjetëve juridike këshilli nga tre gjykatës.

Kapitulli i gjashtëmbëdhjetë

I AKUZUARI DHE E DREJTA E MBROJTJES

I akuzuari

Neni 78

(1) I akuzuari është person fizik dhe juridik kundër të cilit mbahet procedura për kundërvajtje.

(2) Nëse për kundërvajtjen është akuzuar personi juridik dhe personi përgjegjës në personin juridik zbatohet procedura e vetme.

Përfaqësimi i personit juridik

Neni 79

(1) Për personin e akuzuar juridik në procedurë për kundërvajtje merr pjesë përfaqësuesi i tij, i autorizuar që t'i marrë të gjitha veprimet që mund t'i marrë i akuzuari në pajtim me këtë ligj.

(2) Përfaqësuesi i personit të akuzuar është personi i cili është i autorizuar që ta përfaqësojë personin juridik në bazë të ligjit ose ndonjë dispozite tjetër të organit kompetent shtetëror, statutit ose aktit tjetër të përgjithshëm të personit juridik.

(3) Kur personi juridik është themeluar nga një themelues, atëherë personi i njëjtë konsiderohet si person përgjegjës dhe përfaqësues i personit juridik.

(4) Organi kompetent i personit juridik për përfaqësues mund ta përcaktojë personin tjetër të punësuar te ai person juridik.

(5) Përfaqësuesi i personit të akuzuar juridik nga paragrafi (4) i këtij neni është i obliguar që të ketë autorizim me shkrim nga organi kompetent që e ka përcaktuar si përfaqësues.

(6) Përfaqësuesi i personit të akuzuar juridik mund të jetë vetëm një person.

Përfaqësimi i personit të huaj juridik

Neni 80

Personin e huaj juridik e përfaqëson udhëheqësi i degës, përkatësisht përfaqësisë ose personi tjetër i autorizuar nga personi i huaj juridik.

Kufizimi i përfaqësimit

Neni 81

(1) Përfaqësuesi i personit të akuzuar juridik, përveç personit nga neni 79 paragrafi (3) të këtij ligji nuk mund të jetë personi përgjegjës në personin juridik kundër të cilit mbahet procedurë për kundërvajtje të njëjtë.

(2) Përfaqësuesi i personit juridik nuk mund të jetë personi i cili është dëshmitar për punën e njëjtë.

(3) Në rastet nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, gjykata është e obliguar që ta njoftojë personin juridik për caktimin e përfaqësuesit tjetër.

(4) Për personin e huaj juridik njoftimi nga paragrafi (3) i këtij neni dorëzohet në seli, degë përkatësisht në përfaqësinë e personit të huaj juridik.

Kapitulli i shtatëmbëdhjetë

I DËMTUARI, VIKTIMA DHE PËRFAQËSIMI I TYRE

I dëmtuari dhe përfaqësimi i tij

Neni 82

(1) I dëmtuar sipas këtij ligji është personi e drejta e të cilit është cenuar ose rrezikuar me kundërvajtje.

(2) I dëmtuari, vet ose përmes përfaqësuesit ligjor ose personit të autorizuar, ka të drejtë:

- të parashtrijë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje,

- të parashtrijë dëshmi, të parashtrijë propozime dhe të paraqesë kërkesë pronësore juridike për kompensim të dëmit ose kthim të sendeve,

- të parashtrijë ankesë për vendimin që është miratuar me rastin e kërkesës së tij për vendosjen e procedurës për kundërvajtje ose me rastin e vendimit për harxhimet e procedurës dhe

- të heq dorë nga kërkesa për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje deri në miratimin vendimit për kundërvajtje dhe në këtë rast nuk ka të drejtë të parashtrijë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje.

(3) Gjykata do ta pranojë kërkesën e të dëmtuarit për ngritjen e procedurës për kundërvajtje, nëse përcillet me kërkesë me shkrim, me dëshmi se e ka paraqitur kundërvajtjen dhe ka kërkuar nga organi kompetent të veprojë për kërkesën dhe nëse në afat prej 30 ditësh nga kërkesa e tillë nga organi kompetent ka marrë përgjigje negative ose nuk ka marrë përgjigje.

(4) Gjykata do ta hedhë poshtë kërkesën e të dëmtuarit nëse nuk ekzistojnë kushte nga paragrafi (3) i këtij neni.

(5) Nëse gjykata në procedurën e ngritur nga i dëmtuari ka konstatuar se është kryer kundërvajtje dhe se organi kompetent pa arsye nuk ka paraqitur kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje, për këtë do ta informojë organin kompetent në të cilin punon personi zyrtar, si dhe Avokatin e Popullit të Republikës së Maqedonisë.

Viktima dhe përfaqësimi i saj

Neni 83

(1) Viktima ka të drejtë të marrë pjesë në procedurën për kundërvajtje si i dëmtuar me përfshirje në kërkesën për ngritjen e procedurës për kundërvajtje ose në kërkesën për realizimin e dëmshpërblimit.

(2) Nëse viktima është fëmijë, përkatësisht i takon grupit të kategorisë së cenuar ka të drejtë të masave të veçanta në mbrojtje procesuale gjatë dhënies së dëshmisë dhe pyetjes, të përcaktuara në Ligjin për procedurë penale.

Kapitulli i tetëmbëdhjetë

MBROJTËSI

Revokimi i autorizimit të mbrojtësit

Neni 84

I akuzuari i cili merr thirrje të rregullt për shqyrtim, mund ta revokojë të autorizimin e mbrojtësit të vet më së voni në afat prej tri ditësh para fillimit të seancës gjyqësore.

Heqja dorë nga autorizimi nga mbrojtësi

Neni 85

(1) Mbrojtësi mund të heq dorë nga autorizimi i të akuzuarit më së voni në afat prej tri ditësh para fillimit të seancës gjyqësore, e për këtë ta informojë gjyqin, ose është i obliguar që të sigurojë prezencë të mbrojtësit tjetër në seancën gjyqësore.

(2) Nëse mbrojtësi në afatin nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk e njofton gjykatën se ka hequr dorë nga autorizimi, gjykata mund t'i shqiptojë gjobë në shumë prej 1 000 eurosh në kundërvlerë me denarë.

Kapitulli i nëntëmbëdhjetë

DORËZIMI I SHKRESAVE

Dorëzimi i shkresave personave fizikë

Neni 86

(1) Shkresat dorëzohen me postë, në formë elektronike, përmes personave zyrtarë të organit shtetëror që e dërgon shkresën, pa ndërmjetësim të ai organ ose përmes personit juridik me autorizim të veçantë të përcaktuar me ligj.

(2) Kur dorëzimi bëhet përmes postës, postieri njoftimin e lë në shtëpinë e të akuzuarit që ta marrë shkresën në postë, e nëse nuk vjen llogaritet se dërgesa është kryer me rregull.

(3) Dorëzimi mund të kryhet me angazhimin e shërbimit tjetër të veçantë për dorëzim.

(4) Thirrja për shqyrtimin kryesor ose thirrjet tjera gjykata edhe gojarisht mund t'ia kumtojë personit i cili gjendet para gjykatës, me këshillë për pasojat e mosardhjes. Thirrja e kryer në këtë mënyrë do të shënohet në procesverbal, të cilin personi i thirrur do ta nënshkruajë, përveç nëse thirrja është shënuar në procesverbal për seancën kryesore. konsiderohet se me këtë është kryer dorëzim i plotfuqishëm.

Dorëzimi i shkresës

Neni 87

(1) Shkresa i dorëzohet pa ndërmjetësim personit të cilit i është dërguar, e ky është i detyruar ta pranojë. Nëse personi nuk haset aty ku duhet të bëhet dorëzimi, dorëzuesi do t'ia dorëzojë ndonjërit nga anëtarët e familjes së tij, më të moshuar se 16 vjet të cilët janë të obliguar ta pranojnë shkresën. Nëse ata nuk hasen në shtëpi, shkresa do t'i dorëzohet personit që qëndron në shtëpi ose fqinjit, nëse ata pajtohen që ta pranojnë. Nëse dorëzimi bëhet në vendin e punës personit të cilit duhet t'i dorëzohet shkresa, e ai person nuk haset aty, dorëzimi mund të kryhet te personi i autorizuar për pranimin e postës i cili është i detyruar ta pranojë me shkrim ose te personi i punësuar në vendin e njëjtë, nëse pranon që ta pranojë shkresën. Nëse personi nuk gjendet në adresën në të cilën duhet të realizohet dorëzimi, dorëzuesi do ta lë njoftimin me shkrim për pranimin e shkresës me të cilën personi informohet që të vijë në ditën e caktuar dhe orën e caktuar te organi kompetent për pranimin e shkresës. Nëse personi nuk

vepron sipas njoftimit, llogaritet se dorëzimi është kryer në ditën dhe orën e cekur në njoftim. Me këtë llogaritet se shkresa është dorëzuar.

(2) Nëse konstatohet se personit të cilit duhet t'i dorëzohet shkresa mungon dhe se personat nga paragrafi (1) i këtij neni për shkak të kësaj nuk mund t'ia dorëzojnë shkresën me kohë, shkresa do të kthehet me shënimin se ku gjendet personi që mungon.

(3) Nëse dërgesa nuk kryhet në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, organi që e udhëheq procedurën do ta paraqesë shkresën në tabelën e shpalljeve dhe pas kalimit të tetë ditëve nga dita e paraqitjes llogaritet se dërgesa është kryer me rregull.

Dorëzimi i shkresës për persona fizikë

Neni 88

(1) Dorëzimi i shkresës personave juridikë dhe organeve shtetërore kryhet në formë elektronike.

(2) Dorëzimi kryhet në formë elektronike në kutinë elektronike, në adresë të kutisë elektronike dhe llogaritet i kryer në ditën e pranimit të shkresës në formë elektronike.

(3) Sistemi informatik i organit kompetent njëkohësisht me dërgimin e shkresës te pranuesi i dërgesës në adresën e tij elektronike dërgon edhe njoftim se nga sistemi informatik i organeve kompetente është dërguar dokument me shkrim të cilin pronari i adresës detyrimisht duhet ta marrë.

(4) Posta elektronike nga kutia elektronike duhet të merret më së voni tri ditë nga dërgimi i saj.

(5) Në njoftimin nga paragrafi (3) i këtij neni pranuesi i dërgesës paralajmërohet se nëse posta elektronike e kutisë elektronike nuk merret në afat prej tri ditëve, dorëzimi do të llogaritet si i kryer.

(6) Nëse shkresa e cila dorëzohet në formë elektronike përmban shtojcë për të cilat nuk ka mundësi teknike që të dorëzohen në formë elektronike, gjyqi, përkatësisht organi për kundërvajtje në shkresën e cila dorëzohet do ta informojë pranuesin se shtojcat duhet t'i marrë pa ndërmjetësim nga gjykata përkatësisht organi për kundërvajtje në afat prej pesë ditësh nga dita e njoftimit, e nëse në atë afat nuk i merr, llogaritet se shtojcat janë dorëzuar.

(7) Kur bëhet dorëzimi i vendimeve të cilat nga dita e dorëzimit rrjedh afati, si ditë e dorëzimit llogaritet dita e pranimit të letërës në formë elektronike në pajtim me këtë nen.

(8) Thirrjet dhe shkresat tjera, si dhe vendimet dorëzohet në adresë në kutinë elektronike e cila është e regjistruar para organit kompetent. Nëse gjatë procedurës për kundërvajtje personi e ndërton adresën e kutisë elektronike, është i obliguar që për këtë më së voni në afat prej tri ditësh nga dita e ndryshimit ta informojë gjykatën, përkatësisht organin kundërvajtës për adresën e re të kutisë elektronike, në të kundërtën do të llogaritet si e rregullt çdo dërgesë e kryer në adresën paraprake.

(9) Vendimi me të cilin personit juridik i shqiptohet sanksion dorëzohet në formë elektronike në pajtim me këtë ligj.

(10) Nëse kryerësi i kundërvajtjes nuk ka të regjistruar kuti elektronike, dërgesa llogaritet si e kryer me publikimin e shkresës në ueb faqen e institucionit në kuadër të së cilit gjendet organi për kundërvajtje, prej nga kryerësi do të mund ta marrë shkresën në formë elektronike.

Kapitulli i njëzetë

KËRKESA PËR NGRITJEN E PROCEDURËS PËR KUNDËRVAJTJE

Dorëzuesi i kërkesës

Neni 89

(1) Procedura për kundërvajtje udhëhiqet me kërkesë nga organi i autorizuar ose i dëmtuari (në tekstin e mëtejshëm: dorëzuesi i kërkesës).

(2) Organe të autorizuara sipas paragrafit (1) të këtij neni, janë organet e administratës shtetërore, prokurori publik, organet e njësive të vetadministrimit lokal dhe organet tjera dhe organizatat që kryejnë autorizime publike në kompetencës të së cilave bie zbatimimi i drejtpërdrejtë ose mbikëqyrja mbi zbatimin e ligjeve në të cilat parashihen kundërvajtje.

(3) Organet e autorizuara nga paragrafi (2) i këtij neni janë të obliguara që të dorëzojnë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje çdo herë kur ekziston dyshim i bazuar se është kryer kundërvajtje.

(4) Kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje dorëzohet me shkrim ose në formë elektronike të përcaktuar me ligj, në numër të mjaftueshëm të ekzemplarëve për gjykatën, organin e kundërvajtjes dhe personat kundër të cilëve është ngritur kundërvajtja.

Përmbajtja e kërkesës

Neni 90

(1) Kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje i përmban:

- të dhënat themelore për identitetin e kryerësit (emri dhe mbiemri, nofka, numri unik amë i qytetarit (në tekstin e mëtejshëm: NUAQ), numri i llogarisë së transaksionit dhe bankës në të cilën është llogaria e transaksionit, vendi dhe data e lindjes, vendi ku jeton, rruga dhe numri, adresa e qëndrimit të përkohshëm, profesioni, shtetësia, nëse personi fizik është i huaj, atëherë në vend të NUAQ numri i dokumentit të udhëtimit), ndërsa për personin juridik emri i selisë së personit juridik, numri unik tatimor (NUT), numri i llogarisë së transaksionit dhe bankës në të cilën është llogaria e transaksionit, adresa e kutisë elektronike, ndërsa për personin përgjegjës në personin juridik edhe funksioni që e kryen në atë person juridik,

- përshkrimin faktik të kundërvajtjes prej ku dalin karakteristikat juridike të kundërvajtjes, koha dhe vendi i kryerjes së kundërvajtjes dhe rrethanave tjera të nevojshme që sa më afërsisht të përcaktohet kundërvajtja,

- kualifikimi juridik i kundërvajtjes që duhet të zbatohet,

- dëshmitë që duhet të nxirren dhe
- nënshkrimin në kërkesën e dorëzuar.

(2) Kur kërkesën për ngritjen e procedurës për kundërvajtje e dorëzon i dëmtuari, kërkesa nuk është e domosdoshme të përmbajë kualifikim juridik për kundërvajtje.

(3) Me kërkesën për ngritjen e procedurës për kundërvajtje i dëmtuari mund të dorëzojë edhe kërkesë për kompensim të dëmit.

(4) Kërkesës i bashkëngjiten dëshmitë.

(5) Nëse nuk është e mundur të konfirmohet identiteti i kryerësit të kundërvajtjes në kërkesë në vend të të dhënave personale do të ceket përshkrimi i personit dhe fotografia e personit, përkatësisht incizimi dhe të gjitha të dhënat tjera për vërtetimin e identitetit të personit i cili dërgohet për mbajtje në qendrën e pranimit, derisa nuk përcaktohet identiteti.

Kundërvajtja për të cilën gjykata do të njoftohet në kohëzgjatjen e procedurës

Neni 91

Nëse gjykata në kohëzgjatjen e procedurës njoftohet për kundërvajtje për të cilën nuk është ngritur kërkesë nga organi i autorizuar, për këtë do ta informojë organin e autorizuar për paraqitjen e kërkesës.

Plotësimi i kërkesës

Neni 92

(1) Nëse kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje nuk i përmban të gjitha të dhënat nga neni 90 i këtij ligji, do të kërkohet nga parashtruesi i kërkesës që ta plotësojë në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 15 ditë.

(2) Në rast se dorëzuesi i kërkesës nuk i mënjanon mungesat në afatin e përcaktuar, do të llogaritet se ka heq dorë nga kërkesa dhe kërkesa e tillë do të hidhet poshtë.

Hedhja poshtë e kërkesës

Neni 93

(1) Nëse gjykata vërteton se nuk ekzistojnë kushte për ngritjen e procedurës për kundërvajtje kërkesën do ta hedhë poshtë me aktvendim.

(2) Nuk ekzistojnë kushte për vendosjen e procedurës për kundërvajtje kur:

- veprimi i përshkruar në kërkesë nuk është kundërvajtje,
- ekzistojnë baza që e përjashtojnë përgjegjësinë për kundërvajtje,
- është krijuar parashkrim për ngritjen e procedurës kundërvajtëse,
- kërkesën e ka ngritur parashtruesi, përkatësisht personi i paautorizuar,
- ekzistojnë shkaqe tjera ligjore për të cilat procedura për kundërvajtje nuk mund të ngritet,
- kërkesa nuk mbështetet me dëshmi për kundërvajtje të kryera dhe
- kërkesa nuk i përmban të dhënat e nevojshme nga neni 90 i këtij ligji.

(3) Aktvendimi nga paragrafi (1) i këtij neni do t'i dorëzohet parashtruesit të kërkesës, ndërsa i dëmtuari do të njoftohet se kërkesën pronësore juridike mund ta realizojë në procedurë kontestimore.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) të këtij neni dorëzuesi i kërkesës ka të drejtë ankese në afat prej tetë ditësh në gjykatën e shkaqës së dytë.

Bashkimi dhe ndarja e procedurës

Neni 94

(1) Nëse i akuzuari me një veprim ose më shumë veprime bën më shumë kundërvajtje për të cilat nuk është miratuar aktvendim, ndërsa për të gjitha vendimet kompetente është gjykata e njëjtë, sipas rregullës do të zbatohet procedurë e vetme dhe do të miratohet vendim i vetëm për kundërvajtje. Procedura e vetme, sipas rregullës do të zbatohet edhe kundër personit juridik dhe personit përgjegjës, kundër të akuzuarit, pjesëmarrësit, nxitësit dhe ndihmësit, përveç nëse ekzistojnë kushte ligjore që procedura të udhëhiqet vetëm për një prej tyre.

(2) Deri në miratimin e vendimit për kundërvajtje nga shkaqe të arsyeshme ose për shkak të përputhshmërisë, gjykata mund të vendos që procedura për kundërvajtje të veçanta ose kundër të akuzuarve, pjesëmarrësve, nxitësve ose ndihmësve të veçantë të ndahet nga procedura e vetme dhe të kryhet në veçanti.

(3) Për bashkimin dhe ndarjen e procedurës gjykata do të miratojë aktvendim kundër të cilit nuk lejohet ankese.

Ngritja e procedurës për kundërvajtje

Neni 95

(1) Nëse gjykata nuk miraton aktvendim për hedhje poshtë të kërkesës, gjykata është e obliguar që të caktojë seancë gjyqësore dhe për këtë ta informojë të akuzuarin.

(2) Gjykata së bashku me thirrjen për marrje në pyetje do t'i dorëzojë të akuzuarit kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje së bashku me dëshmitë me shkrim.

Kapitulli i njëzetentjëtë

MASA PËR SIGURIMIN E PRANISË SË TË
AKUZUARIT DHE PËR MBAJTJEN E PROCEDURËS
PËR KUNDËRVAJTJE

Llojet e masave

Neni 96

Masat që mund të merren ndaj të akuzuarit për sigurimi e pranisë dhe për udhëheqjen e procedurës për kundërvajtje janë: thirrja, arresti, mbajtja, garancia dhe heqja e përkohshme e dokumentit të udhëtimit për të huaj dhe mbajtja e të huajit në qendrën e pranimit.

Thirrja

Neni 97

(1) Prania e të akuzuarit gjatë marrjes në pyetje në procedurë për kundërvajtje sigurohet me thirrje. Thirrjen e dërgon gjykata që e udhëheq procedurën për kundërvajtje.

(2) I akuzuari me ftesë njoftohet për çka është i akuzuar dhe se është i obliguar të paraqitet personalisht ose mbrojtjen ta japë me shkrim. I akuzuari i cili është thirrur të vijë personalisht në vërejtje duhet të paralajmërohet se do të caktohet arrestimi, nëse nuk paraqitet në thirrje. Nëse për vendimmarrje të rregullt nuk është e detyrueshme që i akuzuari të merret në pyetje, ai në thirrje do të paralajmërohet se vendimi për kundërvajtje do të miratohet pa marrje në pyetje, nëse nuk paraqitet në thirrje.

(3) Së bashku me thirrjen do të dorëzohet ekzemplari nga kërkesa për ngritjen e procedurës për kundërvajtje.

Arrestimi

Neni 98

(1) Nëse i akuzuari i thirrur sipas rregullës nuk i paraqitet thirrjes dhe mosardhjen e tij nuk e arsyeton, ose nuk ka mundur me rregull të dorëzohet thirrja, ndërsa nga rrethanat është evidente se i akuzuari shmanget, ndërsa prania e tij është e nevojshme për vendimmarrje të rregullt, do të përcaktohet arresti. Arresti është i mundshëm të përcaktohet vetëm në rast kur në ftesë i akuzuari këshillohet se është i obliguar që të paraqitet personalisht.

(2) Arresti përcaktohet me shkrim. Në urdhër do të ceket emri dhe mbiemri i të akuzuarit që duhet të arrestohet, numri unik i amzës i tij, data e lindjes, vendqëndrimi i të akuzuarit, lënda në të cilën përcaktohet arresti dhe shkaku për të cilin është përcaktuar arresti.

(3) Urdhri doemos duhet të ketë vulë dhe nënshkrim të gjykatësit i cili e ka përcaktuar arrestin.

Garancia

Neni 99

(1) Kur procedura për kundërvajtje është ngritur kundër të akuzuarit i cili nuk është me qëndrim të përhershëm në Republikën e Maqedonisë, ndërsa dëshiron që para përfundimit të procedurës ta lëshojë, me lutje të tij gjykata mund të lejojë të japë garanci si sigurim për plotësimin e obligimeve që mund të përcaktohen në vendimin për kundërvajtje.

(2) Gjykata mund të kërkojë nga i akuzuari që krahas lënies së garancisë, të caktojë të autorizuar që në emër të tij ta pranojë shkresën dhe ta përfaqësojë në procedurë, nëse bëhet fjalë për të drejtat e tij pronësore.

(3) Garancia nuk mund të përcaktohet para se i akuzuari të merret në pyetje.

(4) Garancia çdo herë është në shumë të parave që përcaktohet duke pasur parasysh peshën e kundërvajtjes, shumën e dëmit të shkaktuar, rastet personale dhe familjare të të akuzuarit të gjendjen pronësore të personit që e jep.

(5) Garancia përbëhet në lënien e parave në dorë, letrave të vlerë, sendeve të çmueshme ose në sendeve tjera të tundshme me vlerë më të madhe që mund të shndërrohen në para ose të ruhen.

(6) Nëse procedura me vendim ndërpritet, garancia e dorëzuar do të kthehet.

(7) Nëse kryerësi i kundërvajtjes pas aktvendimit të plotfuqishëm për kundërvajtje nuk e paguan gjobën e kumtuar, ose nuk e kompenson dëmin e shkaktuar, dobinë e arritur pronësore dhe harxhimet e procedurës, nga garancia e dorëzuar do të paguhet: gjoba, dëmi i vërtetuar, dobja e arritur pronësore dhe harxhimet e procedurës, ndërsa teprica do të kthehet.

(8) Për dhënien e garancisë dhe kthimin e saj gjykata do të marrë aktvendim të veçantë.

Mbjajtja

Neni 100

(1) Nëse ekziston dyshim i bazuar se i akuzuari ka kryer kundërvajtje, deri në miratimin e vendimit për kundërvajtje gjykata mund të përcaktojë mbajtje, nëse nuk është e mundur që të përcaktohet identiteti ose nëse ka vendqëndrim në Republikën e Maqedonisë, ndërsa ekziston dyshim i bazuar për përsëritjen e kundërvajtjes ose do të ikë ose me shkuarje për qëndrim në vend të huaj mund t'i shmanget përgjegjësia për kundërvajtje.

(2) I akuzuari i cili është mbajtur ka të drejtë që menjëherë të informohet në gjuhën amtare ose në gjuhën që e kupton për shkaqet e mbajtjes, si dhe të këshillohet se nuk është i obliguar asgjë të deklarojë, se ka të drejtë në ndihmë juridike momentale për mbrojtës të cilin lirisht mund ta zgjedhë dhe se organi kompetent me kërkesë të tij është i obliguar që për mbajtjen t'i informojë të afërmit e tij, përkatësisht punëdhënësin, e nëse është shtetas i huaj, me kërkesë të tij edhe përfaqësinë diplomatike të shtetit të tij.

(3) Të akuzuarit menjëherë, e më së voni për gjashtë orë duhet t'i dorëzohet vendimi me shkrim për shkaqet e privimit nga liria me këshillë juridike.

(4) Derisa zgjat mbajtja, i akuzuari ka të drejtë ankese kundër aktvendimit. Ankesa nuk e shtyn aktvendimin për mbajtje.

(5) Për ankesën për ligjshmërinë e mbajtjes vendos gjykata e shkallës së dytë në afat prej 24 orësh.

(6) Mbjajtja mund të zgjasë më së shumti 12 orë, nga koha kur është mbajtur. Për këtë kohë duhet të merret në pyetje dhe të miratohet vendim për kundërvajtje ose të lëshohet në liri.

(7) Për mbajtjen e të akuzuarit në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë kundërvajtëse për zbatimin e paraburgimit, nëse me këtë ligj nuk është rregulluar ndryshe.

Mbjajtja e të huajit në qendrën e pranimit

Neni 101

(1) Nëse kryerësi i kundërvajtjes është i huaj identiteti i të cilit nuk mund të vërtetohet, gjykata menjëherë i cakton masë të mbajtjes në qendrën e pranimit.

(2) Me aktvendim mbajtja e personit të huaj mund të zgjasë deri në 30 ditë, ndërsa gjykata mund ta zgjasë edhe për 30 ditë.

(3) Kundër aktvendimit i huaji ka të drejtë ankese në gjykatën e shkallës së dytë në afat prej 48 orësh nga momenti i mbajtjes në qendrën e pranimit. Ankesa nuk e prolongon zbatimin e aktvendimit.

(4) Kur gjykata do të përcaktojë mbajtjen e të huajit në qendrën e pranimit, do ta informojë Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe do ta obligojë organin që të marrë masa për vërtetimin e identitetit të personit të huaj.

(5) Gjykata do të miratojë aktvendim për ndërprerjen e mbajtjes menjëherë pasi që t'i marrë të dhënat për identitetin.

(6) Vendosja në qendrën e pranimit rregullohet me ligj të veçantë.

Mbajtja e personave nën ndikimin e alkoolit ose substancave tjera psikotropike

Neni 102

(1) Ministria e Punëve të Brendshme mund të përcaktojë mbajtjen e kryerësit i cili është nën ndikim të alkoolit ose të substancave tjera psikotropike dhe është kapur gjatë kryerjes së kundërvajtjes, nëse ekziston rrezik që edhe në të ardhmen do të kryejë kundërvajtje, e nuk ekzistojnë kushte që menjëherë ta bartë në institucion shëndetësor. Mbajtja mund të zgjasë më së shumti 12 orë. Harxhimet për qëndrim bien në llogari të kryerësit të kundërvajtjes.

(2) Për çdo mbajtje Ministria e Punëve të Brendshme përpilon procesverbal në të cilin futen masat që merren dhe nëse ndërmerren masa mjekësore edhe masat mjekësore. Ekzemplari i procesverbalit i jepet personit të mbajtur.

(3) Person nën ndikim të alkoolit ose substancave tjera psikotropike llogaritet personi për të cilin kjo është përcaktuar në pajtim me ligjin me përdorimin e mjeteve dhe veglave teknike ose nëse nga pamja, sjellja, gjendja psikofizike e tij dhe rrethana tjera rezulton se nuk është e aftë të udhëheqë me veprimet.

Arrestimi i personave të hasur në kryerjen e kundërvajtjes

Neni 103

(1) Ministria e Punëve të Brendshme edhe pa urdhër të gjykatës mund ta arrestojë personin e kapur gjatë kryerjes së kundërvajtjes, nëse nuk është e mundur që të përcaktohet identiteti i kryerësit ose nëse ai nuk ka vendqëndrim, ose nëse me shkuarje në vende të huaja për qëndrim mund ta shmang përgjegjësinë për kundërvajtje, ose nëse ekzistojnë rrethana që e bëjnë vlerësimin të bazuar se kryerësi do të vazhdonte me kundërvajtje ose nëse ekzistojnë rrethana që e bëjnë vlerësimin të bazuar se kryerësi do të vazhdonte me kundërvajtje ose se do ta përsëritë.

(2) Nëse në rastin nga paragrafi (1) të këtij neni kryerësi është hasur gjatë kryerjes së kundërvajtjes në kohën kur gjykata nuk punon ose nëse ekzistojnë rrethana që sugjerojnë në rrezik se do të ikë ose do të vazhdojë me kundërvajtje ose kundërvajtjen do ta përsëritë, mund ta mbajë personi i autorizuar zyrtar. Mbajtja zgjat derisa nuk është e mundur që kryerësi të shoqërohet në gjykatën kompetente, por më së shumti 12 orë.

(3) I akuzuari i cili është arrestuar doemos duhet që menjëherë të informohet në gjuhën amtare ose në gjuhën që e kupton për shkaqet e arrestimit, si dhe të këshillohet se nuk është i obliguar asgjë të deklarojë, se ka të drejtë në ndihmë juridike momentale nga mbrojtësi të cilin lirisht mund ta zgjedhë edhe për atë se organi kompetent me kërkesë të tij është i obliguar që për mbajtjen t'i informojë të afërmit e tij.

Njoftimi për mbajtje për shkak të arrestimit

Neni 104

(1) Gjykata, përkatësisht Ministria e Punëve të Brendshme e cila e ka përcaktuar mbajtjen, me kërkesë të personit të mbajtur është e obliguar që për mbajtjen ta informojë familjen e tij. Me kërkesë të personit të mbajtur do të informohet edhe punëdhënësi i tij, përkatësisht përfaqësia diplomatike e shtetit të huaj, nëse është e nevojshme që diçka të ndërmerret për mbrojtje ose

përkujdesje të fëmijëve dhe anëtarëve të tjerë të familjes, për të cilët kujdeset personi i mbajtur, si dhe qendra kompetente për punë sociale.

(2) Për mbajtjen e personit nga personeli ushtarak me detyrë zyrtare do të njoftohet njësia ushtarake, përkatësisht komanda të cilës personi ushtarak i takon.

Kapitulli i njëzetedytë

DËSHMIA

Pranimi i kundërvajtjes

Neni 105

Nëse i akuzuari e pranon kryerjen e kundërvajtjes dhe njohja është e qartë dhe e plotë, gjykata nuk ka nevojë të grumbullojë edhe prova të tjera.

Marrja në pyetje e dëshmitarëve

Neni 106

(1) Dëshmitari do të merret në pyetje para gjykatës ku mbahet procedura për kundërvajtje.

(2) Nëse dëshmitari ka vendbanim ose vendqëndrim jashtë selisë së gjykatës, marrja në pyetje e dëshmitarit do të kryhet me lutje në gjykatë sipas vendbanimit ose qëndrimit të dëshmitarit.

Kapitulli i njëzetetretë

NDËRPRERJA DHE NDALJA E PROCEDURËS PËR KUNDËRVAJTJE PARA GJYKATËS

Ndërprerja e procedurës

Neni 107

(1) Gjykata që e udhëheq procedurën me aktvendim do ta ndërpresë procedurën:

- nëse nuk mund të vërtetohet vendbanimi, përkatësisht vendqëndrimi i të akzuarit dhe nëse për cilindo shkak nuk është i kapshëm për organet shtetërore ose gjendet në vende të huaja për kohë të pacaktuar,

- nëse te i akuzuari është shkaktuar sëmundje e përkohshme psikike ose çrregullim i përkohshëm psikik,

- nëse për veprën e njëjtë është ngritur procedurë penale deri në përfundimin e procedurës për kundërvajtje dhe

- procedura që është ndërprerë në bazë të paragrafit (1) alinesë 3 të këtij neni, do të vazhdojë kur procedura penale është ndërprerë në ndonjë bazë tjetër, ndërsa edhe më tutje ekzistojnë kushte për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje.

(2) Para se të miratohet vendimi për ndërprerjen e procedurës për kundërvajtje do të grumbullohen të gjitha të dhënat për kundërvajtjen dhe për përgjegjësinë e të akzuarit te të cilat mund të vihet.

(3) Procedura për kundërvajtje do të vazhdojë kur do të ndërpriten shkaqet për këtë.

(4) Për ndërprerjen dhe vazhdimin e procedurës do të informohet parashtruesi i kërkesës.

(5) Aktvendimi nga paragrafi (1) i këtij neni nuk përmban këshillë juridike.

Ndalja e procedurës për kundërvajtje

Neni 108

(1) Gjykata që e mban procedurën për kundërvajtje me aktvendim do ta ndalë, nëse gjoba është paguar dhe nëse urdhërpagesa është zbatuar. Procedura do të vazhdojë me kërkesë të parashtruar për shqiptim të sanksioneve për kundërvajtje nga neni 14 paragrafët (3), (8), (9), (10), (11) dhe (12) të këtij ligji, si sanksione të pavarura kundërvajtëse për kundërvajtje të kryer.

(2) Kundër aktvendimit nga paragrafit (1) i këtij neni lejohet ankesë nga parashtruesi i kërkesës.

(3) Kur procedura është ndalur me aktvendim, harxhimet bien në llogari të Buxhetit Gjyqësor të Republikës së Maqedonisë.

Kapitulli i njëzetekatërtë

MARRJA E PËRKOSSHME E SENDEVE, MASA TË PËRKOSSHME DHE NDALIMI I PËRKOSSHËM

Procedura e marrjes

Neni 109

(1) Sendet që mund të merren sipas nenit 41 të këtij ligji mundën përkohësisht të merren edhe para miratimit të vendimit për kundërvajtje.

(2) Gjatë mbajtjes së procedurës për kundërvajtje gjykata me urdhëresë me shkrim përkohësisht mund ta marrë sendin. Përshkrimi i urdhëresës doemos duhet të dorëzohet te organi i obliguar për ruajtjen e sendeve të marra si dhe te personi prej të cilit janë marrë sendet.

(3) Nëse sendi prishet lehtë ose nëse ruajta e tij kërkon harxhime të mëdha, gjykata kompetente për udhëheqjen e procedurës për kundërvajtje e dorëzon në Agjencinë për Menaxhim me Pronë të Marrë e cila vepron në pajtim me ligjin.

Marrja e përkohshme e sendeve nga organet për kundërvajtje

Neni 110

(1) Me ligj mund të autorizohen personat zyrtarë në organet e administratës shtetërore ose organizata dhe organe të tjera që kryejnë autorizime publike mbikëqyrjeje mbi zbatimin e ligjeve, që përkohësisht të merren sende nga neni 41 i këtij ligji kur në kryerje të detyrës zyrtare do të njoftohen për kundërvajtjen dhe të njëjtat t'i dorëzojnë në Agjencinë për Menaxhim me Pronë të Marrë.

(2) Personat e autorizuar zyrtar nga paragrafi (1) i këtij neni janë të obliguar që në afat prej 15 ditësh nga dita e marrjes së sendeve, të dorëzojnë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje në gjykatën kompetente përkatësisht në organin e kundërvajtjes dhe ta informojnë për marrjen përkohësisht të kryer të sendeve.

(3) Nëse organi nuk ekziston në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, gjykata përkatësisht organi i kundërvajtjes do të miratojë vendim për kthimin e sendeve personit të cilit i janë marrë, përpos sendeve qarkullimi i të cilave është i ndaluar.

Kthimi i parakohshëm i sendeve të marra përkohësisht pronarit

Neni 111

(1) Gjykata e cila e udhëheq procedurën për kundërvajtje mundet pas kundërshtimit të pronarit, sendet e marra përkohësisht t'ia kthejë pronarit edhe para miratimit të vendimit.

(2) Për vendimin pas kundërshtimit gjykata është e obliguar ta informojë pronarin në afat prej tetë ditësh.

Ndalimi i përkohshme për kryerjen e veprimtarisë nga organet kundërvajtëse

Neni 112

(1) Personat e autorizuar zyrtarë në organet e administratës shtetërore ose organizatat dhe organet tjera që kryejnë autorizime të mbikëqyrjes mbi zbatimin e ligjeve në rastet e rregulluara me ligj, mundën kryerësit të kundërvajtjes përkohësisht t'ia ndalojnë kryerjen e

veprimtarisë me të cilën është kryer kundërvajtja nëse ekziston rrezik nga përsëritja e kundërvajtjes ose për mënjanimin e pasojave të kundërvajtjes dhe janë të obliguar që të parashtrorjnë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje më së voni në afat prej 15 ditësh.

(2) Nëse kërkesa nuk është parashtruar në afatin nga paragrafi (1) i këtij neni llogaritet se ndalimi i përkohshëm ka pushuar të vlejë.

Kapitulli i njëzetepestë

RRJEDHA E PROCEDURËS

Procedura e shkurtuar

Neni 113

(1) Procedura e shkurtuar mbahet kur:

- në kërkesën për ngritjen e procedurës për kundërvajtje përbahen të gjitha faktet dhe dëshmitë në bazë të të cilave mund të vendoset pa praninë e palës,

- kërkesa për ngritjen e procedurës bazohet në dokumentet publike të lëshuara nga organet kompetente shtetërore dhe

- kryerësi është hasur gjatë kryerjes së kundërvajtjes nga personi i autorizuar zyrtar.

(2) Në procedurë të shkurtuar gjykata vendos pa marrje në pyetje të të akuzuarit kur ai është ftuar me rregull e nuk paraqitet dhe nuk dorëzon dëshmi për pengimin e arsyeshëm që të paraqitet në gjykatë.

I akuzuari dhe e drejta e tij për mbrojtje

Neni 114

Nëse i akuzuari nuk paraqitet për marrje në pyetje për shkak të kontrollit të të dhënave në kërkesën e parashtruar për ngritjen e procedurës për kundërvajtje, gjyqi mund të thirr edhe në procesverbal të marrë në pyetje dëshmitarë ose ekspertë.

Mbledhja e përhershme e gjyqit

Neni 115

(1) Për shkak të shpejtësisë së procedurës gjykata siguron punë të përhershme gjatë 24 orëve

(2) Me orarin e punës së gjykatave caktohet gjykatësi kujdestar dhe punëtori gjyqësor gjatë tërë ditës, ditëve që nuk punohet dhe ditëve të festave.

Procedura urgjente

Neni 116

(1) Gjykata është e obliguar të ngritë procedurë menjëherë pas pranimit të kërkesës për ngritjen e procedurës e më së gjati në afat prej tri ditësh.

(2) Kërkesa para gjykatës së shkallës së parë doemos duhet të mbarohet në afat prej tre muajsh nga dita e parashtrimit të kërkesës për ngritjen e procedurës kundërvajtëse.

(3) Kur i akuzuari është i huaj, gjykata në procedurë urgjente vendos në afat sa më të shkurtër të mundshëm, por jo më të gjatë se tri ditë.

(4) Ankesa e parashtruar nga i huaji nuk e prolongon zbatimin e vendimit.

Shqyrtimi me gojë

Neni 117

(1) Gjykata që e mban procedurën kundërvajtëse do të përcaktojë shqyrtim me gojë, nëse kjo është e nevojshme për sqarim të gjendjes faktike.

(2) Në shqyrtim thirret parashtruesi i kërkesës për ngritjen e procedurës kundërvajtje, i akuzuari, mbrojtësi i tij, dëshmitari dhe i dëmtuari, e sipas nevojës edhe eksperti. Nëse i akuzuari është person juridik në shqyrtim thirret përfaqësuesi i tij.

Shqyrtimi me gojë në mungesë të të akuzuarit

Neni 118

(1) Gjykata që e mban procedurën mund të vendos të mbahet shqyrtim me gojë në mungesë të të akuzuarit i cili është thirrur me rregull, nëse gjykata konstaton se prezenca e tij nuk është e domosdoshme për përcaktimin me rregull të gjendjes faktike. Me kushtet e njëjta mund të mbahet shqyrtimi edhe në mungesë të përfaqësuesit të thirrur me rregull të personit të akuzuar juridik.

(2) Shqyrtimi do të mbahet kur nuk do të vijë përfaqësuesi i thirrur me rregull i parashtruesit të kërkesës, nëse prezenca e tij nuk është e domosdoshme për sqarim të gjendjes faktike.

(3) Shqyrtimi do të mbahet edhe kur nuk do të vijë mbrojtësi i thirrur me rregull i të akuzuarit.

Rrjedha e shqyrtimit me gojë

Neni 119

(1) Shqyrtimi fillon me publikimin e përmbylljes kryesore të kërkesës. Pastaj fillohet marrja në pyetje e të akuzuarit. Nëse akuzohet personi juridik dhe personi përgjegjës në personin juridik, së pari merret në pyetje përfaqësuesi i personit juridik, e pas tij personi përgjegjës. Pas marrjes në pyetje të të akuzuarit zbatohet procedura e dëshmitarëve me marrje në pyetje të dëshmitarëve, ekspertëve dhe nxjerrjes së provave tjera.

(2) Parashtruesi i kërkesës, i akuzuari dhe mbrojtësi i tij dhe përfaqësuesi i personit juridik, si dhe i dëmtuari, kanë të drejtë që gjatë shqyrtimit të propozojnë dëshmi dhe të paraqesin propozime tjera, e me lejen e gjykatësit që e mban procedurën e kundërvajtjes mund t'u parashtrojnë pyetje personave që merren në pyetje.

(3) Në shqyrtim fjalën e fundit çdoherë e ka i akuzuari, përkatësisht përfaqësuesi i personit të akuzuar juridik.

(4) Nëse gjykatësi që e mban procedurën e kundërvajtjes konstaton se shqyrtimi nuk duhet të prolongohet për shkak të plotësimit të procedurës apo sqarimit të çështjeve të veçanta, do ta përmbyllë shqyrtimin dhe do të miratojë vendim për kundërvajtjen dhe publikisht do ta shpallë shqiptimin e vendimit me arsyetim të shkurtër të shkaqeve.

(5) Për punën e shqyrtimit mbahet procesverbal në të cilën futet në karakteristika të rëndësishme, tërë rrjedha e shqyrtimit. Procesverbalin e nënshkruajnë gjykatësi dhe procesmbajtësi.

Veprimi në rastin kur i akuzuari ka kryer kundërvajtje gjatë procedurës

Neni 120

(1) Nëse gjatë realizimit të veprimeve në procedurën e kundërvajtjes i akuzuari ka kryer kundërvajtje, gjykata që e mban procedurën e kundërvajtjes, sipas rregullës me kërkesë të parashtruesit të pranishëm të kërkesës, do ta zgjerojë procedurën edhe për këtë kundërvajtje.

(2) Nëse parashtruesi i kërkesës nuk është i pranishëm apo nuk është i autorizuar për parashtrim të kërkesës për ngritje të procedurës së kundërvajtjes dhe në aspekt të kundërvajtjes nga paragrafi (1) i këtij neni apo i akuzuari ka kryer vepër penale, gjykatësi për këtë do të hartojë procesverbal dhe me këtë do ta njoftojë parashtruesin kompetent të kërkesës, përkatësisht prokurorin publik. Në mënyrën e njëjtë do të veprohë nëse edhe dikush tjetër gjatë realizimit të veprimeve në procedurën e kundërvajtjes kryen kundërvajtje.

Kapitulli i njëzetegjashtë

MIRATIMI DHE NJOFTIMI I VENDIMEVE

Llojet e vendimeve

Neni 121

(1) Procedura e kundërvajtjes përfundon me miratimin e aktgjykimit apo aktvendimit.

(2) Aktgjykimi apo aktvendimi për kundërvajtje i referohet vetëm personit për të cilin kërkohet ngritja e procedurës së kundërvajtjes dhe vetëm për kundërvajtjen që është lëndë e kërkesës.

(3) Gjykata nuk lidhet me propozimet dhe vlerësimin për kualifikimin juridik të kundërvajtjes.

(4) Aktgjykimi apo aktvendimi për kundërvajtje bazohet në provat e nxjerra dhe faktet e përcaktuara në procedurën e kundërvajtjes.

Aktgjykimi

Neni 122

(1) Me aktgjykimin për kundërvajtje i akuzuari shpallet fajtor dhe i shqiptohet sanksioni i kundërvajtjes apo lirohet nga përgjegjësia.

(2) Nëse procedura e kundërvajtjes mbahet për më tepër kundërvajtje, në aktgjykim do të theksohet se për cilat kundërvajtje shpallet fajtor dhe cili sanksion i kundërvajtjes i shqiptohet, përkatësisht lirohet nga përgjegjësia.

(3) Aktgjykimi me shkrim për kundërvajtje duhet të ketë hyrje, depozitiv dhe arsyetim.

(4) Hyrja e aktgjykimit për kundërvajtje i përmban emrin e gjykatës që e ka miratuar, emrin dhe mbiemrin e gjykatësit i cili e ka miratuar, emrin dhe mbiemrin e të akuzuarit dhe mbrojtësit, firmën, përkatësisht emrin dhe selinë e personit të akuzuar juridik dhe kundërvajtjen që është lëndë e procedurës.

(5) Depozitivi i aktgjykimit për kundërvajtje duhet t'i përmbajë të dhënat personale të të akuzuarit, të dhënat për personin e akuzuar juridik, se i akuzuari është përgjegjës për kundërvajtje apo sanksion që shqiptohet apo i akuzuari lirohet nga përgjegjësia.

(6) Kur aktgjykimi për kundërvajtje ka arsyetim, gjykata do t'i paraqesë provat dhe rrethanat në bazë të të cilave e bazon vendimin e saj.

(7) Aktgjykimi i miratuar në procedurë të shkurtuar, si dhe aktgjykimi me të cilin pranohet kundërvajtja edhe kur tërhiqet nga e drejta e ankesës, nuk ka arsyetim.

(8) Aktgjykimi përmban këshillë për ankesë.

Aktgjykimi me të cilin i akuzuari lirohet

Neni 123

Aktgjykimi me të cilin i akuzuari lirohet nga përgjegjësia do të miratohet:

1) nëse veprimi nuk është kundërvajtje;
2) nëse i akuzuari nuk e ka kryer kundërvajtjen;
3) nëse ekzistojnë rrethana që e përjashtojnë përgjegjësinë për kundërvajtje;

4) nëse procedura është mbajtur pa kërkesë të organit të autorizuar; përkatësisht të të dëmtuarit (neni 89 paragrafi (1) të këtij ligji);

5) nëse procedura është mbajtur nga gjykata reale jokompetente;

6) nëse i akuzuari për kundërvajtjen e njëjtë në mënyrë të plotfuqishme është sanksionuar në procedurën e kundërvajtjes, apo procedura e kundërvajtjes në mënyrë të plotfuqishme është ndërprerë, por jo për shkak të jokompetencës;

7) nëse i akuzuari në procedurën penale në mënyrë të plotfuqishme shpallet fajtor për veprën që i përfshin edhe karakteristikat e kundërvajtjes;

- 8) nëse i akuzuari gëzon imunitet diplomatik;
 9) nëse ka ndodhur parashkrimi për mbajtjen e procedurës së kundërvajtjes;
 10) nëse nuk ka dëshmi se i akuzuari e ka kryer kundërvajtjen dhe
 11) nëse parashtruesi i kërkesës është tërhequr nga kërkesa para plotfuqishmërisë së aktgjykimit për kundërvajtje.

Aktvendimi për ndërprerjen e procedurës

Neni 124

- (1) Me aktvendim, procedura ndërpritet:
 - nëse i akuzuari ka vdekur,
 - nëse personi juridik pushon të ekzistojë,
 - nëse gjykata konstaton se kundërvajtja është kryer në gjendjen të papërgjegjshme dhe
 - nëse gjatë procedurës së personit të i akuzuari është shkaktuar sëmundje e përhershme psikike dhe në rastet tjera të përcaktuara me këtë ligj.
 (2) Procedura e kundërvajtjes do të ndërpritet edhe në rastet tjera të përcaktuara me ligj.

Aktgjykimi me të cilin i akuzuari shpallet fajtor

Neni 125

- (1) Në aktgjykimin për kundërvajtje me të cilin i akuzuari do të shpallet fajtor do të theksohet:
 - për cilën kundërvajtje, përkatësisht cilat kundërvajtje të akuzuarit i shqiptohet sanksion, përshkrimi i kundërvajtjes dhe kualifikimi juridik për kundërvajtje,
 - sanksioni që i shqiptohet të akuzuarit, përkatësisht vendimi për lirimin nga sanksioni,
 - sanksioni për kundërvajtje të veçanta dhe sanksioni i vetëm, nëse bëhet fjalë për varg të kundërvajtjeve,
 - vendimi për konfiskimin e pronës dhe dobisë pronësore dhe marrjes së sendeve,
 - vendimi për llogaritjen e mbajtjes,
 - vendimi për shpenzimet e procedurës dhe
 - vendimi për kërkesën juridike pronësore.
 (2) Në aktgjykimin për kundërvajtje do të përcaktohet afati në të cilin duhet të paguhet gjoba dhe shënohet paralajmërimi për arkëtim të detyrueshëm.

Kapitulli i njëzeteshtatë

SHPENZIMET E PROCEDURËS

Shpenzimet e procedurës

Neni 126

- (1) Shpenzimet e procedurës janë:
 - harxhimet për dëshmitarë, ekspertë, përkthyes, interpretues, konstatime dhe ruajtjen e lëndëve të marra,
 - harxhimet për arrestim,
 - harxhimet për veprime zyrtare dhe për persona zyrtarë,
 - harxhimet për mjekimin e të akuzuarit, për kohën kur është mbajtur,
 - shpenzimet e rrugës të të akuzuarit,
 - paushalli,
 - shpërblimi dhe harxhimet e nevojshme për mbrojtësin dhe
 - harxhimet e nevojshme të të dëmtuarit, përfaqësuesit të tij ligjor dhe të të autorizuarit.
 (2) Paushalli përcaktohet në kufijtë e shumave të përcaktuara në pajtim me kohëzgjatjen dhe ndërlikimin e procedurës dhe në pajtim me gjendjen e përgjithshme të personit që detyrohet ta paguajë.
 (3) Shpenzimet nga paragrafi (1) alinetë 1, 2, 3 dhe 4 të këtij neni në procedurën e kundërvajtjes paguhen paraprakisht nga mjetet e gjykatës, e më vonë gjykata i kompenson nga personi që sipas nenit 127 të këtij ligji detyrohet t'i paguajë.

Pagesa e shpenzimeve të procedurës së kundërvajtjes

Neni 127

- (1) Shpenzimet e procedurës i paguan i gjykuari, të cilit i është shqiptuar sanksioni i kundërvajtjes.
 (2) Nëse është mbajtur procedura për më tepër kundërvajtje, personi të cilit i është shqiptuar sanksioni i kundërvajtjes nuk do t'i bartë shpenzimet për kundërvajtjet me të cilat është miratuar aktgjykimi i lirimit, nëse këto shpenzime mund të veçohen nga shpenzimet e përgjithshme.
 (3) Nëse me vendimin e njëjtë u është shqiptuar sanksion më tepër të akuzuarve, do të përcaktohet sa pjesë të kundërvajtjeve paguan secili prej tyre, e nëse kjo nuk mund të përcaktohet, të gjithë të akuzuarit në mënyrë solidare do t'i paguajnë shpenzimet e procedurës.
 (4) Shpenzimet e procedurës në të cilën është miratuar aktgjykimi i lirimit bien në llogari të Buxhetit Gjyqësor.
 (5) Gjykata që e mban procedurën e kundërvajtjes mund ta lirojë të akuzuarin të cilit i është shqiptuar sanksioni nga kompensimi i shpenzimeve të procedurës nga neni 126 paragrafi (1) të këtij ligji dhe harxhimet e nevojshme për mbrojtësin, nëse për shkak të pagesës së shpenzimeve i është rrezikuar ekzistenca e tij apo atyre personave që është i detyruar t'i mbajë.

Aktvendimi për shpenzimet

Neni 128

- (1) Në vendimin për kundërvajtje konstatohet se kush i paguan shpenzimet dhe sa janë.
 (2) Nëse për përcaktimin e shpenzimeve nuk ka të dhëna të mjaftueshme, për shpenzimet e procedurës do të merret vendim i veçantë.
 (3) Kërkesa me të dhënat për lartësinë e shpenzimeve të procedurës që është ndërprerë ose është miratuar aktgjykim lirimi mund të parashtrohet në afat prej tre muajve nga dita kur aktgjykimi ose aktvendimi i plotfuqishëm së i është dhënë personit që ka të drejtë të parashtrorë kërkesë të tillë.

Shpenzimet e veçanta

Neni 129

- (1) I akuzuari, i dëmtuari, përfaqësuesi ligjor, përfaqësuesi i personit juridik, mbrojtësi, i autorizuari, dëshmitari, eksperti, përkthyesi dhe interpretuesi pa marrë parasysh rezultatit nga procedura kundërvajtëse i paguajnë shpenzimet për arrestimin e tyre, anulimin e veprimit në procedurës kundërvajtëse dhe shpenzime tjera që i ka shkaktuar me faj të tij.
 (2) Për shpenzimet e procedurës nga paragrafi (1) i këtij neni miratohet vendim i veçantë.

Shpenzimet në procedurë për mjete juridike

Neni 130

- (1) Për pagimin e shpenzimeve në procedurë pas ankesës para gjykatës së shkallës së dytë do të vendosë përfundimisht ajo gjykatë në pajtim me dispozitat e neneve prej 126 deri 129 të këtij ligji.
 (2) Paushalli nuk do të përcaktohet, nëse me vendim të gjykatës së shkallës së dytë është vendosur në tërësi ose pjesërisht në dobi të të akuzuarit.
 (3) Paushalli do të përcaktohet edhe në rast se ankesa është hedhur poshtë.

Shpenzimet në procedurë për mjete juridike të jashtëzakonshme

Neni 131

- Për pagimet e shpenzimeve që do të ndodhin në procedurë me mjete juridike të jashtëzakonshme, në mënyrë përkatëse do të zbatohen dispozitat e neneve prej 126 deri 129 të këtij ligji.

Miratimi i dispozitave për shpenzime të procedurës

Neni 132

Shumën dhe mënyrën e përcaktimit të shpenzimeve të bëra reale për procedurën kundërvajtëse që mbahet para gjykatave, i përcakton kryetari i Gjykatës Supreme të Republikës së Maqedonisë.

Kapitulli i njëzetetë

MJETE TJURIDIKE

Llojet e mjeteve juridike

Neni 133

(1) Kundër aktgjykimit dhe vendimit të gjykatës së shkallës së parë mund të parashtrohet ankesë të gjykata e shkallës së dytë.

(2) Në procedurën kundërvajtëse të mbaruar me aktgjykim mund të shfrytëzohen mjete juridike të jashtëzakonshme: kërkesa për rishqyrtim të procedurës kundërvajtëse dhe kërkesa për mbrojtje të ligjshmërisë.

Procedura për mjete juridike

Neni 134

(1) Në procedurë për ankesë dhe mjete tjera juridike, mbrojtësi duhet të dorëzojë autorizim, e nëse mbrojtësi nuk dorëzon autorizim, llogaritet se ankesa është e parregullt.

(2) Në procedurën e ankesës dhe në procedurën për mjete juridike të jashtëzakonshme, pala nuk mund të propozojë dëshmi të reja për të cilat ka ditur dhe ka mund t'i propozojë në procedurën e shkallës së parë.

Afatet e mjeteve juridike

Neni 135

(1) Ankesa parashtrohet në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të vendimit.

(2) Gjykata e shkallës së dytë vendos më së voni në afat prej 60 ditësh nga pranimi i ankesës në seancë jopublike.

(3) Kur bëhet fjalë për të huaj, gjykata e shkallës së dytë vendos menjëherë, e më së voni në afat prej tri ditësh.

(4) Gjykata e shkallës së dytë mund ta anulojë vendimin e shkallës së parë dhe lëndën ta kthejë në gjykatën e shkallës së parë nëse propozohet nxjerra e dëshmive të reja për të cilat pala nuk ka ditur dhe nuk ka mundur t'i propozojë në procedurën e shkallës së parë.

(5) Kur gjykata e shkallës së dytë vepron për ankesë të parashtruar kundër vendimit që një herë është anuluar dhe kthyer në rizgjidhje, ai vetë në mënyrë të detyrueshme do ta zgjidhë lëndën.

(6) Gjykata e shkallës së dytë gjatë vendimmarrjes së sërishme nuk është i lidhur me kualifikimin juridik të përmbajtur në vendim.

(7) Kur gjykata e shkallës së dytë e vërteton vendimin e shkallës së parë të miratuar sipas nenit 122 paragrafi (7) të këtij ligji, nuk duhet doemos të japë arsyetim me shkrim në vendimin e tij.

Kapitulli i njëzetënëntë

PROCEDURA E VEÇANTË NDAJ FËMIJËVE**Zbatimi i dispozitave të këtij kapitulli**

Neni 136

Në procedurë kundërvajtëse ndaj fëmijëve zbatohen dispozitat e këtij kapitulli, kurse dispozitat tjera nga procedura kundërvajtëse të parapara me këtë ligj do të zbatohen nëse nuk janë në kundërshtim me dispozitat e këtij kapitulli.

Kompetenca

Neni 137

(1) Për mbajtjen e procedurës kundërvajtëse ndaj fëmijës kompetent vendor është gjykata në rajonin e së cilës fëmija ka vendbanim ose vendqëndrim.

(2) Procedura kundërvajtëse ndaj fëmijës është urgjente.

Ndarja e procedurës kundërvajtëse

Neni 138

(1) Kur fëmija përgjegjës për kundërvajtje merr pjesë në kryerjen e kundërvajtjes me persona të moshës madhore, procedura kundërvajtëse ndaj tij do të ndahet edhe do të zbatohet në pajtim me dispozitat e këtij kapitulli.

(2) Për shkaqe të arsyeshme të kuptueshme kur për unitetin e dëshmive nuk është e përshtatshme që procedura të ndahet, procedura kundërvajtëse ndaj fëmijës mund të mbahet së bashku me procedurën kundërvajtëse kundër personave të moshës madhore dhe të zbatohet sipas dispozitave të përgjithshme të këtij ligji.

(3) Kur mbahet procedurë e vetme kundërvajtëse për fëmijë dhe kryerës të moshës madhore, për fëmijën do të zbatohen nenet 141 dhe 142 të këtij ligji.

Thirrja e fëmijës

Neni 139

(1) Fëmija thirret përmes prindit, respektivisht kujdestarit, përveç nëse kjo nuk është e mundur për shkak të urgjencës së veprimit ose shkaqe tjera të rëndësishme.

(2) Nëse fëmija nuk thirret përmes prindit, respektivisht kujdestarit, gjykata që e mban procedurën kundërvajtëse do ta njoftojë prindin, respektivisht kujdestarin për ngritjen e procedurës.

Mendimi nga organi i kujdestarisë

Neni 140

(1) Nëse ndaj fëmijës në konflikt me ligjin mbi moshën 16 vjet është ngritur procedurë kundërvajtëse për kundërvajtje të lidhur me dhunë, shkelje më të rënda të rendit dhe qetësisë publike ose kundërvajtje të kryer në përsëritje, para miratimit të vendimit për kundërvajtje, gjykata do të marrë mendim nga organi i kujdestarisë për personalitetin e fëmijës.

(2) Organi i kujdestarisë në mendimin e vet do të sugjerojë për të gjitha rrethanat që janë me rëndësi për miratimin e vendimit të drejtë dhe ligjor, e në veçanti të sjelljes së mëhershme të fëmijës dhe rrethanave të tij familjare.

(3) Organi i kujdestarisë, si dhe organet dhe organizatat tjera nga të cilat kërkohen njoftim, raporte ose mendime, janë të obliguara që të veprojnë në afat prej 15 ditësh.

Obligimi për dëshmim

Neni 141

Askush nuk mund të lirohet nga obligimi për të dëshmuar për rrethanat me rëndësi për vlerësimin e zhvillimit psikik të fëmijës dhe për njohjen e personalitetit të tij dhe rrethanave në të cilat jeton.

Të drejtat e prindit, respektivisht kujdestarit

Neni 142

(1) Në procedurë kundërvajtëse ndaj fëmijëve, organi i kujdestarisë dhe prindi, respektivisht kujdestari i fëmijës kanë të drejtë të njihen me rrjedhën e procedurës dhe gjatë procedurës të japin propozime dhe të sugjerojnë në fakte dhe dëshmi që janë me rëndësi për miratimin e vendimit të drejtë.

(2) Gjatë marrjes së veprimeve ndaj fëmijës në prezencë të tij, e në veçanti gjatë marrje në pyetje të tij, personat të cilët marrin pjesë në procedurën kundërvajtëse janë të obliguar që të vepronë me vëmendje, duke mbajtur llogari për zhvillimin psikik, ndjeshmërinë dhe vetitë personale të fëmijës.

Ndërprerja e procedurës

Neni 143

(1) Nëse gjatë procedurës kundërvajtëse konstatohet se fëmija në kohën e kryerjes së kundërvajtjes nuk i ka mbushur 14 vjet, procedura kundërvajtëse do të ndërpritet me aktvendim.

(2) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni gjykata do ta njoftojë prindin, respektivisht kujdestarin e fëmijës, si dhe organin e kujdestarisë për kundërvajtjen që është kryer, e sipas nevojës do ta njoftojë edhe shkollën, respektivisht organizatën ose bashkësinë në të cilën fëmija është vendosur për marrje të masave edukative.

Autorizimi i gjykatës që ta vlerësojë përshtatshmërinë e procedurës

Neni 144

(1) Gjykata, sipas mendimit të marrë paraprak nga Qendra për Punë Sociale, mund të vendosë të mos ngritet procedurë kundërvajtëse ndaj fëmijës, nëse konsiderohet se nuk është e përshtatshme të mbahet, duke pasur parasysh rrethanat në të cilat është kryer kundërvajtja, jetën e mëparshme të fëmijës dhe vetitë e tija personale.

(2) Në rastin nga paragrafi (1) i këtij neni kërkesa për ngritjen e procedurës kundërvajtëse do të hidhet poshtë me aktvendim, e në arsyetimin do të shënohen shkaqet për të cilat kërkesa është hedhur poshtë. Për kundërvajtjen e kryer do të njoftohet prindi, respektivisht kujdestari dhe organi i kujdestarisë.

Marrja në pyetje e detyrueshme

Neni 145

(1) Në procedurë kundërvajtëse ndaj fëmijës nuk mund të miratohet aktvendim për kundërvajtje pa marrjen e tij në pyetje.

(2) Fëmija nuk i paguan shpenzimet për procedurë kundërvajtëse, nëse i është shqiptuar vetëm qortim.

Vendime në procedurë

Neni 146

(1) Procedura ndaj fëmijës mbaron me aktvendim me të cilin fëmijës i shqiptohet sanksion kundërvajtës.

(2) Gjykata mund ta ndërpresë procedurën ndaj fëmijës në rast kur janë plotësuar kushtet nga nenet 123 dhe 124 të këtij ligji.

Dorëzimi i vendimit

Neni 147

(1) Për vendimin e kumtuar me gojë fëmijës do t'i dorëzohet përshkrim i vërtetuar në afat prej tetë ditësh nga dita e kumtimit të vendimit.

(2) Prindit, respektivisht kujdestarit të fëmijës dhe organit të kujdestarisë i dorëzohet ekzemplar nga vendimi i plotfuqishëm për kundërvajtje me të cilin fëmijës i është shqiptuar sanksion kundërvajtës.

Ankesa kundër aktvendimit

Neni 148

(1) Kundër aktvendimit për kundërvajtje të miratuar në procedurë kundërvajtëse ndaj fëmijës, mund të parashtrahet ankesë në gjykatën e shkallës së dytë, në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

(2) Ankesa në dobi të fëmijës mund të paraqitet edhe kundër vullnetit të tij.

Mjete juridike të jashtëzakonshme

Neni 149

Në procedurën kundërvajtëse ndaj fëmijës mund të shfrytëzohen mjete juridike të jashtëzakonshme: kërkesë për përsëritje të procedurës kundërvajtëse dhe kërkesë për mbrojtje të ligjshmërisë.

Pjesa e katërt

PROCEDURA TË VEÇANTA

Kapitulli i tridhjetë

PROCEDURA PËR KONFISKIM TË PRONËS, DOBISË PRONËSORE DHE PËR MARRJES SË SENDEVE

Neni 150

Në procedurën për konfiskim të pronës, dobisë pronësore dhe marrjes së sendeve zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë penale.

Kapitulli i tridhjetenjë

KOMPENSIMI I DËMIT DHE TË DREJTA TJERA TË PERSONAVE TË CILËVE U JANË SHQIPTUAR SANKSIONE

Neni 151

Në procedurën për kompensim të dëmit, rehabilitim dhe të drejta tjera të personit të cilëve u janë shqiptuar sanksione, zbatohen dispozitat e Ligjit për procedurë penale.

Kapitulli i tridhjetedytë

ZBATIMI DHE EVIDENCA E VENDIMEVE

Zbatimi i aktgjykimit dhe aktvendimit

Neni 152

(1) Për zbatimin e sanksioneve, përveç gjobës, të shqiptuar në procedurë kundërvajtëse, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e Ligjit për zbatimin e sanksioneve.

(2) Për zbatimin e detyrueshëm të gjobës vlejné dispozitat e Ligjit për procedurë tatimore.

(3) Personi i dënuar është i obliguar që ekzemplar nga pagesa e kryer e gjobës dhe shpenzimet e procedurës në afat prej 15 ditësh t'i dorëzojë te gjykata, respektivisht organi kundërvajtës.

Evidenca e vendimeve

Neni 153

Për çdo lëndë kundërvajtëse mbahet evidencë në Entin Shtetëror të Statistikës, kurse formularet përcaktohen me rregullore që e miraton ministri i Drejtësisë.

Pjesa e pestë

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Kapitulli i tridhjetetretë

DISPOZITA KALIMTARE DHE TË FUNDIT

Neni 154

(1) Procedurat e filluara para gjykatave dhe organeve kundërvajtëse deri në ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për themelimin të Komisionit Shtetëror për Vendimmarrje në Shkallë të Dytë në sferën e mbikëqyrjes inspektuese dhe procedurës kundërvajtëse do të mbarojnë sipas dispozitave të Ligjit për kundërvajtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 62/2006 dhe 51/11), në afat prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(2) Sanksionet e shqiptuara me vendim të plotfuqishëm deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji do të përfundojnë sipas dispozitave të Ligjit për kundërvajtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 62/2006 dhe 51/11).

Neni 155

Organet shtetërore janë të obliguara në afat prej gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji t'i harmonizojnë ligjet në të cilat janë përcaktuar sanksionet kundërvajtëse.

Neni 156

Aktet nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej tre muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 157

Me ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji shfuqizohet Ligji për kundërvajtje ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 62/2006 dhe 51/11).

Neni 158

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse do të fillojë të zbatohet me ditën e fillimit të zbatimit të Ligjit për themelim të Komisionit Shtetëror për Vendimmarrje në Shkallë të Dytë në sferën e Mbikëqytjes Inspektuese dhe Procedurës Kundërvajtëse.

3679.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПАРНИЧНАТА ПОСТАПКА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јули 2015 година.

Бр. 08-3152/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА
ЗАКОНОТ ЗА ПАРНИЧНАТА ПОСТАПКА**

Член 1

Во Законот за парничната постапка ("Службен весник на Република Македонија" број 79/2005, 110/2008, 83/2009 и 116/2010) во членот 6 став (5) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 2

Во членот 36 став (1) бројот „1.800.000“ се заменува со бројот „3.000.000“.

Член 3

Во членот 88 став (1) по зборот „записник“ се додаваат зборовите: „односно тонски запис“.

Член 4

Во членот 90 во ставот (2) точката на крајот на реченицата се брише и се додаваат зборовите: „односно тонски запис“.

Член 5

Во членот 96 став (2) по зборот „записникот“ зборовите: „ќе се забележи“, се заменуваат со зборовите: „односно тонскиот запис ќе се внесе“.

Член 6

Во членот 98 став (7) по зборот „записник“ се додаваат зборовите: „односно тонски запис“.

Член 7

Во членот 107 став (1) по зборот „зграда“ се додаваат зборовите: „и тонски се снима“.

Член 8

Насловот пред членот 115 се менува и гласи: „ЗАПИСНИЦИ И ТОНСКИ ЗАПИС“.

Членот 115 се менува и гласи:
“Тонската снимка од преземените дејствија на рочиштето е тонски запис од одржаното рочиште.“

Член 9

Во членот 115-а се додава нов став (1) кој гласи:
“(1) За рочиште одржано надвор од судската зграда се составува записник во писмена форма.“
Во ставот (1) кој станува став (2) точката после зборот „рочиштето“ се заменува со записка и се додаваат зборовите: „како и за спогодба за порамнување“.

Член 10

Насловот пред членот 119-а се менува и гласи: “Тонски запис“.

Член 11

Во членот 126 став (1) по зборот „писмена“ се додава зборот „форма“ а по зборот „или“ зборовите: „електронска форма, односно во форма на“ се бришат.

Член 12

Во членот 180 став (7) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „или тонскиот запис“.

Член 13

Во членот 194 став (4) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 14

Насловот пред членот 215 се менува и гласи: „Исправи и документи“.

Член 15

По членот 215 се додава нов член 215-а, кој гласи:

„Член 215-а

(1) Документ претставува пишан запис, слика, цртеж, податок или информација од било кој вид зачуван на хартија или снимен во електронска, аудио, визуелна или во друга форма.

(2) Под документ во смисла на овој закон се подразбира и група на документи од иста категорија или класа со конкретен тесен опфат и со специфична содржина.“

Член 16

Во членот 217 во ставот (1) зборот: „ја“ се заменува со зборот: „ги“, а во ставовите (1) и (2) по зборот „исправата“ се додаваат зборовите: “или документот“.

Во ставот (3) по зборот „исправата“ се додаваат зборовите: „или документот“, а по зборот „исправа“ се додаваат зборовите: „или документ“.

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

“(4) Ако исправата или документот се наоѓаат кај другата странка или кај трето лице, а самата странка не може да издејствува истите да и се предадат или покажат, судот може да наложи на другата странка или на третото лице да ги достават исправите или документите кои се наоѓаат кај нив, а на кои странката се повикала.“

Член 17

По членот 217 се додаваат четири нови члена 217-а, 217-б, 217-в и 217-г кои гласат:

“Член 217-а

(1) Секоја странка со барање во писмен поднесок може да побара од судот да и наложи на другата странка или на трето лице да го достави до судот документот кој се наоѓа кај нив. Во писмениот поднесок задолжително се образложува поврзаноста на документот со предметот на спорот што е од интерес за водење на парничната постапка.

(2) Писмениот поднесок од став (1) на овој член, покрај податоците од член 98 од овој закон задолжително треба да содржи и: опис на секој баран документ доволен за негова идентификација, изјава за поврзаноста и релевантноста на документот со предметот на спорот и за наодите и заклучоците за кои странката верува дека може да произлезат од него и да влијаат врз одлуката во судскиот спор, изјава дека бараниот документ не се наоѓа кај странката која го поднесува барањето и изјава за постоење на неможност сама да го обезбеди бараниот документ.

(3) Документот се смета за релевантен за предметот на судскиот спор, доколку неговото прибавување е од значење за утврдување на фактите.

Член 217-б

(1) Писмениот поднесок од членот 217-а став (1) од овој закон се доставува до противната странка или третото лице на одговор најдоцна во рок од осум дена од денот на приемот.

(2) Противната странка или третото лице може во рок од осум дена да поднесе одговор на поднесокот.

(3) Судот во рок од осум дена од денот на приемот на одговорот на поднесокот или по истекот на рокот за поднесување на одговорот, со решение одлучува по барањето од член 217-а од овој закон.

(4) Судот нема да го прифати барањето за доставување на документи наведени во членот 217-г став (1) од овој закон.

(5) По жалбата изјавена против решението од ставовите (3) и (4) на овој член, второстепениот суд одлучува во рок од осум дена од денот на приемот на предметот во работа.

Член 217-в

По добивањето на документацијата согласно членовите 217, 217-а и 217-б од овој закон, судот ја задржува само документацијата предложена од странката како доказ.

Заштита од злоупотреби и ограничување на пристапот до документ

Член 217-г

(1) По исклучок од членовите 217 и 217-а од овој закон, странката или третото лице од кое се бара да достави документ, може истиот да не го достави, доколку:

- содржи деловна тајна или друга доверлива комерцијална или финансиска информација;

- заштитен е со право од индустриска сопственост: патент, индустриски дизајн, трговска марка, ознака на потеклото и географска ознака;

- заштитен е со определени професионални овластувања или деловна тајна согласно Законот за адвокатурата, Законот за нотаријатот и Законот за здравствената заштита;

- содржи државна тајна;

- постои разумна веројатност дека е изгубен или уништен;

- пристапот е ограничен или забранет со закон; и

- со пристапот кон истиот би можело да се наруши приватноста на странката или друго физичко лице.

(2) Странката или третото лице во одговорот на поднесокот до судот доставува изјава за причините за недоставување на документ од ставот (1) на овој член.“

Член 18

Во членот 229 став (3) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 19

Членот 244 се менува и гласи:

„(1) Странката, нејзиниот законски застапник или полномошник, има право непосредно да му поставува прашања на вештакот.

(2) Странката, нејзиниот законски застапник или полномошник, која го предложила вештакот, има право прва на вештакот да му поставува прашања и да бара објаснувања во поглед на дадениот стручен наод и мислење.

(3) Противната странка, нејзиниот законски застапник или полномошник, потоа има право на вештакот од ставот (1) на овој член, да му поставува прашања и да бара објаснувања во поглед на дадениот стручен наод и мислење.

(4) Судот потоа може да му поставува прашања на вештакот и да бара објаснувања во поглед на дадениот стручен наод и мислење.“

Член 20

Во членот 261 во ставовите (1) и (2) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 21

Во членот 287 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат:

“Странката, нејзиниот законски застапник или полномошник има право непосредно да им поставува прашања на сведоците, вештаците и на странките.

Странката, нејзиниот законски застапник или полномошник која го предложила сведокот, вештакот и сослушување на странки, прва поставува прашања, а потоа прашања поставува противната странка.“

По ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

“(6) Кога странката, нејзиниот законски застапник или полномошник, согласно ставовите (1) и (2) на овој член, ќе заврши со поставување на прашања, претседателот на советот може да поставува прашања на сведокот, вештакот или странката, а потоа членовите на советот можат непосредно да му поставуваат прашања.“

Член 22

Во членот 290 став (2) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 23

Во членот 298 став (2) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите „односно тонскиот запис“.

Член 24

Во членот 324 став (2) по зборот „записник“ се додаваат зборовите: „односно тонски запис“.

Во ставот (5) по зборот „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“.

Член 25

Во членот 343 став (2) во целата точка 14) по зборовите: „записникот“ се додаваат зборовите: „односно тонскиот запис“, а на крајот на одредбата сврзникот „и“ се брише, и се става знакот точка и запирка.

Во точката “15)“ точката се заменува со точка и запирка, и се додаваат две нови точки 16) и 17), кои гласат:

“16) спротивно на одредбите на членови 244 и 287 од овој закон, судот го повредил правото на странка на поставување на прашања на противната странка, на сведоците и на вештаците;и

17) спротивно на одредбите од членот 107 став (1) од овој закон рочиштето не е тонски снимено.“

Член 26

Во членот 348 став (3) по зборот „достави“ се додаваат зборовите: „до спротивната странка и“.

Член 27

Во членот 352 во ставот (4) по зборот „расправа“ се додаваат зборовите: „односно ќе се преслуша тонскиот запис“.

Член 28

Во членот 354 став (1) по бројот “14“ се става запирка, сврзникот “и“ се брише, а по бројот “15“ се додаваат зборовите: „16 и 17“.

Член 29

Насловот на Глава дваесет и осма насловот: “ИЗДАВАЊЕ ПЛАТЕН НАЛОГ“ се менува и гласи: “ПОСТАПКА ПО ПЛАТЕН НАЛОГ“

Член 30

Пред членот 417 се додава нов наслов кој гласи:
„1. Постапка по судски платен налог“.

Член 31

Во членот 417 зборовите: „за издавање“ се заменуваат со зборовите: „по судски платен налог“.

Член 32

Членот 417-а се менува и гласи:

„За тужба со предлог за издавање судски платен налог се плаќа судска такса во рок од осум дена, а во спротивно тужбата се смета за повлечена.“

Член 33

Членот 418 се менува и гласи:

(1) Кога тужбеното барање се однесува на побарување во пари, а тоа побарување се докажува со веродостојна исправа приложена кон тужбата во оригинал или во заверен препис и ако обврската треба да се исполни во странство, судот ќе му издаде налог на тужениот да го исполни тужбеното барање (судски платен налог).

(2) Постапката од став (1) на овој член мора да заврши во рок од три месеци.

(3) Во постапка по жалба против одлуката на првостепениот суд, второстепениот суд е должен да донесе одлука во рок од триесет дена.

Член 34

По членот 418 се додава нов член 418-а, кој гласи:

“Член 418-а

Како веродостојни исправи се сметаат:

- 1) јавни исправи,
- 2) меници и чекови со протест и со повратни сметки ако тие се потребни за засновање на барање,
- 3) фактури и
- 4) исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавни исправи.“

Член 35

Членот 419 се брише.

Член 36

Во членот 420 во ставот (1) зборот “Платниот“ се заменува со зборовите “Судскиот платен“.

Во ставот (2) зборот „платниот“ се заменува со зборовите “судскиот платен“.

Во ставот (3) зборот „Платниот“ се заменува со зборот “Судскиот платен“

Во ставот(4) зборот „платниот“ се заменува со зборовите “судскиот платен“.

Член 37

Во членот 421 по зборот: „издавање“ се додава зборот: „судски“.

Член 38

Во членот 422 став (1) зборот: „Платниот“ се заменува со зборовите: „Судскиот платен“, а зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“.

Во ставот (2) зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“.

Член 39

Во членот 423 во ставовите (3) и (5) зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“.

Член 40

Во членот 424 став (1) зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“, а зборовите: „(членови 418 и 419)“ се заменуваат со зборовите: „(член 418)“.

Во ставот (3) зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“.

Член 41

Во членовите 425, 426, 427 и 428 зборот: “платниот“ се заменува со зборовите: “судскиот платен“.

Член 42

По членот 428 се додава наслов и три нови члена 428-а, 428-б и 428-в, кои гласаат:

„2. Постапка по приговор по нотарски платен налог

Член 428-а

(1) По приговор на решението за издавање на нотарски платен налог, одлучува надлежниот основен суд согласно одредбите на овој закон.

(2) По приемот на приговорот поднесен против решението за издавање на нотарски платен налог, нотарот е должен предметот со сите списи да го достави до надлежниот основен суд во рок три дена.

(3) Ненавремените, нецелосните или недозволените приговори на нотарскиот платен налог ќе ги отфрли судијата поединец, односно претседателот на советот без одржување на рочиште.

Член 428-б

(1) Против решението на нотарот за издавање на нотарски платен налог по однос на одлуката за трошоците како и против одлуката на нотарот по предлогот

за укинување на клаузулата на правосилност и извршност, дозволен е приговор во рок од осум дена, преку нотарот до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кој постапувал по предлогот.

(2) Против решението на судот е дозволена жалба во рок од осум дена до надлежниот апелационен суд.

Член 428-в

(1) Постапката по приговор на решението за издавање на ноторски платен налог пред првостепениот суд мора да заврши во рок од шест месеци од денот на приемот на предметот во судот.

(2) Второстепениот суд е должен да донесе одлука по жалба поднесена против одлуката на првостепениот суд во рок од 30 дена.“

Член 43

Во членот 430 ставот (1) бројот „180.000“ се заменува со бројот „600.000“.

Член 44

Во членот 432 зборот: „платниот“ се заменува со зборовите: „судскиот платен“, а бројот „180.000“ се заменува со бројот „600.000“.

Член 45

Во членот 435 ставови (1) и (2) бројот: „180.000“ се заменува со бројот: „600.000“.

Член 46

Во членот 438 став (1) по зборот „закон“ се додава записка и зборовите: „поради погрешно или нецелосно утврдена фактичка состојба“.

Член 47

Во членот 461 став 1 на почетокот на одредбата се додава бројот “(1)“.

По ставот (1) се додаваат три нови става (2), (3) и (4) кои гласат:

“(2) Во стопанските спорови за парично побарување чија што вредност не надминува 1.000.000 денари, а по кои постапката се поведува со тужба пред суд, странките се должни, пред поднесувањето на тужбата да се обидат спорот да го решат по пат на медијација.

(3) При поднесување на тужбата тужителот е должен да приложи писмен доказ издаден од медијатор дека обидот за решавање на спорот по пат на медијација не успеал.

(4) Тужбата кон која не е приложен доказот од ставот (2) на овој член судот ќе ја отфрли.“

Член 48

Во членот 467 бројот „1.800.000“ се заменува со бројот „3.000.000“.

Член 49

Во членот 473 став (1) бројот „300.000“ се заменува со бројот „600.000“.

Член 50

(1) Постапките пред судовите за кои тужбата е поднесена пред денот на отпочнување на примената на овој закон, ќе се спроведат според прописите кои важеле пред денот на отпочнување на примената на овој закон.

(2) Постапките пред првостепените судови за кои тужбата е поднесена по денот на отпочнување на примената на овој закон, ќе се водат според одредбите од овој закон.

Член 51

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе отпочне да се применува по шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен одредбите од членовите 2, 3, 4, 5 од овој закон, како и новата точка 17) во членот 343 став (2), која се додава со член 11 од овој закон, кои ќе се применуваат по истекот на два месеци од влегувањето во сила на овој закон, за предметите што се судат во судниците во кои постојат технички услови за тонско снимање.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR PROCEDURË KONTËSTIMORE

Neni 1

Në Ligjin për procedurë kontestimore ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 79/2005, 110/2008, 83/2009 dhe 116/2010) në nenin 6 paragrafi (5) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit".

Neni 2

Në nenin 36 paragrafi (1) numri "1 800 000" zëvendësohet me numrin "3 000 000".

Neni 3

Në nenin 88 paragrafi (1) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit".

Neni 4

Në nenin 90 paragrafi (2) pika në fund të fjalisë shlyhet dhe shtohen fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit".

Neni 5

Në nenin 96 paragrafi (2) pas fjalës "procesverbal" fjalët: "do të shënohet", zëvendësohen me fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit do të futet".

Neni 6

Në nenin 98 paragrafi (7) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit".

Neni 7

Në nenin 107 paragrafi (1) pas fjalës "ndërtesën" shtohen fjalët "dhe incizohet zëri".

Neni 8

Titulli para nenit 115 ndryshon si vijon: "PROCESVERBALE DHE INCIZIMI I ZËRIT".

Neni 115 ndryshon si vijon:

"Incizim i zërit nga veprimet e ndërmarra në seancë është regjistrim i zërit nga seanca e mbajtur."

Neni 9

Në nenin 115-a shtohet paragraf i ri (1), si vijon: "(1) Për seancë të mbajtur jashtë ndërtesës gjyqësore përpilohet procesverbal me shkrim."

Në paragrafin (1) i cili bëhet paragraf (2) pika pas fjalës "seancë" zëvendësohet me presje dhe shtohen fjalët: "si dhe për marrëveshje për barazim".

Neni 10

Titulli para nenit 119-a ndryshohet si vijon: "Regjistrimi i zërit"

Neni 11

Në nenin 126 paragrafi (1) pas fjalëve: "me shkrim" shtohet fjala "formë" ndërsa pas fjalës "ose" fjalët: "formë elektronike, respektivisht në formë të" shlyhen.

Neni 12

Në nenin 180 paragrafi (7) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "ose regjistrimin e zërit".

Neni 13

Në nenin 194 paragrafi (4) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "respektivisht regjistrimin e zërit".

Neni 14

Titulli para nenit 215 ndryshohet si vijon: "Akte dhe dokumente".

Neni 15

Pas nenit 215 shtohet nen i ri 215-a, si vijon:

"(1) Dokumenti paraqet regjistrim me shkrim fotografi, vizatim të dhënë ose informatë nga cili do lloj i ruajtur në letër ose i incizuar në formë elektronike, audio, vizuale ose formë tjetër.

(2) Me dokument në kuptim të këtij ligji nënkuptohet edhe grup dokumentesh të kategorisë ose klasës së njëjtë me përfshirje konkrete të ngushtë dhe me përmbajtje specifike."

Neni 16

Në nenin 217 paragrafi (1) fjala "e" zëvendësohet me fjalën "i", e në paragrafët (1) dhe (2) pas fjalës "akti" shtohen fjalët "ose dokumenti".

Në paragrafin (3) pas fjalës "akti" shtohen fjalët "ose dokumenti", e pas fjalës "akti" shtohen fjalët: "ose dokumenti".

Pas paragrafit (3) shtohet paragrafi i ri (4) si vijon:

"(4) Nëse akti ose dokumenti gjendet te pala tjetër ose te personi i tretë, e vetë pala nuk mund të ndikojë që të njëjtat t'i dorëzohen ose tregohen, gjykata mund t'i urdhërojë palës tjetër ose personit të tretë që t'i dorëzojnë aktet ose dokumentet që gjenden te ato, dhe në të cilat pala thirret."

Neni 17

Pas nenit 217 shtohen katër nene te reja 217-a, 217-b, 217-v dhe 217-g si vijojnë:

"Neni 217-a

(1) Çdo palë me kërkesë me dokument me shkrim mund të kërkojë nga gjykata që t'i urdhërojë palës tjetër ose personit të tretë që ta dorëzojë në gjykatë dokumentin që gjendet te ato. Në parashtrësën me shkrim detyrimisht arsyetohet lidhshmëria e dokumentit me lëndën e kontestit që është me interes për mbajtjen e procedurës kontestimore.

(2) Parashtrësja me shkrim nga paragrafi (1) i këtij neni, krahas të dhënave nga neni 98 i këtij ligji detyrimisht duhet të përmbajë edhe: përshkrim për çdo dokument të kërkuar për identifikimin e tij, deklaratë për lidhshmëri dhe relevantë të dokumentit me lëndën e kontestit dhe për konstatimet dhe konkluzionet për të cilat pala beson se mund të dalin nga ai dhe të ndikojnë mbi vendimin e kontestit gjyqësor, deklaratë se dokumenti i kërkuar nuk gjendet te pala që e parashtron kërkesën dhe deklaratë për ekzistimin e pamundësisë që vet ta sigurojë dokumentin e kërkuar.

(3) Dokumenti konsiderohet relevant për lëndën e kontestit gjyqësor, nëse furnizimi i tij është me rëndësi për përcaktimin e fakteve.

Neni 217-b

(1) Parashtrësja me shkrim nga neni 217-a paragrafi (1) i këtij ligji dorëzohet te pala e kundërt ose personi i tretë për përgjigje më së voni në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit.

(2) Pala e kundërt ose personi i tretë mundet në afat prej tetë ditësh të paraqesë përgjigje ndaj parashtrësës.

(3) Gjykata në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të përgjigjes ndaj parashtrësës ose pas skadimit të afatit për paraqitjen e përgjigjes, me aktvendim vendos për kërkesën nga neni 217-a të këtij ligji.

(4) Gjykata nuk do ta pranojë kërkesën për dorëzim të dokumenteve të shënuara në nenin 217-g paragrafi (1) i këtij ligji.

(5) Për ankesën e deklaruar kundër aktvendimit nga paragrafët (3) dhe (4) të këtij neni, gjykata e shkallës së dytë vendos në afat prej tetë ditësh nga dita e pranimit të lëndës në punë.

Neni 217-v

Pas marrjes së dokumentacionit në pajtim me nenet 217, 217-a dhe 217-b të këtij ligji, gjykata e mban vetëm dokumentacionin e propozuar nga pala si dëshmi.

Mbrojtja nga keqpërdorime dhe kufizimi i qasjes në dokument

Neni 217-g

(1) Me përjashtim të neneve 217 dhe 217-a të këtij ligji, pala ose personi i tretë nga i cili kërkohet që të dorëzojë dokument, mundet të njëjtin ta mos e dorëzojë, nëse

- përmban sekret afarist ose informatë tjetër të besueshme komerciale ose financiare;

- është i mbrojtur me të drejtën e pronësisë industriale: patentë, dizajn industrial, markë tregtare, shenjë të prejardhjes dhe shenjë gjeografike;

- është i mbrojtur me autorizime të caktuara profesionale ose sekret afarist në pajtim me Ligjin për avokati Ligjin për noteri dhe Ligjin për mbrojtje shëndetësore;

- përmban sekret shtetëror;

- ekziston besueshmëri e arsyeshme se është i humbur ose i zhdukur;

- qasja është e kufizuar ose e ndaluar me ligj dhe

- me qasje te i njëjti do të mund të shkelet privatësia e palës ose personit tjetër fizik.

(2) Pala ose personi i tretë në përgjigjen ndaj parashtrësës në gjykatë dorëzon deklaratë për shkaqet e mosdorëzimit të dokumentit nga paragrafi (1) i këtij neni."

Neni 18

Në nenin 229 paragrafi (3) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "përkatësisht incizimi i zërit".

Neni 19

Neni 244 ndryshohet si vijon:

"(1) Pala, përfaqësuesi ose i autorizuari i tij ligjor, ka të drejtë që drejtpërdrejt t'i parashtrojë pyetje ekspertit.

(2) Pala, përfaqësuesi ose i autorizuari i tij ligjor, që e ka propozuar ekspertin, ka të drejtë që ekspertit t'i parashtrojë pyetje dhe të kërkojë sqarime aspekt të konstatimit dhe mendimit të dhënë profesional.

(3) Pala kundërshtuese, përfaqësuesi ose i autorizuari i saj ligjor, pastaj ka të drejtë që ekspertit nga paragrafi (1) i këtij neni, t'i shtrojë pyetje dhe të kërkojë sqarim në aspekt të konstatimit dhe mendimit të dhënë profesional.

(4) Gjykata pastaj mund t'i shtrojë pyetje ekspertit dhe të kërkojë sqarim në aspekt të konstatimit dhe mendimit të dhënë profesional."

Neni 20

Në nenin 261 paragrafët (1) dhe (2) pas fjalës "procesverbal" shtohen fjalët: "përkatësisht incizimi i zërit".

Neni 21

Në nenin 287 paragrafët (1) dhe (2) ndryshohet si vijojnë:

"Pala, përfaqësuesi ose i autorizuari i saj ligjor, ka të drejtë që drejtpërdrejt t'u shtrojë pyetje dëshmitarëve, ekspertëve dhe palëve.

Pala, përfaqësuesi ose i autorizuari i saj ligjor që e ka propozuar dëshmitarin, ekspertin dhe pyetjen e palëve, e para parashtron pyetje, e pastaj shtron pala e kundërt."

Pas paragrafit (5) shtohet paragraf i ri (6), si vijon:

"(6) Kur pala, përfaqësuesi ose i autorizuari i saj ligjor, në pajtim me paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, do të përfundojë me parashtrimin e pyetjeve, kryetari i këshillit mund t'i shtrojë pyetje dëshmitarit, ekspertit ose palës, e pastaj anëtarët e këshillit mundin drejtpërdrejt t'i shtrojnë pyetje."

Neni 22

Në nenin 290 paragrafi (2) pas fjalës "procesverbalit" shtohen fjalët: "përkatësisht incizimi i zërit".

Neni 23

Në nenin 298 paragrafi (2) pas fjalës "procesverbalit" shtohen fjalët: "përkatësisht incizim të zërit".

Neni 24

Në nenin 324 paragrafi (2) pas fjalës "procesverbalit" shtohen fjalët: "përkatësisht incizimit të zërit".

Në paragrafin (5) pas fjalës "procesverbalit" shtohen fjalët: "përkatësisht incizimit të zërit".

Neni 25

Në nenin 343 paragrafi (2) në tërë pikën 14) pas fjalëve "procesverbalit" shtohen fjalët "përkatësisht incizimi i zërit", ndërsa në fund të dispozitës lidhëza "dhe" shlyhet dhe vihet pikëpresje.

Në pikën "15)" pika zëvendësohet me pikëpresje dhe shtohen dy pika të reja 16) dhe 17), si vijojnë:

"16) në kundërshtim me dispozitat e neneve 244 dhe 287 të këtij ligji, gjykata e ka shkelur të drejtën e palës për shtruarje të pyetjeve palës së kundërt, dëshmitarëve dhe ekspertëve dhe

17) në kundërshtim me dispozitat e nenet 107 paragrafi (1) i këtij ligji seancës gjyqësore nuk i është incizuar zëri."

Neni 26

Në nenin 348 paragrafi (3) pas fjalëve "dorëzon" shtohen fjalët: "te pala e kundërt dhe".

Neni 27

Në nenin 352 paragrafi (4) pas fjalës "debatit" shtohen fjalët: "përkatësisht do të dëgjohej incizimi i zërit".

Neni 28

Në nenin 354 paragrafi (1) pas numrit "14" vihet presje, lidhëza "dhe" shlyhet, e pas numrit "15" shtohet fjalët: "16" dhe 17"

Neni 29

Titulli i Kreut të njëzetetë titulli: "LËSHIMI I URDHËRPAGESËS" ndryshohet si vijon: "PROCEDURA PËR URDHËRPAGESË"

Neni 30

Pas nenet 417 shtohet titulli i ri si vijon:

"1. Procedura për urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 31

Në nenin 417 fjalët: "për lëshimin" zëvendësohen me fjalët: "me urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 32

Neni 417-a ndryshohet si vijon:

"Për padinë me propozim për lëshimin e urdhërpagesës gjyqësore paguhet taksë gjyqësore në afat prej tetë ditësh, e në të kundërtën padia llogaritet e tërhequr."

Neni 33

Neni 418 ndryshohet si vijon:

(1) Kur kërkesa e padisë ka të bëjë me kërkesë në para, e kjo kërkesë dëshmohet me dokument autentik të bashkangjitur me padinë në original ose në kopje të vërtetuar dhe nëse obligimi duhet të plotësohet jashtë vendit, gjykata do t'i japë urdhëresë të paditurit që ta plotësojë kërkesën e padisë (urdhërpagesë gjyqësore).

(2) Procedura nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet të përfundojë në afat prej tre muajsh.

(3) Në procedurën për ankesë kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë, gjykata e shkallës së dytë është e obliguar të marrë vendim në afat prej tridhjetë ditësh.

Neni 34

Pas nenet 418 shtohet neni i ri 418-a, si vijon:

"Neni 418-a

Si dokumente autentike konsiderohen:

- 1) dokumentet publike;
- 2) kambialet dhe çeqet me protestë dhe llogari kthyese nëse ato nevojiten për themelimin e kërkesës;
- 3) faturat dhe
- 3) dokumentet të cilat sipas dispozitave të veçanta kanë rëndësi të dokumenteve publike."

Neni 35

Neni 419 shlyhet.

Neni 36

Në nenin 420 paragrafi (1) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Në paragrafin (2) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Në paragrafin (3) fjala "Urdhërpagesë" zëvendësohen me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Në paragrafin (4) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 37

Në nenin 421 pas fjalës "lëshimi" shtohen fjala "gjyqësor".

Neni 38

Në nenin 422 paragrafi (1) fjala "Urdhërpagesë" zëvendësohen me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore", e fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Në paragrafin (2) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 39

Në nenin 423 paragrafët (3) dhe (5) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 40

Në nenin 424 paragrafi (1) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore", ndërsa fjalët: "(nenet 418 dhe 419)" zëvendësohen me fjalët: "(neni 418)"

Në paragrafin (3) fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 41

Në nenet 425, 426, 427 dhe 428 fjala "urdhërpagesë" zëvendësohen me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore".

Neni 42

Pas nenet 428 shtohet titulli dhe tri nene të reja 428-a, 428-b dhe 428-v, si vijojnë:

“2. Procedura për kundërshtim për urdhërpagesë të noterit”

Neni 428-a

(1) Për kundërshtim të aktvendimit për lëshimin e urdhërpagesës së noterit, vendos gjykata themelore kompetente në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

(2) Pas pranimit të kundërshtimit të parashtruar kundër aktvendimit për lëshimin e urdhërpagesës së noterit, noteri është i obliguar që lëndën me tërë shkresat ta dorëzojë në gjykatën kompetente në afat prej tri ditësh.

(3) Kundërshtimet jo në kohë të duhur, të paplota dhe të palejuara të urdhërpagesës së noterit, do t'i hedhë poshtë gjykatësi individ përkatësisht kryetari i këshillit pa mbajtjen e seancës gjyqësore.

Neni 428-b

(1) Kundër aktvendimit të noterit për lëshimin e urdhërpagesës së noterit lidhur me vendimin për harxhimet si dhe kundër vendimit të noterit për propozimin për anulimin e klauzolës së plotfuqishmërisë dhe zbatueshmërisë, lejohet kundërshtim në afat prej tetë ditësh, përmes noterit në gjykatën themelore në rajonin e së cilës është selia e noterit që ka vepruar për propozimin.

(2) Kundër aktvendimit të gjykatës lejohet ankesë në afat prej tetë ditësh në gjykatën kompetente të apelit.

Neni 428-v

(1) Procedura për kundërshtim të aktvendimit për lëshimin e urdhërpagesës së noterit para gjykatës së shkallës së parë doemos duhet të përfundojë në afat prej gjashtë muajsh nga dita e pranimit të lëndës në gjykatë.

(2) Gjykata e shkallës së dytë është e obliguar të marrë vendim për anketën e parashtruar kundër vendimit të shkallës së parë në afat prej 30 ditësh.”

Neni 43

Në nenin 430 paragrafi (1) numri "180 000" zëvendësohet me numrin "600 000".

Neni 44

Në nenin 432 fjala "urdhërpagesë" zëvendësohet me fjalët: "urdhërpagesë gjyqësore", ndërsa numri "180 000" zëvendësohet me numrin "600 000".

Neni 45

Në nenin 435 paragrafët (1) dhe (2) numri "180 000" zëvendësohet me numrin: "600 000".

Neni 46

Në nenin 438 paragrafi (1) pas fjalës "ligj" shtohet presje dhe fjalët: "për shkak të gjendjes së përcaktuar faktike të gabuar ose të paplotë".

Neni 47

Në nenin 461 paragrafi 1 në fillim të dispozitës shtohet numri "(1)".

Pas paragrafit (1) shtohen tre paragrafë të rinj (2), (3) dhe (4) si vijojnë:

"(2) Në kontestet afariste për kërkesë në para vlera e së cilës nuk i tejkalon 1 000 000 denarë, e për të cilat procedura ngritet me padi para gjykatës, palët janë të obliguara që para paraqitjes së padisë të tentojnë kontestin ta zgjidhin me ndërmjetësim.

(3) Gjatë paraqitjes së padisë, paditësi është i obliguar të bashkëngjisë dëshmi me shkrim të lëshuar nga ndërmjetësuesi se tentimi për zgjidhjen e kontestit me ndërmjetësim nuk ka pasur sukses.

(4) Padinë të cilës nuk i është bashkëngjitur dëshmia nga paragrafi (2) i këtij neni, gjykata do të hedhë poshtë."

Neni 48

Në nenin 467 numri "1 800 000" zëvendësohet me numrin "3 000 000".

Neni 49

Në nenin 473 paragrafi (1) numri "300 000" zëvendësohet me numrin "600 000".

Neni 50

(1) Procedurat para gjykatave për të cilat është ngritur padia para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të zbatohen sipas dispozitave në fuqi para ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(2) Procedurat para gjykatave të shkallës së parë për të cilat është ngritur padia pas ditës së fillimit të zbatimit të këtij ligji, do të mbahen sipas dispozitave të këtij ligji.

Neni 51

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet pas gjashtë muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, përveç dispozitave të neneve 2, 3, 4, 5 të këtij ligji, si dhe pikës së re 17) në nenin 343 paragrafi (2), e cila shtohet me nenin 11 të këtij ligji, që do të zbatohen pas kalimit të dy muajve nga hyrja në fuqi të këtij ligji, për lëndët që gjykohen në sallat e gjyqit në të cilat ekzistojnë kushte për incizim të zërit.

3680.

Врз основа на член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 22 јули 2015 година, даде

**АВТЕНТИЧНО ТОЛКУВАЊЕ
НА ЧЛЕНОТ 29 СТАВ (1) ТОЧКА 4) ОД ЗАКОНОТ
ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА НА
СТРАНЦИ („СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА" БРОЈ 70/2007, 5/2009, 35/10,
148/11, 84/12, 148/13 И 38/14)**

Членот 29 од Законот за вработување и работа на странци („Службен весник на Република Македонија" број 70/2007, 5/2009, 35/10, 148/11, 84/12, 148/13 и 38/14) гласи:

„Член 29

Краткотрајни услуги кои се даваат од странци

(1) Дозвола за работа не е потребна во следниве случаи:

1) кога услугите кои ги даваат странските работници кои се поврзани со набавка на стока и склопување на машини, средства и опрема, кога давателот на услуги дава воведни инструкции на персоналот на клиентот и кога услугите се придружени со демонтажа на машините, средствата и опремата;

2) кога за тоа е потребно давање на редовни услуги за одржување, доколку овие услуги се договорени со договорот за купување на машините, средствата или опремата и доколку тие се даваат од страна на работници, вработени кај производителот;

3) кога врз основа на договорот за набавка на машини, средства или опрема од странство, добавувачот е во обврска на свој сопствен трошок да ги утврди дефектите во машините, средствата или опремата која е набавена и

4) доколку работата трае најмногу 60 дена и лицето кое е одговорно за регистрација ја регистрира работата која ја извршуваат странците.

(2) Лицето кое е одговорно за регистрација на почетокот на работата на странецот, треба да биде локален клиент за кого странскиот работодавач и неговите работници или странецот како физичко лице даваат услуги."

Одредбата од ставот (1) точка 4) на членот 29 треба да се толкува така што краткотрајните услуги кои се даваат од странци за кои не е потребна дозвола за работа, може да се реализираат најмногу до 60 дена во ТЕКОТ на една календарска година.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 08-3139/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

3681.

Врз основа на членот 68 став 1, алинеја 11 од Уставот на Република Македонија и членот 4 од Законот за стоконните резерви ("Службен весник на Република Македонија" број 84/2008, 77/2009, 24/11 и 43/14), Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 22 јули 2015 година, донесе

**СРЕДНОРОЧНА ПРОГРАМА
ЗА ФОРМИРАЊЕ, ЧУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ И
КОРИСТЕЊЕ НА СТОКОВНИТЕ РЕЗЕРВИ ЗА
ПЕРИОД 2016-2020 ГОДИНА**

I.

1. Со оваа среднорочна програма за формирање, чување, обновување и користење на стоконните резерви за период 2016-2020 година, согласно со Законот за стоконни резерви, се утврдува видот и количината на стоконните резерви.

2. Стоконните резерви се формираат од производи кои се од исклучително значење за животот на населението во Република Македонија.

3. Стоконните резерви ги сочинуваат: пченица, пченка, јачмен, готварска сол, масло за јадење, нафтни деривати, лекови и медицински помагала.

4. Количините на поделни стоки во стоконните резерви се димензионираат така што да обезбедат покриеност на потрошувачка на годишно ниво за:

4.1. Прехранбени стоки

- Пченица (меркантилна)	за мин. 120 дена,
- Јачмен (добиточен)	за мин. 60 дена,
- готварска сол	за мин. 45 дена,
- масло за јадење	за мин. 45 дена,

пресметано според податоците за потребните и расположивите количини на одделни земјоделско-прехрамбени производи во Република Македонија добиени од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и

4.2 Индустриски стоки

- нафтни деривати и тоа:	
- Еуросупер 95 БС	за мин. 5 дена,
- Еуродизел БС (Д-Е V)	за мин. 7 дена,
- Екстра лесно ЕЛ-1	за мин. 4 дена,
- Мазут М-1 НС	за мин. 5 дена.

пресметано според податоците за реализирана потрошувачка на нафтни деривати во Република Македонија во 2014 година добиени од Државниот завод за статистика и

- лекови и медицински помагала според листа која Владата на Република Македонија ја утврдува секоја година.

5. Заради полесно чување и одржување, маслото за јадење ќе се чува во вид на сурово сончогледово масло. Како рафинирано масло за јадење може да се чува максимум 1% од вкупната количина на масло во стоконните резерви.

6. Под нафтни деривати се подразбира моторен бензин, дизел гориво, екстра лесно масло за ложење и мазут.

7. Структурата и количините на лекови и медицински потрошен материјал во стоконните резерви ги предлага Министерството за здравство и се димензионираат така што да обезбедат опфаќање на сите неопходни лекови по фармакодинамски групи кои ги покриваат потребите на населението во воена, вонредна состојба и елементарни непогоди, сметајќи ги тука и серумите, дијагностичките и вакцините кои ќе се набават со пресметан ризик дека нема можат да бидат потрошени во рокот на траење.

II.

Заради спремност за брза интервенција од стоконните резерви, минимум 0,05% од стоконните резерви на пченица може да се чуваат во вид на брашно Т -500.

III.

Оваа програма влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 08-3140/1
22 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

3682.**Указ бр. 4**

Врз основа на член 18 став 1, точка 11 од Законот за одбрана („Службен весник на Република Македонија бр. 42/2001, 5/2003, 58/2006, 110/2008, 51/11 и 151/11 година)

СЕ ПОСТАВУВА

**ЗА ОДБРАНБЕНО АТАШЕ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА ВО ВАШИНГТОН, СОЕДИНЕТИ
АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ**

Полковник МЕТОДИ Симеон ХАЦИ-ЈАНЕВ

ФЧ: полковник

Лична ВЕС 31179

до сега: Продекан за настава и НИР, Воена Академија.

Овој указ да се изврши веднаш.

Бр. 08-1139/2
23 јули 2015 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р Ѓорге Иванов, с.р.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3683.

Врз основа на член 65 став (2) од Законот за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/2015 и 106/2015), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 14.7.2015 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПРАВО НА СОПСТВЕНОСТ НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ ВО КОРИСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО КАТАСТАРОТ НА НЕДВИЖНОСТИ

Член 1

Со оваа одлука се запишува правото на сопственост на недвижни ствари – објекти, кои се наоѓаат на КП. бр. 10901 КО Кавадарци град, на ул. „Игман“ бр. 23, и тоа:

- зграда 1, намена на зграда и друг објект А2-1, влез 2, кат - 2, број 12, намена на посебен дел од зграда – СТ станбен простор, со внатрешна површина од 56 м²;

- зграда 1, намена на зграда и друг објект А2-1, влез 2, кат - 2, број 12, намена на посебен дел од зграда – ПП помошен простор - тераса, со внатрешна површина од 11 м²;

- зграда 1, намена на зграда и друг објект А2-1, влез 2, кат - 2, број 12, намена на посебен дел од зграда – П помошна просторија, со внатрешна површина од 2 м²;

- зграда 1, намена на зграда и друг објект А2-1, влез 2, кат – По-1, број 12, намена на посебен дел од зграда – П помошна просторија- подрум, со внатрешна површина од 11 м²;

Во корист на Република Македонија во Катастарот на недвижности.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-6192/1
14 јули 2015 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Фатмир Бесими**, с.р.

3684.

Врз основа на член 140 став (2) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15 и 61/15), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 14.7.2015 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА НАДОМЕСТОКОТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ТЕОРЕТСКАТА НАСТАВА И ПРАКТИЧНАТА ОБУКА И ЗА ПОЛАГАЊЕ НА ИСПИТ ЗА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИИ ОДНОСНО СУСПЕЦИЈАЛИЗАЦИИ ОД ОБЛАСТА НА МЕДИЦИНАТА, СТОМАТОЛОГИЈАТА И ФАРМАЦИЈАТА

Член 1

Во Одлуката за надоместокот за спроведување на теоретската настава и практичната обука и за полагање на испит за специјализации односно супспецијализации од областа на медицината, стоматолозијата и фармацијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 123/12), во член 3 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

„Надоместокот за спроведување на теоретска настава и практичната обука и за полагање на испитот за специјализации односно супспецијализации од областа на стоматолозијата за странски државјанин изнесува за:

1. Специјализации:

а) Детска и превентивна стоматолозија, ендодонција и реставративна стоматолозија, пародонтологија и орална медицина - 9 000 евра во денарска противвредност, од кои:

- теоретска настава – 4 200 евра во денарска противвредност,

- практична обука – 4 300 евра во денарска противвредност и

- специјалистички испит – 500 евра во денарска противвредност.

б) Орална хирургија, ортодонција, стоматолошка протетика - 12 000 евра во денарска противвредност, од кои:

- теоретска настава – 5 300 евра во денарска противвредност,

- практична обука – 6 100 евра во денарска противвредност и

- специјалистички испит – 600 евра во денарска противвредност.

в) Максилофацијална хирургија - 16 000 евра во денарска противвредност, од кои:

- теоретска настава – 7 000 евра во денарска противвредност,

- практична обука – 8 400 евра во денарска противвредност и

- специјалистички испит – 600 евра во денарска противвредност.

г) Примарна стоматолошка здравствена заштита - 7 000 евра во денарска противвредност, од кои:

- теоретска настава – 3 200 евра во денарска противвредност,

- практична обука – 3 300 евра во денарска противвредност и

- специјалистички испит – 500 евра во денарска противвредност.

2) Супспецијализации:

а) реконструктивно вилично лицева протетика – 10 000 евра во денарска противвредност, од кои:

- теоретска настава – 4 500 евра во денарска противвредност,

- практична обука – 5 000 евра во денарска противвредност и
- супспецијалистички испит – 500 евра во денарска противвредност
- б) орална имплантологија и протетика во детска возраст - 10 000 евра во денарска противвредност, од кои:
 - теоретска настава – 4 500 евра во денарска противвредност,
 - практична обука – 5 000 евра во денарска противвредност и
 - супспецијалистички испит – 500 евра во денарска противвредност.“

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-6565/1
14 јули 2015 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Фатмир Бесими**, с.р.

3685.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ МЕЃУОПШТИНСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА КУМАНОВО**

1. Горан Трајковски се именува за член на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа Куманово.
2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7778/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3686.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ МЕЃУОПШТИНСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА ТЕТОВО**

1. Раде Јовановски се именува за член на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа Тетово.
2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7779/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3687.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015) и член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013 и 139/2014), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

Р Е Ш Е Н И Е**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ ДОМ ЗА ДООЕНЧИЊА И МАЛИ ДЕЦА-БИТОЛА**

1. Арта Елмазова се разрешува од должноста член на Органот за надзор на ЈУ Дом за доенчиња и мали деца-Битола, поради истек на мандатот.
2. За член на Органот за надзор на ЈУ Дом за доенчиња и мали деца-Битола се именува Венера Митревска.
3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7780/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3688.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ МЕЃУОПШТИНСКИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНА РАБОТА НА ГРАД СКОПЈЕ**

1. За членови на Органот за надзор на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа на Град Скопје се именуваат:

- Персантина Цветковска и
- Игор Стевчески.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7781/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3689.

Врз основа на член 100 став 2 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015) и член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013 и 139/2014), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР – ПРЕТСТАВНИК НА ОСНОВАЧОТ НА ЈУ ЗАВОД ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ-СКОПЈЕ**

1. Јане Коџобашиев се разрешува од должноста член на Управниот одбор – претставник на основачот на ЈУ Завод за рехабилитација на деца и младинци-Скопје, поради истек на мандатот.

2. За член на Управниот одбор – претставник на основачот на ЈУ за рехабилитација на деца и младинци-Скопје се именува Сандра Крстевска Саревска.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7782/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3690.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ ЗАВОД ЗА СОЦИЈАЛНИ ДЕЈНОСТИ - СКОПЈЕ**

1. Снежана Цветковска се именува за член на Органот за надзор на ЈУ Завод за социјални дејности-Скопје.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7783/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3691.

Врз основа на член 107 од Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 79/2009, 36/2011, 51/2011, 166/2012, 15/2013, 79/2013, 164/2013, 187/2013, 38/2014, 44/2014, 116/2014 и 180/2014, 33/2015, 72/2015 и 104/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА ОРГАНОТ ЗА НАДЗОР НА ЈУ ЗАВОД ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ, ВОСПИТУВАЊЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦА И МЛАДИНЦИ „РАНКА МИЛАНОВИЌ“ - СКОПЈЕ**

1. За членови на Органот за надзор на ЈУ Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“-Скопје се именуваат:

- Бранкица Дуковски и
- Ивана Петровска Зимоски.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7784/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3692.

Врз основа на член 17 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010, 6/2012, 119/2013, 41/2014, 138/2014, 25/2015 и 61/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЈП ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ДРЖАВНИТЕ ШУМИ „МАКЕДОНСКИ ШУМИ,-П.О. СКОПЈЕ**

1. Данчо Јаневски се разрешува од должноста член на Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „МАКЕДОНСКИ ШУМИ,- П.О. Скопје, поради истек на мандатот.

2. За член на Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со државните шуми „МАКЕДОНСКИ ШУМИ“, - П.О. Скопје се именува Дарко Ѓорѓиевски.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-7785/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3693.

Врз основа на член 26 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010, 6/2012, 119/2013, 41/2014, 138/2014, 25/2015 и 61/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕН НА НАДЗОРНИОТ ОДБОР ЗА КОНТРОЛА НА МАТЕРИЈАЛНО-ФИНАНСИСКОТО РАБОТЕЊЕ НА ЈП ЗА ВОДОСНАБДУВАЊЕ „СТУДЕНЧИЦА“ – КИЧЕВО**

1. Горан Шушевски Божевски се разрешува од должноста член на Надзорниот одбор за контрола на материјално-финансиското работење на Јавното претпријатие за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА“ – Кичево, поради истек на мандатот.

2. За член на Надзорниот одбор за контрола на материјално-финансиското работење на Јавното претпријатие за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА“ – Кичево, се именува Веле Дичоски.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-7786/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3694.

Врз основа на член 17 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 22/2007, 83/2009, 97/2010, 6/2012, 119/2013, 41/2014, 138/2014, 25/2015 и 61/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ЈП ЗА ВОДОСНАБДУВАЊЕ „СТУДЕНЧИЦА“ – КИЧЕВО**

1. Од должноста членови на Управниот одбор на Јавното претпријатие за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА“ – Кичево, поради истек на мандатот, се разрешуваат:

- Влатко Чагароски,
- Петар Иваноски и

- Илија Димоски Шаторо.

2. За членови на Управниот одбор на Јавното претпријатие за водоснабдување „СТУДЕНЧИЦА“ – Кичево се именуваат:

- Влатко Чагароски,
- Петар Иваноски и
- Дејан Лашкоски.

3. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-7787/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3695.

Врз основа на член 34 од Законот за студентскиот стандард („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2013, 30/2013, 120/2013 и 41/2014), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР-ПРЕТСТАВНИК НА ОСНОВАЧОТ НА ДРЖАВНИОТ СТУДЕНТСКИ ДОМ „СКОПЈЕ“ – СКОПЈЕ**

1. Моника Стојаноска се разрешува од должноста член на Управниот одбор-претставник на основачот на Државниот студентски дом „Скопје“ – Скопје.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-7788/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3696.

Врз основа на член 63-в став 4 од Законот за денационализација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/1998, 31/2000, 42/2003, 44/2007, 72/2010, 171/2010, 55/2013, 33/2015 и 104/2015) и член 3 од Одлуката за основање на Фонд на холокаустот на Евреите од Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2002 и 154/2009), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА УТВРДУВАЊЕ ПРЕСТАНОК НА ДОЛЖНОСТА ПРЕТСТАВНИК ВО УПРАВНИОТ ОДБОР НА ФОНДОТ НА ХОЛОКАУСТОТ НА ЕВРЕИТЕ ОД МАКЕДОНИЈА**

1. На Јасминка Васкова-Ташкова се утврдува престанок на должноста претставник во Управниот одбор на Фондот на холокаустот на Евреите од Македонија, предложена од Владата на Република Македонија, на нејзино барање.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 24-7790/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3697.

Врз основа на член 100 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.43/2012, 145/2012, 87/2012, 164/2013, 39/2014, 43/2014, 132/2014, 188/2014 и 61/2015), Владата на Република Македонија на седницата одржана на 14 јули 2015 година, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ ЧЛЕН НА УПРАВНИОТ ОДБОР - ПРЕТСТАВНИК НА ОСНОВАЧОТ НА ЈЗУ УНИВЕРЗИТЕТСКА КЛИНИКА ЗА ДЕТСКИ БОЛЕСТИ – СКОПЈЕ

1. Јасминка Васкова-Ташкова се разрешува од должноста член на Управниот одбор – претставник на основачот на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести - Скопје, на нејзино барање.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија.“

Бр. 24-7791/1
14 јули 2015 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

Издавач: **ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2015 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: **ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ**, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2015124